DE DRIE
MUSKETIERS
II

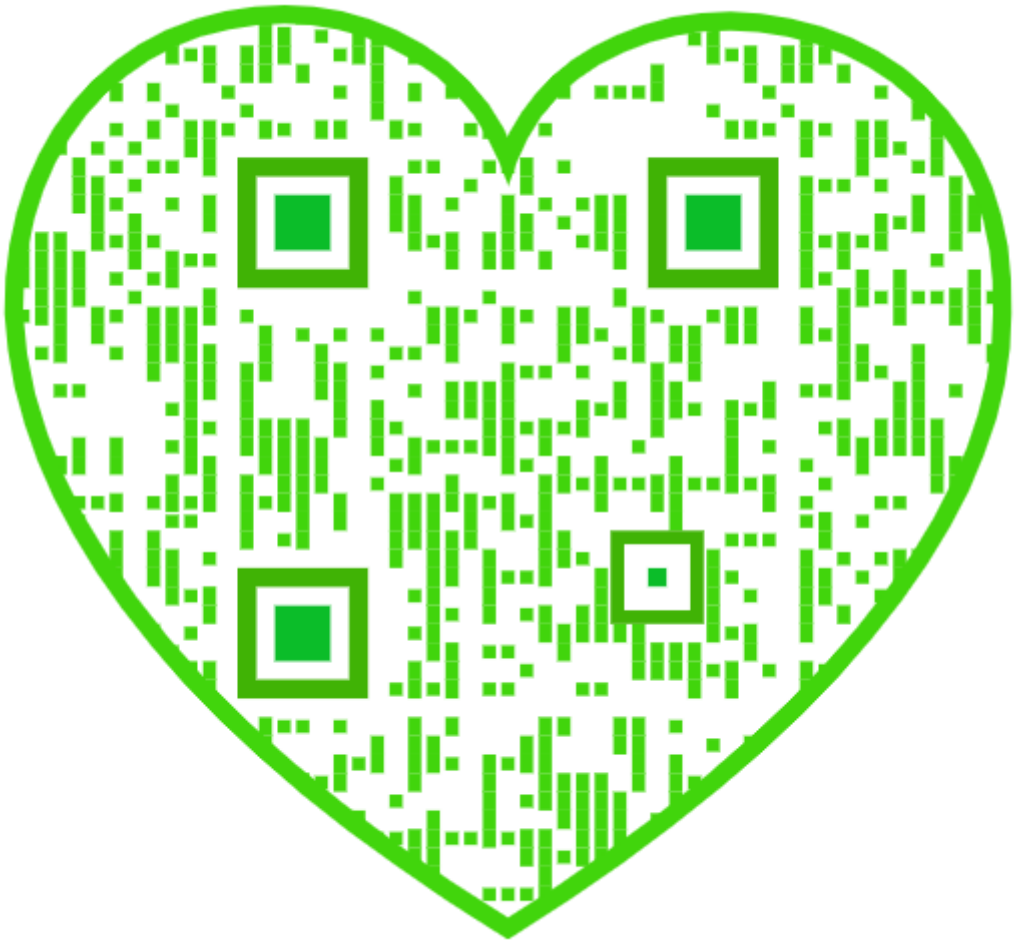

DE DRIE MUSKETIERS

DOOR

ALEXANDRE DUMAS

NIEUWE VERTALING UIT HET OORSPRONKELIJKE

TWEEDE DEEL

N. V. UITGEVERSMAATSCHAPPIJ OLANDA, AMSTERDAM
MALMÖ KOPENHAGEN BERLIJN

XXIV.

HET PAVILJOEN.

(Vervolg).

Eindelijk vond d'Artagnan, zijn onderzoekingen voortzettend, dicht bij den muur een gescheurden vrouwehandschoen. Deze handschoen was op de plaatsen, waar de modder er niet mee in aanraking was geweest, onberispelijk schoon. Het was een geparfumeerde handschoen, zoo een, die de minnaars graag een mooie hand ontrooven.

Hoe verder d'Artagnan met zijn onderzoekingen vorderde, des te klammer werd zijn voorhoofd, zijn hart werd beklemd door een vreeselijken angst en hij hijgde naar adem; en toch praatte hij zichzelf ter geruststelling in, dat dit paviljoen misschien niets met mevrouw Bonacieux te maken had; dat de jonge vrouw met hem had afgesproken *bij* het paviljoen en niet *erin;* dat haar dienst of de jaloezie van haar man haar wellicht te Parijs hadden gehouden.

Maar al deze overwegingen werden verslagen, vernietigd, verstrooid door een gevoel van innerlijke smart, dat zich soms van ons geheele wezen meester maakt en ons op alle mogelijke wijzen doet beseffen, dat een groot ongeluk op de loer ligt.

Toen raakte d'Artagnan buiten zichzelf; hij liep den grooten weg op, denzelfden dien hij gekomen was, snelde naar het veer en ondervroeg den veerman.

Dien avond tegen zeven uur had de veerman een vrouw in een zwarten mantel overgezet; blijkbaar had zij er belang bij, niet herkend te worden, doch juist door de voorzorgen, die zij nam, had de veerman meer dan gewone aandacht aan haar besteed en bemerkt, dat zij jong en mooi was.

Net als tegenwoordig gingen er toen dikwijls jonge mooie vrouwen naar St. Cloud, die er belang bij hadden niet herkend te worden, maar toch twijfelde d'Artagnan geen oogenblik, dat de vrouw, die de veerman bedoelde, mevrouw Bonacieux moest zijn.

Van het lampje, dat in het veerhuis hing, maakte d'Artagnan gebruik om nog eens het briefje van mevrouw Bonacieux te herlezen en zich te overtuigen, dat hij zich niet vergist had, dat de ontmoeting wel degelijk in St. Cloud en nergens anders was; voor het paviljoen van den heer d'Estrées en niet in een andere straat.

Alles werkte mee om d'Artagnan te bewijzen, dat zijn voorgevoelens hem niet bedrogen hadden, en dat er een groot onheil was geschied.

Hij vloog den weg naar het kasteel weer op; het kwam hem voor alsof er gedurende zijn afwezigheid iets nieuws in het paviljoen moest zijn gebeurd en dat hij daar opheldering zou krijgen.

Het steegje was nog steeds verlaten en uit het venster straalde hetzelfde kalme zachte licht naar buiten.

Toen dacht d'Artagnan aan de hut, waar misschien een oplossing voor het raadsel te vinden zou zijn.

Het hek was gesloten, maar hij sprong over de haag heen en liep, zonder te letten op het geblaf van den kettinghond, naar de hut toe.

Op zijn eerste kloppen kwam geen antwoord. Doodsche stilte heerschte in de hut evenals in het paviljoen, doch daar de hut zijn laatste toevlucht was, hield hij vol.

Weldra meende hij daarbinnen een zwak angstig geluid te hooren, dat er zelf voor terugbeefde gehoord te worden.

Nu hield d'Artagnan op met kloppen en deed zijn verzoek op een toon zóó ongerust, zoo verschrikt en zoo dringend, dat zijn stem dengene, dien hij gestoord had, wel moest geruststellen. Eindelijk werd een vermolmd luik geopend, of liever: op een kier gezet, doch het werd terstond weer gesloten, nadat het schijnsel van een armzalig lampje, dat in een hoek brandde,

den draagriem, het gevest en de pistolen van d'Artagnan had verlicht. Hoe vlug dit ook in zijn werk was gegaan, had d'Artagnan toch den tijd gehad, het gezicht van een grijsaard te onderscheiden.

Het venster ging weer langzaam open en hetzelfde gezicht kwam opnieuw te voorschijn, doch nu was het nog bleeker dan den eersten keer.

D'Artagnan vertelde argeloos zijn geschiedenis, de namen weglatend. Hij zeide, hoe hij met een jonge vrouw voor dit paviljoen had afgesproken, en hoe hji, toen zij niet kwam, in de linde was geklommen en bij het schijnsel van de lamp de wanorde in de kamer had gezien.

De oude man luisterde aandachtig en liet blijken, dat dit alles klopte, en toen d'Artagnan zweeg, schudde hij het hoofd op een wijze, die niets goeds voorspelde.

— Wat wilt u zeggen? vroeg d'Artagnan. Mijn Hemel, wat bedoelt u!

— O mijnheer, zei de grijsaard, vraag me niets, want als ik u zou zeggen, wat ik gezien heb, zou het mij duur te staan komen.

— Hebt u dan iets gezien? riep d'Artagnan uit, terwijl hij een goudstuk door het raam naar binnen wierp. Zeg het me dan in vredesnaam en ik geef u mijn woord van edelman, dat, hetgeen u mij vertelt, in mijn hart begraven zal zijn.

De grijsaard las zooveel openhartigheid en smart op het gelaat van den jongeman, dat hij hem beduidde, te luisteren en op gedempten toon begon:

— Het was zoowat negen uur, toen ik gerucht in de straat hoorde. Daar ik weten wilde wat er gaande was, ging ik naar de deur en merkte, dat men wilde binnenkomen. Wijl ik arm ben en dus niet bang hoef te zijn, dat men mij zal bestelen, ging ik opendoen en zag op eenigen afstand drie mannen. In de schaduw stonden een karos met paarden bespannen en nog eenige losse paarden, die klaarblijkelijk aan de als ruiters gekleede mannen toebehoorden.

— Wel heeren, riep ik hun toe, wat is er van uw dienst?

— Je hebt zeker wel een ladder, zei degene, die mij de hoofdman toescheen.

— Ja mijnheer, die, waar ik mijn vruchten mee pluk, zei ik.

— Geef die even en ga naar binnen, hier is een daalder voor de moeite. Bedenk echter wel, dat, als je een woord zegt van hetgeen je zult zien of hooren (want je zult kijken en luisteren, waar we je ook mee bedreigen, daar ben ik zeker van!), je verloren bent.

— Hierop wierp hij mij een daalder toe, waarna ik hem de ladder gaf.

— Ik deed inderdaad, nadat ik het hek achter hen had gesloten, alsof ik naar binnenging, doch ik kwam meteen door de achterdeur weer buiten en, in de schaduw voortsluipend, bereikte ik het vlierboschje van waaruit ik alles kon zien, zonder zelf gezien te worden.

— De drie mannen hadden zonder gedruisch de karos doen naderen; zij hielpen er een kort, dik grijzend mannetje uit, donker gekleed; hij klom voorzichtig op de ladder, keek geniepig de kamer binnen, sloop naar beneden en mompelde:

— Zij is het!

— Dadelijk ging de man, die met mij gesproken had, naar de deur van het paviljoen waarvan hij den sleutel had, opende de deur en sloot die weer achter zich, en verdween. Tegelijkertijd klommen de twee anderen de ladder op. Het oude mannetje bleef bij het portier staan, de koetsier hield de paarden van de karos en een lakei de rijpaarden vast.

— Opeens hevige kreten in het paviljoen. Een vrouw vloog naar het venster en opende het als om er uit te springen, maar toen zij de beide mannen ontwaarde, deinsde zij terug, waarop de twee mannen de kamer binnendrongen.

— Toen zag ik niets meer, doch ik hoorde het geluid van brekende meubelen. De vrouw schreeuwde en riep om hulp, doch weldra werden haar kreten gesmoord. Met de vrouw in hun armen verschenen de drie mannen voor het venster; twee van hen droegen haar de ladder af naar het rijtuig, waar het oude mannetje ook instapte. De man, die in het paviljoen was

Madame Bonacieux wordt ontvoerd.

gebleven, sloot het venster, en kwam door de deur naar buiten. Hij overtuigde zich, of de vrouw goed en wel in het rijtuig lag. Zijn twee metgezellen zaten reeds in den zadel; ook hij steeg te paard, de lakei nam zijn plaats naast den koetsier in en, geëscorteerd door de drie ruiters, verwijderde de karos zich in galop. Alles was afgeloopen. Van dat oogenblik af heb ik niets meer gezien noch gehoord.

Door dit vreeselijke nieuws verpletterd, bleef d'Artagnan sprakeloos en onbewegelijk staan, terwijl toorn en jaloezie aan zijn hart knaagden.

— Maar mijn goede mijnheer, hernam de grijsaard, op wien deze stomme smart meer indruk scheen te maken dan kreten of tranen; kom, wanhoop niet. Zij hebben haar niet gedood, dat is het voornaamste.

— Weet u ook ongeveer, vroeg d'Artagnan, wie de man was, die deze helsche onderneming leidde?

— Ik ken hem niet.

— Maar terwijl hij met u sprak, hebt u hem immers kunnen zien!

— O, wilt u zijn signalement hebben?

— Ja.

— Groot, droog, gebruind, zwarte snor, zwarte oogen, ziet eruit als een edelman.

— Daar heb je het! riep d'Artagnan uit. Alweer hij, altijd dezelfde! Het schijnt mijn duivel te zijn. En de ander?

— Wie?

— Dat kleine mannetje.

— O, dat was geen edelman, daar ben ik zeker van; bovendien droeg hij niet eens een degen en de anderen behandelden hem zonder eenige onderscheiding.

— Een of andere lakei, mompelde d'Artagnan, och, arm vrouwtje, wat hebben ze met haar gedaan!

— U hebt mij geheimhouding beloofd, zei de grijsaard.

— En ik hernieuw u mijn belofte: ik ben edelman! Een edelman kan slechts zijn woord geven en u hebt het mijne.

D'Artagnan sloeg met een verbitterd gemoed den weg naar

het veer in. Nu eens kon hij niet gelooven, dat het mevrouw Bonacieux geweest was en hoopte hij haar den volgenden dag in het Louvre te zullen vinden; dan weer vreesde hij, dat er een intrige met een ander achter zat en dat een jaloersche minnaar haar had laten schaken. Hij zweefde tusschen hoop en vreeze.

— O, waren mijn vrienden maar hier, dacht hij, dan zou ik hoop hebben haar terug te vinden, maar wie weet wat er van henzelf is geworden!

Het was nu bijna twaalf uur; het was zaak, Planchet terug te vinden. D'Artagnan klopte achtereenvolgens bij alle herbergen aan, waar hij maar een straaltje licht zag, doch nergens vond hij Planchet.

Bij de zesde kroeg kwam hij tot de overweging, dat hij eigenlijk in het wilde weg liep te zoeken, daar hij zijn knecht eerst om zes uur 's ochtends had ontboden, en deze zich tot dien tijd mocht ophouden waar hij wilde.

Buitendien kwam het in den jongeman op, dat hij, door in de buurt te blijven, misschien eenig licht in deze mysterieuze zaak zou vinden. In de zesde herberg ging d'Artagnan dus zitten, bestelde een flesch van den allerbesten wijn, zocht een tafeltje in den donkersten hoek en besloot zoo den dag af te wachten; maar ook dit keer bleek zijn hoop ijdel, en al spitste hij zijn ooren, hoorde hij tusschen de vloeken, praatjes en beleedigingen van de werklieden, lakeien en voerlui, waaruit zijn gezelschap bestond, niets dat hem op het spoor van de arme ontvoerde vrouw kon brengen. Nadat hij uit tijdverdrijf zijn flesch had geledigd, was hij om geen argwaan te wekken wel genoodzaakt, het zich in zijn hoekje zoo makkelijk mogelijk te maken, en zoo goed en zoo kwaad als het ging, in te dommelen. Want d'Artagnan was twintig jaar en op dien leeftijd heeft de slaap zijn onbetwistbare rechten, die hij zelfs op de wanhopigsten doet gelden.

Tegen zes uur werd d'Artagnan wakker met die onbehagelijke gewaarwording, die men altijd kent bij het ontwaken na een onrustigen nacht. Zijn toilet nam niet veel tijd in beslag; hij

onderzocht of men hem gedurende zijn slaap niet had bestolen, en daar hij zijn diamant aan zijn vinger, zijn beurs in zijn zak en zijn pistolen in zijn gordel vond, stond hij op, betaalde den wijn en ging naar buiten, om te zien, of hij nu meer succes had bij het zoeken naar zijn knecht dan 's nachts. Inderdaad was het eerste, wat hij door den vochtigen grauwen nevel ontwaarde, de eerzame Planchet, die, met een paard aan iedere hand, op hem stond te wachten voor de deur van een kleine herberg, waar d'Artagnan was voorbijgeloopen zonder er zelfs het bestaan van te vermoeden.

XXV.

PORTHOS.

In plaats van direct naar huis te gaan, steeg d'Artagnan bij de deur van den heer de Tréville af, en liep snel de trappen op. Hij was besloten, dit keer alles wat er gebeurd was, te vertellen. Ongetwijfeld zou Tréville hem in deze zaak goeden raad kunnen geven, en daar hij bijna dagelijks met de koningin in aanraking kwam, kon hij misschien van Hare Majesteit iets naders vernemen omtrent de arme vrouw, die waarschijnlijk zeer zwaar moest boeten voor haar toewijding.

Tréville luisterde naar het relaas van den jongeman met een ernst, die bewees, dat hij in het heele avantuur iets anders zag dan een liefdesintrige. Toen d'Artagnan zweeg, sprak hij:

— Hm! Daar steekt duidelijk Zijne Eminentie achter.

— Maar wat nu te doen? vroeg d'Artagnan.

— Niets, op het oogenblik volstrekt niets, dan, zooals ik je gezegd heb, Parijs zoo spoedig mogelijk te verlaten. Ik zal met de koningin spreken, haar de bijzonderheden van de verdwijning, waarvan zij niets weet, mededeelen; deze details zullen haar het zoeken vergemakkelijken en als u terugkomt, heb ik misschien goed nieuws voor u. Verlaat u op mij.

D'Artagnan wist, dat mijnheer de Tréville, al was hij Gaskonjer, de gewoonte had, de weinige beloften, die hij deed, dubbel en dwars na te komen.

Hij dankte hem voor alles wat Tréville voor hem gedaan had en nog wilde doen en de commandant, die van zijn kant in dezen dapperen en vastberaden jongeman levendig belang stelde, drukte hem hartelijk de hand en wenschte hem goede reis.

Met de vaste bedoeling, den raad van Tréville onmiddellijk

ten uitvoer te brengen sloeg d'Artagnan den weg in naar de Rue des Fossoyeurs, ten einde toebereidselen voor de reis te treffen. Dicht bij huis gekomen, herkende hij mijnheer Bonacieux, die in morgengewaad voor zijn deur stond. Indachtig aan hetgeen de voorzichtige Planchet hem den vorigen dag over het onbetrouwbare karakter van den huisheer had medegedeeld, nam d'Artagnan hem nauwkeuriger op dan tot dusver. Inderdaad, behalve zijn ziekelijke gele gelaatskleur, die wees op de vermenging van het bloed met gal, welke toevallig kon zijn, merkte d'Artagnan een verraderlijke geniepigheid op in de lijnen van zijn gezicht. Een schurk lacht niet op dezelfde manier als een fatsoenlijk man, een huichelaar weent niet dezelfde tranen als iemand die te goeder trouw is. Alle valschheid is een masker en hoe goed dit masker ook moge zijn, een scherp opmerker zal het altijd van het ware gezicht onderscheiden.

Zoo kwam het d'Artagnan thans voor, dat mijnheer Bonacieux een masker droeg, en wel een der onaangenaamste, die hij ooit gezien had.

Uit afkeer van dezen man, zou hij dus langs hem gegaan zijn zonder met hem te praten, als niet Bonacieux hem evenals den vorigen dag had aangesproken.

— Wel, jongeman, zei hij. Gij schijnt van nachtbraken te houden. Drommels, zeven uur 's morgens! U komt thuis op een uur, waarop een ander uitgaat.

— Men kan U niet hetzelfde verwijten, baas Bonacieux, u bent een toonbeeld van ordentelijkheid. Nu is het waar, dat, wanneer men een mooie jonge vrouw bezit, men het geluk niet achterna behoeft te loopen; dat komt wel bij u, nietwaar, mijnheer Bonacieux?

Bonacieux werd doodsbleek en lachte als een boer, die kiespijn heeft.

— Wel, wel, zei Bonacieux, u bent me er een! Maar waar bent u nu eigenlijk heen geweest, vannacht, meneertje? Het zal wel niet prettig geweest zijn in de zijpaadjes.

D'Artagnan keek op zijn beslijkte laarzen neer, doch hierdoor vielen hem tegelijkertijd de schoenen en kousen van den

winkelier in het oog. Het leek wel, alsof ze in denzelfden modderpoel getrapt hadden; beiden waren met dezelfde slijkvlekken bespat.

Toen doorschoot een gedachte het brein van d'Artagnan. Dat kleine mannetje, kort, dik en grijzend, met het uiterlijk van een lakei, dat zoo zonder onderscheiding door de gewapenden van het escorte was behandeld, was Bonacieux zelf geweest! De echtgenoot had de ontvoering van zijn vrouw geleid!

D'Artagnan voelde hevigen aandrang, den winkelier naar de keel te vliegen en hem te worgen, doch, zooals we reeds zeiden, was hij zeer voorzichtig, dus bedwong hij zich. De plotselinge verandering, die zijn gelaat had ondergaan, was echter zoo zichtbaar, dat Bonacieux er van schrok en probeerde, een pas achteruit te gaan, doch de gesloten deur dwong hem, op dezelfde plaats te blijven staan.

— Ja, maar je maakt grapjes, waarde vriend, zei d'Artagnan, als mijn laarzen dan moeten worden afgelapt.... uw kousen en schoenen kunnen ook wel een borsteltje velen! Heeft u soms ook rondgeslenterd, baas Bonacieux? Dat zou onvergeefelijk zijn voor een man van uw leeftijd, die bovendien zulk een mooie, jonge vrouw heeft!

— O hemel, zei Bonacieux, maar gisteren ben ik te St. Mandé geweest om inlichtingen in te winnen omtrent een dienstbode, waar ik volstrekt niet buiten kan, en daar de wegen slecht waren, heb ik al dit slijk opgedaan, dat ik nog niet heb kunnen verwijderen.

De plaats, die Bonacieux als het doel van zijn boodschap aangaf, was een nieuw bewijs voor de verdenking, die d'Artagnan had opgevat. Bonacieux had St. Mandé gezegd, omdat dit juist den anderen kant op ligt als St. Cloud.

Dit vermoeden vormde zijn eersten troost. Als Bonacieux wist, waar zijn vrouw was, zou men hem altijd, door de uiterste middelen toe te passen, kunnen dwingen te spreken en zijn geheim los te laten. Het kwam er alleen maar op aan, het vermoeden in zekerheid te doen veranderen.

— Neem mij niet kwalijk, waarde mijnheer Bonacieux, dat

ik zoo weinig plichtpleging met u maak, maar niets maakt zoo dorstig als niet-slapen. Ik heb razenden dorst. Mag ik even een glas water bij u gaan drinken? Zooiets mag men onder buren niet weigeren.

En zonder de toestemming van zijn huisbaas af te wachten, ging d'Artagnan vlug het huis binnen en wierp een snellen blik op het bed. Het was onaangeroerd; Bonacieux was niet naar bed geweest. Hij was dus eerst voor een paar uur thuis gekomen en had zijn vrouw begeleid naar de plaats, waar men haar had heengebracht, of tenminste tot de eerste pleisterplaats.

— Dank u, Bonacieux, zei d'Artagnan, het glas leegdrinkend, dat is alles wat ik van u wilde. Nu ga ik naar boven, laat mijn schoenen borstelen door Planchet en als hij daarmee klaar is, zal ik hem, als u wilt, naar beneden sturen om ook de uwe schoon te maken.

En hij verliet den winkelier, die, beteuterd door dit eigenaardige afscheid, zich afvroeg of hij zichzelf niet had vastgepraat.

Boven aan de trap vond d'Artagnan zijn knecht, die totaal in de war was.

— O mijnheer, riep Planchet uit, nu is er weer wat! Ik brandde van ongeduld, dat u zoudt thuiskomen.

— Wat is er dan? vroeg d'Artagnan.

— U raadt in geen honderd, in geen duizend jaar, wie er tijdens uw afwezigheid hier is geweest!

— Wanneer?

— Voor een half uur, terwijl u bij mijnheer de Tréville was.

— Wie was het dan? Voor den dag ermee.

— Mijnheer de Cavois.

— Mijnheer de Cavois?

— In eigen persoon.

— De commandant van de lijfwacht van Zijne Eminentie?

— Hijzelf.

— Kwam hij me arresteeren?

— Dat vermoedde ik wel, mijnheer, ondanks zijn vleierig optreden.

— Trad hij vleierig op, zeg je?

— Hij was een en al honing, mijnheer. Hij zei, dat hij uit naam van Zijne Eminentie, die het goed met u meent, u kwam verzoeken hem naar het Palais Royal te volgen.

— En wat heb je hem geantwoord?

— Dat het niet mogelijk was, daar u, zooals hij wel kon zien, niet thuis was.

— En wat zei hij toen?

— Dat u niet moest nalaten, hem in den loop van den dag op te zoeken, en zachtjes voegde hij erbij, "zeg aan je meester, dat Zijne Eminentie hem zeer genegen is, en dat zijn fortuin van dat onderhoud kan afhangen."

— Dat is een vrij onhandige val voor den kardinaal, zei de jongeman glimlachend.

— Ik heb dan ook die val doorzien en hem geantwoord, dat het u bij uw terugkeer erg zou spijten. Waar is hij heengegaan, heeft mijnheer de Cavois gevraagd, waarop ik antwoordde: naar Troyes en Champagne. — Wanneer is hij vertrokken? — Gisteravond.

— Beste Planchet, viel d'Artagnan in de rede, je bent werkelijk onschatbaar.

— Begrijpt u, mijnheer, ik dacht, dat als u mijnheer de Cavois toch wilt opzoeken, het nog altijd tijd genoeg is mij te logenstraffen en te zeggen, dat u niet bent vertrokken; in dat geval zou ik gelogen hebben en daar ik geen edelman ben, kan ik liegen.

— Wees gerust, Planchet, je zult je reputatie van waarheidlievend man behouden; binnen een kwartier gaan we weg.

— Dat had ik mijnheer ook willen aanraden, en waar gaan we heen, als ik vragen mag?

— Wel juist in de tegenovergestelde richting als die jij hebt opgegeven. Trouwens, ben jij niet net zoo benieuwd naar berichten van Grimaud, Mousqueton en Bazin, als ik naar die van Athos, Porthos en Aramis?

— Natuurlijk, mijnheer, zei Planchet, en ik zal vertrekken,

wanneer u wilt, ik geloof, dat de buitenlucht op het oogenblik beter voor ons is dan de lucht van Parijs, dus daarom....

— Dus daarom, Planchet, pak onze koffers, en laten we gaan; ik ga vooruit met mijn handen in mijn zak, om geen argwaan te wekken. Jij zoekt me op in het hoofdkwartier. A propos, Planchet, ik geloof, dat je gelijk had wat onze huisheer betreft, en dat hij een verschrikkelijk gemeene kerel is.

— Geloof me, mijnheer, als ik u zooiets zeg! Ik heb kijk op gezichten, weet u!

D'Artagnan, zooals afgesproken was, ging het eerst naar beneden; om zich niets te verwijten te hebben, ging hij voor het laatst naar de woningen zijner drie vrienden. Men had niets van hen gehoord, alleen was er een geparfumeerde en met fijne sierlijke lettertjes geschreven brief voor Aramis gekomen. D'Artagnan stak hem bij zich. Tien minuten later voegde Planchet zich bij hem in de stallen van het hoofdkwartier. D'Artagnan had, om geen tijd te verliezen, reeds zelf zijn paard gezadeld.

— Zoo is het goed, zei hij tot Planchet, toen ook de kleedingstukken opgepakt waren, zadel nu ook de drie andere paarden, dan kunnen we gaan.

— Gelooft u, dat het vlugger gaat, als we ieder twee paarden nemen? vroeg Planchet langs zijn neus weg.

— Neen, grappenmaker, antwoordde d'Artagnan, maar met onze vier paarden kunnen we onze drie vrienden meenemen, als we hen tenminste levend aantreffen.

— Dat zou een groote bof zjin, maar we hoeven nog niet aan Gods genade te wanhopen.

— Amen, zei d'Artagnan, in den zadel stijgend.

En beiden verlieten het hoofdkwartier; ieder ging een anderen kant uit, want de eene moest Parijs verlaten door de poort van La Villette en de ander door die van Montmartre, om voorbij Saint Denis weer bij elkaar te komen, welke strategische beweging, die van beide zijden stipt werd uitgevoerd, met de beste resultaten bekroond werd.

D'Artagnan en Planchet reden gezamenlijk Pierrefitte binnen.

Het moet gezegd worden, dat Planchet bij dag moediger was dan bij nacht.

Toch verliet zijn natuurlijke voorzichtigheid hem geen oogenblik; hij was de avonturen van de eerste reis nog niet vergeten, en beschouwde allen, die zij op den weg tegenkwamen, als vijanden. Het gevolg hiervan was, dat hij voortdurend met den hoed in de hand reed, hetgeen hem ernstige berispingen bezorgde van d'Artagnan, die vreesde, dat men hem door die overdadige beleefdheid voor den knecht van iemand van weinig beteekenis zou aanzien.

Hetzij dat de voorbijgangers werkelijk getroffen waren door de onderdanigheid van Planchet, hetzij dat dit keer niemand was uitgezonden om den jongeman te bespieden, in ieder geval bereikten onze beide reizigers zonder den minsten tegenspoed Chantilly, waar zij afstapten in het logement "De groote St. Maarten", waar zij op hun eerste reis ook den nacht hadden doorgebracht.

De waard, op het zien van een jongeman gevolgd door een lakei met twee rijpaarden, kwam eerbiedig naar voren.

Daar zij reeds elf mijl hadden afgelegd, besloot d'Artagnan, dat zij in elk geval hier zouden blijven, ook al was Porthos niet in dit logement. Het was misschien ook niet voorzichtig, zoo terstond naar den musketier te informeeren. Het resultaat van zijn overwegingen was dan ook, dat hij, zonder een vraag te stellen, binnenging, de paarden aan zijn knecht overliet, zich naar een afzonderlijk vertrek liet geleiden, dat bestemd was voor de ontvangst van gasten, die alleen wenschten te blijven, en den hotelier een flesch van den besten wijn en een uitstekend ontbijt bestelde, welke bestelling den man nog sterkte in diens goede opinie, die hij op het eerste gezicht van den nieuwen gast had gevormd.

D'Artagnan werd dan ook met wonderbaarlijke snelheid bediend.

Het regiment der gardes was samengesteld uit de voornaamste edellieden van het koninkrijk en d'Artagnan maakte dan ook, gevolgd door een lakei en reizend met vier prachtige

paarden, danig veel indruk, ondanks den eenvoud van zijn uniform. De hotelier wilde hem zelf bedienen. Dit bemerkend liet d'Artagnan, om een gesprek te kunnen aanknoopen, twee glazen komen.

— Op mijn woord, sprak hij, de glazen vullend, ik heb u den besten wijn besteld en als gij mij nu bedrogen hebt, valt ge zelf in den kuil, dien ge voor mij gegraven hebt, want daar ik niet alleen wensch te drinken, moet gij me gezelschap houden. Hef dus uw glas op en drink. Waar zullen we op drinken om niemands gevoelens te kwetsen? Wel, laten we op den voorspoed van uw hotel drinken.

— Mijnheer doet me veel eer, antwoordde de hotelier, en ik dank u vriendelijk voor uw goede wenschen.

— Vergis u niet, hernam d'Artagnan, mijn toast verbergt meer egoïsme dan ge zoudt verwachten: alleen in logementen, die goede zaken doen, wordt men naar zijn zin ontvangen, doch in hotels, die achteruitgaan, is de gast het slachtoffer van den tegenspoed, waarin de patroon verkeert. Ik, die dikwijls reis en vooral in deze richting, zie niets liever, dan dat het allen hoteliers voor den wind gaat.

— Ja werkelijk, zei de logementhouder, het komt mij voor, dat ik niet voor het eerst de eer heb, mijnheer te ontmoeten.

— O, ik ben zeker wel tien keer naar Chantilly geweest en van die tien keer ben ik stellig drie of vier maal bij u afgestapt. Geen twaalf dagen geleden ben ik nog hier geweest in gezelschap van mijn vrienden, eenige musketiers, waarvan er een in woordenwisseling geraakte met een onbekende, die, waarom weet ik niet, twist met hem zocht.

— Ja zeker! riep de hotelier uit. Dat herinner ik mij volkomen. U bedoelt zeker mijnheer Porthos?

— Precies, dat is mijn reisgezel. Toe, zeg mij: er is hem toch geen ongeluk overkomen?

— Mijnheer heeft immers wel gemerkt, dat hij de reis niet heeft kunnen voortzetten!

— Inderdaad, hij had ons beloofd, zich bij ons te voegen, maar wij hebben hem niet meer gezien.

— Hij heeft ons de eer aangedaan, hier te blijven.

— Hoe! Is hij hier gebleven?

— Ja mijnheer, en wij maken ons deerlijk ongerust over hem.

— Waarover?

— Over de verteringen, die hij heeft gemaakt.

— Zoo, maar die verteringen zal hij wel betalen!

— U steekt me werkelijk een riem onder het hart, mijnheer! We hebben hem belangrijke voorschotten gedaan en vanochtend dreigde de heelmeester, dat hij, indien mijnheer Porthos hem niet betaalde, zich tot mij zou wenden, daar ik het ben, die hem gehaald heb.

— Is Porthos dan gewond?

— Ik zou het u niet kunnen zeggen.

— Niet? Gij moet er, dunkt me, meer van weten dan wie ook!

— Ja, maar in ons vak zegt men niet alles wat men weet, vooral niet, als men ons gewaarschuwd heeft, dat loslippigheid ons duur te staan kan komen.

— Enfin, kan ik mijnheer Porthos spreken?

— Zeker mijnheer, eerste verdieping, kamer no. 1. Doch zeg erbij, dat gij het zijt.

— Waar is dat voor noodig?

— Het zou u anders leelijk kunnen vergaan; als mijnheer Porthos u voor iemand van het hotel aanziet, kon hij u wel eens in een vlaag van woede met zijn degen de hersens klieven.

— Wat hebben jelui hem dan gedaan?

— We hebben hem om geld gevraagd.

— Drommels nog toe, nu begrijp ik het. Porthos is er niet van gediend, dat men hem om geld vraagt, als hij het niet heeft, doch dit, keer heeft hij het wel, daar ben ik zeker van.

— Dat dachten wij ook, mijnheer, en wijl hier alles zeer geregeld toegaat en wij elke week de rekeningen opmaken, hebben wij hem de zijne na verloop van acht dagen gepresenteerd, doch blijkbaar hadden wij een slecht moment gekozen, want bij het eerste woord, dat wij over de kwestie repten, wenschte

hij ons naar de hel. Nu is het waar, dat hij den vorigen avond gespeeld had.

— Had hij gespeeld? Met wien?

— Ja, hoe kan ik dat weten? Met een heer, die hier kwam binnenloopen en wien hij een partijtje lansquenet voorstelde.

— Daar heb je het! Hij heeft natuurlijk alles verloren.

— Alles, mijnheer, tot zijn paard toe, want toen de vreemdeling vertrok, zagen wij zijn lakei het paard van mijnheer Porthos zadelen. Wij hebben er hem naar gevraagd, doch hij antwoordde ons, dat het ons niets aanging en dat het zijn eigen paard was. Terstond brachten wij mijnheer Porthos op de hoogte, maar deze liet ons weten, dat wij schurken waren om aan het woord van een edelman te twijfelen, en dat, als die mijnheer had gezegd, dat het paard van hem hoorde, dit zeker wel zoo zou zijn.

— Echt Porthos! mompelde d'Artagnan.

— Daarop, vervolgde de hotelier, liet ik hem zeggen, dat, daar wij elkaar nu eenmaal op het gebied van geldzaken niet schijnen te begrijpen, hij mij een genoegen zou doen, mijn collega, den eigenaar van De Gouden Arend, met zijn gunsten te vereeren; doch mijnheer Porthos verklaarde, dat mijn hotel het beste was en hij er wenschte te blijven. Dit antwoord was zoo vleiend voor mij, dat ik niet verder op zijn vertrek aandrong. Ik bepaalde mij er dus toe, hem te verzoeken, zijn kamer, de beste van mijn hotel, te ontruimen en een net kamertje op de derde verdieping te betrekken. Mijnheer Porthos antwoordde hierop, dat hij elk oogenblik zijn maitresse, een der eerste dames van het hof, verwachtte, en ik wel moest begrijpen, dat zelfs de kamer, die hij nu bewoont, nog eigenlijk te gering was voor zulk een hoog personnage. Dit alles zag ik wel in, doch ik meende te moeten volhouden, maar mijnheer Porthos nam zich niet eens de moeite mij aan te hooren; hij legde zijn pistool op het nachtkastje en dreigde, ieder, die het waagde zich met zijn zaken te bemoeien, voor het hoofd te schieten. Sinds dien dag, mijnheer, komt er geen mensch meer in zijn kamer behalve zijn knecht.

— Is Mousqueton ook hier?

— Ja mijnheer. Na vijf dagen is hij teruggekomen met een bijzonder kwaad humeur; het schijnt, dat ook hij onaangename ervaringen heeft opgedaan op zijn reis. Ongelukkigerwijze is hij rapper ter been dan zijn meester, zoodat hij voor dezen alles ondersteboven keert en alles wat hij noodig heeft, neemt zonder te vragen, daar hij vreest, dat op een vraag een weigering zou kunnen volgen.

— Ik moet u eerlijk zeggen, hernam d'Artagnan, dat ik Mousqueton altijd iemand van buitengewone toewijding en verstand heb gevonden.

— Dat is mogelijk, mijnheer, doch als ik viermaal per jaar met zulke toegewijde, verstandige personen in aanraking kwam, zou ik geruïneerd zijn!

— Neen, neen, Porthos zal u wel betalen.

— Hm, gromde de hotelier op een toon van twijfel.

— Hij is de lieveling van een voorname dame, die hem voor zoo'n bagatel, als hij hier schuldig is, niet in den steek zal laten.

— Als ik u zou durven zeggen, wat ik daarvan denk....

— Wat u denkt?

— Laat ik liever zeggen: wat ik daarvan *weet.*

— Wat u weet?

— Waar ik van overtuigd ben zelfs.

— Kom, kom, overtuigd, zegt ge!

— ..Dan zou ik u zeggen, dat ik die dame ken.

— Gij?

— Jawel, ik.

— Hoe kent gij haar?

— O mijnheer, als ik werkelijk op uw stilzwijgen mag rekenen....

— Spreek en ik geef u mijn woord van edelman, dat ge geen spijt van uw goed vertrouwen zult hebben.

— Als het dan moet.... want in verlegenheid neemt men wel eens zijn toevlucht tot middelen, die men anders zou versmaden.

— Wat hebt ge dan gedaan?

— O, heusch niet meer dan waartoe een schuldeischer het recht heeft.

— Wel?

— Mijnheer Porthos heeft ons een briefje ter hand gesteld voor de hertogin, om dat te posten. Zijn knecht was toen nog niet terug. Daar hij zijn kamer niet kon verlaten, moest hij ons wel met zijn boodschappen belasten.

— Verder.

— In plaats van den brief op de post te doen, wat ik nooit erg veilig vind, gaf ik hem mee aan een mijner knechten, die juist naar Parijs moest, om hem persoonlijk bij de hertogin te bezorgen. Dit was niet anders dan voldoen aan de wenschen van mijnheer Porthos, die ons op het hart gedrukt had, de grootst mogelijke zorg aan dien brief te besteden, is het niet zoo?

— Min of meer.

— Welnu, mijnheer, weet gij nu eigenlijk wie die voorname dame is?

— Neen, ik heb Porthos over haar hooren spreken, meer niet.

— Gij hebt dus geen vermoeden wie die zoogenaamde hertogin kan wezen?

— Neen, ik herhaal u, dat ik haar niet ken.

— Het is een oude koppelaarster bij het Châtelet, zekere juffrouw Cocquenard, die minstens vijftig jaar is en nog jaloersch doet. Het leek me ook wel 'n beetje raar, een hertogin die in de rue aux Ours woont!

— Hoe weet ge dat?

— Bij het ontvangen van den brief heeft zij zich vreeselijk kwaad gemaakt en gezegd, dat mijnheer Porthos een losbol was en dat hij dien degensteek natuurlijk voor een vrouw had opgeloopen.

— Heeft hij dan een degensteek opgeloopen?

— O lieve hemel, wat heb ik gezegd!

— U zeide, dat Porthos een degensteek had opgeloopen.

— Ja ja, maar hij had me verboden, daarover te spreken!

— Waarom?

— Och mijnheer, hij had er zoo hoog van opgegeven, dat hij dien edelman, met wien gij hem nog hebt zien twisten, met zijn degen zou doorboren, doch in plaats daarvan is hij zelf, ondanks al zijn pochen, door den ander overwonnen. Daar nu onze mijnheer Porthos een zeer fier man is (behalve jegens zijn hertogin, die hij door het relaas van zijn ellende hoopte te verteederen!) wil hij niemand bekennen, dat hij er zoo leelijk is afgekomen.

— Het is dus die degenstoot, waardoor hij gedwongen wordt het bed te houden!

— Ja, en een meesterlijke degenstoot, dat verzeker ik u! Ze hebben uw vriend de ziel in het lijf geschroefd.

— Bent u er bij geweest?

— Ik was hen uit nieuwsgierigheid gevolgd, mijnheer, en wel zoo, dat ik de vechtenden kon gadeslaan, zonder zelf gezien te worden.

— En hoe is het afgeloopen?

— O, dat zaakje ging snel in zijn werk. Zij stelden zich in postuur, de vreemdeling begon met een loozen steek, doch viel daarop zoo onverwachts uit, dat, toen mijnheer Porthos wilde pareeren, hij reeds drie duim staal in de borst had. Hij viel achterover. De ander zette hem terstond de punt van zijn degen op den hals, waarop mijnheer Porthos, bemerkend, dat hij in de macht van zijn tegenstander was, zich gewonnen gaf. De vreemdeling vroeg hoe hij heette, doch toen hij vernam, dat zijn naam Porthos was en niet d'Artagnan, bood hij hem den arm, bracht hem zelf naar het hotel terug, steeg te paard en verdween.

— Aha, die vreemdeling zocht dus een zekeren d'Artagnan.

— Dat schijnt zoo.

— En weet ge wat er van hem is geworden?

— Neen, we hadden hem voor dien tijd nooit gezien en zagen hem daarna ook niet meer.

— Het is goed, ik weet nu wat ik weten wilde. De kamer van Porthos ligt op de eerste verdieping, no. 1, nietwaar?

— Ja mijnheer, het is de mooiste van het heele huis, een kamer, die ik in dien tijd al tienmaal had kunnen verhuren.

— Nu, wees maar niet bang, stelde d'Artagnan hem lachend gerust, Porthos zal u betalen met het geld van hertogin Cocquenard!

— Och mijnheer, koppelaarster of hertogin, dat is ons om het even, als zij haar beurs maar opendoet; doch zij heeft geantwoord, dat zij genoeg had van de buitensporigheden en de ontrouw van mijnheer Porthos, en dat ze hem geen stuiver zou zenden.

— En hebt u dit antwoord aan uw gast overgebracht?

— Daar hebben we ons wel voor gewacht, want in dat geval zou hij gemerkt hebben op welke wijze wij ons van de boodschap gekweten hebben!

— Hij ligt dus nog altijd op zijn geld te wachten!

— Ja, gisteren heeft hij nog een brief geschreven, doch dien heeft zijn knecht op de post gedaan.

— U zei, nietwaar, dat de koppelaarster oud en leelijk is?

— Minstens vijftig jaar, mijnheer, en heelemaal niet knap, volgens Pathaud.

— In dat geval kunt ge gerust zijn; zij zal zich wel laten verteederen. Bovendien kan Porthos u zooveel niet schuldig zijn.

— Wat, niet veel? Al een stuk of twintig goudstukken, den dokter nog niet meegerekend. O, hij ontzegt zich niets, die mijnheer; men kan wel zien, dat hij een goed leventje gewend is!

— Welnu, als zijn minnares hem mocht verlaten, zal hij vrienden vinden, daar kunt ge van op aan. Ga dus voort hem alle zorg te schenken, die zijn toestand vereischt.

— U hebt mij beloofd, mijnheer, niet over de koppelaarster en over de wond te spreken.

— Dat is afgesproken: ik heb u mijn woord gegeven.

— Hij zou me doodslaan, ziet u!

— Wees niet bang, hij is zoo kwaad niet als hij er uitziet.

Hierop liep d'Artagnan de trap op, den hotelier in twee op-

zichten gerustgesteld achterlatend: omtrent zijn rekening en zijn leven.

Boven aan de trap, op de meest in het oog vallende deur van de heele gang, stond in zwarten inkt een reusachtig cijfer 1. D'Artagnan klopte éénmaal en op het "ga maar voorbij!", dat hem uit de kamer werd toegeroepen, trad hij binnen.

Porthos lag in bed en speelde een partij lansquenet met Mousqueton, om het spel niet te verleeren. Aan het spit draaide een patrijs en op beide hoeken van den schoorsteenmantel stonden komforen met pannen, waaruit een geur van konijnenragout en visch in wijnsaus opsteeg, die de reukzenuwen zalig streelde. De secretaire en het marmeren blad van de latafel waren bedekt met ledige wijnflesschen.

Op het zien van zijn vriend slaakte Porthos een kreet van vreugde. Mousqueton stond eerbiedig zijn plaats af aan den bezoeker, en wierp in het voorbijgaan een blik op de beide pannen, waarover hij het speciale toezicht scheen te hebben.

— Ben jij het! riep Porthos uit, wees welkom en vergeef me, dat ik je niet tegemoet kom. Weet je wat mij is overkomen? voegde hij er met een ongerusten blik op d'Artagnan bij.

— Neen.

— Heeft de hotelier je niets verteld?

— Ik heb gevraagd, of je hier logeerde en ben daarna regelrecht naar boven gegaan.

Porthos slaakte een zucht van verlichting.

— Wat is er dan met je gebeurd, beste Porthos? vroeg d'Artagnan.

— Het ongeluk wilde, dat ik, toen ik een uitval deed om mijn tegenstander, dien ik al drie degenstooten had toegebracht, door een vierden stoot onschadelijk te maken, over een steen struikelde en mijn knie verstuikte.

— Waarlijk?

— Op mijn eer. Het is nog maar een geluk voor dien schelm, want ik had hem op de plaats gedood, dat verzeker ik je.

— En wat is er van hem geworden?

— O, dat weet ik niet. Hij heeft genoeg gehad, en is vertrokken zonder om méér te vragen. Maar wat is er met jou gebeurd, d'Artagnan?

— Die verstuiking houdt je dus in bed? vroeg d'Artagnan kalm.

— Ja, anders niets. Trouwens, binnen enkele dagen zal ik weer op de been zijn.

— Maar waarom heb je je dan niet naar Parijs laten vervoeren? Je moet je hier gruwelijk verveeld hebben!

— Ik was ook van plan, naar Parijs terug te keeren, doch, beste vriend, ik moet je iets bekennen.

— Wat dan?

— Daar ik mij, zooals je geraden hebt, ontzettend verveelde, en ik mijn deel van het reisgeld, de vijfenzeventig goudstukken, nog in mijn zak vond, verzocht ik een der bezoekers, een edelman, ter verstrooiing een partij kaart met mij te spelen. Hij nam mijn voorstel aan en gaandeweg zijn de vijfenzeventig goudstukken van mijn zak overgegaan in den zijne, zonder nog te spreken van mijn paard, dat hij bovendien heeft meegenomen.

— Ja, Porthos, men kan niet van alle kanten bevoorrecht worden. Gij kent het spreekwoord: Gelukkig in de liefde, ongelukkig in het spel. Je bent zóó gelukkig in de liefde, dat het spel zich wreekt, maar dat hoef jij je niet aan te trekken, geluksvogel, die je bent! Je hebt nog altijd je hertogin, die je natuurlijk niet in den steek zal laten.

— Hm, zie eens, beste d'Artagnan, je hebt geen idee hoe alles mij tegenloopt, hernam Porthos met het onschuldigste gezicht ter wereld. Ik heb haar geschreven, dat ik absoluut vijftig louis d'or noodig heb, daar ik mij in een netelige positie bevind, maar. . . .

— Nu?

— Maar het schijnt, dat zij zich op haar buitenbezittingen bevind, want zij schrijft mij geen antwoord.

— Och!

— Neen. Ik heb haar nu een nog dringender brief ge-

schreven, en.... maar laten we nu liever over jou spreken. Eerlijk gezegd, maakte ik mij al ernstig ongerust over je.

— Je hotelier behandelt je uitstekend, dunkt me, hernam d'Artagnan, wijzend op de volle pannen en de leege flesschen.

— Sjt! waarschuwde Porthos. De vlerk heeft mij al drie of vier dagen geleden de rekening bovengebracht, doch ik heb 'n soort overwinnaar voorkom. Ik ben dan ook, uit vrees, uit hem met rekening en al de deur uitgesmeten, zoodat ik me hier als mijn vesting te worden verjaagd, tot de tanden gewapend.

— Intusschen, merkte d'Artagnan lachend op, schijn je van tijd tot tijd uitvallen te doen!

En hij wees nogmaals op de flesschen en pannen.

— Ik niet, helaas, zuchtte Porthos. Die afschuwelijke verstuiking houdt me in bed, doch Mousqueton gaat op verkenning uit en brengt levensmiddelen mee. Mousqueton, beste jongen, vervolgde hij tot den knecht. Je ziet, dat we versterking hebben gekregen; nu zullen wij meer voorraad noodig hebben.

— Mousqueton, sprak d'Artagnan, je kunt me een dienst bewijzen.

— Wat, mijnheer?

— Geef je recepten aan Planchet; het zou mij ook eens kunnen overkomen, dat ik belegerd werd, en dan zou het mij niet onwelkom zijn, als hij me dezelfde voordeelen zou bezorgen, die mijnheer Porthos door jou geniet.

— Lieve hemel, mijnheer, antwoordde Mousqueton bescheiden, er is niets gemakkelijkers. Je moet alleen maar handig zijn, meer niet. Ik ben buiten grootgebracht en mijn vader was in zijn vrijen tijd wildstrooper.

— Wat deed hij dan met zijn anderen tijd?

— Dan oefende hij een bedrijf uit, dat ik altijd zeer winstgevend heb gevonden.

— Welk dan?

— Het was in de dagen van den oorlog tusschen de Katholieken en de Hugenoten, en toen hij gezien had, hoe de Hugenoten de Katholieken, en de Katholieken de Hugenoten te lijf gingen, en dat alles uit naam van den godsdienst, had hij zich

een soort van gemengd geloof aangemeten, dat hem veroorloofde, nu eens Katholiek en dan weer Protestant te zijn. Daar hij gewoonlijk achter de heggen, die de buitenwegen begrenzen, zijn wandelingetje maakte, het geweer op schouder, gebeurde het wel eens, dat hij een eenzaam Katholiek zag naderen. In dat geval ontwaakte terstond de Protestant in hem, hij richtte zijn geweer op den wandelaar en ving met dezen een gesprek aan, dat gewoonlijk daarmee eindigde, dat de ander zijn beurs achterliet om zijn leven te redden. Het spreekt van zelf, dat, als hij in zulk een geval een Protestant zag naderen, terstond zijn Katholiek hart ging spreken en hij zelf niet begreep, hoe hij een kwartier te voren de superioriteit van ons heilig geloof had kunnen betwijfelen. Want ik ben Katholiek, mijnheer; en mijn vader heeft, zijn beginsel getrouw, mijn oudsten broer Hugenoot laten worden.

— En hoe is het met dit waardig heerschap afgeloopen? vroeg d'Artagnan.

— O, slecht, mijnheer. Op zekeren dag zag hij zich op een hollen weg ingesloten tusschen een Katholiek en een Protestant, die hij beiden reeds tot slachtoffer had gemaakt. Zij herkenden, hem, spanden samen jegens hem en hingen hem op aan een boom. Daarna gingen zij naar de dichtstbijzijnde herberg, waar mijn broer en ik toevallig juist zaten te drinken, om hardop te snoeven over het fraaie stukje, dat zij hadden uitgevoerd.

— En wat hebt gij gedaan, uw broer en gij? vroeg d'Artagnan.

— Wij lieten hen praten, antwoordde Mousqueton, doch toen zij de herberg verlieten en ieder een anderen kant opgingen, stelden wij ons verdekt op, mijn broer op den weg van den Katholiek en ik op dien van den Protestant. Twee uur later was alles afgeloopen en hadden wij met beiden afgerekend, vol bewondering over het doorzicht van onzen vader zaliger, die zoo verstandig was geweest ons ieder in een anderen godsdienst op te voeden.

— Inderdaad, uw vader moet een zeer handige kerel geweest

zijn. En u zei, dat deze brave man in verloren oogenblikken strooper is geweest?

— Ja mijnheer. Van hem heb ik geleerd een strik te zetten en een vischlijn te hangen. Als gevolg heb ik, toen die ellendeling van een waard hier probeerde ons met grof vleesch te voeden, goed genoeg voor boerenkinkels, maar niet voor zulke verwende magen als de onzen, mijn oude beroep maar weer opgevat. Al wandelend door de bosschen van den Prins zette ik strikken, en, schijnbaar slapend aan den oever van Zijne Hoogheids vijvers, liet ik mijn vischlijnen in het water glijden. Zooals mijnheer kan zien, ontbreekt het ons thans, God zij dank, niet aan patrijzen en konijnen, karpers en palinkjes, allemaal licht verteerbaar voedsel, zeer geschikt voor zieken.

— Maar de wijn, vroeg d'Artagnan, wie levert den wijn? Jelui hotelier?

— Ja en neen.

— Wat?

— Hij levert den wijn, doch hij weet niet, dat hem die eer te beurt valt.

— Verklaar u, mijnheer Mousqueton, er valt heel wat van u te leeren!

— Ziehier, mijnheer. Het toeval wil, dat ik op een mijner ommezwervingen een Spanjaard heb ontmoet, die vele landen heeft bezocht en onder anderen in de Nieuwe Wereld is geweest.

— Wat heeft de Nieuwe Wereld te maken met de flesschen, die hier op de secretaire en de latafel staan?

— Geduld, mijnheer, alles op zijn beurt.

— Dat is waar, Mousqueton, ik luister.

— Die Spanjaard had in zijn dienst een lakei, die hem had vergezeld op zijn reis naar Mexico. Die lakei kwam uit dezelfde streek als ik, zoodat wij spoedig vrienden werden, ook omdat onze karakters vrijwel overeenkwamen. Beiden hielden wij dolveel van jagen, en zoo vertelde hij me hoe, in de Pampa's, de inboorlingen op de tijger- en stierenjacht gingen, met enkele losse koorden, die zij als lussen om den nek van die vreeselijke dieren wierpen. Eerst wilde ik niet gelooven, dat men een

dergelijken graad van behendigheid kon bereiken, dat men op twintig of dertig pas afstands een koord kon werpen en met het uiteinde daarvan bereikte wat men wilde, maar een proef bewees, dat hij de waarheid had gesproken. Mijn vriend zette een flesch op dertig pas afstands en bij elken worp ving hij den hals in zijn lus. Ik begon mij te oefenen, en daar ik door de natuur met behendigheid ben begiftigd, kan ik tegenwoordig lasso-werpen als de beste. Begrijpt u het nu? Onze hotelier heeft een welvoorzienen kelder, waarvan de sleutel hem nooit verlaat, maar.... die kelder heeft een luchtgat. Door dit luchtgat werp ik mijn lasso en daar ik nu weet waar de beste wijn ligt, mik ik daar. Nu ziet ge, mijnheer, wat de Nieuwe Wereld te maken heeft met de flesschen, die u op de secretaire en de latafel ziet staan. Wilt ge nu onzen wijn eens proeven en zonder vooroordeel zeggen, wat ge ervan denkt?

— Neen, dank u, ik heb juist ontbeten.

— Dek de tafel, Mousqueton, gebood Porthos, en terwijl wij ontbijten, kan mijnheer d'Artagnan ons vertellen, wat hij zelf in die veertien dagen heeft beleefd.

— Graag, zei d'Artagnan.

Terwijl Porthos en Mousqueton ontbeten met den eetlust van herstellenden en de eensgezindheid, die mannen in het ongeluk tot elkaar brengt, vertelde d'Artagnan, hoe Aramis door een ernstige verwonding genoodzaakt was geweest, te Crèvecoeur te blijven, hoe hij Athos, beschuldigd van valschemunterij, te Amiens had moeten achterlaten, en eindelijk hoe hijzelf over den buik van graaf de Wardes had moeten stappen om in Engeland te komen.

Hier echter was de grens van zijn vertrouwelijkheid; hij voegde er alleen nog bij, hoe hij op zijn terugreis uit Groot-Brittanië vier prachtige paarden had meegenomen, waarvan één voor hemzelf en één voor ieder zijner vrienden bestemd was, en tenslotte besloot hij met de mededeeling, dat het paard voor Porthos reeds in den stal van het hotel gereed stond.

Op dit oogenblik trad Planchet binnen. Hij berichtte zijn

meester, dat de paarden voldoende waren uitgerust en dat het nog tijd was, in Clermont den nacht te gaan doorbrengen.

Daar d'Artagnan vrijwel gerustgesteld was omtrent het lot van Porthos en hij ongeduldig was, te weten wat er van zijn beide andere vrienden was geworden, reikte hij den zieke de hand en zeide hem, dat hij nu zijn reis wilde vervolgen, om zijn onderzoekingen voort te zetten. Overigens was hij van plan langs denzelfden weg terug te komen, om, als Porthos na acht dagen nog in het hotel was, dezen mee te nemen.

Porthos verklaarde, dat zijn verstuiking niet zou toelaten, dat hij Chantilly voor dien tijd verliet, waar hij bovendien moest blijven, om het antwoord van zijn hertogin af te wachten.

D'Artagnan wenschte hem spoedige beterschap, beval hem aan in de goede zorgen van Mousqueton, betaalde den herbergier zijn vertering en begaf zich op weg met Planchet, die nu van een zijner paarden was bevrijd.

XXVI.

DE THESIS VAN ARAMIS.

D'Artagnan had tegen Porthos geen woord gerept over diens wond of over de bejaarde koppelaarster. Onze Gasconjer was een slim ventje, zoo jong als hij was. Hij had geveinsd, alles te gelooven wat de musketier hem had opgedischt, beseffend, dat de vriendschap verloren gaat door een ontdekt geheim, vooral, wanneer dit geheim met de eigenliefde in verband staat; voorts kan men een zeker moreel overwicht doen gelden op hen, wier levenswandel men kent. D'Artagnan, reeds bezig met allerlei intriges voor de toekomst, was van plan zijn vrienden als werktuigen tot het bereiken van zijn fortuin te gebruiken, en vond het dus niet ondienstig, nu reeds de onzichtbare draden in zijn hand te vereenigen, waaraan hij hen wilde leiden.

Toch was zijn hart gedurende den geheelen weg van droefenis vervuld. Hij dacht aan de mooie, jonge mevrouw Bonacieux, die hem nog den prijs voor zijn toewijding moest schenken, doch laten wij er tot zijn lof bijvoegen, dat die droefheid minder voortsproot uit de spijt, dat die belooning hem nog niet was geworden, dan uit zijn angst, dat haar een ongeluk was overkomen. Hij betwijfelde niet, dat zij het slachtoffer was geworden van de wraakzucht van den kardinaal, en de wraak van Zijne Eminentie was vreeselijk. Waarom hij genade had gevonden in de oogen van den minister, begreep hij zelf niet, maar dat zou de heer de Cavois, indien deze hem thuis had getroffen, hem zeker hebben opgehelderd.

Niets kort den tijd, en ook een weg, meer dan een gedachte, die voortdurend alle zielsvermogens in beslag neemt. De buitenwereld lijkt dan op een slaap, waarvan de gedachte de droom

vormt. Door haar invloed heeft de tijd geen duur, de ruimte geen afstand meer. Men verlaat de eene plek en bereikt de andere, meer niet. Van hetgeen daartusschen ligt, herinneren we ons niets dan een vagen nevel, waarin boomen, bergen en landschappen ineenvloeien. Deze zinsbegoocheling verklaart het feit, dat d'Artagnan, die zijn paard volkomen vrijliet, de zes of acht mijl van Chantilly naar Crèvecoeur werktuigelijk aflegde en zich bij zijn aankomst niets herinnerde van wat hij op zijn weg had ontmoet.

Eerst te Crèvecoeur aangekomen, keerde zijn herinnering terug. Hij schudde zijn hoofd als wilde hij zijn droomen afwerpen en ontwaarde het logement, waar hij Aramis had achtergelaten.

Dit keer was het geen waard, doch een waardin, die hem ontving.

D'Artagnan had veel kijk op gezichten; één blik op het vroolijke, volle gezicht dezer vrouw overtuigde hem, dat hij hier niet behoefde te veinzen en dat er van zoo'n welgedaan uiterlijk niets te vreezen viel.

— Beste juffrouw, zei hij, zoudt u me ook kunnen zeggen hoe het met mijn vriend gaat, dien ik hier voor 'n dag of twaalf heb achtergelaten?

— Een knappe jongen van drie- of vierentwintig jaar, zachtmoedig, vriendelijk, goed gebouwd?

— Is hij aan den schouder gewond?

— Ja!

— Dan is hij het.

— Welnu, mijnheer, die bevindt zich nog altijd hier.

— Juffrouw, hernam d'Artagnan, van zijn paard stappend en Planchet de teugels toewerpend, u bevrijdt mij van een hevigen angst. Waar is Aramis, want ik bekèn u, dat ik dolblij zal zijn, als ik hem mag weerzien.

— Pardon, mijnheer, ik ben bang, dat hij u op het oogenblik niet kan ontvangen.

— Waarom? Is er een vrouw bij hem?

— Wat zegt u? Och arme jongen? Neen mijnheer, een vrouw heeft hij niet bij zich!

— Wie is er dan bij hem?

— De pastoor van Montdidier en de overste der Jezuïeten van Amiens.

— Groote hemel! riep d'Artagnan uit. Is het zoo erg met hem?

— Neen mijnheer, integendeel, maar dank zij zijn ziekte is de genade over hem gekomen en is hij besloten, geestelijke te worden.

— Dat is waar ook! zei d'Artagnan, ik was vergeten, dat hij maar musketier "ad interim" is.

— Dringt u er nog steeds op aan, hem te spreken?

— Niets liever dan dat.

— Neem dan de trap rechts van de binnenplaats, en ga naar de tweede verdieping, kamer no. 5.

D'Artagnan volgde de aangewezen richting en kwam aan een dier buitentrappen, zooals wij ze nog wel aan heel oude herbergen kunnen vinden. Men kreeg echter niet gemakkelijk toegang tot den aanstaanden pastoor; de kamer van Aramis was niet minder scherp bewaakt dan de tuin van Armida. Bazin stond in de gang en versperde den weg met te meer onverzettelijkheid, omdat hij het doel, dat hij zooveel jaren had nagestreefd, nabij zag.

Het was altijd het ideaal van den armen Bazin geweest, een man der Kerk te mogen dienen, en met ongeduld verbeidde hij het oogenblik, waarop Aramis zijn degen aan de wilgen zou hangen om de soutane aan te nemen. Alleen de dagelijks vernieuwde belofte van den jongeman, dat dit oogenblik heusch niet veraf was, had Bazin tot nu toe doen blijven, doch hij was er van overtuigd, dat het dienen van een musketier hem zijn zaligheid zou kosten.

Bazin was dus nu op het toppunt van vreugde. Naar alle waarschijnlijkheid zou zijn meester nu niet meer van besluit veranderen. De vereeniging van lichamelijke en moreele smart moest de zoolang verwachte uitwerking hebben teweegge-

bracht; zoowel fyziek als moreel lijdend, had Aramis eindelijk zijn oogen opgeslagen naar den godsdienst; het dubbele ongeluk, dat hem was overkomen: de verdwijning van zijn geliefde en de wond aan zijn schouder, beschouwde hij als een vingerwijzing des Hemels.

Men begrijpt wel, dat Bazin in deze stemming niets onwelkomer kon zijn dan de komst van d'Artagnan, die natuurlijk den dierbaren meester weer zou meesleepen in den maalstroom van wereldsche ideeën, waarin hij zich reeds al te lang gewenteld had. Bazin besloot dus, de deur met mannenmoed te bewaken en daar hij, verraden door de verklaring der waardin, niet kon zeggen, dat Aramis afwezig was, trachtte hij den bezoeker aan het verstand te brengen, dat het 't toppunt van onbescheidenheid zou zijn, Aramis te storen in de vrome samenkomst, die reeds sinds 's ochtends werd gehouden, en, volgens Bazin, stellig tot den avond zou duren.

D'Artagnan stoorde zich echter niet in 't minst aan de welsprekendheid van Bazin en daar hij niet verlangde in woordenwisseling te treden met den knecht van zijn vriend, schoof hij hem heel eenvoudig met de eene hand opzij en legde de andere op den deurknop van kamer no. 5.

De deur ging open en d'Artagnan trad de kamer binnen.

Aramis, in een zwart gewaad en met op het hoofd een rond, plat kapje, dat veel op een kalotje leek, zat aan een langwerpige tafel, die bedekt was met papierrollen en folianten. Aan zijn linkerhand zat de overste der Jezuïeten, rechts de pastoor van Montdidier. De gordijnen waren half gesloten en lieten een mystrieus schemerlicht binnen, als geschapen voor vrome overpeinzingen. Alle wereldlijke voorwerpen, die anders in het oog vallen, wanneer men de kamer van een jongmensch en vooral van een musketier binnenkomt, waren verwijderd; zelfs had Bazin, uit vrees dat zijn meester weer door de goederen dezer aarde zou worden verlokt, zorgvuldig de hand gelegd op den degen, de pistolen, den hoed met pluimen en de kanten kragen. In plaats van dit alles meende d'Artagnan in een hoek van het

vertrek een voorwerp te ontdekken, dat veel op een geeselroede geleek.

Het gedruisch deed Aramis het hoofd opheffen. Terstond herkende hij zijn vriend, doch tot groote verbazing van dezen scheen het bezoek niet veel indruk op hem te maken, zoozeer had zijn ziel zich reeds van al het aardsche afgekeerd.

— Goeden dag, waarde d'Artagnan, sprak Aramis, het is mij aangenaam u te zien.

— Mij ook, antwoordde d'Artagnan, hoewel ik nog niet zeker ben of ik wel Aramis voorheb.

— Hij is het, mijn vriend, hij is het.... wat kan u daaraan doen twijfelen?

— Ik meende, dat ik mij in de kamer vergist had en bij een geestelijke was binnengedrongen, en op het zien van de beide heeren hier overviel mij een andere angst, namelijk, dat ge ernstig ziek waart geworden.

De beide zwarte mannen wierpen d'Artagnan, wiens bedoelingen zij doorzagen, een schier dreigenden blik toe, doch deze liet zich niet weerhouden.

— Ik stoor je misschien, Aramis, vervolgde hij kalm, want het schijnt me toe, dat je voor deze heeren de biecht aflegt.

Aramis bloosde bijna onmerkbaar.

— Gij mij storen? Integendeel, beste vriend, ik verzeker u, dat het mij genoegen doet, u gezond en ongedeerd terug te zien.

— Hij komt bij, dacht d'Artagnan, gelukkig maar!

— Deze mijnheer, die mijn vriend is, mocht onlangs aan een groot gevaar ontsnappen, vervolgde Aramis zalvend, d'Artagnan aan de beide geestelijken voorstellend.

— Dan moogt gij God danken, mijnheer, antwoordden zij, precies tegelijk buigend.

— Dat heb ik gedaan, eerwaarden, antwoordde de jongeman, terwijl hij hun buiging beantwoordde.

— Gij komt goed van pas, d'Artagnan, hernam Aramis, en ge kunt ons misschien met uw oordeel van dienst zijn. Mijnheer de overste uit Amiens, mijnheer de pastoor uit Mont-

didier en ik houden ons bezig met eenige theologische vraagstukken, die ons reeds lang het brein vervullen.

— Het oordeel van een krijgsman kan in deze weinig licht brengen, zei d'Artagnan, ongerust wordend over de wending die het gesprek nam. De kenms van deze beide heeren zal u de beste leidster zijn.

Het tweetal boog opnieuw.

— Integendeel, hernam Aramis, uw oordeel is van groote waarde. Ziehier wat de kwestie is: mijnheer de overste is van oordeel, dat mijn thesis vooral dogmatisch en didactisch moet zijn.

— Je thesis? Ben je dan werkelijk bezig aan een thesis?

— Ja zeker, sprak de Jezuïet, voor het examen, dat aan de wijding voorafgaat, wordt een thesis geëischt!

— De wijding! riep d'Artagnan, die de waardin en Bazin nog niet had willen gelooven. De wijding!

En vol verbazing liet hij zijn blikken over het drietal weiden.

— Daarom, vervolgde Aramis, met dezelfde bevallige houding in zijn stoel leunend alsof hij in den schouwburg zat en met voldoening zijn hand bekijkend, die blank en welgevormd was als een vrouwenhand, en die hij van tijd omhoog hield om het bloed eruit te laten vloeien. Mijnheer de overste wil dus, dat mijn thesis dogmatisch zal zijn, terwijl ik meer tot het ideëele overhel. De overste stelde mij een onderwerp voor, dat tot nu toe nog niet gekozen is en dat voldoende stof biedt voor een schitterende behandeling: *Utraque manus in benedicendo clericis inferioribus necessaria est.*

D'Artagnan, wiens geleerdheid wij kennen, hoorde dit citaat zonder blikken of blozen aan, evenals toen de heer Tréville een Latijnsch vers had geciteerd omtrent den ring, die, naar hij meende, van Buckingham afkomstig was.

— Hetgeen wil zeggen, hernam Aramis om het d'Artagnan gemakkelijk te maken: beide handen zijn onontbeerlijk voor den priester van minderen rang, wanneer zij den zegen geven.

— Bewonderenswaardig onderwerp! prees de Jezuïet.

— Bewonderenswaardig en dogmatisch, voegde de pastoor

erbij, die ongeveer nèt zooveel Latijn verstond als d'Artagnan, maar zich niet door den Jezuïet wilde laten overbluffen, en daarom diens woorden als een echo herhaalde.

D'Artagnan, van zijn kant, bleef volkomen onbewogen bij de vervoering der beide geestelijken.

— Ja, bewonderenswaardig, *prorsus admirabile*, vervolgde Aramis, maar het vereischt een diepgaande studie van de Kerkvaders en de Heilige Schrift. Ik heb dan ook in alle nederigheid aan deze heeren bekend, dat de wacht in het paleis en de dienst des konings mij van de studie hebben afgehouden. Ik zou het dus gemakkelijk hebben, wanneer ik een onderwerp behandel naar mijn eigen keus, *facilius natans*, een onderwerp, dat tot de moeilijke theologische vraagstukken zou staan zooals de zedeleer tot de metaphysica en de philosophie.

D'Artagnan verveelde zich stierlijk en de pastoor ook.

— Wat 'n inleiding, wat een exorde! riep de Jezuïet uit.

— Exordium, herhaalde de pastoor, om ook wat te zeggen.

— *Quemadmodum inter coelorum immensitatem.*

Aramis wierp een zijdelingschen blik op d'Artagnan en zag, dat die zich de kaken verrekte van het gapen.

— Laten we Fransch spreken, vader, sprak hij tot den Jezuïet, dan kan mijnheer d'Artagnan meer van onze woorden genieten.

— Ik ben zoo vermoeid van de reis, zei d'Artagnan, dat het Latijn me heelemaal is ontschoten.

— Goed, zei de Jezuïet, eenigszins ontgocheld, terwijl de pastoor, gerustgesteld, d'Artagnan een dankbaren blik toewierp. Laten we dan zien op welke wijze we dezen tekst kunnen behandelen.

— Mozes, de knecht Gods — want hij was slechts Gods knecht, let wel — Mozes zegende met de handen en liet zich beide armen vasthouden. Voorts zegt het Evangelie *Imponite manus* en niet *manum:* leg de handen op en niet de hand.

— Leg de handen op, herhaalde de pastoor, het gebaar makend.

— St. Petrus daarentegen, de voorganger der pausen, heft de vingers op: *porrige digitos.* Begrijpt ge het nu?

— Zeker, antwoordde Aramis zelfgenoegzaam, maar de zaak moet voorzichtig aangepakt worden.

— De vingers, hernam de Jezuïet, St. Petrus zegende met de vingers. De paus zegent dus eveneens met de vingers. En met hoeveel vingers zegent hij? Met drie, één voor den Vader, één voor den Zoon en één voor den Heiligen Geest.

Alle aanwezigen sloegen een kruis, en d'Artagnan meende, dit voorbeeld te moeten volgen.

— De paus is de opvolger van Petrus en vertegenwoordigt de drie goddelijke machten; de lagere, de *ordines inferiores* der kerkelijke hiërarchie, zegenen uit naam der H. aartsengelen en engelen. De laagste geestelijken, onze diakenen en kosters, zegenen met den wijwaterkwast, die een oneindig aantal zegenende vingers vormt. Ziehier het onderwerp in beknopten vorm gegoten, *Argumentum omni denudatum ornamento*, doch ik zou er twee boekdeelen over kunnen volschrijven, besloot de priester en in zijn vervoering sloeg hij op den H. Chrysostomus in foliant, zoodat de tafel onder het gewicht kraakte.

D'Artagnan huiverde.

— Zeker, hernam Aramis weer, ik wil aan de schoonheid van dien tekst geen afbreuk doen, doch ik moet bekennen, dat hij voor mij te zwaar is. Ik had een anderen op het oog; luister, d'Artagnan, en zeg mij of die ook niet meer naar uw smaak is: *Non inutile est desiderium in oblatione* ofte wel: Een weinig spijt misstaat niet bij een offerande aan den Heer.

— Ho ho! riep de Jezuïet uit, deze tekst riekt naar ketterij; een dergelijken zin vindt men in den Augustinus van den ketter Jansenius, wiens boek wel vroeg of laat zal worden verbrand. Wees voorzichtig, jonge vriend, gij helt over tot drogredenen, wees voorzichtig, mijn jonge vriend, gij zoekt uw verderf!

— Gij zoekt uw verderf, herhaalde de pastoor, verdrietig het hoofd schuddend.

— Gij raakt het veelbesproken stuk over den vrijen wil, gij

geeft u onbesuisd over aan de overtuigingsmiddelen der Pelagisten en half-Pelagisten!

— Neen, Eerwaarde, hernam Aramis, eenigszins uit het veld geslagen door de stortbui van argumenten, die op hem neerhagelde.

— Hoe wilt gij bewijzen, vervolgde de Jezuïet, zonder hem het woord te gunnen, dat men berouw heeft, met andere woorden: naar de wereld terugverlangt, wanneer men zich voor God offert? Luister naar dit dilemma: God is God en de wereld is de duivel. Naar de wereld terugverlangen, is dus naar den duivel verlangen, dat is mijn conclusie.

— De mijne ook, zei de pastoor.

— Maar een oogenblikje.... verzocht Aramis.

— *Desideras diabolum*, ongelukkige! riep de Jezuïet uit.

— Hij verlangt naar den duivel! herhaalde de pastoor, ach jonge vriend, verlang niet naar den duivel, ik smeek het u!

D'Artagnan zag alles draaien; het leek hem, alsof hij in een gekkenhuis was terechtgekomen en hij even krankzinnig zou worden als degenen, die hij om zich heen zag. Hij was echter gedwongen te zwijgen, daar hij niets begreep van hetgeen er gesproken werd.

— Maar luister dan toch, hernam Aramis, door wiens beleefden toon reeds eenig ongeduld klonk, ik zeg niet, dat ik naar de wereld terugverlang, zoo'n oneerbiedigen zin zou ik nooit uitspreken....

De Jezuïet hief de armen ten hemel; de pastoor deed hetzelfde.

— Neen, doch gij moet toegeven, dat het niet netjes is, den Heer iets aan te bieden waar men volkomen genoeg van heeft. Heb ik gelijk of niet, d'Artagnan?

— Ja, voor den drommel.

De pastoor en de Jezuïet maakten een sprong op hun stoelen.

— Mijn uitgangspunt is, dat het de wereld niet aan bekoringen ontbreekt; door dus de wereld te verzaken, breng ik een offer, en de H. Schrift gebiedt nadrukkelijk: "Brengt offers aan den Heere."

— Dat is waar, gaven de antagonisten toe.

— En voorts, vervolgde Aramis, zich in zijn oor knijpend opdat her rood zou worden, zooals hij zijn handen omhoog hield om ze blank te houden, voorts heb ik een rondeau, 'n vierregelig vers, gemaakt, dat ik Voiture heb laten lezen en waarmee die groote man mij heeft gelukgewenscht.

— Een rondeau! zei de Jezuïet minachtend.

— Een rondeau! herhaalde de pastoor werktuigelijk.

— Zeg het eens op, verzocht d'Artagnan, dat brengt afwisseling.

— Neen, want het is godsdienstig, het is theologie in verzen.

— Och, duivelsch! mompelde d'Artagnan.

— Luister, zei Aramis, op een bescheiden toontje, dat toch niet heelemaal natuurlijk klonk, luister:

"Gij, die een vroolijk bestaan hebt geleid,
En thans moet leven in leed en in smart,
Eén middel slechts kan verlossen uw hart:
Zoo ge uw zonden den Hemel beleidt.
Gij, die. . . ." enzoovoorts.

D'Artagnan en de pastoor waren opgetogen, doch de Jezuïet volhardde in zijn opinie.

— Wacht u voor een profanen stijl voor theologische onderwerpen. Wat zegt de H. Augustinus? *Severus sit clericorum sermo.*

— Ja, de preek moet begrijpelijk zijn, zei de pastoor.

— Daarom, voegde de Jezuïet er haastig bij, bemerkend, dat zijn helper in de war was, daarom zal uw thesis alleen bij de dames in den smaak vallen, zij zal hetzelfde succes hebben als de pleidooien van mr. Patru.

— Dat geve God! riep Aramis verheugd uit.

— Nu ziet ge het, berispte de Jezuïet, nog steeds verheft de wereld in u haar stem, *altissima voce.* Gij zijt te wereldsch, jonge vriend, en ik vrees, dat de genade Gods nog niet doeltreffend werkzaam was.

— Wees gerust, eerwaarde, ik sta voor mijzelf in.

— Wereldsche inbeelding!

— Neen, ik ken mijzelf, eerwaarde, mijn besluit is onherroepelijk.

— Gij houdt dus vol, dat ge deze thesis wilt uitwerken?

— Ik zal deze thesis behandelen en geen andere, doch morgen zult ge tevreden zijn over de verbeteringen, die ik er, volgens uw aanwijzingen, in heb aangebracht.

— Werk maar langzaam aan, zei de pastoor, wij laten u in een voorbeeldige stemming achter.

— Ja, de grond is bezaaid, sprak de Jezuïet, en wij behoeven niet te vreezen, dat een deel van het zaad op rotsen is gevallen, het andere langs den weg is verspreid en de rest zal worden gegeten door de vogelen des hemels, *aves coeli comoederunt illam.*

— Stik in je Latijn! dacht d'Artagnan, die het niet langer kon uithouden.

— Vaarwel mijn zoon, zei de pastoor, tot morgen!

— Tot morgen, jeugdige onbezonnene! zalfde de Jezuïet. Gij belooft een der lichten van de Kerk te worden, de Hemel geve, dat het licht niet ontaarde in een verslindend vuur!

D'Artagnan, die een uur lang had zitten nagelbijten van ongeduld, was inmiddels aan zijn vingers begonnen.

De beide getabbaarde heeren stonden op, groetten Aramis en d'Artagnan en schreden naar de deur. Bazin, die deze heele godgeleerde woordenwisseling staande en in vrome verrukking had aangehoord, droeg het brevier voor den pastoor en het misboek voor den Jezuïet, en wandelde daarmede eerbiedig voor hen uit, om hun den weg te banen.

Aramis liet hen uit tot onder aan de trap; daarna keerde hij terug naar d'Artagnan, die in diep gepeins verzonken was.

Alléen gebleven, bewaarden de beide vrienden eerst een verlegen stilzwijgen, doch daar dat eens verbroken moest worden en d'Artagnan blijkbaar besloten was, die eer aan den ander over te laten, sprak Aramis:

— Je ziet, dat ik tot mijn oorspronkelijke ideeën ben teruggekeerd.

— Ja, de Hemelsche genade is over je gekomen, zooals die mijnheer van zooeven het noemt.

— Ach, ik was allang van plan mij uit de wereld terug te trekken, en je hebt er mij vaak genoeg over hooren spreken, is het niet?

— Dat heb ik, doch ik wil je wel bekennen, dat ik er nooit veel van geloofd heb. Ik dacht, dat je gekheid maakte.

— Met zulke dingen? Maar d'Artagnan!

— Och wat! Men maakt wel gekheid met den dood!

— Dan doet men verkeerd, d'Artagnan, want de dood is de poort, die tot verdoemenis of zaligheid leidt!

— Volkomen juist, doch laten we nu uitscheiden met de theologie, mij dunkt, dat je er voor den heelen dag van verzadigd moet zijn. Wat mij betreft, ik ben mijn beetje Latijn, dat ik trouwens nooit goed gekend heb, allang vergeten, doch sinds vanochtend tien uur heb ik niets gegeten, zoodat ik een honger heb als tien duivels.

— We gaan dadelijk eten, doch denk er aan, dat het vandaag Vrijdag is en op dien dag eet ik géen vleesch, ik wil het zelfs niet zien. Maar als je je wilt vergenoegen met mijn maaltijd? Die bestaat uit gekookte tetragones en vruchten.

— Wat zijn tetragones, als ik vragen mag? vroeg d'Artagnan weifelend.

— Dat is spinazie, verklaarde Aramis, maar ik zal er voor jou eieren laten bijvoegen, hoewel dat een ernstige inbreuk op den regel is: eieren zijn ook vleesch, daar ze door de kip worden voortgebracht.

— Een festijn kan ik het niet noemen, maar terwille van je gezelschap zal ik mij onderwerpen.

— Ik ben je zeer erkentelijk voor die opoffering, hernam Aramis, maar als het niet dienstig is voor je lichaam, zal het in elk geval je ziel ten goede komen.

— Het staat dus vast, Aramis, dat je tot den geestelijken stand wilt overgaan. En wat zullen je vrienden zeggen en mijnheer de Tréville? Zij zullen je als een deserteur beschouwen, daar kun je van op aan!

— Ik ga niet tot den geestelijken stand over, ik keer er toe terug! Het is de Kerk, die ik als een deserteur verzaakt heb, want je weet wel, dat ik mij altijd geweld moest aandoen om de musketiersuniform te dragen.

— Ik weet het volstrekt niet.

— Ook niet, hoe ik het seminarie heb verlaten?

— Ook dat niet.

— Luister dan, de Heilige Schrift gebiedt: belijdt u aan elkander; welnu, ik wil mij aan u belijden.

— En ik geef je bij voorbaat absolutie, is dat niet aardig?

— Spot niet met heilige zaken, mijn vriend!

— Vertel dan maar, ik luister.

— Ik was dan op het seminarie sinds mijn negende jaar. Het was drie dagen vóór mijn twintigste, nog drie dagen dus en ik zou tot priester gewijd zijn geweest. Op een avond begaf ik mij, volgens gewoonte, naar een huis, waar ik altijd met veel genoegen kwam — ik was jong, en de jeugd is nu eenmaal zwak — doch daar bevond zich een officier, die met schele oogen toezag, hoe ik het Leven der Heiligen zat voor te lezen aan de vrouw des huizes. Dien avond had ik bovendien de geschiedenis van Judith in verzen weergegeven en deze voorgedragen bij de dame, die mij allerlei complimenten maakte en over mijn schouder leunde om te kunnen meelezen. Deze houding die, dat geef ik toe, wel wat losjes was, hinderde den officier. Hij zei niets, doch toen ik wegging, liep hij mij na en sprak mij aan:

— Zeg, mijnheer pastoor, zei hij, houdt u van stokslagen?

— Dat zou ik u niet kunnen zeggen, mijnheer, antwoordde ik, want niemand heeft ze mij ooit durven geven.

— Welnu dan, mijnheer pastoor, ik zal het wel durven, als u mee terugkeert naar het huis, waar ik u zooeven heb ontmoet.

— Ik geloof, dat ik bang werd; ik verbleekte en mijn knieën knikte, en daar ik geen antwoord vond, zweeg ik.

— De officier wachtte en toen hij bemerkte, dat mijn antwoord uitbleef, begon hij te lachen, keerde mij den rug toe

en ging het huis weer binnen. Ik keerde naar het seminarie terug.

— Nu ben ik, zooals je hebt kunnen merken, een edelman tot in hart en nieren en ook ben ik tamelijk warmbloedig. De beleediging was vreeselijk en al wist geen mensch ter wereld er iets van, ik voelde haar toch in mijn hart branden als een wond. Ik verklaarde mijn overste, dat ik mij nog niet rijp voelde voor de wijding, en op mijn verzoek werd deze plechtigheid een jaar uitgesteld.

— Ik ging nu den besten schermmeester van Parijs opzoeken en sprak met hem af, dat hij mij dagelijks een les zou geven. Een jaar lang heb ik elken dag les genomen. Precies een jaar nadat men mij beleedigd had, hing ik mijn soutane aan een spijker, stak mij in de volledige uitrusting van een edelman en ging naar een bal, dat door een van mijn kennissen gegeven werd, en waar ik wist, mijn mannetje te zullen vinden. Het was in de Rue des Francs Bourgeois, dicht bij de "Force"-gevangenis.

— Die officier was er inderdaad; ik ging naar hem toe, terwijl hij een liefdeslied stond te kweelen en smachtend naar een der dames keek en ik viel hem midden in het tweede couplet in de rede.

— Mijnheer, zei ik, hebt u er nog altijd iets op tegen, dat ik naar een zeker huis in de rue Payenne terugkeer, en bent u nog van plan, me een pak slaag te geven, als ik het waag ongehoorzaam te zijn?

— De officier keek me verbaasd aan, en vroeg:

— Wat wilt u van mij, mijnheer? Ik ken u niet.

— Ik ben het kleine pastoortje, dat het Leven der Heiligen heeft voorgelezen en Judith in verzen heeft overgezet.

— O, nu herinner ik het me, riep de officier smalend uit, en wat wilt u nu?

— Ik zou willen, dat u een oogenblikje tijd had om een wandelingetje met me te maken.

— Morgenochtend, als u wilt, met het grootste genoegen.

— Neen, niet morgenochtend, meteen alstublieft!

— Als u er dan op staat....

— Ja zeker, ik sta er op.

— Laten we dan naar buiten gaan, zei de officier. Laat u niet storen, dames, zoodra ik mijnheer gedood heb, kom ik terug om het laatste couplet te zingen.

— We gingen.

— Ik nam hem mee naar de rue Payenne, juist op de plek waar hij me een jaar tevoren, op precies hetzelfde uur, het complimentje had gemaakt, dat ik zooeven aanhaalde. De maan scheen heerlijk. Wij trokken onze degens en bij den eersten stoot stak ik hem morsdood.

— Drommels! zei d'Artagnan.

— Toen nu de dames hun zanger niet zagen terugkomen en men hem in de rue Payenne met doorboord lichaam vond, begreep men, dat ik het was, die hem zoo had toegetakeld en dit veroorzaakte een schandaal. Ik was dus opnieuw genoodzaakt, voor eenigen tijd van de soutane af te zien. Athos, met wien ik in dien tijd had kennis gemaakt, én Porthos, die mij buiten de schermlessen om, een paar flinke uitvallen had geleerd, haalden mij ertoe over, een musketiersuniform te vragen. De koning was zeer gesteld geweest op mijn vader, die bij het beleg van Atrecht gedood was, en zegde mij de uniform toe. Maar nu zie je wel, dat thans voor mij het oogenblik gekomen is, om weer in de armen der Kerk terug te keeren.

— En waarom juist vandaag en niet gisteren of morgen? Wat is er vandaag met je gebeurd, dat je met zulke akelige plannen rondloopt?

— Deze wond, waarde d'Artagnan, beschouw ik als een vingerwijzing des Hemels.

— Die wond? och kom, die is haast genezen! Ik weet zeker, dat het niet deze wond is, die je pijn doet.

— Welke dan? vroeg Aramis blozend.

— Een wond aan het hart, Aramis, een, die nog heviger bloedt; een wond, die door een vrouw is toegebracht.

De oogen van Aramis fonkelden.

— O, zei hij, zijn aandoening onder een geveinsde onver-

schilligheid verbergend, laten we daar niet over spreken; dacht je, dat ik daar bij stilstond, dacht je, dat ik liefdessmart had? *Vanitas Vanitatum!* Volgens jou zou dus mijn hoofd op hol zijn, en voor wie? Voor het een of andere scharreltje, een kamerkatje, die ik in een garnizoen het hof zou hebben gemaakt? Foei!

— Pardon, Aramis, ik dacht, dat je hoogere aspiraties had.

— Hooger? Wat ben ik dan, om zoo veeleischend te zijn? Een armzalige onbekende musketier, die zich in deze wereld heelemaal niet op zijn plaats voelt!

— Aramis, Aramis! riep d'Artagnan uit en keek zijn vriend met eenigen twijfel aan.

— Uit stof ben ik voortgekomen, tot stof zal ik wederkeeren. Het leven is vol smarten en vernederingen, ging hij, steeds neerslachtiger, voort, alle draden, die naar het geluk leiden, breken in de hand des menschen, vooral de gouden draden. O, mijn beste d'Artagnan, vervolgde Aramis met lichte bitterheid in zijn stem, geloof me, verberg je wonden, als je ze hebt. De afzondering is de laatste vreugde van den ongelukkige; bewaar je ervoor, wien ook, je smarten te doen blijken; de nieuwsgierigen likken aan onze tranen, als de vliegen aan het bloed van het gewonde damhert!

— Helaas, beste Aramis, zei d'Artagnan, evenéens een diepen zucht slakend, het zijn mijn eigen ervaringen, die je daar vertelt!

— Hoezoo?

— Een vrouw, die ik liefhad, die ik aanbad, is mij met geweld ontrukt. Ik weet niet waar zij is, waar men haar gebracht heeft. Misschien zucht zij in een kerker, misschien is zij dood.

— Doch jij hebt tenminste den troost, dat zij je niet vrijwillig verlaten heeft, dat, als je niets van haar hoort, dit komt, doordat men het haar verboden heeft, terwijl....

— Terwijl....?

— Niets, zei Aramis, niets.

— Dus je trekt je voor altijd uit de wereld terug? Is dat vastbesloten?

— Voor altijd. Vandaag nog ben je mijn vriend, morgen zul je niet meer voor me zijn dan een schim, of liever, zul je heelemaal niet meer voor me bestaan. Wat is de wereld? Een graf, en niets meer.

— Het is wel verdrietig, wat je daar zegt.

— Wat zal ik je zeggen! Mijn roeping trekt me aan, neemt me mee!

D'Artagnan glimlachte en zweeg. Aramis ging voort:

— En toch, nu ik nog aan de aarde behoor, had ik met je over jezelf, over onze vrienden willen spreken.

— En ik, hernam d'Artagnan, had liever over jou willen spreken, maar ik zie, dat je je van alles hebt losgemaakt; je verfoeit de liefde, je vrienden zijn schimmen en de wereld is een graf!

— Ja, dat zul je zelf wel inzien, zei Aramis met een zucht.

— Laten we er dan maar niet meer over spreken, zei d'Artagnan, en laten we den brief verbranden, die je natuurlijk een nieuwe ontrouw van je scharreltje of je kamerkatje berichtte.

— Wat voor een brief? vroeg Aramis haastig.

— Een brief, die tijdens je afwezigheid bij je bezorgd is en dien men mij voor je heeft meegegeven.

— Maar van wie is die afkomstig?

— O, van het een of andere smachtende dienstmeisje, of een wanhopig naaistertje, misschien van het kamermeisje van mevrouw de Chevreuse, die met haar meesteres naar Tours moest terugkeeren en, om zich een air te geven, geparfumeerd papier heeft genomen en den brief heeft verzegeld met een hertoginnekroontje.

— Wat zeg je?

— Och, zou ik hem verloren hebben? vroeg de jongeman zich kwasi ontsteld af, terwijl hij deed alsof hij den brief zocht. Wat een geluk, dat de wereld een graf is, de menschen en bijgevolg de vrouwen schimmen zijn, en dat de liefde een gevoel is, dat je verfoeit!

— O d'Artagnan, kermde Aramis, je vermoordt me!

— Nu, daar is hij dan, zei d'Artagnan.

En hij haalde den brief uit zijn zak.

Aramis maakte een sprong, greep den brief en las, of liever, verslond hem. Zijn gezicht straalde.

— Het schijnt, dat het dienstmeisje een goeden stijl heeft, merkte de boodschapper langs zijn neus weg op.

— Dank je, d'Artagnan! zei Aramis, door het dolle heen. Zij moest naar Tours terug, zij is mij niet ontrouw, zij houdt nog altijd van mij. Kom hier, laat me je omhelzen, ik stik van geluk!

En de beide vrienden voerden een dans uit om den eerwaardigen H. Chrysostomus, terwijl zij de bladzijden van de thesis, die op den grond waren gevallen, lustig vertrapten.

Op dit oogenblik kwam Bazin met de spinazie en de omelet binnen.

— Schiet op, stuk ongeluk! riep Aramis, hem zijn calotje in het gezicht werpend, ga terug waar je vandaan komt en neem die verschrikkelijke groente en die afschuwelijke omelet mee! Bestel een gelardeerden haas, een vette kapoen, lamsbout met knoflook en vier flesschen oude Bourgogne.

Bazin, die zijn meester aanstaarde en niets van deze verandering begreep, liet droefgeestig de omelet op de spinazie en de spinazie op den grond vallen.

— Dit is het oogenblik, om je bestaan aan den Koning der Koningen te wijden, sprak d'Artagnan. Als je er op gesteld bent hem een beleefdheid te bewijzen: *Non inutile desiderium in oblatione.*

— Loop naar den drommel met je Latijn! Beste d'Artagnan, laten we drinken, véél drinken, voor den dit en dat, en vertel me dan wat er voor nieuws is!

XXVII.

DE VROUW VAN ATHOS.

Nu moeten we alleen nog iets van Athos hooren, zei d'Artagnan, tot den joligen Aramis, nadat hij hem op de hoogte had gesteld van hetgeen sinds hun vertrek in de hoofdstad was gebeurd, en een uitgelezen maaltijd den een zijn thesis en den ander zijn vermoeidheid had doen vergeten.

— Denk je, dat hem een ongeluk is overkomen? vroeg Aramis. Athos is zoo koelbloedig en dapper, en hanteert zijn degen zoo vaardig!

— Ja, dat wel, en niemand erkent meer den moed en de vaardigheid van Athos dan ik; maar ik krijg op mijn degen liever de stooten van lansen dan van stokken. Ik ben bang, dat Athos door gespuis is afgerost; dat soort slaat hard en laat niet gauw los. Daarom zou ik zoo spoedig mogelijk willen vertrekken.

— Ik zal probeeren, met je mee te gaan, zei Aramis, hoewel ik me heelemaal niet in staat voel, te paard te zitten. Gisteren heb ik me willen kastijden met den geesel, dien je daar aan den muur ziet, maar de pijn belette mij, die vrome oefening voort te zetten.

— Ik heb ook nog nooit gehoord, waarde vriend, dat men een schot probeert te genezen met karwatsslagen. Maar je was ziek en dat verzwakt de hersens, daarom neem ik het je niet kwalijk.

— En wanneer vertrek je?

— Morgen, bij het krieken van den dag; rust vannacht zoo goed mogelijk uit, dan gaan wij morgen samen weg.

— Tot morgen dan, zei Aramis, want al ben je ook ijzersterk, je moet toch rust noodig hebben.

Den volgenden ochtend, toen d'Artagnan de kamer van Aramis binnentrad, vond hij dezen voor het venster.

— Wat sta je daar te kijken? vroeg d'Artagnan.

— Ik sta die drie prachtige paarden te bewonderen, die de staljongen bij den teugel houdt. Het moet een vorstelijk genot zijn, met zulke paarden te reizen!

— Welnu, mijn waarde Aramis, dat genot zul je smaken, want een dier paarden behoort jou.

— Och kom! Welk dan?

— Welk je wilt, ik heb geen voorkeur.

— Behoort dat kostbare dekkleed mij ook?

— Zeer zeker.

— Je maakt gekheid, d'Artagnan.

— Ik maak geen gekheid meer, nu jij weer Fransch spreekt.

— Is dat alles voor mij, die vergulde pistoolholsters, dat fluweelen dekkleed en dat met zilver beslagen zadel?

— Alles van jou, zooals dat trappelende paard van mij en het steigerende van Athos hoort.

— Jongens, wat een prachtige paarden!

— Ik ben blij, dat ze in je smaak vallen.

— Heeft de koning je die ten geschenke gegeven?

— De kardinaal tenminste niet, doch bekommer je er niet om waar ik ze vandaan heb en houdt alleen in het oog, dat één van de drie je eigendom is.

— Ik neem het paard, dat die roodharige staljongen vasthoudt.

— Uitstekend!

— Lieve God! riep Aramis uit, dit doet nu nog het laatste restje van mijn zwaarmoedigheid verdwijnen! Dat paard zou ik bestijgen, ook al had ik twintig kogels in het lichaam. O zie toch, wat 'n mooie stijgbeugels! Bazin, kom eens gauw hier!

Bazin verscheen stil en terneergeslagen op den drempel.

— Scherp mijn degen, schuier mijn hoed en mantel, en laad mijn pistolen, gelastte Aramis.

— Dit laatste is overbodig, merkte d'Artagnan, er zijn geladen pistolen in de holsters op je paard.

Bazin slaakte een zucht.

— Kom vriend Bazin, lachte d'Artagnan, wees maar niet bezorgd, men kan het koninkrijk der Hemelen in alle omstandigheden verdienen!

— Mijnheer was toch al zoo'n goed theoloog, klaagde Bazin, bijna huilend, hij had het stellig tot bisschop, misschien wel tot kardinaal gebracht!

— Maar, mijn beste Bazin, denk nu eens goed na: zelfs geestelijken kunnen den oorlog niet vermijden. Je zult wel zien, dat de kardinaal den veldtocht zal meemaken met den helm op het hoofd en de hellebaard in de vuist. En mijnheer de Nogaret de la Valette? Die is ook kardinaal, maar vraag niet, hoe dikwijls zijn lakei hem al heeft moeten verbinden!

— Helaas, zuchtte Bazin, ik weet het, mijnheer; de heele wereld staat op haar kop tegenwoordig.

Inmiddels waren de beide jongelieden en de treurige lakei naar beneden gegaan.

— Houd den stijgbeugel vast, Bazin! riep Aramis.

En hij sprong in den zadel met zijn gewone lichtheid en bevalligheid, doch na enkele sprongen van het nobele rijdier, bespeurde de ruiter zulke hevige pijnen, dat hij verbleekte en wankelde. D'Artagnan, die dit had voorzien en zijn vriend niet uit het oog had verloren, snelde toe, steunde hem en bracht hem naar zijn kamer terug.

— Zoo is het genoeg, Aramis, houd je nu nog maar een tijdje rustig, dan zal ik verder alleen naar Athos zoeken.

— Jij bent een man van staal! zei Aramis.

— Neen, mij loopt alles mee, dat is het. Maar hoe zul je den tijd doorbrengen alleen? Er wordt nu niet meer over zegeningen met handen of vingers gemijmerd, wel?

Aramis glimlachte.

— Ik zal verzen maken, zei hij.

— Ja, geparfumeerde verzen zeker, in den trant van het briefje van de kamenier van mevrouw de Chevreuse. Kun je die kunst niet aan Bazin leeren? Het zou hem misschien troosten.

Overigens raad ik je, elken dag een eindje te rijden, dan wen je er weer wat aan.

— Wat dat betreft kun je gerust zijn, sprak Aramis, je zult mij gereed vinden om je te vergezellen.

Zij namen afscheid en tien minuten later bevond d'Artagnan, na zijn vriend aan de goede zorgen van Bazin en de waardin te hebben aanbevolen, zich op weg naar Amiens.

Hoe zou hij Athos terugvinden, of liever: *zou* hij hem weervinden?

De situatie, waarin hij hem had achtergelaten, was hachelijk geweest; het was niet onmogelijk, dat Athos het onderspit had moeten delven. Deze gedachte deed d'Artagnan het voorhoofd fronsen en zelfs zachtjes eenige wraakbeloften prevelen. Van al zijn vrienden was Athos de oudste en schijnbaar het minst naar zijn smaak, en toch schonk hij dezen edelman de voorkeur. De nobele, fijne manieren van Athos, het licht van grootheid, dat nu en dan uit de afzondering, waarmede hij zich vrijwillig omringde, naar buitendrong, de gelijkmoedigheid, die hem tot den gemakkelijksten aller kameraden maakte, zijn bijtende scherts, zijn moed, dien men onbesuisd had kunnen noemen, wanneer hij niet aan een zeldzame koelbloedigheid ware gepaard.... dit alles wekte bij d'Artagnan meer dan vriendschap of achting, het boezemde hem bewondering in.

Zelfs vergeleken bij den heer de Tréville, die toch een der elegantste hovelingen was, kon Athos in momenten van goede luim de vergelijking schitterend doorstaan. Hij was van middelmatige lengte, doch zijn gestalte was zoo fraai gebouwd, van zulke bewonderenswaardige verhoudingen, dat hij den reus Porthos, wiens kracht onder de musketiers spreekwoordelijk was, meer dan eens had doen bukken. Zijn gelaat met de doordringende oogen, den rechten neus, de Brutus-kin drukte een ondefiniëerbare grootheid uit; zijn handen, waaraan hij niet de minste zorg besteedde, vormden een eeuwigdurende bron van wanhoop voor Aramis, die de zijne met amandelcrême en geparfumeerde zalfjes bestreek; de klank van zijn stem was tegelijkertijd welluidend en krachtig, en, wat het opmerkelijkste

aan Athos was, al hield hij zich zooveel mogelijk op den achtergrond, dat waren zijn onnavolgbare manieren, zijn bekendheid met de gewoonten der allerhoogste kringen, kortom de blijken van zijn hooge afkomst, die hij onwillekeurig bij de geringste handelingen verried.

Betrof het een gastmaal.... niemand kon zich beter van de regeling kwijten dan Athos, die voor elken gast terstond de juiste plaats wist volgens den rang, dien hem zijn voorouders nagelaten hadden of hij zichzelf verworven had. Was er sprake van heraldiek. Athos kende alle adellijke geslachten van het koninkrijk, hun oorsprong, hun betrekkingen, hun wapens. De etiquette had geen enkel geheim voor hem, hij kende de rechten der groote grondeigenaars, en was doorkneed in de wild- en valkenjacht, zóó zelfs, dat hij op zekeren dag koning Lodewijk XIII, die er toch een meester in was, verbaasd deed staan.

Zooals alle voorname edellieden uit dien tijd was Athos een uitmuntend ruiter en schermer. Meer nog: hij was zoo uitstekend opgevoed, dat zelfs de studie, die overigens bij de edelen uit dit tijdperk vrijwel verwaarloosd werd, hem altijd belang had ingeboezemd. Hij glimlachte over de brokstukken Latijn, waar Aramis mee praalde en die Porthos veinsde te begrijpen. Zelfs had hij zijn vrienden in verbazing gebracht door Aramis te verbeteren, wanneer deze een werkwoord verkeerd vervoegde of een zelfstandig naamwoord in een verkeerden naamval gebruikte. Tenslotte was ook zijn eer onkreukbaar, hetgeen wel een vermelding verdient in een eeuw, waarin de krijgers zeer gemakkelijk hun geloof en geweten verzaakten, waarin een minnaar met alle kieschheid en de armen met het zevende gebod spotten.

Athos was dus in elk opzicht een buitengewoon man.

En toch zag men die fijne natuur, dit nobele karakter, dit reine gemoed zich van lieverlede naar het materialisme neigen zooals grijsaards verzinken in lichamelijke en geestelijke afstomping. In zijn oogenblikken van eenzaamheid, en die waren veelvuldig,

scheen het stralende licht uitgedoofd, en verdwenen zijn schitterende hoedanigheden als in een diepen nacht.

Wanneer dan de halfgod verdwenen was, bleef er ternauwernood een mensch van hem over. Met gebogen hoofd en doffen blik, traag en moeilijk sprekend, had hij slechts oog voor zijn flesch en zijn glas, of voor Grimaud, die, gewoon zijn meester op diens wenken te bedienen, terstond zijn wenschen voorkwam. Waren de vier vrienden op zulk een tijdstip, bijeen, dan mengde Athos zich slechts met een enkel, moeizaam uitgebracht woord in hun gesprek. Hij dronk dan echter meer dan de andere drie samen, doch dit had geen andere uitwerking op hem, dan dat zijn wenkbrauwen nog meer samenfronsten en zijn triestheid toenam.

D'Artagnan, wiens scherpzinnigheid en onderzoekende natuur wij kennen, had, hoeveel belang hij er ook in stelde, nooit de oorzaken dier plotselinge wezenloosheid kunnen ontdekken. Nooit ontving Athos brieven, nooit deed hij iets wat niet aan al zijn vrienden bekend was.

Men kan niet zeggen, dat de wijn zijn droefgeestigheid wakker riep, want hij dronk juist om die te bestrijden, hoewel hij er, zooals wij zeiden, steeds somberder door werd. Evenmin kon men zijn zwartgallige buien aan het spel toeschrijven, want, in tegenstelling met Porthos, die alle kenteringen der fortuin door gevloek of gezang aankondigde, bleef Athos onbewogen of hij won dan wel verloor. Men had hem wel eens in de club der musketiers op één avond duizend goudstukken zien verliezen benevens zijn fraaie, met goud geborduurde galaceintuur, om even later alles te herwinnen met nog honderd louis d'or op den koop toe, zonder dat zijn mooie zwarte wenkbrauwen een millimeter vertrokken, zonder dat zijn handen hun parelmoeren tint verloren, zonder dat zijn gesprekken, die toevallig bijzonder geanimeerd waren, ook maar in eenig opzicht veranderden.

Het was ook niet, gelijk bij onze buren de Engelschen, een atmosferische invloed, die hem somber stemde, want zijn stem-

ming was gewoonlijk het droefgeestigst in het schoone jaargetijde; de maanden Juni en Juli waren voor Athos een gruwel.

Voor het oogenblik had hij geen moeilijkheden en wanneer men hem over de toekomst sprak, haalde hij de schouders op. Zijn geheim moest dus het verleden betreffen, zooals men d'Artagnan ook wel vaag had aangeduid.

Het geheimzinnige tintje, dat over zijn geheele persoonlijkheid lag, maakte Athos interessanter, temeer daar hij in blikken noch in woorden zich ooit iets had laten ontglippen, zelfs niet als hij dronken was.

— Och hemel, dacht d'Artagnan, misschien is Athos op het oogenblik al dood, door mijn schuld, want ik heb hem betrokken in deze zaak, waarvan hij niets wist en die hem niet het minste voordeel kon opleveren.

Hij had halfluid gesproken en Planchet antwoordde:

— Nu bedenkt gij nog niet eens, mijnheer, dat wij hem waarschijnlijk ons leven verschuldigd zijn. Herinner u maar, hoe hij geroepen heeft: "Maak dat je wegkomt, d'Artagnan, men heeft mij overrompeld!" En wat heeft hij, na zijn twee pistolen te hebben afgeschoten, een gruwelijk geweld met zijn degen gemaakt! Men zou gemeend hebben, dat er twintig mannen, of liever: twintig bezetenen aan den gang waren!

Deze woorden vuurden d'Artagnan nog meer aan. Hij gaf zijn paard, dat eigenlijk zelf vurig genoeg was, de sporen, waarop het zijn ruiter in galop meevoerde.

Tegen elf uur 's morgens kwam Amiens in het zicht; om half twaalf stonden zij voor de deur der noodlottige herberg.

D'Artagnan had dikwijls overlegd, hoe hij zich kon wreken op dien verraderlijken waard; de enkele gedachte daaraan had hem al voldoening geschonken. Hij trad dus binnen, den hoed diep over de oogen getrokken, de linkerhand op het gevest, de rechterhand om zijn karwats geklemd.

— Herkent gij mij? vroeg hij den waard, die naderbij kwam om hem te begroeten.

— Ik heb niet de eer, monseigneur, antwoordde de man, half verblind door de praal van d'Artagnan's verschijning.

— Zoo, gij herkent mij dus niet.

— Neen, mijnheer.

— Welnu, twee woorden zullen voldoende zijn om u de herinnering terug te geven. Wat hebt gij gedaan met den edelman, dien gij de driestheid hadt, zoowat vertien dagen geleden, voor valschemunter uit te schelden?

De waard verbleekte, want d'Artagnan had zijn meest dreigende houding aangenomen en Planchet volgde het voorbeeld van zijn meester.

— O mijnheer, spreek me er niet van! jammerde de waard op klagelijken toon. Ik heb zwaar genoeg voor mijn fout moeten boeten. Ach, ik ongelukkige!

— Wat is er van dien edelman geworden, vroeg ik je?

— Verwaardig u mij aan te hooren, mijnheer, en wees goedertieren. Toe, ga zitten alstublieft!

D'Artagnan, sprakeloos van woede en van ongerustheid, zette zich, stram recht als een rechter. Planchet leunde fier tegen zijn stoel aan.

— De zaak ging als volgt, mijnheer, begon de waard, trillend van het hoofd tot de voeten, ik herken u thans: gij zijt het, die u verwijderde, toen ik dat rampzalige misverstand had met den edelman, dien gij bedoelt.

— Precies, die ben ik; gij ziet dus, dat u géen genade wacht, wanneer ge de waarheid niet zegt.

— Luister dan, alstublieft, dan zult ge haar vernemen.

— Ik luister.

— Ik was gewaarschuwd door de overheid, dat een berucht valschemunter mijn herberg zou binnenkomen met eenige vrienden, allen vermomd als gardes of als musketiers. Uw paarden, uw lakeien, uw gezichten, alles was mij van te voren beschreven.

— Verder! drong d'Artagnan, die aanstonds begreep, waar dat nauwkeurige signalement vandaan kwam.

— Ik nam dus, volgens de bevelen der overheid, die mij zes man versterking had gezonden, de maatregelen, die ik noodig achtte om mij van de gewaande valschemunters meester te maken.

— Verder, herhaalde d'Artagnan, wien het woord valschemunters vreeselijk hinderde.

— Vergeef mij, mijnheer, dat ik dit alles moet zeggen, doch het dient om mij te verontschuldigen. De overheid had mij bang gemaakt en u weet wel, dat een herbergier haar moet ontzien.

— Maar die edelman, waar is hij, wat is er van hem geworden? Is hij dood of levend?

— Geduld, mijnheer, wij zijn er bijna. Er gebeurde nu hetgeen gij nog gezien hebt en hetgeen uw overhaast vertrek heeft bespoedigd — dit was een fijne steek, die d'Artagnan niet ontging — uw vriend verweerde zich wanhopig. Zijn knecht, die door een onvoorzien toeval twist had gezocht met de als stalknechten verkleede gerechtsdienaren. . . .

— O ellendeling! riep d'Artagnan uit, het was allemaal een doorgestoken kaart, en ik begrijp eigenlijk niet, waarom ik jelui niet stuk voor stuk vermorzel!

— Helaas, mijnheer, wij waren het lang niet samen eens, zooals gij zult hooren. Uw vriend — vergeef mij dat ik hem niet noem bij zijn zeker zeer klinkenden naam, maar dien ken ik niet — uw vriend stelde met twee pistoolschoten twee mannen buiten gevecht en verdedigde zich daarna met zijn degen, waarmede hij een mijner mannen kwetste en mijzelf een slag toebracht, die mij het bewustzijn deed verliezen.

— Is het nu nog niet uit met die bijzonderheden, beul! bulderde d'Artagnan buiten zichzelf. Hoe is het met Athos afgeloopen?

— Bij het achteruitgaan kwam mijnheer bij den kelder terecht, en daar de deur openstond, ging hij er binnen, nam den sleutel, trok de deur dicht en sloot zichzelf in.

— Juist! riep d'Artagnan uit. Men wilde hem niet bepaald dooden, men wilde hem alleen maar gevangennemen!

— Groote hemel, hem gevangennemen, mijnheer? Gut neen, hij heeft zich zelf ingesloten, ik zweer het u! Eerst had hij zich danig geweerd: één man was overleden, twee anderen waren zwaar gewond, De doode en de beide gekwetsten wer-

den door hun makkers weggedragen; nooit heb ik meer iets van hen gehoord. Ikzelf, zoodra ik bijkwam, ging naar den gouverneur, wien ik alles vertelde en wien ik vroeg, wat ik met den gevangene moest beginnen. De gouverneur deed echter of hij van niet wist; hij verzekerde mij zelfs, dat de bevelen, die ik had ontvangen, buiten hem om waren gegaan, en dat ik niet moest wagen aan iemand te zeggen, dat hij er de hand in zou hebben gehad, of hij zou mij ophangen. Het schijnt dus werkelijk, dat ik mij vergist had, mijnheer, dat ik den verkeerde had aangehouden en dat degene, dien ik eigenlijk moest hebben, het hazenpad had gekozen.

— Maar Athos, hernam d'Artagnan, wiens ongeduld ten top steeg, toen hij hoorde hoe de overheid de zaak had laten loopen. Wat is er van Athos geworden?

— Daar ik niets liever wilde dan het den gevangene aangedane onrecht te herstellen, hernam de herbergier, begaf ik mij naar den kelder om hem de vrijheid weer te geven, doch helaas mijnheer.... ik vond geen man, doch een duivel. Toen ik hem mededeelde, dat ik was gekomen om hem vrij te laten, antwoordde hij, dat dit zeker een valstrik was en dat hij zelf zijn voorwaarden zou bepalen, eer hij eruit kwam. Ik gaf nederig toe, dat ik mijzelf in een netelige positie had geplaatst, door aan een musketier des konings de hand te slaan, dus dat ik volkomen bereid was, mij aan zijn voorwaarden te onderwerpen.

— Allereerst, zei hij, wil ik, dat men mij mijn knecht gewapend en al hier zendt."

— Wij haastten ons, dit bevel uit te voeren, want gij begrijpt wel, mijnheer, dat wij bereid waren alles te doen, wat uw vriend wenschte. Mijnheer Grimaud (die knecht heeft alleen zijn naam gezegd, verder praat hij niet veel) werd, zoo gewond als hij was, naar den kelder gezonden, waarop zijn meester de deur barricadeerde en ons beval, te blijven waar wij waren.

— Maar zeg nu eindelijk waar hij is! riep d'Artagnan uit. Waar is Athos?

— In den kelder, mijnheer.

— Wat, ellendeling, heb je hem al dien tijd in den kelder gehouden?

— Hemelsche goedheid.... neen, mijnheer! Wij hem in den kelder houden? Hebt gij een idee, wat hij daar uitvoert? O, als het u lukt hem er uit te krijgen, dan zal ik u mijn leven-lang dankbaar zijn en u vereeren als mijn beschermheilige!

— Hij is er dus nog en ik kan hem er vinden!

— Zeker mijnheer, hij is vastbesloten, er te blijven. Elken dag reikt men hem door het luchtgat brood en vleesch toe, doch helaas, dat is het niet, waar hij het meest gebruik van maakt Eens trachtte ik met twee mijner knechts naar beneden te gaan, doch toen ontstak hij in mateloozen toorn. Ik hoorde, dat hij de hanen zijner pistolen spande en de karabijn van zijn knecht. Toen wij vroegen, wat zij van plan waren, antwoordde de meester, dat hij en zijn lakei veertig kogels te verschieten hadden en hij ze tot den laatsten kogel zou verbruiken, liever dan toe te laten, dat wij een voet in den kelder zetten. Daarop, mijnheer, ben ik mij gaan beklagen bij den gouverneur, die mij antwoordde, dat ik mijn verdiende loon had, en dat dit mij een goede les zou zijn, voortaan geen nobele heeren, die bij mij hun intrek kwamen nemen, te beleedigen.

— Dus sindsdien? vroeg d'Artagnan, die onwillekeurig moest lachen om het arme-zondaarsgezicht van den waard.

— Sindsdien, mijnheer, leiden we hier het akeligste leven, dat ge u kunt voorstellen. U moet namelijk weten, dat al onze voorraad in dien kelder ligt; we hebben er onzen gebottelden wijn zoowel als den wijn op het stuk, ons bier, de olie, de specerijen, het spek en de worst, en daar hij ons verboden heeft, naar beneden te komen, zijn wij genoodzaakt, alle gasten, die hier komen, eten en drinken te weigeren, zoodat de zaak met den dag meer vervalt. Wanneer uw vriend nog een week in mijn kelder blijft, zal ik geruïneerd zijn.

— Dat zou u verdiende loon zijn, snaak! Had je niet aan onze gezichten kunnen zien dat wij mannen van stand zijn en geen falsarissen?

— Och ja, mijnheer, och ja, u hebt gelijk! Maar luister! Hij begint weer kwaad te worden.

— Men zal hem wel gestoord hebben, zei d'Artagnan.

— Men moet hem wel storen, mijnheer, verzekerde de waard, er zijn zoojuist twee Engelsche heeren aangekomen.

— Nu, en?

— En.... de Engelschen houden van goeden wijn, en zij hebben mij den besten wijn besteld. Mijn vrouw zal nu aan uw vriend gevraagd hebben of zij voor dezen keer beneden mocht komen, en hij zal het haar, naar gewoonte, geweigerd hebben. Och hemel, daar begint het lieve leventje weer!

Inderdaad vernam d'Artagnan een hevig rumoer uit den kelder. Hij stond op en, voorafgegaan door den handenwringenden waard, en gevolgd door Planchet met zijn geladen musket, begaf hij zich naar de veelbesproken plek.

De beide Engelschen waren buiten zichzelf van woede; zij hadden een lange reis achter den rug en stierven van honger en dorst.

— Dat is gewoonweg tyrannie! riepen zij uit in goed Fransch, zij het met een vreemd accent. Wie heeft ooit gehoord, dat een krankzinnige de menschen in hun eigen huis hun eigen wijn weigert. Laat hij de deur openen, of wij trappen haar in en dooden hem!

— Alles goed en wel, zei d'Artagnan, zijn pistolen trekkend, maar u zult niemand dooden, met uw welnemen.

— Goed, goed, klonk achter de deur de kalme stem van Athos, laat ze maar binnenkomen, die kleine-kinderenvreters, dan zullen wij verder zien!

Hoe dapper ze ook waren, de Engelsche edellieden keken elkaar aarzelend aan.

Bevond zich in dien kelder wellicht een reus, zooals ze in de sprookjes beschreven worden, zoo een wiens hol niemand ongestraft binnendringt?

Er heerschte een oogenblik stilte, doch eindelijk schaamden de Engelschen zich; de stoutmoedigste der twee ging de zes

treedjes naar den kelder af en gaf tegen de kelderdeur een schop, hard genoeg om een muur te splijten.

— Planchet, zei d'Artagnan, terwijl hij zijn pistolen laadde, ik neem den man die boven is gebleven voor mijn rekening, houd jij je bezig met den ander, die naar beneden is gegaan. Gij wilt vechten, mijne heeren, welnu, ge kunt uw hart ophalen!

— Groote Hemel, klonk uit de diepte de stem van Athos, ik geloof, dat ik d'Artagnan hoor spreken!

— Inderdaad, antwoordde deze luide, ik ben het, beste vriend!

— Des te beter, hernam Athos, wij zullen hun een lesje geven, die heeren indringers!

De Engelschen hadden ieder hun degen getrokken, doch zij zagen zich tusschen twee vuren geplaatst. Nog aarzelden zij, doch weldra kreeg hun trots de overhand en een tweede schop deed de deur over haar heele lengte kraken.

— Op zij, d'Artagnan! riep Athos uit zijn kelder. Op zij, ik ga schieten!

— Heeren, sprak d'Artagnan, die nooit zijn bezadigdheid verloor, heeren, let op! Een oogenblikje, Athos. Weet wel wat ge doet, heeren, want ge zult doorboord worden. Mijn knecht en ik zullen drie schoten op u lossen en evenveel zult ge er uit den kelder krijgen; voorts hebben wij nog onze degens, waar mijn vriend en ik zeer goed mee overweg kunnen, dat verzeker ik u. Laat mij dus liever uw zaken behartigen. Gij zult wel wat te drinken krijgen, daar geef ik u mijn woord op.

— Als er tenminste wat overblijft, bromde de stem van Athos er spottend tusschen door.

De waard voelde het koude zweet tappelings langs zijn ruggegraat loopen.

— Wat, als er nog wat overblijft? mompelde hij.

— Nu, er zàl wel wat overblijven, suste d'Artagnan. Kom heeren, steekt uw degens op.

— Ja, als gij uw pistool in uw gordel bergt!

— Met alle genoegen.

En d'Artagnan gaf het voorbeeld. Hij keerde zich tot Planchet en gaf ook hem een wenk, zijn karabijn neer te zetten.

De Engelschen gaven zich gewonnen en staken al mopperend hun degens op.

Thans vertelde men hun het relaas van Athos' gevangenschap, en als welgeaarde edellieden gaven zij den herbergier ongelijk.

— En nu heeren, sprak d'Artagnan, kunt gij naar uw kamers gaan. Binnen tien minuten zal men u alles brengen wat gij verlangt, verlaat u op mij!

De Engelschen groetten en verwijderden zich.

— Ik ben alleen, Athos! riep d'Artagnan tegen de deur. Wil je nu opendoen?

— Oogenblikkelijk, antwoordde Athos.

Hierop hoorde men een luid gedruisch van op elkaar vallende takkenbossen en stommelende balken; het waren de verschansingen en bolwerken, die de belegerde zelf had opgeworpen en nu weer sloopte.

Kort daarop bezweek de deur en verscheen het bleeke gelaat van Athos, die met een snellen blik den toestand opnam.

D'Artagnan viel hem om den hals, doch toen hij hem uit het vochtige kelderverblijf naar buiten wilde trekken, voelde hij, dat Athos wankelde.

— Ben je gewond? vroeg hij bezorgd.

— Niet in het minst; ik ben alleen stomdronken, en ik verzeker je, dat ik er moeite genoeg voor heb gedaan! Hoor je het, waard? Ik heb op zijn minst 'n honderdvijftig flesschen voor mijn rekening genomen!

— Groote genade! jammerde de waard, als de knecht maar half zooveel heeft gedronken als zijn meester.

— Grimaud is een lakei van goeden huize, die zich niet zal veroorloven, hetzelfde te gebruiken als zijn meester. Hij heeft alleen uit het vat gedronken, doch ik vrees, dat hij vergeten heeft de kraan te sluiten. Hoor je het niet loopen?

D'Artagnan schaterde het uit, doch de koude rillingen van den waard gingen over in een aanval van heete koorts. Te-

gelijkertijd verscheen Grimaud, met de karabijn op schouder, schuddebollend als de dronken satyrs op de schilderijen van Rubens. Hij was van voren en van achteren besmeerd met een kleverige vloeistof, die de herbergier als zijn beste olijfolie herkende.

De stoet ging de gelagkamer door en naam bezit van het beste vertrek van de herberg, dat d'Artagnan zich kalmpjes toeëigende.

Inmiddels daalden de herbergier en zijn vrouw met lampjes in den kelder af, waar hun zoolang den toegang was ontzegd en waar hun een verschrikkelijk schouwspel wachtte.

Achter de verschansingen, die Athos zoojuist had gesloopt om zichzelf te bevrijden, en die uit takkenbossen, planken en ledig vaatwerk bestonden, alles volgens de regelen der strategie op elkaar gestapeld, ontwaarde men, drijvend in een meer van olie en wijn, afgekloven beentjes van hammen, terwijl een berg gebroken flesschen den linkerhoek van den kelder vulde, en een vat, waarvan de kraan was opengebleven, drupsgewijze zijn laatste restje bloed verloor. Een dichter uit de oudheid zou gezegd hebben, dat er verwoesting en dood heerschte als op een slagveld.

Van de vijftig worsten, die aan de balken hadden gehangen, waren er nog maar een tiental over.

De jammerklachten van den herbergier en zijn vrouw grepen zelfs d'Artagnan aan, doch Athos verroerde geen vin.

De smart werd echter gevolgd door razernij. De herbergier wapende zich met een braadspit en stormde de kamer binnen, waar de beide vrienden zich hadden teruggetrokken.

— Wijn! gebood Athos, zoodra hij den man zag.

— Wijn? herhaalde de herbergier buiten zichzelf. Maar gij hebt reeds voor meer dan honderd goudstukken gedronken, ik ben geruïneerd, ik ben naar de maan!

— Och kom, smaalde Athos, wij hebben nog altijd evenveel dorst!

— Was het nog maar bij drinken gebleven, doch gij hebt ook al mijn flesschen gebroken!

Athos wordt uit de kelder bevrijd.

— Gij hebt mij op een hoop flesschen neergegooid, die natuurlijk uit elkaar is gevallen. Het is dus uw eigen schuld.

— Al mijn olie is verloren!

— Olie is een uitstekende zalf voor wonden en die arme Grimaud kon best wat zalf gebruiken, na al wat jelui hem hebt aangedaan!

— Al mijn worsten verslonden!

— Er zijn vreeselijk veel ratten in den kelder.

— Maar gij zult het me allemaal betalen! brulde de herbergier.

— Dubbel overgehaalde idioot! zei Athos. Hij poogde zich op te richten, doch viel meteen weer neer; hij had zijn laatste krachten ingespannen. D'Artagnan kwam hem te hulp door zijn karwarts op te heffen.

De herbergier ging een pas achteruit en barstte in tranen uit.

— Je zult nu wel geleerd hebben, hoe je de gasten die God je stuurt, hoort te behandelen, zei d'Artagnan.

— God? Zeg liever de duivel!

— Beste vriend, hernam d'Artagnan, als je voortgaat ons de ooren vol te toeteren, zullen wij ons alle vier in je kelder opsluiten en eens zien, of de schade werkelijk zoo ernstig is als je beweert.

— Welnu heeren, zuchtte de waard, ik heb verkeerd gedaan, dat geef ik toe, doch voor elken zondaar bestaat vergeving; gij zijt groote heeren en ik ben maar een arm herbergier, hebt dus medelijden met mij.

— Ah, als je op dien toon begint, kun je mijn hart winnen! riep d'Artagnan uit. Dadelijk zul je de tranen uit mijn oogen zien stroomen zooals de wijn uit de spongaten van je vaten. We zijn zoo kwaad niet als we er uitzien. Kom maar eens hier, dan kunnen we praten.

De herbergier kwam weifelend nader.

— Kom hier; wees maar niet bang, voegde Athos er bij. Op het oogenblik, toen ik je wilde betalen, heb ik mijn beurs op tafel gelegd.

— Ja, mijnheer.

— Er zaten zestig goudstukken in. Waar is zij nu?

— Ter Griffie gedeponeerd, mijnheer. Men zeide, dat het geld valsch was.

— Welnu, laat je dan de beurs teruggeven en behoud de zestig goudstukken.

— Maar mijnheer weet wel, dat de Griffie niet loslaat, wat zij eenmaal te pakken heeft! Als het werkelijk valsch geld was, zou ik nog hoop hebben, maar nu de goudstukken echt zijn.

— Dat moet je zelf maar in orde maken, man! Mij kan het niets schelen, ik heb toch geen frank meer over.

— We zullen wel zien, hernam d'Artagnan. Waar is het oude paard van mijnheer Athos?

— Op stal.

— Hoeveel is het waard?

— Op zijn hoogst vijftig goudstukken.

— Op zijn minst tachtig. Neem het en wees tevreden.

— Wat doe je nu! riep Athos uit. Ga je mijn paard verkoopen, mijn Bajazet? En waarop zal ik dan te velde trekken.. op Grimaud?

— Ik heb een ander paard voor je meegebracht, verklaarde d'Artagnan.

— Een ander?

— Een prachtstuk! riep de herbergier uit.

— Welnu, hernam Athos, als ik een ander, jonger paard krijg, kun je het oude hier houden. Geef mij nu maar wat te drinken.

— Wat wenscht mijnheer? vroeg de volkomen gerustgestelde waard.

— De wijn, die achter de stelling ligt; er zijn nog vijfentwintig flesschen over, de rest is gebroken. Breng me er zes.

— Wat een bliksemsche kerel! dacht de waard verheugol. Als hij nog veertien dagen blijft en alles betaalt wat hij drinkt, ben ik boven-Jan!

— En vergeet niet, voegde d'Artagnan erbij, vier flesschen van denzelfden wijn aan die Engelsche heeren te brengen.

— Nu, sprak Athos in afwachting van den wijn, nu moet je mij eens vertellen, wat er van de twee anderen is geworden. Laat hooren!

D'Artagnan verhaalde, hoe hij Porthos had aangetroffen met een ontwricht been en Aramis in het gezelschap van twee theologen. Juist toen hij zweeg, trad de waard binnen met de bestelde flesschen en een ham, die gelukkig niet in den kelder had gehangen.

— In orde, zei Athos, zijn glas en dat van d'Artagnan vullend, dat zijn Porthos en Aramis, doch jijzelf, waarde vriend, wat heb jij beleefd? Je ziet er zoo verdrietig uit.

— Helaas, zuchtte d'Artagnan, ik ben ook de ongelukkigste van ons allen.

— Jij ongelukkig, d'Artagnan? Vertel eens gauw, hoe dat zit!

— Later, zei d'Artagnan.

— Later? Waarom? Denk je dat ik te dronken ben om je aan te hooren? Onthoud eens en voor al: ik ben nooit helderder, dan wanneer ik veel op heb. Spreek dus, ik ben geheel oor.

D'Artagnan vertelde nu zijn avontuur met mevrouw Bonacieux. Athos luisterde zonder een spier van zijn gelaat te vertrekken; eerst toen zijn vriend zweeg, antwoordde hij met zijn gewonen uitroep:

— Allemaal onzin, niets dan onzin.

— Jij noemt dat maar onzin, Athos! hernam d'Artagnan. Hoe kun je dat zeggen, jij die nooit bemind hebt!

De doffe oogen van Athos schoten even vuur, doch terstond daarop verstrakte zijn blik weer.

— Dat is zoo, sprak hij rustig, ik heb nooit bemind.

— Zie je nu wel, ongevoelige! lachte d'Artagnan. Dan mag je ook niet zoo streng jegens onze teedere harten zijn.

— Teedere harten, gebroken harten.

— Wat zeg je?

— Ik zeg, dat de liefde een loterij is en hij die wint, wint den dood. Wees blij, dat je verloren hebt, d'Artagnan! Als ik je een goeden raad mag geven, tracht dan altijd te verliezen.

— Het leek toch, dat ze mij zoo oprecht liefhad.

— Het leek!

— Heusch, ze hield van mij.

— Och jongen, geen man, of hij heeft even stellig als jij geloofd, dat zijn minnares hem liefhad, en geen man, of hij is door zijn minnares bedrogen!

— Behalve jij dan toch, Athos, want jij hebt er nooit een gehad.

Weer zweeg Athos even.

— Dat is waar, prevelde hij toen, ik heb er nooit een gehad. Laten wij drinken.

— Jij bent een filosoof, zuchtte d'Artagnan, help mij, leer mij, ik heb troost noodig.

— Troost voor wat?

— Voor mijn ongeluk.

— Dat ongeluk van jou is om te lachen, zei Athos schouderophalend. Ik ben benieuwd wat je zoudt zeggen, als ik je eens een liefdeshistorie vertelde!

— Die jezelf is overkomen?

— Of een mijner vrienden, wat doet dat er toe!

— Laten we eerst drinken, dan gaat het beter.

— Drink en vertel dan tegelijk.

— Dat kan, zei Athos, zijn glas ledigend en opnieuw vullend. Die twee dingen gaan heerlijk samen.

— Ik luister, zei d'Artagnan.

Athos dacht na en d'Artagnan zag hem gaandeweg verbleeken; hij was thans in dat stadium getreden, waarop gewone drinkers in slaap vallen. Hij daarentegen droomde hardop zonder te slapen.

Dit somnambulisme der dronkenschap had iets afschuwelijks.

— Wil je het werkelijk? vroeg hij

— Ik verzoek het je, zei d'Artagnan zacht.

— Dan zal ik doen, wat je verlangt.

— Een mijner vrienden — let wel d'Artagnan: een mijner vrienden, niet ik! — een graaf uit mijn provincie, dat wil zeggen uit Berry, van hooge afkomst gelijk de Dandolo's en de

Montmorency's, werd op vijfentwintigjarigen leeftijd verliefd op een jong meisje van zestien, een schoonheid. Ondanks de naïveteit van haar jaren blonk zij uit door haar stralenden geest, niet den geest eener vrouw, doch dien van een dichter. Zij was niet iemand die behaagde, neen, zij bedwelmde. Zij woonde in een klein plaatsje met haar broer, die pastoor was. Niemand wist waar die twee vandaan kwamen, doch zij was zoo schoon en haar broeder zoo vroom, dat niemand er aan dacht, er hun naar te vragen. Overigens meende men, dat zij van goede afkomst waren. Mijn vriend, die er de landheer was, had haar kunnen verleiden, zelfs haar met geweld kunnen nemen.... hij was dé meester, en wie zou twee vreemdelingen te hulp zijn gekomen? Doch daar hij een rechtschapen man was, de ongelukkige, trouwde hij met haar. O, hij was een dwaas, een ezel!

— Waarom, als hij haar toch liefhad?

— Wacht maar. Hij nam haar mee naar zijn kasteel en verhief haar tot de eerste vrouwe in de heele provincie en, dit moet tot haar eer gezegd worden, zij vervulde die plaats vol waardigheid.

— Welnu dan?

— Luister. Op zekeren dag was zij op de jacht met haar echtgenoot, toen zij plotseling bewusteloos van haar paard viel. De graaf snelde haar te hulp en daar de kleeren haar nog benauwder maakten, sneed hij ze met zijn dolk los en ontblootte den schouder zijner vrouw. Raad eens wat zij op den schouder had? riep Athos uit, in een ijzingwekkend gelach uitbarstend.

— Hoe kan ik dat raden, sprak d'Artagnan.

— Een lelie! Zij was.... gebrandmerkt.

En Athos ledigde in één teug het glas, dat hij in de hand hield.

— Ontzettend! riep d'Artagnan uit.

— Het is de waarheid. De engel bleek een duivelin te zijn: het meisje had gestolen.

— En wat deed de graaf?

— De graaf was een oppermachtig heer; hij was rechter op

zijn bezittingen, hij ging dus voort de kleeren der gravin te verscheuren, bond haar handen vast op haar rug en hing haar op aan een boom.

— Hemel Athos, hij was dus een moordenaar!

— Niet meer en niet minder, besloot Athos, lijkwit. Maar is er geen wijn meer?

En Athos greep de laatste flesch bij den hals, zette ze aan den mond en dronk ze in één teug leeg alsof het een gewoon glas ware geweest.

Daarop liet hij het hoofd in de handen zinken terwijl d'Artagnan, vervuld van ontzetting, roerloos tegenover hem bleef zitten.

— Dit heeft me genezen van alle mooie, poëtische, verliefde vrouwen, sprak Athos, onwillekeurig "den graaf" vergetend. God geve, dat dit jou een les is. Laten wij drinken!

— Is zij dood? stamelde d'Artagnan.

— Drink je glas leeg. Breng ons een ham, waard wij kunnen niet meer drinken.

— En haar broeder? vroeg d'Artagnan beschroomd.

— Haar broéder?

— Ja, de pastoor.

— O, ik spoorde hem op, om hem eveneens te doen hangen, doch hij was mij al vóór geweest en had zijn standplaats den vorigen dag verlaten.

— Heeft men ook niet gehoord wat het eigenlijk voor iemand was?

— Het zal wel haar eerste minnaar zijn geweest, haar medeplichtige, die zich als pastoor had vermomd om zijn maitresse aan den man te brengen en aldus haar en zijn toekomst te verzekeren. Ik hoop, dat hij inmiddels gevierendeeld is.

— O God, o God, zuchtte d'Artagnan, geheel ontdaan door deze vreeselijke geschiedenis.

— Proef de ham, d'Artagnan, ze is kostelijk, zei Athos, terwijl hij een plakje op het bord van den jongeman legde. Jammer dat er niet vier van die hammen in den kelder waren, dan zou ik nog vijftig flesschen meer hebben gedronken!

D'Artagnan kon het gesprek niet langer volhouden; hij verborg het hoofd in de handen en deed, alsof hij in slaap was gevallen.

— Die jongelui van tegenwoordig kunnen niet drinken, mompelde Athos, medelijdend op hem neerziend, en nu is dat nog een van de besten!

XXVIII.

DE TERUGKEER.

D'Artagnan was geheel geschokt door de verschrikkelijke bekentenis van Athos. Toch waren veel dingen hem nog duister in deze halve vertrouwelijkheid. Om te beginnen was de biecht gedaan door een totaal beschonken man aan een die al halfdronken was, maar niettegenstaande de leegte die twee of drie flesschen Bourgogne in de hersens achterlaat, herinnerde d'Artagnan zich den volgenden morgen nog woord voor woord, wat Athos hem had meegedeeld. Een zekere twijfel ontwaakte in hem en deed hem haken naar zekerheid. Hij begaf zich dus naar zijn vriend met het vaste plan, het gesprek van den vorigen avond weer op te vatten, doch hij vond Athos geheel veranderd, dat wil zeggen, hij was weer de ondoordringbare, geheimzinnige van vroeger.

Overigens scheen de musketier, die hem glimlachend de hand drukte, zeer wel zijn bedoelingen te begrijpen.

— Ik was erg dronken, gisteravond, d'Artagnan, zei hij, ik voelde het vanochtend aan mijn zware tong en aan mijn gejaagden pols. Ik wil wedden dat ik allerlei dwaasheden heb uitgekraamd.

Dit zeggende, keek hij zijn vriend aan met een strakheid waaronder deze verlegen werd.

— Wel neen, zei d'Artagnan, als ik mij goed herinner, heb je over allerhande gewone dingen gesproken.

— Zoo, dat verwondert mij! Ik dacht, dat ik je een allerakeligste geschiedenis had verteld.

Weer keek Athos den jongeman aan, alsof hij in het diepst van diens ziel wilde lezen.

— Dan ben ik zeker nog erger beschonken geweest dan jij, want ik herinner mij er niets van.

Athos vertrouwde dit antwoord niet en hernam:

— Je zult wel hebben opgemerkt, dat ieder dronken is op zijn manier, de een heeft een treurigen dronk, de ander een blijden. Ik heb een droefgeestige dronkenschap; zoodra ik teveel gedronken heb, bespeur ik aanvechting, om allerlei sombere geschiedenissen te verhalen, waarmee mijn voedster mij heeft volgestopt. Het is een groot gebrek, dat geef ik toe, doch overigens ben ik een goed drinker.

Athos had op zoo overtuigenden toon gesproken, dat d'Artagnan begon te twijfelen.

— Ja, ja, nu herinner ik mij zooiets, zei d'Artagnan, trachtend met een praatje achter de waarheid te komen. Er staat mij vaag voor, dat wij over gehangenen hebben gesproken.

— Zie je wel! zei Athos verbleekend, doch pogend te glimlachen. Dat dacht ik al! Gehangenen zijn mijn nachtmerrie, moet je weten.

— Ja ja, hernam d'Artagnan, zoo langzamerhand keert mijn geheugen terug. Het ging over.... wacht eens.... het ging over een vrouw.

— Dacht ik het niet? riep Athos uit, zoo bleek als een doode. Natuurlijk weer het relaas over die groote blonde vrouw.... als ik dat vertel, ben ik stomdronken!

— Zoo was het, zei d'Artagnan, een mooie, blonde vrouw met blauwe oogen.

— Die gehangen werd....

— Door haar man, voltooide d'Artagnan, terwijl hij Athos scherp aankeek. Door haar man, die een van je vrienden was.

— Zoo maakt men dus zijn vrienden verdacht, wanneer men niet meer weet wat men zegt! hernam Athos, zijn schouders ophalend, alsof hij zich over zijn dronkenschap schaamde. Ik zal me geen roes meer drinken, d'Artagnan, het is een leelijke gewoonte.

D'Artagnan bewaarde het stilzwijgen.

Eensklaps zei Athos, van onderwerp veranderend:

— A propos, ik dank je wel voor het paard dat je me hebt meegebracht.

— Is het naar je zin? vroeg d'Artagnan.

— Ja, maar het kan niet veel vermoeienis doorstaan.

— Je vergist je: ik heb er tien mijl in anderhalf uur mee afgelegd en het was zoo frisch, alsof het maar even de place St. Sulpice had omgereden.

— Zeg dat niet, anders krijg ik berouw.

— Berouw? Waarover?

— Ik ben het kwijt!

— Hoe is dat mogelijk?

— Luister; vanochtend ontwaakte ik om zes uur, en daar gij nog lag te snorken als een os, wist ik niet wat ik zou doen. Ik was nog geheel bedwelmd door onze braspartij van gisteren. Eensklaps zag ik een van onze twee Engelschen in onderhandeling met een paardenkoopman over den aankoop van een paard, want het zijne is gisteren door een bloeduitstorting gestorven. Ik trad op hem toe en toen ik bemerkte, dat hij honderd goudstukken bood voor een zweetvos, zei ik tot hem:

— Ik heb ook wel een paard voor u, waarde heer.

— En een mooi ook, antwoordde hij, ik heb het gisteren gezien, toen de knecht van uw vriend het bij den toom hield.

— Vindt u niet, dat het zeker honderd goudstukken waard is?

— Ja, wilt u het daarvoor verkoopen?

— Neen, maar ik wil er om spelen.

— Spelen? Waarmee dan?

— Met dobbelsteenen.

Zoo gezegd, zoo gedaan, vervolgde Athos. Wij speelden en ik verloor het paard, doch het dekkleed heb ik nog teruggewonnen.

D'Artagnan zette een vrij norsch gezicht.

— Is het niet naar je zin? vroeg Athos.

— Niet erg, dat beken ik eerlijk. Het paard was bedoeld als herkenningsteeken in den slag, het was een onderpand, een souvenir. Ik vind het niet aardig van je, Athos.

— Maar stel je nu eens in mijn plaats, beste vriend! Ik verveelde mij doodelijk, en heusch, ik houd niet van Engelsche paarden. Wat het herkennen betreft: het zadel is er nog, en daar kun je mij altijd door onderscheiden. Voor de verdwijning van het paard zullen wij wel een verontschuldiging vinden. Wat drommel, een paard is sterfelijk; laten wij maar denken, dat het mijne schurft heeft gehad!

D'Artagnan kwam niet uit de plooi.

— Het spijt me verschrikkelijk, dat je zoo aan die dieren gehecht schijnt te zijn, ging Athos voort, want je weet nog niet eens alles!

— Wat heb je dan nog meer uitgevoerd?

— Na mijn paard te hebben verdobbeld — negen oogen tegen tien, denk eens aan, wat een worp! — kwam ik op het denkbeeld, het jouwe in te zetten.

— Ik wil hopen, dat je het bij het enkele denkbeeld hebt gelaten!

— Geen kwestie van, ik heb het oogenblikkelijk ten uitvoer gebracht.

— Nu nog mooier! riep d'Artagnan verontwaardigd en angstig uit.

— Ik speelde en verloor.

— Mijn paard?

— Jouw paard. Zeven oog tegen acht.... het scheelde maar één puntje.

— Maar Athos, je bent niet goed in je hoofd, geloof ik!

— Had me dat liever gisteren gezegd, toen ik je die dwaze verhalen zat te vertellen, maar niet nu! Ik verloor dus het paard met tuig en al.

— Afschuwelijk!

— Wacht maar, je bent er nog lang niet. Ik zou een uitstekende speler zijn, als ik niet zoo koppig was; doch ik ben koppig bij het spel, net als bij den wijn. Ik ging dus halsstarrig voort met spelen....

— Hoe kon je dat? Je bezat immers niets meer?

— O jawel, mijn vriend; wij hadden immers nog den prachtigen diamant, dien ik gisteren aan je vinger heb zien flonkeren!

— Mijn diamant! riep d'Artagnan uit, snel zijn hand op den ring liggend.

— Daar ik een kenner ben en er zelf eenige in mijn bezit heb gehad, schatte ik den steen op duizend goudstukken.

— Ik wil hopen, zei d'Artagnan halfdood van angst, dat je niet over den diamant hebt gerept!

— Juist wel, beste vriend. Kijk, die diamant was ons eenige redmiddel; ik kon er onze paarden, ons tuig, ja zelfs ons reisgeld mee winnen.

— O Athos, je doet me beven!

— Ik sprak dus over je diamant met den Engelschman, die den steen ook had opgemerkt. Ja hoor eens, als je een ster des hemels aan je vinger draagt, kun je niet verwachten, dat die niet in het oog valt.

— Zeg nu maar alles ineens! riep d'Artagnan. Je maakt mijn bloed tot karnemelk met die kalmte.

— Wij hebben den diamant dus verdeeld in tien deelen, elk van honderd goudstukken.

— Och kom, je wilt me alleen maar bang maken! zei d'Artagnan, die een vreeselijken toorn in zich voelde opkomen.

— Warempel niet! Ik had jou wel eens willen zien in mijn plaats; veertien dagen lang heb ik beneden in den kelder zitten verstompen met geen ander gezelschap dan leege wijnflesschen.

— Dat is geen reden om mijn diamant te verspelen, vind ik! antwoordde d'Artagnan, zenuwachtig de vuist ballend.

— Luister nu naar het eind van de geschiedenis. Tien deelen, elk van honderd goudstukken, in tien worpen zonder overspelen. In dertien worpen verloor ik alles; het getal dertien is altijd mijn ongeluk geweest; het was ook den dertienden van de maand Juli, dat ik destijds....

— Och alle duivels! schreeuwde d'Artagnan, van tafel opstaand. De geschiedenis van den vorigen dag kon hem niets meer schelen bij hetgeen hij thans hoorde.

— Geduld, hernam Athos. Ik vatte een nieuw plan op. De

Engelschman was een zonderling; ik had hem vanochtend met Grimaud zien praten en Grimaud had mij al gewaarschuwd, dat de vreemdeling hem had voorgesteld in zijn dienst te treden. Ik zette dus Grimaud in, den zwijgzamen Grimaud, in tienen verdeeld.

— O, die is goed! riep d'Artagnan uit, onwillekeurig in lachen uitbarstend.

— Ja, nietwaar? En met de tien deelen van Grimaud, die in zijn geheel nog geen ducaat waard is, won ik den diamant van duizend goudstukken terug. Zeg nu nog eens, dat volharding geen deugd is!

— Het is grappig, op mijn woord! lachte d'Artagnan geheel gerustgesteld.

— Je begrijpt wel, dat ik, bemerkend dat de fortuin met me was, weer dadelijk den diamant heb ingezet.

— O hemel! kreet d'Artagnan, terwijl zijn gelaat alweer betrok.

— Ik won je tuig terug, je paard, mijn eigen paard, mijn eigen tuig.... en verloor alles weer. Het eind van het liedje was, dat ik jouw tuig en het mijne terugwon. En zoo staan de zaken nu. Het was een prachtige worp, dus daar heb ik het bij gelaten.

D'Artagnan slaakte een zucht alsof men de heele herberg van zijn borst ophief.

— De diamant is dus van mij? vroeg hij benepen.

— Heelemaal, hoor! Ook het tuig van je Bucephalos en het mijne.

— Maar wat hebben we aan tuig zonder paarden?

— Ik heb er een plannetje mee.

— Wat krijg ik nu weer te hooren!

— Luister maar. Je hebt lang niet gespeeld, is het wel, d'Artagnan?

— Neen, en ik heb er geen zin in ook.

— Loop niet zoo hard van stapel. Je hebt lang niet gespeeld, je zult dus geluk hebben.

— Ja, en?

— Welnu, de Engelschman en zijn vriend zijn er nog. Ik heb opgemerkt, dat zij graag het tuig zouden hebben. Daar je zoozeer aan je paard gehecht bent, zou ik het tuig tegen het paard inzetten.

— Maar het is meer waard dan één tuig!

— Zet ze dan beiden in, ik ben niet zoo'n egoïst als jij!

— Zou jij het doen? vroeg d'Artagnan, al half overwonnen.

— Op mijn woord, in één worp.

— Maar nu ik de paarden al kwijt ben, had ik toch graag het tuig behouden!

— Wel, zet dan je diamant in!

— O, dat nooit!

— Wat drommel, riep Athos uit, ik zou je wel voorstellen, Planchet in te zetten, maar daar zooiets al is gebeurd, zal de Engelschman het geen tweeden keer willen.

— Heusch, beste Athos, pleitte d'Artagnan, ik wil liever niets meer wagen.

— Dat is jammer, zei Athos koeltjes. De Engelschman rammelt van het goud. Kom, waag toch één worp! Een worp is zoo vlug gespeeld.

— En als ik verlies?

— Je zult winnen.

— Maar àls ik nu verlies!

— Nu ja, dan ben je de tuigen kwijt.

— Goed, één worp dan.

Athos ging op zoek naar den Engelschman en vond hem in de stallen, bezig met een begeerig oog de tuigen te bekijken. De gelegenheid was dus zoo gunstig mogelijk. Hij stelde zijn voorwaarden: de twee tuigen tegen één paard of honderd goudstukken, naar keuze. De Engelschman cijferde vlug: de beide tuigen waren samen driehonderd goudstukken waard. Hij stemde toe.

D'Artagnan wierp de steenen en gooide drie oogen. Zijn bleekheid verschrikte Athos, die niets anders zei dan:

— Dat was een slechte worp, vriend, mijnheer zal de paarden met tuig en al hebben.

De Engelschman, triomfantelijk, nam zich niet eens de moeite, de steenen te schudden. Hij wierp ze op tafel zonder zelfs te kijken, zoo zeker was hij van zijn winst. D'Artagnan keerde zich om ten einde zijn kwaad humeur te verbergen.

— Kijk eens aan! riep Athos met zijn kalme stem. Dat is een zeldzame worp, dien ik maar viermaal in mijn leven heb gezien. Twee azen!

De Engelschman keek en stond versteld, d'Artagnan keek ook en bloosde van vreugde.

— Viermaal slechts, vervolgde Athos, eens bij mijnheer de Crequy, eens bij mij, op mijn kasteel te.... enfin, toen ik nog een kasteel had, een derden keer bij mijnheer de Tréville, en een vierden keer in een kroeg, waar ik het zelf wierp en er honderd louis d'or en een souper door verloor.

— Mijnheer neemt dus zijn paard terug, sprak de Engelschman.

— Inderdaad, beaamde d'Artagnan.

— Wij spelen dus geen revanche-partij?

— Neen, zoo was het afgesproken, gelijk ge u zult herinneren.

— Dat is waar. Uw knecht kan het paard terughalen, mijnheer.

— Een oogenblijke, kwam Athos tusschenbeide. Sta mij toe, mijnheer, dat ik even een woordje met mijn vriend spreek.

— Ga uw gang.

Athos nam d'Artagnan apart.

— Zeg het maar, verleider, zuchtte d'Artagnan, je wilt, dat ik verder speel, nietwaar?

— Neen, ik wil, dat je goed nadenkt.

— Waarover?

— Je wilt het paard terugnemen, nietwaar?

— Natuurlijk.

— Dat is verkeerd, neem liever de honderd goudstukken; je mocht immers kiezen tusschen het paard of honderd goudstukken!

— Ja.

— Kies dan de honderd goudstukken.

— Neen, ik kies het paard.

— Dat is dom, ik herhaal het! Wat hebben wij met ons beiden aan één paard! Als we er allebei op gaan zitten, zullen we lijken op twee van de vier Heemskinderen, die hun broertjes hebben verloren. Ook zul je mij niet zoo diep vernederen, dit prachtige dier te bestijgen en mij ernaast te laten loopen. Ik zou in jouw plaats geen oogenblik aarzelen en de honderd goudstukken nemen. Wij hebben geld noodig om naar Parijs terug te keeren.

— Maar ik houd zoo van dat paard, Athos.

— Het is verkeerd! Een paard kan een misstap doen, een paard kan truikelen, een paard kan uit de ruif eten waar zoojuist een ziek paard uit gegeten heeft en dan is uw paard en zijn daarmee honderd goudstukken naar de maan. Bovendien moet de meester het paard voeden, terwijl honderd goudstukken hun meester den kost geven!

— Doch hoe moeten wij dan terugkeeren?

— Op de paarden van onze lakeien, voor den drommel! Men kan toch wel aan ons zien, dat wij mannen van afkomst zijn.

— We zullen een fraai figuur slaan, als we op die hitten komen aansukkelen, terwijl Aramis en Porthos zulke prachtige rossen berijden!

— Aramis en Porthos! herhaalde Athos schaterend.

— Wat? vroeg d'Artagnan, die niets van dien plotselingen lachlust begreep.

— Laten we verder spreken, vervolgde Athos.

— Jij raadt me dus....

— De honderd goudstukken te kiezen, d'Artagnan. Met honderd goudstukken slaan we er ons door tot het eind van de maand. Wij hebben heel wat vermoeinissen doorstaan en mogen best wat rust hebben.

— Rusten? O neen, Athos, zoodra ik te Parijs ben, ga ik op zoek naar de arme ontvoerde jonge vrouw.

— Wel, en denk je dat een paard je daarbij even nuttig

kan zijn als honderd goudstukken? Neem het geld, mijn vriend, neem het geld!

D'Artagnan had nog slechts een voorwendsel noodig om zich te laten overhalen, en dit gaf den doorslag. Bovendien vreesde hij, in de oogen van Athos egoïst te schijnen, wanneer hij langer weigerde. Hij sloeg dus toe en koos de honderd goudstukken, die de Engelschman hem onmiddelijk uitbetaalde.

Nu dachten zij aan niets meer dan aan hun vertrek. De vrede met den waard kostte, behalve het oude paard van Athos, nog zes goudstukken. D'Artagnan en Athos namen de paarden van hun knechten; Planchet en Grimaud gingen te voet op weg en droegen de zadels op het hoofd.

Hoe slecht hun paarden ook waren, de beide wienden kwamen toch vrij spoedig te Crèvecoeur aan. Reeds van verre zagen zij Aramis, die als zuster Anna in het sprookje uit het venster leunde en naar de stofwolken tuurde.

— Hé Aramis, wat voer jij daar uit? riepen de twee vrienden hem toe.

— Ah, d'Artagnan en Athos, zijt gij het! riep de jongeman verheugd uit. Ik dacht over het vergankelijke der aardsche goederen, waarvan ik het symbool zag in mijn paard, dat zoojuist in een stofwolk aan mijn blikken werd onttrokken. Het leven kan worden opgelost in drie woorden: *Erat, est, fuit.*

— Wat wil dat zeggen? vroeg d'Artagnan, wien alweer een licht opging.

— Dat ik een bespottelijke zaak heb afgesloten. Zestig louis d'or voor een paard, dat naar zijn manier van loopen te oordeelen, wel vijf mijl in een uur achtereen kan draven!

D'Artagnan en Athos schaterden het uit.

— Och, mijn beste d'Artagnan, smeekte Aramis, neem het me asjeblieft niet al te zeer kwalijk! Ik ben zelf al genoeg gestraft, want die schandelijke paardenkooper heeft mij zeker voor vijftig louis bestolen. Jelui beiden zijn zuinig! Dat rijdt op de paarden der lakeien en laat de luxepaarden door de knechts aan de hand leiden, zachtjesaan en met korte dagreisjes tegelijk!

Op dit oogenblik hield een vrachtwagen, die men eenigen tijd op den weg van Amiens had zien naderen, stil, en zagen de drie vrienden Grimaud en Planchet uitstappen, met de zadels op het hoofd. De vrachtwagen keerde ledig terug; de lakeien hadden, in ruil voor het vervoer, den voerman onderweg van drank te voorzien.

— Wat beteekent dat? vroeg Aramis verbaasd. Alleen maar de zadels?

— Begrijp je het nu? zeide Athos.

— Beste vrienden, het is jelui precies gegaan als mij. Ook ik heb, als bij ingeving, het tuig bewaard. Bazin, leg mijn nieuwe tuig bij dat van de heeren.

— En wat heb je met je geestelijken gedaan? vroeg d'Artagnan.

— Ik heb ze den volgenden dag te eten gevraagd; ze hebben hier, tusschen haakjes, uitstekenden wijn; ik heb hen dronken gevoerd, waarop de pastoor mij verboden heeft, den dienst te verlaten en de Jezuïet mij verzocht heeft, hem bij de musketiers te laten inlijven.

— Maar zonder thesis! riep d'Artagnan uit. Ik eisch de afschaffing van de thesis!

— Sindsdien, vervolgde Aramis, leid ik een prettig leventje. Ik ben begonnen aan een vers met éénlettergrepig rijm, dat is tamelijk moeilijk. De stof is galant. Ik zal je den eersten zang voorlezen, die bestaat uit vierhonderd verzen en duurt een minuut.

— Op mijn woord, beste Aramis, zei d'Artagnan, die evenzeer het land had aan verzen als aan Latijn, als je aan je overige verdiensten nu ook nog die der beknoptheid toevoegt, kun je er zeker van zijn dat je met je gedicht eer zult inleggen!

— O, het zit vol eerzame denkbeelden, verzekerde Aramis. Maar nu keeren wij naar Parijs terug, nietwaar? Mooi zoo, ik ben gereed. Ik ben ook blij dat we Porthos zullen terugzien. Jelui gelooft niet hoe ik dien langen lummel gemist heb. Hij zou zijn paard niet verkocht hebben, zelfs niet voor een koninк-

rijk. Ik wou dat ik hem maar al zag, hoog in den zadel. Hij zal er uitzien als een groot-mogol!

Er werd een uur halt gehouden om de paarden te laten rusten. Aramis betaalde zijn rekening, liet Bazin met de andere knechten in den vrachtwagen verder gaan, en hierop begaven de drie vrienden zich op weg om Porthos te halen.

Zij vonden hem bijna genezen, en dus minder bleek dan d'Artagnan hem bij diens bezoek had aangetroffen. Hij zat aan een tafel die, ofschoon hij alleen was, voor vier personen was gedekt. De gerechten bestonden uit goed toebereide vleezen, uitgezochte wijnen en heerlijke vruchten.

— Zie eens aan! riep hij uit, terwijl hij van tafel opstond. Jelui komt prachtig van pas; ik was juist aan de soep begonnen, nu kunnen jelui meeëten.

— Kijk, kijk! zei d'Artagnan, zulke flesschen heeft Mousqueton vast niet met zijn lasso gevangen, en daar is een gelardeerde kalfsbout en een ossenhaas. . . .

— Ik moet aansterken, verklaarde Porthos, niets verzwakt meer dan die dekselsche verstuikingen. Heb jij wel eens een verstuiking gehad, Athos?

— Nooit; ik herinner mij alleen, dat ik bij onze schermutseling in de rue Férou een degensteek heb opgeloopen, die dezelfde uitwerking had.

— Deze maaltijd was toch niet voor jou alleen bedoeld, Porthos? vroeg Aramis.

— Neen, antwoordde Porthos, ik verwachtte eenige edellieden uit de buurt, die mij echter zoojuist hebben afgezegd. Nu kunnen jelui hen vervangen en ik vaar wel bij den ruil. Kom Mousqueton, haal drie stoelen en verdubbel het aantal wijnflesschen.

— Weet gij wat wij hier eten? vroeg Athos na verloop van tien minuten.

— Jawel! riep d'Artagnan uit, Gelardeerd kalfsvleesch met merg!

— En ik lamscoteletten, zei Porthos.

— En ik een soort gevogelte, meende Aramis.

— Gij vergist u allen, heeren, sprak Athos ernstig. Het is van het paard.

— Schei uit!

— Van het paard? herhaalde Aramis met een gebaar van weerzin.

Alleen Porthos zei niets.

— Nu, Porthos, is het van het paard, of niet? Misschien wel met tuig en al!

— Neen, zei Porthos, het tuig heb ik bewaard.

— Op mijn woord, wij zijn aan elkander gewaagd, riep Aramis uit, het lijkt wel of wij het hebben afgesproken!

— Wat zal ik u zeggen, hernam Porthos, dat paard deed mijn bezoekers beschaamd staan en ik heb hen niet langer willen vernederen.

— En je hertogin is nog altijd naar de badplaatsen, nietwaar? vroeg d'Artagnan.

— Nog altijd, beaamde Porthos. De gouverneur der provincie, een der edellieden die ik heden verwachtte voor het diner, scheen zoo verzot op het paard, dat ik het hem heb gegeven.

— Gegeven! riep d'Artagnan uit.

— Ja, dat is het woord, hernam Porthos, het beest was op zijn minst honderdvijftig louis waard en de afzetter heeft er mij niet meer voor gegeven dan tachtig!

— Zonder het zadel? vroeg Aramis.

— Ja, zonder het zadel.

— Gij ziet, heeren, sprak Athos, dat Porthos weer de beste zaken gemaakt heeft van ons allen!

Er ging een hoera'tje op, waar de arme Porthos geheel van onderste-boven raakte, doch toen men hem de reden van deze vroolijkheid meedeelde, nam hij, volgens gewoonte, het luidruchtigst aan den lachlust deel.

— Het gevolg is, dat wij nu allen goed in het geld zitten, niet? vroeg d'Artagnan rondkijkend.

— Ik niet! riep Athos uit. Ik vond den Spaanschen wijn dien we bij Aramis geproefd hebben, zoo goed, dat ik een flesch

of zestig in den vrachtwagen bij de lakeien heb laten pakken, waardoor mijn beurs niet weinig lichter is geworden.

— En ik, zei Aramis, heb mijn laatste penningen aan de kerk van Montdidier en de Jezuïeten van Amiens geschonken. Buitendien heb ik eenige verplichtingen aangegaan die ik moet nakomen; ik heb gezorgd, dat er voor u drieën Missen zullen worden gelezen, die ongetwijfeld ons zieleheil ten goede zullen komen.

— En gelooft ge, dat mijn verstuiking niets gekost heeft? vroeg Porthos. En nu reken ik nog niet eens de wond van Mousqueton mee, voor wien ik tweemaal daags den dokter moest laten komen!

— Zoo zoo, zei Athos, een lachje van verstandhouding wisselend met d'Artagnan en Aramis, ik zie, dat je grootmoedig bent geweest voor den armen jongen; zooiets teekent den goeden meester!

— Kortom, vervolgde Porthos, na de betaling van mijn rekening zal ik nog 'n dertig daalders over hebben.

— En ik een tiental goudstukken, zei Aramis.

— Wij zijn zoowaar de Croesussen van de maatschappij, merkte Athos op. Hoeveel heb jij over van je honderd goudstukken, d'Artagnan?

— Van mijn honderd goudstukken? En ik heb er jou vijftig gegeven!

— O ja?

— Wat duivels!

— Ja ja, het is waar, nu herinner ik het mij.

— Daarna heb ik er zes aan den herbergier betaald.

— Ja, wat een ellendeling was die herbergier! Waarom heb je hem eigenlijk zes goudstukken gegeven!

— Dat had je mij immers gezegd!

— Dat is zoo, ik ben ook veel te goed. En wat is er nu over?

— Vijfentwintig goudstukken, zei d'Artagnan.

— En ik, zei Athos, wat kleingeld te voorschijn halend, ik heb....

— Niets.

— Althans zoo weinig, dat het de moeite niet waard is, het bij het overige te leggen.

— Laten wij nu eens optellen, wat wij gezamenlijk bezitten: Porthos?

— Dertig daalders.

— Aramis?

— Tien goudstukken.

— En jijzelf, d'Artagnan?

— Vijfentwintig.

— Hoeveel is dat samen? vroeg Athos.

— Vierhonderdvijfenzeventig franken, verklaarde d'Artagnan, die rekende als Archimedes.

— Wij zullen dus nog wel met vierhonderd te Parijs aankomen, zei Porthos, en dan hebben wij nog de tuigen.

— Maar onze dienstpaarden? vroeg Aramis.

— Wel, van de vier rijdieren van onze lakeien zullen wij twee behoorlijke paarden voor onszelf maken, waar we om zullen loten; van de vierhonderd franken maken we een half paard voor een der twee anderen, en het overschot onzer zakken geven wij aan d'Artagnan, die gelukkig in het spel is, en er in het eerste het beste speelhuis zijn fortuin mee kan winnen. Maar laten wij nu verder eten, alles wordt houd.

En de vier vrienden, die nu gerust de toekomst konden tegemoet zien, deden het maal eer aan en lieten de overblijfselen voor de heeren Mousqueton, Bazin, Planchet en Grimaud.

In Parijs gekomen vond d'Artagnan een brief van den heer de Tréville waarin hij werd verwittigd dat het Zijne Majesteit behaagd had, hem bij de musketiers in te lijven.

Daar dit alles was, wat d'Artagnan op aarde begeerde, behalve dan altijd het weerzien met mevrouw Bonacieux, snelde hij opgetogen naar zijn drie vrienden, die hij nauwelijks een half uur tevoren had verlaten, doch die hij thans triestig en bezorgd bijeen vond.

Zij hadden zich ter beraadslaging vereenigd ten huize van Athos, hetgeen gewoonlijk iets zeer gewichtigs aanduidde.

Zij hadden zoojuist bericht ontvangen van den heer de Tréville, dat het Zijner Majesteits onherroepelijk besluit was, den eersten Mei den veldtocht te openen, zoodat zij voor dien tijd hun uitrusting in orde moesten hebben.

Onze vier filosofen staarden elkaar neerslachtig aan; met mijnheer de Tréville viel op het punt van discipline niet te gekscheren.

— Op hoeveel schat gij die uitrustingen? vroeg d'Artagnan.

— Wat zal ik je zeggen, sprak Aramis, wij hebben onze begrooting gemaakt met Spartaansche zuinigheid, en wij hebben ieder vijftienhonderd franken noodig.

— Vier maal vijftien is zestig, het is dus zestigduizend franken, zei Athos.

— Kom, zei d'Artagnan, ik geloof, dat ieder van ons aan duizend franken genoeg heeft.

— Wacht eens! riep Porthos plotseling uit. Daar krijg ik een goed idee!

— Dat is al heel veel, want ik heb nog niet de schaduw van een idée! zei Athos kalm. Wat d'Artagnan betreft, dien is het geluk, musketier te worden, naar het hoofd gestegen: duizend franken! Ik voor mij beweer op zijn minst tweeduizend noodig te hebben!

— Viermaal twee is acht, zei d'Artagnan, wij hebben dus achtduizend franken noodig voor onze uitrusting, waarvan wij echter de paardetuigen al hebben.

— Bovendien, zei Athos, behoorlijk wachtend, totdat d'Artagnan, die wegging om mijnheer de Tréville te bedanken, de deur achter zich had gesloten, bovendien heeft onze jonge vriend een prachtigen diamant aan zijn vinger. Wat drommel, d'Artagnan is een veel te goed kameraad om zijn makkers in den steek te laten, terwijl hij aan zijn middelvinger een koninklijken losprijs draagt!

XXIX.

DE JACHT OP DE UITRUSTINGEN.

De meest bekommerde der vier vrienden was wel d'Artagnan, hoewel deze niet zooveel kosten voor zijn uitrusting hoefde te besteden als de drie anderen, die voorname edellieden waren; doch onze Gasconsche cadet was, zooals men heeft kunnen opmerken, van een vooruitziende en bijna gierige natuur, doch bovendien, hoe tegenstrijdig het moge klinken, zoo hoogmoedig, dat hij voor Porthos niet hoefde onderdoen. Aan de bezorgdheid, hem door zijn ijdelheid veroorzaakt, paarde zich echter ook een minder baatzuchtige ongerustheid. Ondanks eenige inlichtingen die hij omtrent mevrouw Bonacieux had willen inwinnen, had hij nog niets van haar vernomen. Mijnheer de Tréville had er met de koningin over gesproken; Hare Majesteit wist niet, waar haar dienares zich bevond, doch beloofde, naar deze te doen zoeken. Deze belofte was echter te vaag om d'Artagnan tevreden te stellen.

Athos verliet zijn kamer niet; hij had zich vast voorgenomen voor die uitrusting geen voet te verzetten.

— Wij hebben veertien dagen, zei hij tot zijn vrienden, en als ik aan het eind daarvan geen oplossing heb gevonden, of liever, als de oplossing niet tot mij is gekomen, zal ik, daar ik te goed Katholiek ben om mij een kogel door het hoofd te schieten, een fikschen twist zoeken met vier gardes van Zijne Eminentie, of met acht Engelschen, net zoolang totdat een van hen mij heeft gedood, hetgeen, gezien de overmacht, niet kan uitblijven. Men zal dan zeggen, dat ik gestorven ben voor den koning, zoodat ik mijn plicht vervuld heb, zonder een uitrusting te hoeven koopen.

Porthos wandelde heen en weer, met de handen op den rug, en zijn neus in den wind.

— Ik zal mijn idee uitwerken, zei hij.

Aramis, bezorgd en slecht gekapt, sprak geen woord.

Deze smartelijke bijzonderheden duiden aan, dat de wanhoop in de gemeente groot was.

De lakeien, van hun kant, evenals de rossen van Hippolytus, deelden de droevige verlegenheid hunner meesters. Mousqueton bracht wat schamelen mondvoorraad bijeen; Bazin, die altijd naar het godvruchtige had overgeheld, was niet meer uit de kerken te slaan, Planchet staarde triestig naar de vliegen, en Grimaud, wien de algemeene nood niet kon bewegen het hem door zijn meester opgelegde stilzwijgen te verbreken, slaakte zuchten, droef genoeg om steenen te vermurwen.

De drie vrienden — Athos had, zooals wij boven zeiden, gezworen, geen stap voor een uitrusting te verzetten — trokken er dus 's ochtends vroeg op uit en kwamen laat terug. Zij zwierven door de straten en bekeken elken keisteen om zich te vergewissen, of geen enkele voorbijganger er een beurs had verloren. Het leek alsof zij een bepaald spoor volgden, zoo nauwkeurig keken zij waar zij liepen.

Wanneer zij elkander tegenkwamen, wisselden zij benauwde blikken, waarmede zij wilden zeggen:

"Heb jij iets gevonden?"

Inmiddels herinneren wij ons, dat Porthos de eerste was, die door een denkbeeld was verlicht en zoo was hij ook de eerste, die tot handelen overging. Ja, de waardige Porthos was een man van de daad!

Op zekeren dag zag d'Artagnan dat hij zich naar de kerk Saint-Leu begaf. Als bij ingeving volgde hij hem en zag, dat hij, alvorens de heilige plaats binnen te treden, zorgvuldig zijn knevel opstreek, hetgeen bij Porthos op een onweerstaanbaren veroveringsdrang duidde. Daar d'Artagnan zich verdekt had opgesteld, meende Porthos, dat niemand hem zag. D'Artagnan trad na hem binnen; Porthos ging tegen een pilaar leunen, d'Artagnan, nog steeds verdekt, leunde tegen een anderen.

Er werd juist gepreekt, zoodat de kerk bijzonder vol was. Porthos maakte van die omstandigheid gebruik, om de vrouwen op te nemen. Dank zij de goede zorgen van Mousqueton dedd zijn uiterlijk lang niet den armzaligen toestand van het inwendige vermoeden: zijn vilten hoed was wel wat kaal, zijn pluim een weinig verschoten, zijn galons waren dof en zijn kanten hingen slap, doch in het halve licht waren al deze kleinigheden niet merkbaar en was Porthos, als steeds, de knappe Porthos.

D'Artagnan ontwaarde op de bank het dichtst bij den pilaar, waar zijn vriend tegenaan leunde, een vrouw van wel wat héél rijpe schoonheid, een beetje geel, een beetje uitgedroogd, doch fier en hoog onder haar zwarte muts. De blik van Porthos rustte vluchtig op deze dame, doch dwaalde daarna weer door de ruimte van de kerk.

De dame van haar kant bloosde van tijd tot tijd, sloeg bliksemsnel de oogen op naar den lichtzinnigen Porthos, die de zijnen dan als een razende liet rollen. Het bleek duidelijk, dat die manoeuvres de dame met het zwarte kapsel niet weinig hinderden; zij beet zich op de lippen, krabde het puntje van haar neus en woelde wanhopig heen en weer op haar zitplaats.

Porthos, dit ziende, streek opnieuw zijn knevel op en zijn sikje neer, en lonkte naar een schoone dame, die vooraan, vlak bij het koor zat en blijkbaar niet alleen een schoone, doch ook een voorname dame was, want achter haar stoel stond een negerpage, die het kussen waarop zij geknield lag, had gedragen, en een dienstmaagd, die den met een wapen geborduurden zak vasthield, waar het Misboek in werd geborgen.

De dame met de zwarte muts volgde de blikken van Porthos op al hun dwaalwegen en bemerkte, dat zij waren blijven rusten op de dame met het fluweelen kussen, het negertje en de dienstmaagd.

Gedurende dien tijd bracht Porthos al zijn troepen in het vuur: knipoogjes, kushandjes en moordende glimlachjes, die inderdaad de versmade schoone vermoordden.

Bij wijze van mea culpa sloeg zij zich op de borst en liet een dusdanig krachtig "hm!" hooren, dat iedereen, zelfs de dame

op het roode kussen, haar kant uitkeek; Porthos hield zich goed; hij had het best begrepen, doch deed alsof hij niets hoorde.

De dame met het roode kussen, maakte, daar zij heel mooi was, veel indruk op de dame met de zwarte muts, die in haar een geduchte mededingster zag, op Porthos, die haar veel mooier vond dan de dame met de zwarte muts, en op d'Artagnan, die haar herkende als de dame uit Meung, Calais en Dover, die zijn vervolger, de man met het litteeken, met Milady had aangesproken.

D'Artagnan, zonder de dame met het roode kussen uit het oog te verliezen, bleef het spelletje van Porthos, dat hem zeer vermaakte, gadeslaan; hij meende te begrijpen, dat de dame met de zwarte muts de bewuste dame uit de rue aux Ours was, temeer daar de Saint-Leu niet ver van die straat verwijderd was.

Bij ingeving begreep hij, dat Porthos wraak zocht voor zijn nederlaag te Chantilly, toen de bejaarde dame haar beurs zoo angstvallig had dichtgehouden.

Tevens bespeurde d'Artagnan, dat niemand de verliefde lonkjes van Porthos beantwoordde. Waren het dan niet anders dan illusies en hersenschimmen? Och, er bestaat in de liefde immers geen andere werkelijkheid dan illusies en hersenschimmen!

Toen de preek was afgeloopen, begaf de dame met de zwarte muts zich naar het wijwatervat; Porthos was haar voor, doch, in plaats van de vingertoppen, doopte hij er de heele hand in. De dame glimlachte, meenend dat het voor haar was, dat hij zich die moeite gaf, doch zij zag zich onmiddellijk wreed in die verwachting bedrogen, want toen zij nog slechts drie passen van hem af was, keerde hij het hoofd om en vestigde den blik op de dame van het roode kussen, die was opgestaan, en, gevolgd door haar negertje en haar dienstbode, naderbij kwam.

Zoodra de dame van het roode kussen vlakbij was, trok Porthos zijn nog druipende hand uit het bekken; de vrome schoone raakte met haar fijne vingers de groote hand van Porthos aan, sloeg glimlachend een kruis en verliet de kerk.

Dit was teveel voor de "zwarte muts". Zij twijfelde er

niet meer aan, of er bestond een verhouding tusschen die twee. Als zij een voorname dame was geweest, zou ze zijn flauwgevallen, doch daar zij slechts burgervrouw was, vergenoegde zij zich er mee, Porthos met ingehouden woede toe te voegen:

— Wel mijnheer Porthos, biedt u mij geen wijwater aan?

Porthos maakte op het hooren van deze stem een sprong, als iemand die na een slaap van honderd jaren wakker wordt.

— Eh.... eh, bent u het? vroeg hij. Hoe gaat het met uw man, dien besten meneer Coquenard? Is hij nog altijd zoo'n vrek als vroeger? Waar had ik mijn oogen, dat ik u in de twee uur, dat die preek duurde, niet heb gezien?

— Ik stond op twee pas afstands van u, mijnheer, antwoordde zij, maar u hebt mij niet opgemerkt, omdat u geen oog afhield van de mooie dame, die u wijwater hebt gegeven.

Porthos veinsde verlegenheid.

— O, zei hij, hebt u gezien....

— Men had blind moeten zijn, om het niet te zien.

— Ja, zei Porthos langs zijn neus weg, het was een kennis van mij, een hertogin, die ik slechts met moeite kan ontmoeten, daar haar man zeer jaloersch is, en die mij had laten weten, dat zij vandaag, alleen maar om mij te zien, in deze armoedige kerk hier in die afgelegen buurt zou komen.

— Mijnheer Porthos, was het antwoord, zou u zoo vriendelijk willen zijn, mij voor vijf minuten den arm te bieden? Ik zou u graag even willen spreken.

— Hoezoo, mevrouw? vroeg Porthos, en hij gaf zichzelf een knipoogje als een speler die lacht om het slachtoffer, dat hij gaat maken.

Op dit moment kwam d'Artagnan, die Milady volgde, voorbij. Hij wierp een zijdelingschen blik op Porthos en zag diens triomfantelijk knipoogje.

"Aha, dacht hij, met de eigenaardige opvatting van moraal, die in dit galante tijdperk gold, die zal zijn uitrusting wel voor den gegeven termijn bij elkaar hebben!"

Porthos, aan den druk van den arm zijner gezellin gehoorzamend gelijk een schip aan zijn roer, kwam bij de klooster-

gang van Saint-Magloire, waar weinig menschen liepen en die aan de beide uiteinden door een hekje gesloten was. Overdag zag men er slechts etende bedelaars en spelende kinderen.

— O mijnheer Porthos! riep de vrouw van den procureur uit, nadat zij zich er van had overtuigd, dat geen enkele vreemde hen kon zien of hooren. O mijnheer, u schijnt een groot overwinnaar te zijn!

— Ik, mevrouw? vroeg Porthos, een hooge borst zettend, waarom?

— En die knipoogjes van daarnet, en dat wijwater? Het was op zijn minst een prinses, die dame met haar negertje en haar dienstbode!

— Ge vergist u, mevrouw, antwoordde Porthos, hemel neen, het was heel gewoon een hertogin.

— En de palfrenier, die aan de deur wachtte en die karos met den koetsier in groot livrei op den bok?

Porthos had palfrenier noch karos gezien, maar mevrouw Coquénard had met haar jaloersche blikken alles opgemerkt.

Het speet Porthos dat hij de dame van het roode kussen niet van begin af aan voor een prinses had doen doorgaan.

— Ach, u bent een lieveling der vrouwen, mijnheer Porthos! zuchtte zij.

— Ja, u begrijpt, zei Porthos, dat ik, met een gezicht als dat waarmee ik door de natuur gezegend ben, alle mogelijke succes heb.

— God, wat vergeten de mannen toch spoedig! riep de dame met de zwarte muts, terwijl zij de oogen ten hemel sloeg.

— Minder spoedig dan de vrouwen, zou ik denken, antwoordde Porthos, want ik, mevrouw, kan tenminste zeggen, dat ik uw slachtoffer ben geweest, toen ik gewond, stervende, door de doktoren in den steek was gelaten, ik, de telg uit een doorluchtig geslacht, die op uw vriendschap had gebouwd, ik was haast gestorven, eerst aan mijn wonden en toen van honger, in een minderwaardige herberg in Chantilly, zonder dat ge u verwaardigd hebt één enkelen keer op de brandbrieven, die ik u geschreven heb, te antwoorden!

— Maar mijnheer Porthos! fluisterde mevrouw Coquenard, die, zich spiegelend aan het gedrag van de allergrootste dames van haar tijd, meende, verkeerd te hebben gedaan.

— Ik, die voor u heb gebroken met barones de....

— Ik weet het!

— En gravin de....

— Mijnheer Porthos, u overstelpt me!

— En de hertogin de....

— Mijnheer Porthos, heb medelijden!

— U hebt gelijk, mevrouw, ik zal niet verder gaan.

— Maar mijn man wil niet van leenen hooren.

— Mevrouw Coquenard, zei Porthos, herinner u den eersten brief, dien u mij geschreven hebt en dien ik in mijn gedachten gegrift heb!

Mevrouw Coquenard slaakte een zucht.

— Ja maar ziet u, het bedrag, dat u te leen vroeg, was wel wat erg hoog.

— Mevrouw Coquenard, ik heb u de voorkeur gegeven. Ik had slechts hoeven schrijven aan de hertogin de.... ik zal haar naam niet zeggen, want ik compromitteer geen vrouwen.. maar wat ik wel weet is, dat ik maar had hoeven te kikken om vijftienhonderd franken van haar te krijgen.

De dame met de zwarte muts pinkte een traan weg.

— Mijnheer Porthos, ik verzeker u, dat u mij zwaar gestraft hebt, en dat, als u in de toekomst weer in verlegenheid mocht verkeeren, u mij maar hebt te schrijven.

— Foei mevrouw! riep Porthos, als verontwaardigd uit. Laten we niet over geld spreken, dat is te vernederend.

— Dan houdt u niet meer van mij! antwoordde zij langzaam en smartelijk.

Porthos bewaarde een statig stilzwijgen.

— Is dat uw antwoord? Helaas, ik begrijp het.

— Denk aan de beleediging, die u mij hebt aangedaan, mevrouw! Dat zit *hier!* zei Porthos, zijn hand met kracht tegen zijn hart drukkend.

— Ik zal het goedmaken, lieve Porthos!

— Bovendien, wat heb ik u eigenlijk gevraagd? hernam Porthos, quasi welwillend. Een leening, niets anders. Ik vraag heelemaal niets buitensporigs. Ik weet, dat u niet rijk bent, mevrouw Coquenard, en dat uw man zijn clienten moet uitknijpen als citroenen om een paar daalders te verdienen. Ja, als u gravin, markiezin of hertogin was, dan zoudt ge onvergeeflijk gehandeld hebben.

Zij was gepikeerd.

— Weet wel, mijnheer Porthos, dat mijn brandkast, al is het maar een burgerbrandkast, beter voorzien is dan die van al die kale nuffen van u.

— Dan hebt u me dubbel beleedigd, zei Porthos, haar arm uit den zijne losmakend, als u rijk bent, mevrouw Coquenard, is uw weigering niet te verontschuldigen.

— Ik zei rijk, hernam mevrouw Coquenard, merkende dat zij te ver was gegaan, maar u moet dat niet zoo letterlijk opvatten. Ik ben niet rijk, maar in goeden doen.

— Kom mevrouw, laten we er niet meer over spreken. U hebt me miskend, alles is uit tusschen ons.

— Ondankbare!

— Ik zou me beklagen, riep Porthos uit.

— Ga dan maar naar uw mooie hertogin, ik houd u niet vast.

— Ik geloof, dat zij nog niet genoeg gehad heeft, dacht Porthos.

— Toe, mijnheer Porthos, voor het laatst, bemint gij me nog?

— Helaas, mevrouw, zei Porthos met zijn mooiste grafstem, wanneer we te velde trekken, waar ik, zooals mijn voorgevoel mij zegt, den dood zal vinden....

— Oh, zeg dat niet, riep mevrouw Coquenard, in snikken uitbarstend.

— Ik voel het, zei Porthos, steeds somberder.

— Zeg maar liever, dat u weer een nieuwe vlam hebt.

— Toch niet, werkelijk niet. Er is geen nieuw voorwerp mijner liefde, en zelfs voel ik, in het diepst van mijn hart, nog

wel iets voor u. Maar over veertien dagen zal die noodlottige veldtocht aanvangen; ik zal zeer in beslag genomen worden door mijn uitrusting. Dan ga ik op reis, naar mijn familie, diep in Bretagne, om mij het geld, dat ik voor mijn vertrek noodig heb, te verschaffen.

Porthos bemerkte, dat zij een laatsten strijd voerde tusschen liefde en gierigheid.

— En, vervolgde hij, daar de hertogin, die u zooeven in de kerk hebt gezien, een landgoed naast het mijne bewoont, zullen wij de reis gezamenlijk maken. Weet u: wanneer men met zijn tweeën reist, lijkt het minder lang.

— Hebt u dan heelemaal geen vrienden in Parijs, mijnheer Porthos?

— Ik meende, dat ik ze had, zei Porthos, terwijl hij zijn droefgeestigen toon weer aansloeg, maar ik heb wel gemerkt, dat ik mij vergist had.

— U hebt ze, mijnheer Porthos, heusch u hebt ze, zei mevrouw Coquenard, in een vervoering, die haarzelf verraste. Kom morgen bij mij thuis. Ik geef u uit voor den zoon van mijn tante; mijn neef dus, u komt uit Noyon in Picardië, u hebt verschillende processen te Parijs loopen en geen advocaat. Kunt u dat goed onthouden?

— Uitstekend, mevrouw.

— Kom tegen etenstijd.

— Heel goed.

— Sta op uw stuk tegenover mijn man, die ondanks zijn zesenzeventig jaar heel bij de hand is.

— Jonge, wat 'n leeftijd, zesenzeventig jaar!

— Een mooie leeftijd bedoelt u, mijnheer Porthos. Die arme man kan me elk oogenblik als weduwe achterlaten, voegde zij er met een veelbeteekenenden blik bij. Gelukkig, dat volgens ons huwelijkscontract de overlevende alles krijgt.

— Alles? zei Porthos.

— Alles.

— U hebt uw voorzorgsmaatregelen getroffen, lief me-

vrouwtje, zei Porthos, en drukte teederlijk de hand van de advocatenvrouw.

— Zijn we nu weer goede vrienden, lieve Porthos? fleemde ze.

— Voor het leven, antwoordde Porthos op dezelfde wijze.

— Tot ziens dan, verradertje.

— Tot ziens, kleine vergeetal.

— Tot morgen, engel.

— Tot morgen, vlam van mijn ziel.

XXX.

MILADY.

Inmiddels was d'Artagnan Milady gevolgd, zonder dat zij hem had opgemerkt. Hij zag haar in haar karos stappen en hoorde haar den koetsier gelasten, naar Saint-Germain te rijden.

Er was geen sprake van dat hij de koets, die, door twee krachtige paarden getrokken, in vliegende vaart voortsuisde, kon bijhouden. D'Artagnan keerde dus terug naar de rue Férou.

In de rue de la Seine ontmoette hij Planchet, die voor een banketbakkerswinkel stond, in verrukking over een gebakje dat er inderdaad zeer smakelijk uitzag.

D'Artagnan gelastte zijn knecht, twee paarden uit den stal van mijnheer de Tréville te gaan zadelen en hem daarmede te komen halen ten huize van Athos. Tréville had eens en voor altijd zijn stallen ter beschikking van d'Artagnan gesteld.

Planchet begaf zich naar de rue du Colombier, d'Artagnan naar de rue Férou. Athos was thuis en ledigde triestig een flesch van den beroemden Spaanschen wijn, dien hij van zijn reis in Picardië had meegebracht. Hij gaf Grimaud een wenk, ook voor d'Artagnan een glas in te schenken, en Grimaud gehoorzaamde, als gewoonlijk, zwijgend.

Nu vertelde d'Artagnan aan Athos wat hij zooeven in de kerk had zien gebeuren tusschen Porthos en de dame met de zwarte muts. Hij voegde er bij, dat hun vriend waarschijnlijk op dat oogenblik bezig was, voor zijn uitrusting te zorgen.

— Wat mij betreft, luidde het eenvoudige antwoord van Athos, ik ben blij, dat ik mij niet door de vrouwen aan een uitrusting laat helpen.

— En toch zouden prinsessen noch koninginnen kunnen weerstreven aan de liefdespijlen van een zoo knap,begaafd man als gij, Athos!

— Wat is die d'Artagnan toch nog groen, zei Athos schouderophalend.

En hij beduidde Grimaud, een tweede flesch te brengen.

Op dit oogenblik kwam Planchet bescheiden met zijn hoofd om een kiertje van de deur en kondigde zijn meester aan, dat de twee paarden vóórstonden.

— Welke paarden? vroeg Athos.

— Twee, die mijnheer de Tréville mij leent voor een wandelritje. Ik ga er mee naar Saint-Germain.

— Wat moet je in Saint-Germain doen? vroeg Athos.

D'Artagnan verhaalde, dat hij in de kerk de dame had weergezien, met wie hij zich, evenals met den edelman met den zwarten mantel en het litteeken, nog steeds in gedachten bezighield.

— Beteekent dat soms, dat je op haar verliefd bent, net als op mevrouw Bonacieux? vroeg Athos ietwat verachtelijk, alsof hij medelijden had met zooveel menschelijke zwakheid.

— Niet in het minst! riep d'Artagnan uit. Ik ben alleen maar brandend nieuwsgierig naar het geheim dat haar omhult. Ik weet niet waarom, doch het schijnt mij, dat deze vrouw, hoe vreemd wij elkander ook zijn, grooten invloed op mijn leven zal uitoefenen.

— Je hebt gelijk, zei Athos, er is geen vrouw de moeite waard, dat men haar zoekt. Mevrouw Bonacieux is zoek.... des te erger voor haar; laat zij zorgen, dat zij weer terecht komt.

— Neen Athos, je vergist je, hernam d'Artagnan, ik bemin mijn arme Constance vuriger dan ooit, en als ik wist waar zij zich bevond, ware het aan het eind der wereld, dan zou ik niet dralen, haar uit de handen harer belagers te bevrijden, doch ik weet niets, niets, en al mijn nasporingen zijn vergeefsch. Ik moet dus wel trachten, mij wat te verzetten.

— Zoek dat verzet dan met Milady, beste d'Artagnan, ik gun het je van ganscher harte, als het je genoegen verschaft.

— Luister, Athos, zei d'Artagnan, in plaats van hier te blijven zitten alsof je huisarrest had, moest je te paard stijgen en met mij meegaan naar Saint-Germain.

— Mijn waarde, antwoordde Athos, ik rijd alleen, wanneer ik een paard heb, anders ga ik te voet.

D'Artagnan glimlachte over deze stekeligheid, die hem bij ieder ander dan Athos zeker onaangenaam zou zijn geweest.

— Ik ben minder trotsch dan jij, zei hij, ik rijd op de paarden die ik vind. Tot ziens dan, Athos!

— Tot ziens, antwoordde de musketier. Hij gaf Grimaud een nieuwen wenk, die te kennen gaf, dat hij de zoojuist gebrachte flesch moest opentrekken.

D'Artagnan en Planchet stegen te paard en sloegen den weg naar Saint-Germain in.

Onderweg dacht hij voortdurend na over hetgeen Athos hem had gezegd betreffende mevrouw Bonacieux. Ofschoon d'Artagnan niet sentimenteel van aanleg was, had de jonge vrouw werkelijk veel indruk op zijn hart gemaakt en was hij inderdaad bereid, naar het eind der wereld te trekken om haar te zoeken. De wereld heeft echter veel einden, door het feit zelve, dat zij rond is. Hij wist dus niet welke richting hij moest kiezen.

In afwachting, hield zijn geest zich bezig met Milady.

Milady had gesproken met den man van den zwarten mantel; dien kende zij dus. Nu was het volgens d'Artagnan zoo goed als zeker, dat die man mevrouw Bonacieux had ontvoerd, zooals hij haar ook den eersten keer ontvoerd had. D'Artagnan sprak dus bijna de waarheid, wanneer hij beweerde, dat hij, door het zoeken naar Milady, tevens naar Constance zocht.

Na eenigen tijd kwam d'Artagnan te Saint-Germain aan, langs het paviljoen waarin, tien jaar later, Lodewijk XIV zou geboren worden. Hij ging een verlaten straat door, links en rechts turend of er geen spoor van de mooie Engelsche viel te ontwaren, toen hij eensklaps voor een fraai huis, dat, volgens de gewoonte des tijds, geen ramen aan de straat had, een be-

kend gezicht ontdekte, op een met bloemen beplant terras. Planchet slaakte een kreet van herkenning.

— Zie eens mijnheer, sprak hij tot d'Artagnan, kent gij dat gezicht niet meer, dat daar naar de kraaien staat te gapen?

— Neen, zei d'Artagnan, en toch weet ik zeker, dat ik dien snuiter meer heb gezien.

— Dat wil ik wel gelooven! riep Planchet uit, het is Lubin, de lakei van graaf de Wardes, den edelman dien gij een maand geleden op den weg van Calais zoo duchtig hebt afgerost.

— Ja ja, nu herken ik hem ook. Denk je, dat hij jou nog zou kennen, Planchet?

— Wat zal ik u zeggen, mijnheer, bij onze ontmoeting zag hij sterretjes zoodat zijn herinnering aan mij wel vaag zal zijn.

— Welnu, knoop dan een praatje met hem aan, en tracht er achter te komen, of zijn meester gestorven is.

Planchet klom van zijn paard en stapte op Lubin toe die hem werkelijk niet herkende. Weldra waren beide lakeien in het vertrouwelijkste gesprek ter wereld. Inmiddels leidde d'Artagnan de twee paarden naar een nauw steegje achter het huis en verborg zich bij een hazelnotenboschje om het gesprek af te luisteren.

Nadat hij een oogenblik achter de haag geluisterd had, hoorde hij eensklaps het gedruisch van een naderend rijtuig en ontwaarde, opziende, de koets van Milady, die vlak voor hem stilhield. Milady moest er in zitten, dat leed geen twijfel.

D'Artagnan ging op den hals van zijn paard liggen om alles te zien zonder zelf gezien te worden.

Milady stak haar bekoorlijk blond hoofdje door het raampje en gaf eenige bevelen aan haar kamenier.

Deze, een knap meisje van twintig of tweeëntwintig jaar, kwiek en levendig, een echt kamermeisje voor een zeer voorname dame, sprong van de voettrede, waarop zij volgens het gebruik van den tijd, had gezeten, en snelde naar het terras, waar Planchet zijn collega Lubin had zien heen-en-weer wandelen.

De kamenier begaf zich regelrecht naar Planchet, dien zij voor Lubin hield, en stelde hem een briefje ter hand.

— Voor uw meester, sprak zij.

— Voor mijn meester? herhaalde Planchet verbaasd.

— Ja, er is haast bij. Neem het maar vlug aan.

Hierna vloog zij naar de karos terug, die reeds was omgekeerd in de richting vanwaar ze gekomen was; zij sprong weer op de voetplank en de koets reed weg.

Planchet keerde het briefje om en om, doch daar hij gewend was lijdelijk te gehoorzamen, liep hij het terras af en ontmoette na enkele passen d'Artagnan, die alles had gezien.

— Voor u, mijnheer, zei Planchet, den jongeman het briefje toereikend.

— Voor mij? vroeg d'Artagnan. Ben je daar wel zeker van?

— En of ik er zeker van ben! De kamenier heeft gezegd: voor uw meester. Overigens een snoes van een kind, dat kamerkatje!

D'Artagnan opende het briefje en las:

> "Een persoon, die belang in u stelt, meer dan zij kan zeggen, wenscht te weten, welken dag gij gelegenheid hebt voor een wandeling in het bosch. Morgen zal een in rood en zwart gekleede lakei uw antwoord wachten aan het hotel du Champ-du-Drap-d'Or."

— Ha, dacht d'Artagnan, dat gaat vlug! Het schijnt, dat Milady en ik belangstellen in een-en-dezelfde persoon. Wel Planchet, vervolgde hij hardop, zich tot zijn knecht wendend, hoe gaat het dien besten mijnheer de Wardes. Toch niet dood, hoop ik?

— Neen mijnheer, hij maakt het zoo goed als dat mogelijk is met vier degenstooten in het lijf. Ja ja, u hebt hem inderdaad vier stooten toegediend, en hij is dan ook nog erg zwak, daar hij bijna al zijn bloed heeft verloren. Zooals ik wel dacht, heeft Lubin mij niet herkend. Zelfs heeft hij mij woord voor woord ons avontuur verteld.

— Uitstekend, Planchet, je bent de koning der lakeien. Maar laten wij nu te paard stijgen en trachten, de koets in te halen.

Het duurde niet lang; na vijf minuten zagen zij de koets aan den kant van den weg staan; een rijk gekleed ruiter stond aan het portier.

Het gesprek tusschen Milady en den vreemden heer was zoo levendig, dat d'Artagnan aan den anderen kant van de karos kon blijven staan, zonder dat iemand hem opmerkte dan de schoone kamenier.

Het tweetal onderhield zich in het Engelsch, dat d'Artagnan niet verstond. Wel hoorde hij echter aan den toon, dat de bekoorlijke Engelsche zeer vertoornd was. Zij eindigde met een gebaar, dat geen twijfel meer liet omtrent den aard van het onderhoud, namelijk met een slag van haar waaier, met zooveel kracht toegebracht, dat dit sierlijke damesvoorwerpje in duizend stukken vloog. De ruiter barstte in lachen uit, hetgeen de dame buiten zichzelf maakte van woede.

D'Artagnan meende dat nu het oogenblik was aangebroken om tusschenbeide te komen. Hij trad op het andere portier toe en sprak, eerbiedig zijn hoed afnemend:

— Mevrouw, sta mij toe, u mijn diensten aan te bieden. Het schijnt mij toe, dat deze heer uw toorn heeft opgewekt. Eén woord van u, mevrouw, en ik ben bereid hem voor zijn onhoffelijkheid te straffen.

Bij de eerste woorden had Milady zich omgewend. Zij keek den jongeman verwonderd aan, en antwoordde, zoodra hij zweeg, in zeer goed Fransch:

— Mijnheer, ik zou mij met alle genoegen onder uw bescherming stellen, als de persoon met wien ik in twist verkeer, niet mijn broer was.

— Neem mij dan niet kwalijk, zei d'Artagnan, u begrijpt, mevrouw, dat ik zulks niet kon vermoeden.

— Waar bemoeit die blaaskaak zich mee? riep de man dien Milady als haar broer had aangeduid uit de hoogte. Waarom rijdt hij niet liever door?

— Ge zijt zelf een blaaskaak, antwoordde d'Artagnan, zich op zijn paard bukkend om, even als de ander, door zijn portierraampje te kunnen zien. En ik rijd niet door, omdat ik verkies hier te blijven staan.

De ruiter sprak eenige woorden in het Engelsch tot zijn zuster.

— Ik sprak Fransch zooeven, zei d'Artagnan, wees dus zoo goed, mij in dezelfde taal te antwoorden. U bent de broer van mevrouw hier, doch niet de mijne, godzijdank!

Men had kunnen aannemen, dat Milady, zooals de meeste vrouwen in dat geval hadden gedaan, zich als bemiddelaarster zou opwerpen om den ontbrandenden strijd te sussen, doch verre van dat: zij nestelde zich diep in haar koets en riep koeltjes tot den koetsier;

— Naar het hotel!

De mooie kamenier wierp een ongerusten blik op d'Artagnan, wiens knap uiterlijk indruk op haar scheen te maken.

De koets reed weg en de beide mannen bleven alleen met geen enkel voorwerp, dat hen kon scheiden.

De ruiter maakte een beweging als om de karos te volgen, doch d'Artagnan wiens woede ten top was gestegen toen hij in hem den Engelschman uit Amiens had herkend, die de beide paarden en zelfs bijna den diamant had gewonnen, reed op hem toe en greep hem bij den toom van zijn paard.

— Wel mijnheer, zei hij, gij schijnt nog grooter blaaskaak te zijn dan ik, want gij vergeet, dat er tusschen ons nog een kleine opheldering wenschelijk is.

— Ah! riep de Engelschman uit. Zijt gij het, mijn waarde? Gij moet blijkbaar altijd het een of andere spel spelen!

— Juist, gij herinnert mij er aan, dat ge mij nog revanche schuldig zijt. Wij zullen eens zien, mijnheer, of ge even vaardig zijt met den degen als met de dobbelsteenen.

— U ziet wel, dat ik geen degen bij mij heb, zei de Engelschman. Of wilt ge tegenover een ongewapend man den dappere uithangen?

— Ik hoop dat ge er een thuis zult hebben, hernam d'Ar-

tagnan, en in het uiterste geval kunt ge er van mij krijgen, want ik heb er twee.

— Niet noodig, zei de Engelschman, ik ben ruimschoots voorzien van dat soort instrumenten.

— Best, waarde heer, hernam d'Artagnan. Kies uw langsten degen en kom mij dien vanavond toonen.

— Waar wilt ge mij ontmoeten?

— Achter het Luxembourg, dat is een alleraardigste buurt voor wandelingen, zooals ik met u wensch te doen.

— Het is goed, ik zal er zijn.

— Hoe laat?

— Om zes uur.

— Een oogenblikje, u hebt toch zeker wel een of twee vrienden?

— Ik heb er drie, die zeer gaarne van de partij zullen zijn.

— Drie? Dat komt prachtig uit! riep d'Artagnan. Zooveel heb ik er ook.

— Maar hoe is eigenlijk uw naam? vroeg de Engelschman.

— Ik ben d'Artagnan, edelman uit Gasconje, in dienst bij de compagnie van den heer des Essarts. En gij?

— Ik ben lord Winter, baron van Sheffield.

— Uw dienaar, mijnheer de baron, zei d'Artagnan, al vind ik uw naam wel wat moeilijk te onthouden.

Hij gaf zijn paard de sporen en keerde in galop naar Parijs terug.

Zooals gewoonlijk in dergelijke omstandigheden, begaf d'Artagnan zich regelrecht naar het huis van Athos.

Hij vond zijn vriend op de sofa, waar hij, volgens zijn zeggen, op zijn uitrusting lag te wachten.

D'Artagnan vertelde hem alles wat hem was wedervaren, doch hij repte niet van het briefje voor den graaf de Wardes.

Athos was opgetogen toen hij vernam dat de jongeman met een Engelschman zou vechten. Dit was een zijner liefste droomen.

Het tweetal liet door de lakeien Porthos en Aramis roepen en bracht hen op de hoogte van den toestand.

Porthos trok zijn degen uit de scheede en begon te schermen tegen den muur, met sierlijke pasjes als van een danser. Aramis, die nog altijd aan zijn gedicht werkte, sloot zich op in het studeervertrek van Athos en verzocht, dat men hem niet zou storen vóór het oogenblik, dat zij te velde moesten trekken.

Athos gaf Grimaud door een wenk te kennen dat hij een flesch wijn verlangde.

Wat d'Artagnan betreft, hij ontwierp voor zich zelf een plannetje, welks uitvoering wij later zullen beschrijven, doch waarvan hij zich een aangenaam avontuur voorstelde, te oordeelen naar de glimlachjes die van tijd tot tijd over zijn gelaat gleden en de droomerige uitdrukking ervan verhelderden.

XXXI.

ENGELSCHEN EN FRANSCHEN.

Op het afgesproken uur begaven de vier vrienden zich met hun lakeien naar een omheind grasveld achter het Luxembourg, waar geiten graasden. Athos gaf wat geld aan den herder, met het verzoek, hen alleen te laten. De lakeien werden op wacht gesteld.

Na korten tijd naderde een zwijgende groep, die de omheining binnentrad en op de musketiers toeging. De heeren werden, naar Engelsch gebruik, aan elkander voorgesteld.

Daar de Engelschen allen lieden van hoogen rang waren, vormden de zonderlinge namen der drie Fransche tegenstanders voor hen voorwerpen van verrassing niet alleen, doch ook van ontstemming.

— Met dat al, zei lord Winter, nadat de drie vrienden waren voorgesteld, met dat al weten wij nog niet, wie gij eigenlijk zijt. Wij duelleeren niet met menschen, die dergelijke namen opgeven, want dat zijn maar schuilnamen.

— Goed geraden, milord, zei Athos, het zijn inderdaad valsche namen.

— Reden te meer voor ons om nadrukkelijk te verlangen, de ware namen te vernemen.

— Gij hebt wel met ons willen spelen zonder die te kennen, hernam Athos, zelfs zóó, dat ge ons twee paarden hebt afgewonnen.

— Zeker, doch toen waagde ik slechts mijn geld, terwijl ik thans mijn bloed zal wagen. Spelen kan men met iedereen, doch duelleeren doet men slechts met zijn gelijken.

— Dat is waar, gaf Athos toe. Hij naderde dengene der

vier Engelschen, met wien hij moest vechten, en fluisterde hem zijn werkelijken naam in.

Porthos en Aramis deden hetzelfde.

— Is u dit voldoende? vroeg Athos aan zijn tegenstander. Ben ik u voornaam genoeg, dat ge mij de eer zult aandoen, den degen met mij te kruisen?

— Ja, mijnheer, antwoordde de Engelschman buigend.

— Maar zal ik u nu eens iets zeggen, mijnheer? vroeg Athos koel.

— Wel? vroeg de Engelschman.

— Gij hadt beter gedaan, niet te verlangen, dat ik mij bekend zou maken.

— Waarom?

— Omdat men mij dood waant en ik mijn redenen heb, de wereld in dien waan te laten. Thans zal ik mij genoodzaakt zien u te dooden, opdat gij mijn geheim mee in het graf neemt.

De Engelschman keek Athos verbaasd aan, meenend, dat deze schertste, doch Athos schertste in de verste verte niet.

— Heeren, hernam hij, zich zoowel tot zijn vrienden als tot hun tegenstanders wendend, zijn wij gereed?

— Ja, antwoordden Engelschen en Franschen als uit één mond.

— Welnu, laten wij ons dan opstellen.

Eenige seconden later schitterden acht degens in de stralen van de ondergaande zon en begon het gevecht met een furie, begrijpelijk tusschen mannen, die op tweeërlei wijze vijanden waren.

Athos schermde kalm en methodisch, alsof hij in een schermzaal bezig was.

Porthos, ongetwijfeld genezen van zijn te groot zelfvertrouwen door zijn avontuur te Chantilly, weerde zich met beleid en voorzichtigheid.

Aramis, die nog een zang van zijn gedicht moest voltooien, haastte zich als iemand, die geen tijd te verliezen heeft.

Athos had het eerst zijn tegenstander gedood; hij bracht hem

slechts één stoot toe, doch die was, zooals hij ook voorzien had, doodelijk: het staal doorboorde den Engelschman het hart.

Porthos, als tweede, wist zijn vijand op den grond te krijgen; zijn degen had den ander het dijbeen doorstoken. Daar de Engelschman hem, zonder verderen tegenstand, zijn degen had overgegeven, nam Porthos hem in zijn armen en bracht hem naar zijn karos.

Aramis ging met zooveel snelheid en heftigheid te werk, dat hij zijn tegenstander, op de vlucht joeg. De overwonnene koos het hazenpad onder het hoonend geroep der lakeien.

Wat d'Artagnan betreft, hij speelde slechts een eenvoudig, verdedigend spel. Zijn tegenstander werd echter spoedig vermoeid, zoodat d'Artagnan van zijn overwicht gebruik maakte, om den Engelschman den degen uit de hand te slaan. De baron, bemerkend dat hij ontwapend was, deed een paar passen achterwaarts, doch zijn voet gleed uit en hij viel languit achterover.

In één sprong was d'Artagnan boven op hem.

— Hij zette den baron het staal op de keel en sprak:

— Ik zou u kunnen dooden, mijnheer, ik heb uw leven in mijn hand, doch ik schenk het u terwille van uw zuster.

D'Artagnan had dit bevend van vreugde gezegd: hij zag de verwezenlijking nabij van de plannen, die hij tevoren had beraamd en waarvan het enkele overwegen reeds, zooals wij boven gezegd hebben, een glimlach op zijn gelaat had getooverd.

De Engelschman, verheugd een edelman van zooveel grootmoedigheid vóór te hebben, omhelsde d'Artagnan en bewees de drie Musketiers ontelbare beleefdheden. Daar de tegenstander van Porthos reeds in zijn karos was neergelegd en die van Aramis het op een loopen had gezet, had men nog slechts aandacht voor den overledene.

Porthos en Aramis ontkleedden hem in de hoop, dat de wond toch niet doodelijk mocht blijken, doch het was te laat. Terwijl men hem onderzocht, viel eensklaps een zware beurs uit den gordel van den gestorvene. D'Artagnan raapte haar op en overhandigde haar aan lord Winter.

— Wat moet ik er in vredesnaam mee beginnen? vroeg deze.

— Gij kunt haar aan zijn familie teruggeven, stelde d'Artagnan voor.

— Zijn familie zal zich niet bekommeren om zoo'n bagatel, zij erft vijftienduizend louis d'or rente. Geef de beurs liever aan uw lakeien.

D'Artagnan stak de beurs in zijn zak.

— En nu, jonge vriend — want ik hoop dat ik u dien naam mag geven, zei lord Winter, nog hedenavond zal ik u, wanneer gij wilt, aan mijn zuster, lady Clarick voorstellen en haar verzoeken, u eveneens vriendschap toe te dragen. Daar zij aan het hof geen onbekende is, kan één woord van haar, ten uwen voordeele gezegd, u wellicht van nutte zijn.

D'Artagnan bloosde van genoegen en boog ten teeken van instemming.

Inmiddels was Athos naderbij getreden.

— Wat wil je met die beurs doen? vroeg hij zachtjes aan d'Artagnan.

— Ik wilde haar jou teruggeven, beste Athos, antwoordde de jongeman.

— Mij? Waarom?

— Wel, jij hebt hem immers gedood! Het is de buit van den overwinnaar.

— Ik van een vijand erven? riep Athos uit. Waar zie je me wel voor aan!

— Dat is oorlogsgebruik, zei d'Artagnan, waarom zou het dan ook bij een duel geen gewoonte zijn?

— Zelfs op het slagveld, hernam Athos, heb ik nooit iets dergelijks gedaan.

Porthos haalde de schouders op, doch Aramis gaf met een gebaar te kennen, dat hij Athos gelijk gaf.

— Welnu, hernam d'Artagnan, laten we het geld dan aan de lakeien geven, zooals lord Winter had voorgesteld.

— Ja, doch niet aan onze lakeien, maar aan de Engelsche lakeien, besliste Athos.

Hij nam de beurs van d'Artagnan over en gaf ze aan den Engelschen koetsier.

— Voor u en uw kameraden.

Deze breedheid van opvattingen bij iemand, die totaal onbemiddeld was, trof zelfs Porthos. Deze Fransche grootmoedigheid, die lord Winter en zijn vriend later nog alom vertelden, verwierf aller instemming, behalve die van de heeren Grimaud, Mousqueton, Planchet en Bazin.

Bij het afscheid gaf lord Winter het adres van zijn zuster aan d'Artagnan. Zij woonde Place Royale, destijds de allervoornaamste wijk, op no. 6. Bovendien beloofde hij, d'Artagnan te komen halen om hem aan lady Clarick voor te stellen. Zij spraken af om acht uur, bij Athos.

De ontmoeting met Milady vervulde het brein van onzen Gasconjer niet weinig. Hij bedacht, hoe wonderlijk deze vrouw tot dusver zijn levenspad had gekruist. Volgens zijn overtuiging was zij een werktuig van den kardinaal en nochtans voelde hij zich onweerstaanbaar tot haar aangetrokken door een dier gevoelens, waarvan men zich geen rekenschap kan geven. Zijn eenige vrees was, dat Milady hem zou herkennen als den jongeman, dien zij in Meung en Dover had gezien. Zij zou dan weten, dat hij een der vrienden van mijnheer de Tréville was, en bijgevolg den koning met lichaam en ziel was toegedaan, hetgeen hem in een moeilijk parket kon brengen. Wat betreft de liefdesintrige tusschen haar en graaf de Wardes, daarover bekreunde onze ingebeelde jonge vriend zich zeer weinig, ofschoon de graaf jong, knap, rijk en een gunsteling van den kardinaal was. Niet voor niets is men twintig jaar en geboortig uit Gasconje!

D'Artagnan begon met naar huis te gaan en daar groot toilet te maken. Daarop keerde hij terug naar Athos dien hij, volgens zijn gewoonte, alles vertelde.

Athos hoorde zijn plannen aan, daarop schudde hij bedenkelijk het hoofd en waarschuwde zijn vriend met zekere bitterheid in zijn toon, toch vooral voorzichtig te zijn.

— Pas heb je een vrouw verloren, die je bekoorlijk, ja zelfs volmaakt vond, en nu loop je alweer een andere achterna!

D'Artagnan voelde dat er waarheid in dit verwijt school.

— Ik beminde mevrouw Bonacieux met het hart, verklaarde hij, en Milady met het hoofd. Door haar te bezoeken, wil ik er in de eerste plaats achter komen, welke rol zij aan het hof speelt.

— Welke rol zij speelt? Drommels, dat is niet moeilijk na te gaan! Zij is een zendelinge van den kardinaal, een vrouw die u in een valstrik zal lokken, waarbij ge niet meer of minder dan uw leven zult laten!

— Kom, beste Athos, je ziet de dingen wel wat erg zwart in, dunkt me.

— Ja, mijn waarde, ik wantrouw de vrouwen, wat kan ik er aan doen! Ik heb er mijn bekomst van, vooral van blonde vrouwen. Milady is immers blond, zei je?

— Ze heeft de mooiste blonde lokken die ik ooit gezien heb.

— Och och, arme d'Artagnan, zuchtte Athos.

— Luister, ik zal mij alleen op de hoogte gaan stellen en als ik weet wat ik weten wil, zal ik weggaan.

— Ga je gang, zei Athos flegmatiek.

Lord Winter verscheen op het afgesproken uur, maar Athos, door d'Artagnan gewaarschuwd, trok zich terug in een aangrenzend vertrek. De Engelschman vond d'Artagnan dus alleen. Daar het reeds acht uur was, nam hij den jongeman meteen mee.

Een elegante koets wachtte voor de deur en wijl zij met twee uitmuntende paarden was bespannen, had men in een oogwenk de place Royale bereikt.

Milady ontving d'Artagnan zeer statig. Haar huis was met merkwaardige pracht ingericht en ofschoon de meeste Engelschen door den oorlog uit Frankrijk verjaagd waren, had zij nieuwe kosten aan haar woning besteed, hetgeen bewees, dat de algemeene maatregel, die de Engelschen had doen huiswaarts keeren, haar niet aanging.

Ziehier, sprak lord Winter, d'Artagnan voorstellend, een jongeman, die mijn leven in zijn hand had en toch van die

positie geen gebruik heeft willen maken, ofschoon ik in dubbel opzicht zijn vijand was: als beleediger en als Engelschman. Bedank hem dus, wanneer mijn leven eenige waarde voor je heeft!

Milady fronste de wenkbrauwen; een nauwelijks zichtbaar wolkje versomberde haar voorhoofd doch om haar lippen verscheen een eigenaardig glimlachje. De jongeman die deze snelle gelaatsverwisselingen opmerkte, rilde onwillekeurig.

Haar broeder had niets gezien; hij had zich omgewend en speelde met het lievelingsaapje van Milady, dat hem aan zijn kleeren had getrokken.

— Wees welkom, mijnheer, sprak Milady op een toon zóó zacht, dat d'Artagnan met verbazing terugdacht aan de kenteekenen van ontstemming die hij zooeven bij haar had opgemerkt, gij hebt u vandaag voor altijd recht op mijn erkentelijkheid verworven.

De Engelschman voegde zich weer bij hen en deed het relaas van het gevecht, zonder ook maar één bijzonderheid te vergeten. Milady luisterde met de grootste aandacht, doch ondanks haar pogingen, zich goed te houden, bleek het duidelijk, dat die geschiedenis haar zeer onaangenaam was. Het bloed steeg haar naar het hoofd en onder haar sleep stampte haar kleine voet driftig op den grond.

Lord Winter bemerkte er niets van. Nadat hij alles verteld had, trad hij op een tafel toe, waarop een flesch Spaanschen wijn en eenige glazen stonden. Hij schonk twee glazen vol en noodigde d'Artagnan uit, met hem te drinken.

D'Artagnan wist, dat men een Engelschman beleedigde wanneer men hem weigerde, met hem het glas op te heffen. Hij trad dus op de tafel toe en nam het tweede glas op. Inmiddels verloor hij Milady niet uit het oog en door den spiegel zag hij de verandering die haar gelaat onderging. Nu zij zich onbespied waande, kregen haar trekken een uitdrukking die aan die van wreedheid grensde. Met haar mooie tanden beet zij in haar zakdoekje.

Op dat oogenblik verscheen het lieftallige kameniertje, dat d'Artagnan al eerder had gezien. Zij sprak eenige woorden in

d'Artagnan bij Milady.

het Engelsch tot lord Winter, waarop deze d'Artagnan verlof vroeg, zich te mogen terugtrekken, daar een zaak van het grootste belang hem elders riep. Ook bij zijn zuster verontschuldigde hij zich. D'Artagnan drukte hem de hand en trad op Milady toe. Haar gelaat, met verrassende beweeglijkheid, had weer zijn vroegere lieftallige uitdrukking aangenomen, alleen duidde een klein bloedvlekje op haar zakdoek aan, dat zij met heftigheid op haar lippen had gebeten.

Die lippen waren prachtig gewelfd en van een diepe koraalroode kleur.

Het gesprek nam nu een aangename wending. Milady scheen zich volkomen hersteld te hebben. Zij vertelde, dat lord Winter eigenlijk niet haar broeder, doch haar zwager was; zij was gehuwd geweest met een jongeren zoon der familie, die haar als weduwe met één kind had achtergelaten. Dit kind was de eenige erfgenaam van lord Winter, mits deze niet in het huwelijk trad. D'Artagnan besefte dat hier een sluier was, die iets verborg, doch wat dat "iets" was, kon hij nog niet vermoeden.

Overigens was d'Artagnan er na een half uur spreken van overtuigd, dat Milady een landgenoote van hem was; haar Fransch was zoo zuiver en zoo fraai, dat hij er niet meer aan twijfelde.

D'Artagnan putte zich uit in galante complimentjes en verzekeringen van zijn toegewijdheid. Milady glimlachte welwillend om de beuzelpraatjes van den jongen Gasconjer. Het uur van vertrek brak aan en d'Artagnan nam afscheid van Milady waarna hij, als de gelukkigste aller stervelingen, het salon verliet.

Op de trap ontmoette hij de mooie kamenier, die zacht tegen hem aanbotste, doch zich daarvoor, met een diepen blos, zóó dringend verontschuldigde, dat d'Artagnan haar terstond vergaf.

Den volgenden dag herhaalde hij zijn bezoek. Hij werd nog beter ontvangen dan den eersten keer. Lord Winter was niet aanwezig en Milady nam zelf dien avond de honneurs waar. Zij scheen veel belang in d'Artagnan te stellen, vroeg hem, wie

zjin vrienden waren, en of hij er nooit over gedacht had, in dienst van den kardinaal te treden.

D'Artagnan, die, zooals men zich herinnert, voor een jongen van twintig jaar, uiterst voorzichtig was, bedacht welke verdenking hij nopens Milady koesterde, liet zich vol lof over den kardinaal uit en verklaarde, dat hij misschien wel tot de garde van den kardinaal had willen behooren, in plaats van tot die van den koning, wanneer hij, in plaats van den heer de Tréville, bijvoorbeeld den heer de Cavois had gekend.

Zonder eenige opzettelijkheid veranderde Milady het onderwerp van gesprek. Zij vroeg op den meest achteloozen toon ter wereld of d'Artagnan wel eens in Engeland was geweest. Hij antwoordde, dat hij er was heengezonden door den heer de Tréville om over een remonte van paarden te onderhandelen en dat hij er zelfs vier had meegebracht als monsters.

In den loop van het gesprek beet Milady zich een keer of drie, vier op de lippen; deze jongeman was zoo gesloten als een bus.

Op hetzelfde uur als den vorigen avond nam d'Artagnan afscheid. Weer ontmoette hij in de gang de kamenier, die Ketty heette, en die hem een merkwaardig welwillenden blik toewierp. D'Artagnan was echter zoo vervuld van de meesteres, dat hij voor de kamenier geen oog had.

D'Artagnan keerde den volgenden dag en ook den dáárop volgenden bij Milady terug en elken avond werd hij hartelijker ontvangen.

Elken avond, hetzij in de antichambre, hetzij in de gang of op de trap, ontmoette hij de mooie kamenier.

Doch we zeiden het reeds: d'Artagnan besteedde niet de minste aandacht aan deze volharding van de arme Ketty.

XXXII.

HET DINER BIJ DEN ADVOCAAT.

Het duel, waarin Porthos zulk een schitterende rol had gespeeld, had hem toch niet het middagmaal bij de vrouw van advocaat Coquenard doen vergeten. Den volgenden dag, tegen één uur, liet hij zich nog eens voor het laatst door Mousqueton afschuieren en begaf zich daarop naar de rue d'Ours met den pas van iemand, die een dubbel buitenkansje heeft gehad.

Zijn hart bonsde; niet, als dat van d'Artagnan, van jonge, ongeduldige liefde.... neen, een meer materialistische drang joeg zijn bloed op. Eindelijk zou hij den geheimzinnigen drempel overschrijden, de onbekende trap bestijgen waarlangs stap voor stap de oude goudstukken van mr. Coquenard in huis waren gebracht.

Hij zou nu werkelijk de bewuste kast zien, die hij ontelbare keeren in zijn droomen had aanschouwd, een hooge diepe kast, van hangsloten en grendels voorzien en aan den grond vastgeklonken, de kast waarover hij zoo dikwijls had hooren spreken en die de weliswaar niet zeer bevallige hand van mevrouw Coquenard nu voor zijn opgetogen blikken zou openen.

En dan zou hij, de zwerver, de man zonder geld of familie, de soldaat, die de herbergen, kroegen en tavernes bezocht, de lekkerbek, die zich tot dusver had moeten vergenoegen met toevallige maaltijden, dan zou hij aanzitten in den familiekring, genieten van een huiselijken disch en een gezellig verkeer, kortom, de kleine zorgjes smaken die des te aangenamer zijn, wanneer men een hard leven gewend is, zooals de oudgedienden zeggen.

In zijn hoedanigheid van "neef" alle dagen een goed maal

te vinden, het gele, uitgedroogde gezicht van den advocaat uit de plooi te brengen, de jonge klerken te plukken door hun allerlei kaartspelletjes in de fijnste verfijningen bij te brengen en hun, bij wijze van lesgeld, telkens hun spaarduitjes van een maand af te winnen.... dit alles lachte Porthos geweldig toe.

De musketier dacht wel aan de hier en daar verspreide geruchten omtrent de vrekkigheid van het gezin, hun schraperigheid, de schuifkaas, de vastendagen, doch daar hij de advocaatenvrouw dikwijls zeer gul had gezien — voor een advocaatenvrouw dan altijd — twijfelde hij er niet aan, of hij zou een zeer behoorlijke huishouding vinden.

Bij de deur echter bekroop den musketier nieuwe twijfel; de toegang was namelijk niet geschikt, om bezoekers aan te moedigen, het was een kwalijk riekende donkere gang, waarvan de trap spaarzaam werd verlicht door het bleeke schijnsel, dat door de binnenplaats der buren binnenviel. Op de eerste verdieping zag hij een deur, groot, zwaar en met ijzeren spijkers beslagen, gelijk de hoofdingang van het Châtelet.

Porthos klopte aan en een lange klerk met een bleek gezicht onder een dikken bos ongekamde haren, kwam opendoen en groette met allen eerbied dien men verschuldigd is aan iemand van meerdere lengte, in een militair uniform en met een welgedaan gezicht, dat op een goed leventje duidt.

Achter den eersten klerk stond een kleinere klerk, achter den tweeden klerk stond weer een grootere klerk en achter den derden klerk stond een loopjoggie van twaalf jaar.

Er waren dus, alles bij elkaar, drie-en-een-halve klerk, hetgeen voor dien tijd op een zeer beklante zaak wees.

Hoewel de musketier eerst om één uur zou komen, was mevrouw Coquenard al van twaalf uur in de weer, daar zij er met het oog op het minnend hart, maar meer nog op de maag van haar aanbidder, op had gerekend, dat hij vóór den afgesproken tijd zou verschijnen.

Mevrouw Coquenard verscheen dan ook door de deur van de eigenlijke woning, bijna tegelijkertijd met de komst van den gast. De verschijning der eerbiedwaardige dame redde hem uit

een groote verlegenheid; de klerken hadden hem nieuwsgierig staan aanstaren en hij, niet wetend wat tegen die klimmende en dalende trap te zeggen, zweeg in alle talen.

— Ah, daar is mijn neef! riep mevrouw uit. Kom binnen, Porthos, kom binnen.

De naam "Porthos" bracht de klerken aan het lachen, doch Porthos wendde zich naar hen om en de lach bestierf op hun lippen.

Na een zijkamertje te hebben doorgeloopen, kwamen zij in de werkkamer van den advocaat en daarna in het kantoor, waar de klerken eigenlijk hoorden te zitten, als zij niet in het portaal hadden gestaan. Dat kantoor was een soort langwerpige donkere zaal, vol paperassen. Wanneer men uit het kantoor kwam, had men links de keuken, rechts de ontvangkamer.

Deze vertrekken, die allen met elkaar verbonden waren, boezemden Porthos niet veel vertrouwen in. Door al deze open deuren moest men door het geheele huis kunnen verstaan wat er gesproken werd. Voorts had hij in het voorbijgaan een snellen, onderzoekenden blik in de keuken geworpen en, tot schande van mevrouw Coquenard en tot zijn eigen leedwezen, geconstateerd, dat daar niet de bedrijvigheid heerschte, die vlak voor een goeden maaltijd dit heiligdom der lekkerbekken behoort te kenmerken.

De advocaat was klaarblijkelijk van het bezoek verwittigd, want hij toonde niet de minste verwondering bij het zien van Porthos, die hem zoo ongedwongen mogelijk naderde en beleefd groette.

— Het schijnt, dat wij neven zijn, mijnheer Porthos, sprak de advocaat, zich met moeite uit zijn rieten leunstoel oprichtend.

De grijsaard, gehuld in een wijde zwarte kamerjapon, waarin zijn uitgemergeld lichaam als verloren ging, zag er ondanks zijn uitgedroogdheid nog kras uit; zijn kleine oogjes schitterden als karbonkels en schenen, met zijn krampachtig vertrekkenden mond, het eenige deel van zijn gezicht waaruit het leven nog niet was gevloden. Helaas begonnen de beenen sinds vijf of zes maanden aan dit knokelig postuur hun dienst te weigeren,

doch deze maanden van verval waren voldoende, om den waardigen advocaat tot een slaaf van zijn vrouw te maken.

De neef werd in berusting aanvaard, meer niet. Als mr. Coquenard nog goed ter been was geweest, zou hij alle bloedverwantschap met mijnheer Porthos beslist van de hand hebben gewezen.

— Ja mijnheer, wij zijn neven, zei Porthos kalm. Hij had trouwens geenszins op een hartelijke ontvangst van deze zijde gerekend.

— Van de vrouw's kant, meen ik? vroeg de advocaat kwaadaardig.

Porthos begreep den spot niet en zag dien voor onnoozelheid aan. Hij lachte in zijn baard, doch mevrouw Coquenard, die wel wist dat een onnoozel advocaat een zeldzaamheid is, glimlachte witjes en kreeg een hevige kleur.

Mr. Coquenard had, sinds de komst van Porthos, onrustige blikken geworpen naar een groote kast die tegenover zijn eikenhouten schrijftafel stond. Porthos begreep dat deze kast, al kwam zij in vorm niet overeen met die welke hij in zijn droomen had aanschouwd, het gelukzalige meubel moest zijn, dat het hebben en houden des heeren Coquenard herbergde. Hij wenschte zich in stilte geluk, daar de werkelijkheid nog zes voet hooger was dan de droom.

Mr. Coquenard zette het familieonderzoek niet verder voort; hij maakte zijn onrustigen blik los van de kast, vestigde hem op Porthos en vergenoegde zich met de opmerking:

Onze neef zal ons, vóór hij te velde trekt, de eer aandoen, bij ons het middagmaal te gebruiken, nietwaar, mevrouw Coquenard?

— Deze steek ontging Porthos niet, integendeel, hij voelde hem vlak in het oog, evenals mevrouw Coquenard, die er bijvoegde:

— Mijn neef zal niet terugkeeren, wanneer hij windt, dat wij hem slecht hebben onthaald, doch hij is slechts zóó kort te Parijs, dat hij ons met genoegen de weinige oogenblikken wil schenken, waarover hij, tot zijn vertrek, kan beschikken.

— Och mijn arme beenen, waar zijn jelui gebleven! klaagde mijnheer Coquenard. En hij trachtte te glimlachen.

Deze hulp van mevrouw Coquenard, die hem zoo wel te stade kwam bij zijn gastronomische verwachtingen, vervulde het hart van den musketier van dankbaarheid voor zijn beschermster.

Weldra sloeg het etensuur. Het gezelschap trad de eetkamer binnen, een groot, donker vertrek tegenover de keuken.

De klerken, die blijkbaar ongewone geuren in huis hadden bespeurd, betoonden een militaire nauwgezetheid en stonden al klaar met hun tabouretten in de hand om te gaan zitten. Men zag hun kaken bewegen van den onbedwingbaren eetlust.

— Allemachtig, dacht Porthos met een blik op het uitgehongerde drietal, want de loopjongen deelde natuurlijk niet in de eer, aan de tafel van zijn meester te mogen zitten, allemachtig, als ik mijn waarde neef was, zou ik zulke gulzigaards niet in dienst willen houden. Het lijken wel schipbreukelingen, die in geen zes weken wat te eten hebben gehad!"

Mr. Coquenard verscheen, voortgeduwd door mevrouw Coquenard, die, op haar beurt, door Porthos werd geholpen om den heer des huizes aan tafel te rollen.

Zoodra hij binnen was, begon hij, evenals zijn klerken, zijn neusvleugels en zijn kaken te bewegen.

— Ah, prees hij, dat is een soepje dat er smakelijk uitziet!

— Wat zien ze in vredesnaam aan die soep? vroeg Porthos zich af op het zien van een overvloedige hoeveelheid slappen bouillon, waarop geen oogje vet dreef en waarin alleen hier en daar een korstje brood zwom als de eilandjes van een archipel.

Mevrouw Coquenard glimlachte en op een wenk van haar zette het heele gezelschap zich met groote haast aan tafel.

Mr. Coquenard werd het eerst bediend, daarna Porthos en daarop vulde mevrouw Coquenard haar boord en deelde de korstjes, zonder bouillon wel-te-verstaan, aan de hongerige klerken uit.

Op dit oogenblik ging de deur van de eetkamer uit zichzelf knarsend en piepend open zoodat Porthos door een kier het

loopjoggie kon zien zitten. Hij mocht aan het festijn niet deelnemen, en at daarom zijn brood onder het genot van de geuren uit keuken en eetkamer.

Na de soep bracht de dienstbode een gekookte kip, die de oogen der aanzittenden zoozeer deed uitpuilen, dat ze bijna uitvielen.

— Men ziet wel, dat ge uw familie liefhebt, mevrouw Coquenard, zei de advocaat met een bijna tragischen glimlach, dit is zeker een speciale attentie voor uw neef!

De arme kip was broodmager en haar beenderen deden krachtige pogingen om het dikke, stekelige vel te doorboren; men had lang moeten zoeken eer men haar had opgediept uit hoenderhok, waar zij zich had teruggetrokken om van ouderdom te sterven.

— Drommels, dacht Porthos, dat ziet er akelig uit! Ik heb eerbied voor den ouderdom, doch niet als die gekookt of gebraden is.

En hij keek in het rond om te zien of men zijn meening deelde, doch integendeel; hij zag niets dan schitterende oogen, die al bij voorbaat die heerlijke kip, het voorwerp van zijn verachting, verslonden.

Mevrouw Coquenard haalde den schotel naar zich toe, sneed behendig de twee groote, zwarte pooten los, die zij op het bord van haar man legde, koos den hals en den kop voor zichzelf, en gaf Porthos een vleugel. Hierop gaf zij het dier terug aan het dienstmeisje, dat het bijna in zijn geheel meenam en ermee was verdwenen, voordat Porthos den tijd had, de veranderingen waar te nemen, die de gezichten der drie hongerigen, al naar karakter en temperament, door de teleurstelling moesten hebben ondergaan.

In plaats van de zoo snel verdwenen kip verscheen nu een schaal met boonen, een schaal van geweldige afmetingen, waarop hier en daar een mager schapenkluifje, die er op het eerste gezicht uitzagen alsof er werkelijk draadjes vleesch aanzaten, naar boven stak. De klerken lieten zich echter niet misleiden

en hun sombere gezichten namen eerst allengs een uitdrukking van berusting aan.

Mevrouw Coquenard bediende de jongelieden van dit gerecht met de zuinigheid van een goede huisvrouw.

Nu was de beurt aan den wijn gekomen. Mr. Coquenard schonk uit een zeer kleine steenen kruik een derde van een glas in voor ieder der klerken, bediende zichzelf ongeveer op dezelfde wijze en gaf de kruik haastig door aan Porthos en mevrouw Coquenard.

De jongelieden vulden het glas voor twee-derden met water aan, en toen zij de helft van dit mengsel gedronken hadden, voegden zij opnieuw water bij. Zoo ging het voort, totdat zij bij het eind van den maaltijd een vloeistof voor zich hadden, waarvan de robijnroode kleur van lieverlede was veranderd in topaasgeel.

Porthos at schroomvallig zijn kippenvleugeltje en rilde toen hij onder tafel de knie van de gastvrouw ontmoette, blijkbaar op zoek naar de zijne. Hij dronk met nipjes van zijn half glaasje wijn, dien hij erkend had als Montreuil, de schrik van alle verwende gehemelten.

Mr. Coquenard zag zijn gast dien wijn onvermengd verzwelgen en slaakte een zucht.

— Zoudt ge nog wel van de boonen eten, neef Porthos? vroeg mevrouw Coquenard op een toon die beteekende: "Wees verstandig en eet er niet van!"

— De hemel beware mij er voor! dacht Porthos, doch hardop antwoordde hij:

— Dank u, nicht, ik heb geen honger meer.

Er viel een stilte in. Porthos wist niet meer hoe hij zich houden moest, doch de advocaat zei keer op keer:

— Mevrouw Coquenard, ik maak u mijn compliment; deze maaltijd was een waar festijn. Lieve God, wat heb ik heerlijk gegeten!

Porthos meende, dat men hem voor het lapje hield en begon al dreigend zijn knevels op te draaien, doch de knie van mevrouw Coquenard beduidde hem dringend, zich te beheerschen.

De stilte en de pauze in het diner, die Porthos onbegrijpelijk vond, waren voor de klerken een misselijk teeken; op een blik van den advocaat, vergezeld van een glimlachje van mevrouw Coquenard, stonden zij zeer talmend van tafel op, vouwden hun servetten, groetten en verlieten de eetkamer.

— Welaan, jongelui, vermaande Coquenard ernstig, gaat de spijsvertering bevorderen door vlijtig te werken.

Zoodra de klerken weg waren, stond mevrouw Coquenard op en nam uit het buffet een stuk kaas, een schaaltje confituur en een taart, die zij zelf met amandelen en honing had toebereid.

Mr. Coquenard fronste de wenkbrauwen op het zien van zooveel gerechten; Porthos beet zich op de lippen, met het besef dat het diner geenszins de moeite waard was. Hij keek rond of de schaal met boonen er nog stond, doch die was reeds den kant van de kip opgegaan.

— Inderdaad een festijn, hernam Coquenard, een waar festijn, *epulae epularum:* Lucullus is te gast bij Lucullus.

Porthos bekeek de kruik die voor hem stond, in de hoop met wijn, brood en kaas, zijn verderen honger te kunnen stillen, doch de kruik was leeg. De heer en mevrouw Coquenard schenen dit niet te bemerken.

— Heel goed, zei Porthos in zichzelf, ik ben tenminste gewaarschuwd.

Hij likte een lepeltje confituur af en liet zijn tanden vastkleven in het kleffe deeg van mevrouw Coquenard's baksel.

— Het offer is volbracht, peinsde hij, ik zou het niet hebben klaargespeeld, als ik niet het vooruitzicht had, met mevrouw Coquenard een kijkje te nemen in haars mans kast.

Mr. Coquenard, na de genietingen van dezen maaltijd, dien hij een festijn had genoemd, gaf den wensch te kennen, een tukje te doen. Porthos hoopte, dat zulks in de eetkamer zou plaatshebben, doch hier had de advocaat geen ooren naar; men moest hem naar zijn eigen vertrek rollen en hij ging net zoo lang te keer, totdat hij voor zijn kast zat, met zijn voeten op den rand, uit voorzorg.

De vrouw des huizes geleidde Porthos naar een andere kamer waar men de voorwaarden der verzoening vaststelde.

— Je kunt driemaal per week komen eten, zei mevrouw Coquenard.

— Dank je zeer, antwoordde Porthos, ik wil niemand overlast aandoen en bovendien moet ik aan mijn uitrusting denken.

— Dat is waar, zei de advocatenvrouw zuchtend, die ellendige uitrusting ook!

— Ja, helaas, zuchtte Porthos mee.

— Waar bestaat de uitrusting van uw compagnie uit, mijnheer Porthos?

— O, uit allerlei dingen, zei Porthos vaag, de musketiers zijn een keurcorps, zooals ge weet, en hebben daarom veel noodig, wat de gardes en de Zwitsers kunnen ontberen.

— Noem dat dan eens op....

— Wel, het zal beloopen.... begon Porthos, die liever een totaal bedrag noemde dan allerlei bijzonderheden.

De advocatenvrouw begon te sidderen.

— Hoeveel? Ik hoop dat het niet meer is dan....

Zij hield op, de woorden wilden haar niet over de lippen.

— O neen, zei Porthos, zeker niet meer dan vijfentwintig honderd franken; misschien zelfs, als ik het zuinig aanleg, zal ik aan tweeduizend franken voldoende hebben.

— Groote God, tweeduizend franken! riep mevrouw Coquenard uit. Maar dat is een vermogen!

Porthos maakte een gebaar, dat mevrouw Coquenard maar al te goed begreep.

— Ik vroeg naar de bijzonderheden, hernam zij haastig, omdat ik veel familieleden heb, die in den handel zijn, zoodat ik verschillende artikelen honderd percent beneden den winkelprijs voor je zou kunnen krijgen.

— Zoo zoo, lachte Porthos, bedoel je dat.

— Ja, lieve Porthos. Heb je niet, om te beginnen, een paard noodig?

— Ja, een paard.

— Nu, dan heb ik juist iets geschikts voor je.

— Zoo! riep Porthos weer, dezen keer stralend, uit. Het paard is dus in orde. Maar dan moet ik nog het tuig hebben, dat uit verschillende onderdeelen bestaat, die echter niet meer kosten dan 'n driehonderd franken.

— Driehonderd franken, herhaalde mevrouw Coquenard triestig. Goed, laten we zeggen driehonderd franken.

Porthos glimlachte. Wij herinneren ons, dat hij nog het tuig van het paard van Buckingham had, zoodat hij zich kon voornemen, deze driehonderd franken kalmpjes in zijn zak te steken.

— Voorts, vervolgde hij, moet ik een paard voor mijn knecht en een valies hebben. Om de wapenen behoef je je niet te bekommeren, die heb ik.

— Een paard voor je knecht, herhaalde de advocatenvrouw aarzelend, dat is wel erg eerste-klas, mijn vriend!

— Maar mevrouw, ben ik dan soms de eerste de beste? riep Porthos verontwaardigd uit.

— Neen neen, maar ik dacht zoo, dat een aardige muilezel een even goed figuur kan slaan als een paard, en als ik je een muilezel voor Mousqueton verschaf....

— Ja, een muilezel kan ook, beaamde Porthos, ik heb de grootste Spaansche edelen zien reizen met een gevolg, dat muilezels bereed. Maar dan toch een muilezel met pluimen en bellen, denk er aan.

— Het komt in orde.

— Nu schiet nog het valies over.

— O, laat dat je niet verontrusten, mijn man heeft vijf of zes valiezen, daar kun je het beste van uitkiezen. Een heeft hij er, dat hij altijd het liefst op reis meenam en waar men de heele wereld in kan bergen.

— Is het dan een leeg valies? vroeg Porthos argeloos.

— Ja, natuurlijk is het leeg, antwoordde de advocatenvrouw, even naïef.

— Dan moet ik het niet hebben, lieve! Het valies dat ik noodig heb, moet welvoorzien zijn.

Mevrouw Coquenard slaakte een nieuwen zucht. Molière

had zijn "Vrek" nog niet geschreven; mevrouw Coquenard was Harpagon dus voor.

Op dezelfde manier werd de overige uitrusting stuk voor stuk betwist en het resultaat van het onderhoud was, dat mevrouw Coquenard achthonderd franken in contanten zou geven en bovendien het paard en den muilezel, die Porthos en Mousqueton naar het veld van eer moesten dragen.

Toen dit alles was overeengekomen, nam Porthos afscheid van mevrouw Coquenard. Deze wilde hem nog wat terughouden en zette een paar verliefde oogen op, doch Porthos wendde dienstzaken voor, zoodat de advocatenvrouw den koning wel moest laten voorgaan.

De musketier keerde naar huis terug met een zeer kwaadaardigen honger.

XXXIII.

KAMENIER EN MEESTERES.

Intusschen werd d'Artagnan, ondanks de stem van zijn geweten, den wijzen raad van Athos en de zoete herinnering aan mevrouw Bonacieux, al meer en meer verliefd op Milady. Hij liet niet na, haar elken dag het hof te maken, overtuigd als onze ondernemende Gasconjer was, dat zij toch vroeg of laat zijn liefde zou beantwoorden.

Op een avond toen hij weer verscheen, den neus in den wind, welgemoed als iemand die een gouden regen verwacht, ontmoette hij de kamenier onder de koetspoort. Dezen keer stelde de mooie Ketty er zich niet mee tevreden, hem in het voorbijgaan aan te raken, neen, zij nam hem zachtjes bij de hand.

— Goed zoo, dacht d'Artagnan, zij heeft zeker een boodschap voor mij van haar meesteres; zij zal mij een rendez-vous geven, wat Milady niet persoonlijk heeft durven doen.

En hij keek op het schoone meisje neer met zijn vurigsten overwinnaarsblik.

— Ik zou u graag iets willen zeggen, mijnheer, fluisterde de kamenier.

— Spreek, kindlief, zei d'Artagnan, ik luister.

— Hier niet; wat ik u te zeggen heb is te lang en vergt teveel geheimhouding.

— Welnu, wat dan te doen?

— Zou mijnheer mij niet willen volgen? vroeg Ketty verlegen.

— Waarheen je wilt, schoon meisje!

— Dezen kant uit, dan.

En Ketty, zonder de hand van d'Artagnan los te laten, trok

hem mee een donker wenteltrapje op en opende een deur op de eerste verdieping.

— Treed binnen, mijnheer, sprak zij, hier kunnen wij ongestoord spreken.

— Wat is dat voor een kamer, meisjelief? vroeh d'Artagnan.

— De mijne, mijnheer. Zij is door een deur met die van mevrouw verbonden. Doch wees gerust, zij kan ons niet verstaan, want zij gaat nooit voor middernacht naar bed.

D'Artagnan keek om zich heen. Het kamertje was smaakvol en zindelijk, maar toch zochten zijn oogen het eerst de deur die, volgens het zeggen van Ketty, naar het slaapvertrek van Milady leidde.

Ketty raadde wat er in het gemoed van den jongeman omging en slaakte een zucht.

— Gij bemint mijn meesteres, nietwaar mijnheer? vroeg zij.

— O, meer dan ik kan zeggen. Ketty, ik word er gek van!

Ketty slaakte een tweeden zucht.

— Helaas mijnheer.... het is heel jammer.

— Wat is er voor betreurenswaardigs aan? vroeg d'Artagnan.

— Och mijnheer, hernam Ketty, mijn meesteres geeft geen zier om u!

— Zoo, en heeft zij jou opgedragen, mij dat te zeggen?

— Neen, volstrekt niet, mijnheer, doch ik was, uit belangstelling voor u, besloten, u de oogen te openen.

— Dank je, Ketty, voor je welwillendheid dan altijd, niet voor de mededeeling, want die is mij lang niet aangenaam!

— U bedoelt zeker, dat u het niet wilt gelooven!

— Het kost altijd moeite, dergelijke dingen te gelooven, al was het maar alleen uit eigenliefde.

— Dus u gelooft mij niet?

— Ik geef toe, dat ik niets zal gelooven, zoolang je mij geen bewijs kunt overleggen van....

— Wat zegt u dan hiervan?

En Ketty haalde van onder haar halsdoekje een briefje te voorschijn.

— Voor mij? vroeg d'Artagnan, er haastig naar grijpend.
— Neen, voor iemand anders.
— Ach, voor een ander!
— Ja.
— Hoe is zijn naam, zeg me zijn naam!
— Zie maar wat op het adres staat.
— Aan den graaf de Wardes!

Het tooneeltje te Saint-Germain doemde eensklaps op in de herinnering van onzen verwaten Gasconjer. Met een beweging, sneller dan de gedachte, scheurde hij het briefje open, niet lettend op den kreet van Ketty die zag wat hij ging doen of liever, al gedaan had.

— Lieve hemel, wat doet gij, mijnheer! riep zij uit.
— Niets, zei d'Artagnan, en hij las:

> "Gij hebt mijn eersten brief niet beantwoord; zijt ge ziek of zijt ge reeds vergeten hoe ge mij op het bal bij mevrouw de Guise hebt toegelonkt? De gelegenheid is daar, graaf.... laat haar niet ontsnappen!"

D'Artagnan verbleekte; hij was gekwetst in zijn eigenliefde en waande zich gewond in zijn liefde.

— Arme lieve mijnheer d'Artagnan, fluisterde Ketty vol medelijden, terwijl zij den jongeman de hand drukte.
— Beklaag je mij, kleine? vroeg d'Artagnan.
— O ja ja, van ganscher harte! Ik weet wat liefde is!
— Zoo, weet jij wat liefde is, herhaalde d'Artagnan, terwijl hij haar voor het eerst met zekere aandacht bekeek.
— Ja, helaas.
— Welnu, tracht dan, in plaats van mij te beklagen, een middel te vinden om mij op uw meesteres te wreken.
— Wat voor wraak zoudt ge dan willen nemen, mijnheer?
— Ik wil triomfeeren, mijn medeminnaar verdringen!
— Daarbij zal ik nooit en nimmer helpen, mijnheer! verklaarde Ketty levendig.
— Waarom niet? vroeg d'Artagnan.
— Om twee redenen.

— Welke?

— Ten eerste, omdat mijn meesteres u toch nooit zal beminnen.

— Wat weet jij daarvan?

— Gij hebt haar beleedigd.

— Ik? Hoe kan ik haar beleedigd hebben, ik, die al, sinds ik haar ken, als een slaaf aan haar voeten lig? Spreek!

— Ik zal niets openbaren dan aan den man.... den man, die in mijn hart kan lezen.

Voor een tweeden keer nam d'Artagnan het meisje op. Zij was van een frischheid en schoonheid, waar hertoginnen haar kronen voor hadden gegeven.

— Ketty, sprak hij, ik zal in je hart lezen, als je wilt, dus laat u daardoor niet weerhouden.

En hij gaf het meisje een kus, die haar diep deed blozen.

— Neen neen! riep zij uit. U bemint mij niet, u bemint mijn meesteres, dat hebt u mij zoojuist gezegd!

— En is dat het, wat je belet, mij de tweede reden mede te deelen?

— De tweede reden is, zei Ketty, aangemoedigd door den kus en de oogen van den jongeman, dat in de liefde ieder zichzelf het naast is.

Nu eerst herinnerde d'Artagnan zich de smachtende blikken van Ketty, de herhaalde ontmoetingen op de trap, in de gangen, haar schijnbaar toevallige aanrakingen en ingehouden zuchten zoo dikwijls hij haar zag, alles wat hij, verdiept in zijn zucht, de meesteres te behagen, had voorbijgezien. Wie den arend jaagt, let niet op het muschje.

Dezen keer echter zag onze Gasconjer met één oogopslag, welke voordeelen hij kon trekken van deze liefde, welke Ketty hem zoo naïef, misschien ook juist zoo opzettelijk, had doen blijken: onderschepping van de briefjes aan graaf de Wardes, bekendheid met de vesting, voortdurende toegang in de kamer van Ketty, welke aan die van Milady grensde. Met verfijnde berekening offerde hij, zooals men ziet, reeds in gedachte het arme meisje op om Milady te veroveren.

— Welnu, sprak hij tot haar, wil je dat ik je een bewijs geef van mijn liefde, Ketty?

— Welke liefde? lispte de kamenier.

— De liefde, die ik bereid ben voor je te koesteren.

— Wat voor proef kan dat zijn?

— Wil je, vervolgde hij zachter, dat ik den avond, dien ik met je meesteres had willen doorbrengen, met jou doorbreng?

— Ja ja! riep Ketty, terwijl zij in de handen klapte. Heel graag!

— Goed, kindjelief, hernam d'Artagnan, zich behagelijk in een leunstoel nestelend, kom dan maar eens bij me, dan zal ik je zeggen, dat je het snoezigste kameniertje bent, dat ik ooit gezien heb!

En hij zei het haar zoo vaak en zoo goed, dat het arme kind, dat trouwens niets liever wilde, hem geloofde.... Toch, tot groote verbazing van d'Artagnan, verdedigde de mooie Ketty zich met groote heftigheid.

De tijd vloog om, daar hij met aanvallen en verdedigingen voorbijging.

Het sloeg middernacht en bijna tegelijkertijd klonk in de aangrenzende kamer het schelletje van Milady.

— Lieve hemel! riep Ketty sidderend uit. Mevrouw roept mij! Vertrek zoo spoedig mogelijk!

D'Artagnan nam zijn hoed, alsof hij wilde gehoorzamen, doch in plaats van de gangdeur opende hij de deur van een groote kast en verborg zich tusschen de japonnen en peignoirs van Milady.

— Wat doet ge? vroeg Ketty angstig.

D'Artagnan die den sleutel al bij zich had gestoken, sloot zich op in de kast en sprak geen woord meer.

— Slaap je? riep de scherpe stem van Milady. Waarom kom je niet als ik bel?

En d'Artagnan hoorde, dat de verbindingsdeur met een ruk werd opengetrokken.

— Hier ben ik al, Milady, hier ben ik al!

En Ketty snelde haar meesteres tegemoet.

Beiden traden de slaapkamer binnen en daar de verbindingsdeur openbleef, kon d'Artagnan hooren, hoe Milady nog eenigen tijd voortging, de kamenier scherp te berispen. Eindelijk scheen zij tot bedaren te komen en terwijl Ketty haar meesteres ontkleedde, kwam het gesprek op hem, d'Artagnan.

— Ik heb onzen Gasconjer niet gezien vanavond, zei Milady.

— Is hij niet gekomen, mevrouw? vroeg Ketty. Zou hij zoo wispelturig zijn, nog voordat gij hem gelukkig hebt gemaakt?

— Welneen, hij zal opgehouden zijn door de Tréville of des Essarts. Ik weet er alles van, Ketty, en hij zal mij niet ontsnappen.

— Wat wilt ge dan met hem doen, mevrouw?

— Wat ik met hem doen wil? Geduld, Ketty.... er bestaat iets tusschen dien man en mij, wat hij zelf niet weet. Hij heeft mij de gunst van Zijne Eminentie doen verliezen, en dat zal ik hem betaald zetten!

— Ik dacht, dat gij hem liefhadt, mevrouw!

— Hem liefhebben? Ik veracht hem! Denk eens aan, de dwaas had het leven van lord Winter in zijn hand en doodt hem niet! Dat kost mij driehonderdduizend pond rente!

— Dat is waar, beaamde Ketty, uw zoon is de eenige erfgenaam van zijn oom en tot aan zijn meerderjarigheid hadt gij het vruchtgebruik van het vermogen kunnen genieten!

D'Artagnan rilde tot in het merg van zijn beenderen, toen hij Milady zoo verwijtend over hem hoorde spreken met die snijdende stem, welke zij in gezelschap zoo goed camoufleerde. En wat verweet zij hem? Dat hij den man niet had gedood, dien hij haar met zooveel vriendschap had zien behandelen!

— Ik zou mij al op hem gewroken hebben, vervolgde Milady, wanneer de kardinaal mij niet om de een of andere reden had aangeraden, hem te sparen.

— Ja, maar het vrouwtje dat hij beminde hebt gij niet gespaard, mevrouw!

— O, dat winkeliersvrouwtje uit de rue des Fossoyeurs.

Dat was me ook een mooie wraak! Hij weet nu al niet meer, dat zij bestaat!

Het koude zweet parelde d'Artagnan op het voorhoofd. Was die vrouw dan een monster?

Hij wilde verder luisteren, doch jammer genoeg was Milady gereed met haar nachttoilet.

— Het is goed, zei Milady, je kunt gaan, en tracht morgen een antwoord voor mij te krijgen op den brief dien ik je gegeven heb.

— Voor mijnheer de Wardes?

— Natuurlijk voor mijnheer de Wardes.

— Dat lijkt me nu heel iemand anders dan die mijnheer d'Artagnan! zei Ketty.

— Ga meisje, gebood Milady koud, ik houd niet van commentaar.

D'Artagnan hoorde hoe Milady de deur sloot en er twee knippen voor schoof om niet gestoord te worden.... Ketty keerde in haar kamertje terug waarop d'Artagnan uit de kast te voorschijn kwam.

— Lieve hemel, stamelde Ketty gesmoord, wat hebt gij? Ge ziet zoo bleek!

— Wat een ellendig schepsel! mompelde d'Artagnan.

— Stil stil, ga weg! fluisterde Ketty, er is maar een dun schot tusschen Milady's kamer en de mijne; zij kan alles hooren wat wij zeggen!

— Ik ben niet van plan, weg te gaan, zei d'Artagnan.

— Waarom niet? vroeg Ketty blozend.

— Althans.... voorloopig nog niet.

En hij trok Ketty naar zich toe. Zij kon niet langer weerstreven, want weerstand maakt zooveel rumoer, dus.... Ketty gaf toe.

Het was een wraakuiting van d'Artagnan tegen Milady. Hij vond dat men gelijk had, dat de wraak het genot der goden is. Als hij bescheiden was geweest, zou d'Artagnan zich met deze nieuwe verovering tevreden gesteld hebben, doch hij was een man van eerzucht en hoogmoed.

Wij moeten echter tot zijn lof zeggen, dat hij zijn pas verworven invloed op Ketty het eerst aanwendde om te hooren, wat er van mevrouw Bonacieux was geworden, doch het arme meisje zwoer op het crucifix, dat zij er niets van wist, daar haar meesteres een geheim altijd slechts ten deele prijsgaf. Alleen wist zij, dat mevrouw Bonacieux niet dood was.

Over de zaak, die Milady de gunst van den kardinaal had doen verliezen, wist zij al niet meer te vertellen, doch dezen keer was d'Artagnan beter op de hoogte dan Ketty; hij herinnerde zich, dat hij Milady had gezien op een der in beslag genomen schepen, juist toen hij Engeland verliet. Het ging dus ongetwijfeld om de diamanten gespen.

Wat hij echter het duidelijkst proefde in deze heele kwestie, was de haat, de diepe ingekankerde haat, die Milady hem toedroeg, omdat hij haar zwager niet had gedood.

Den volgenden dag kwam d'Artagnan bij Milady terug. Hij vond haar in een kwade luim en vermoedde, dat zij ontstemd was over het uitblijven van een antwoord van graaf de Wardes. Ketty kwam binnen en werd door Milady door een stortvloed van verwijten ontvangen. Het meisje wierp d'Artagnan een blik toe als wilde zij zeggen: zie nu eens, wat ik voor u moet doorstaan!

Tegen den avond echter kwam de schoone leeuwin tot kalmte. Zij luisterde glimlachend naar de complimentjes van d'Artagnan en reikte hem zelfs haar hand om te kussen.

D'Artagnan wist bij het weggaan niet meer wat hij er van denken moest, doch daar men hem niet makkelijk het hoofd deed verliezen, had hij, onder zijn verliefd gekout met Milady door, een aardig plannetje ontworpen.

Hij vond Ketty bij de deur en, evenals den vorigen avond, volgde hij haar naar haar kamertje. Ketty was hevig beknord, en beschuldigd van achteloosheid. Milady begreep niets van het stilzwijgen van graaf de Wardes en had Ketty bevolen, den volgenden ochtend om negen uur aan haar kamer te kloppen, om een derde briefje voor den graaf in ontvangst te nemen.

D'Artagnan liet Ketty beloven dit briefje aan hem in plaats van aan graaf dè Wardes te brengen. Het arme meisje beloofde haar minnaar wat hij verlangde.... zij was tot over de ooren verliefd op hem.

De zaken hadden hetzelfde verloop als den vorigen avond. D'Artagnan sloot zich in de kast op, Milady liet zich door Ketty bij haar toilet helpen, zond Ketty weg en grendelde haar deur. Evenals den vorigen nacht kwam d'Artagnan eerst om vijf uur thuis.

Om elf uur zag hij Ketty verschijnen. Zij had het derde briefje van Milady in de hand. Dezen keer trachtte zij het d'Artagnan niet eens te betwisten, het arme kind behoorde hem toe naar lichaam en ziel.

D'Artagnan opende het briefje en las:

> "Dit is nu reeds de derde keer, dat ik je schrijf om je te zeggen, dat ik je liefheb. Wees voorzichtig, dat ik je niet een vierden keer moet schrijven, om je te zeggen dat ik je veracht! Als je berouw hebt over je gedrag jegens mij, wend je dan tot het meisje, dat je dit briefje brengt; zij zal je zeggen hoe je mijn vergeving zult kunnen verwerven."

D'Artagnan werd beurtelings bleek en rood terwijl hij den brief las.

— Ge bemint haar nog steeds! zei Ketty die geen oog van zijn knap gelaat afhield.

— Neen Ketty, je vergist je, ik bemin haar niet meer, doch ik wil mij wreken over haar verachting!

— Ik ken uw wraak, ge hebt mij alles gezegd!

— Wat doet het er toe, Ketty! Je weet wel dat ik jou alleen liefheb.

— Ach.... hoe kan ik dat weten!

— Door de wijze, waarop ik Milady links zal laten liggen.

Ketty zuchtte.

D'Artagnan nam een pen en schreef:

"Mevrouw! Tot nu toe twijfelde ik er aan, of ik het wel was aan wien ge uw beide briefjes had gericht, daar ik mij zooveel eer niet waardig achtte. Bovendien was ik ongesteld, zoodat ik, om beide redenen, getalmd heb met mijn antwoord. Thans moet ik echter wel gelooven aan Uw bijzondere gunst te mijnen opzichte, want niet alleen uw brief, doch ook uw dienares overtuigt mij van uw gevoelens jegens mij.

Zij behoeft mij niet te zeggen op welke wijze een galant man uw vergiffenis kan verkrijgen; vanavond om elf uur zal ik ze U afsmeeken. Dit nog één dag uit te stellen, zou in mijn oogen een nieuwe beleediging voor U zijn.

Hij dien ge tot den gelukkigste aller stervelingen maakt.

De Wardes.

Dit briefje was in de eerste plaats een vervalsching, in de tweede plaats een onkieschheid, zelfs was het, volgens onze moderne opvatting een laagheid, doch men wikte en woog dat alles in die dagen niet zoo zwaar als in onzen tijd. Bovendien wist d'Artagnan, door haar eigen bekentenis, dat Milady zich aan erger verraad had schuldig gemaakt en koesterde hij nog slechts bitter weinig achting voor haar. En ondanks alles, ondanks die verachting, besefte hij, dat een waanzinnige hartstocht voor deze vrouw in hem brandde.

Het plan van d'Artagnan was zeer eenvoudig: door de kamer van Ketty zou hij in die harer meesteres komen; van het eerste oogenblik van verrassing, schaamte en schrik zou hij gebruik maken om haar te vernederen. Misschien zou hij schipbreuk lijden, doch in elk geval moest hij iets aan het toeval overlaten. Binnen acht dagen zou de veldtocht beginnen, hij had dus geen tijd voor een idylle van rozengeur en maneschijn.

— Ziehier, sprak de jongeman, terwijl hij den zwaar verzegelden brief aan Ketty gaf, breng dezen brief aan Milady; het is het antwoord van graaf de Wardes.

De arme Ketty werd doodsbleek; zij kon den inhoud van het briefje raden.

— Luister, kindje, hernam d'Artagnan, ik moet in elk geval den knoop doorhakken, want vandaag of morgen zal je meesteres ontdekken, dat je het eerste briefje aan mijn knecht in plaats van aan dien van graaf de Wardes hebt gegeven, en dat ik het andere, dat ook voor hem bestemd was, heb geopend. Milady zal je wegjagen en.... je kent haar, zij is geen vrouw om zich met een zoo geringe wraak tevreden te stellen!

— Ach, zuchtte Ketty, waarvoor heb ik mij aan zooveel ellende blootgesteld!

— Voor mij, ik weet het, mijn kleine schoonheid, zei de jongeman, en daar ben ik je ook heel dankbaar voor, dat zweer ik je.

— Maar wat staat er in uw brief?

— Dat zal Milady je zeggen.

— Ziet ge, dat ge mij niet liefhebt! schreide Ketty. Ach, wat ben ik ongelukkig!

Op dit verwijt hoort een antwoord te volgen, dat de vrouwen altoos misleidt; dat van d'Artagnan bracht Ketty dan ook aanstonds weer op dwaalwegen.

Toch schreide zij nog lang voordat zij er toe besloot, den brief aan Milady te overhandigen, doch eindelijk gaf zij toe, en dat was al wat d'Artagnan verlangde.

Hij beloofde haar, dien avond vroeg van haar meesteres weg te gaan en haar dan nog in haar kamer te komen opzoeken.

Deze belofte was een groote troost voor de arme Ketty.

XXXIV.

DAT HANDELT OVER DE UITRUSTINGEN VAN ARAMIS EN PORTHOS.

Sinds de vier vrienden ieder voor zich op zoek naar een uitrusting waren, hielden zij geen lange samenkomsten meer. Zij aten ieder apart, waar men zich toevallig bevond, of liever: waar men kon. De dienst nam ook veel van hun tijd in beslag en die verstreek wonderlijk snel. Alleen waren zij overeengekomen, eens per week tegen één uur samen te komen op de kamer van Athos, daar deze, zijn gelofte getrouw, zijn woning niet verliet.

Het was juist de dag van deze samenkomst, dat Ketty met het briefje bij d'Artagnan was gekomen.

Zoodra het meisje weg was, begaf d'Artagnan zich naar de rue Férou.

Hij vond er Athos en Aramis, die aan het philosopheeren waren. Aramis vertoonde weer neiging tot de soutane, Athos, volgens zijn gewoonte, raadde hem dit aan noch af. Athos was van opvatting, dat ieder moest doen wat hem goed dunkte. Nooit deelde hij goeden raad uit, tenzij men er hem om vroeg.

— Men vraagt in het algemeen alleen raad, om dien niet op te volgen, placht hij te zeggen, of, indien men er wel naar handelt, iemand te kunnen hebben, dien men ter verantwoording kan roepen.

Porthos kwam even later dan d'Artagnan en het viertal was dus compleet.

De vier gezichten drukten vier verschillende stemmingen uit; dat van Porthos voldaanheid, dat van d'Artagnan hoop, dat van Aramis bekommering en dat van Athos onverschilligheid.

Nadat Porthos eenigen tijd aan het woord was geweest, waarbij hij liet doorschemeren, dat een hooggeplaatste dame hem wel uit de verlegenheid had willen helpen, trad Mousqueton binnen.

Hij verzocht Porthos, mee naar huis te gaan, want, verklaarde hij met bedrukte stem, zijn tegenwoordigheid was dringend gewenscht.

— Betreft het mijn uitrusting? vroeg Porthos.

— Ja en neen, antwoordde Mousqueton.

— Kun je mij niet zeggen....

— Volg mij maar, mijnheer.

Porthos stond op, groette zijn vrienden en volgde Mousqueton.

Even later verscheen Bazin op den drempel.

— Wat wenscht ge, mijn vriend? vroeg Aramis op den zachten toon, dien hij altijd aannam, wanneer zijn gedachten hem weer tot de Kerk trokken.

— Er wacht thuis iemand op u, mijnheer, verklaarde Bazin.

— Iemand? Wie dan?

— Een bedelaar.

— Geef hem een aalmoes, Bazin, en vraag hem, te bidden voor een armen zondaar.

— Die bedelaar staat er op, u persoonlijk te spreken. Hij zegt, dat het u zeer aangenaam zal zijn, hem te zien.

— Heeft hij me iets bijzonders mede te deelen?

— Ja. Hij zei: "Als mijnheer Aramis niet dadelijk wil thuiskomen, zeg hem dan, dat ik van Tours kom."

— Van Tours! herhaalde Aramis, en tot zijn vrienden sprak hij haastig:

— Weest zoo goed mij te verontschuldigen, Heeren, maar het schijnt, dat die man berichten voor mij heeft, die ik verwachtte.

En hij verliet haastig het vertrek.

Nu bleven alleen nog Athos en d'Artagnan over.

— Ik geloof, dat die snuiters hun zaakje wel bij elkaar hebben. En wat denk jij ervan, d'Artagnan? zeide Athos.

— Ik weet dat Porthos goed op weg was, zei d'Artagnan, en over Aramis heb ik me eerlijk gezegd nooit erg ongerust gemaakt; maar jij, beste Athos, die zoo edelmoedig de goudstukken van den Engelschman, die toch je wettig eigendom waren, hebt weggegeven, wat ben jij van plan?

— Ik ben erg blij dien vrind gedood te hebben, jongen, want een Engelschman dooden is goed werk, maar als ik zijn goud bij mij had gestoken, zou ik mij dat niet hebben kunnen vergeven.

— Kom, kom, Athos, je hebt werkelijk onbegrijpelijke denkbeelden!

— Genoeg! Vertelde de heer de Tréville, die mij de eer aandeed mij gisteren te komen opzoeken, mij niet, dat je omgaat met verdachte Engelschen, die onder bescherming van den kardinaal staan?

— Dat is te zeggen, ik ga om met een Engelsche dame, die waar ik je over gesproken heb.

— O ja, die blonde vrouw, omtrent wie ik je raad heb gegeven, dien je natuurlijk in den wind hebt geslagen.

— Daar heb ik je mijn reden voor gegeven.

— Ja, je gelooft, dat daar je uitrusting vandaan komt, zooals je, meen ik, gezegd hebt.

— In 't geheel niet. Ik ben tot de overtuiging gekomen, dat die vrouw iets met de ontvoering van mevrouw Bonacieux te maken had.

— Ja, en ik begrijp er alles van; om de eene te vinden, maak je de andere het hof; die weg is wel lang, maar zeer aangenaam.

D'Artagnan stond op het punt alles aan Athos te vertellen, doch er was iets dat hem daarvan terughield: Athos keek nauw op het gebied van eer en in het plannetje dat onze verliefde held ten aanzien van Milady had ontworpen, waren zekere punten, die de goedkeuring van den puritein zeker niet zouden wegdragen; hij gaf er dus de voorkeur aan, het stilzwijgen te bewaren en daar Athos de minst nieuwsgierige man ter wereld was hield d'Artagnan zijn onthullingen voor zich.

Laten we dus deze beide vrienden, die elkaar niets belangrijks hadden te vertellen, alleen, om Aramis te volgen.

Op de mededeeling, dat thuis hem iemand wachtte die hem berichten uit Tours kwam brengen, zagen wij Aramis met de grootst mogelijke snelheid Bazin volgen, of liever vooruitsnellen. Hij bereikte als het ware in één sprong de rue de Vaugirard.

In zijn woning vond hij een kleinen in lompen gehulden man met intelligente oogen.

— Hebt u naar mij gevraagd? vroeg de musketier.

— Dat wil zeggen: ik wenschte mijnheer Aramis te spreken. Bent u dat?

— Ja, die ben ik. Komt ge mij iets brengen?

— Ja, mits ge mij een bepaalden geborduurden zakdoek laat zien.

— Ziehier, zei Aramis, terwijl hij met een sleuteltje, dat hij op het lichaam droeg, een ebbenhouten kistje opende, zie, hier is de zakdoek.

— Het is goed, zei de bedelaar, wees dan zoo goed, uw lakei weg te zenden.

Bazin, nieuwsgierig wat die wonderlijke bezoeker van zijn meester wilde, was Aramis op de hielen gevolgd, doch het baatte hem niet; op verzoek van den bedelaar wenkte Aramis hem, te vertrekken, zoodat hij wel moest gehoorzamen.

Zoodra de knecht weg was, wierp de bezoeker een snellen blik in het rond, om zeker te zijn, dat niemand iets kon zien of hooren, daarop opende hij zijn gescheurd buis, dat door een leeren gordel ternauwernood werd bijeengehouden, tornde een lap op zijn borst los en haalde een brief te voorschijn.

Aramis slaakte een vreugdekreet op het zien van het zegel. Hij kuste het handschrift en opende met bijna vromen eerbied den brief die uit de volgende regels bestond:

"Mijn vriend, het lot wil dat wij nog eenigen tijd gescheiden zullen zijn, doch in de jeugd is het verlies van schoone dagen niet onherstelbaar. Doet gij Uw

plicht in het leger, ik zal den mijne elders vervullen. Neem aan wat brenger dezes U zal ter hand stellen, ga ten oorlog als een waardig edelman en denk aan haar, die in gedachten Uw mooie, zwarte oogen kust.

Vaarwel, of liever: tot ziens!"

De bedelaar was intusschen voortgegaan, zijn buis open te tornen. Hij haalde één voor één uit zijn schamele kleeren vijftig dubbele Spaansche goudstukken, die hij op de tafel uittelde, daarna opende hij de deur, groette, en verliet het vertrek, voordat de jongeman hem had durven toespreken.

Aramis herlas den brief en bemerkte toen eerst, dat deze nog een post-scriptum had, hetwelk als volgt luidde:

"P. S. Gij kunt brenger dezer met alle onderscheiding ontvangen; hij is een graaf en bovendien grande van Spanje."

— O gouden droomen, verzuchtte Aramis, o heerlijk leven! Ja ja, wij zijn jong, wij zullen nog schoone dagen genieten. Mijn leven, mijn hart, mijn liefde, mijn bloed.... alles behoort u, mijn mooie, lieve minnares!

En hij kuste vol hartstocht den brief, zonder te letten op het goud, dat op de tafel lag te blinken.

Bazin krabbelde aan de deur en daar Aramis geen reden meer zag, hem op een afstand te houden, veroorloofde hij hem, binnen te komen.

Bazin stond versteld op den aanblik van zooveel goud en vergat, dat d'Artagnan in de gang stond om aangediend te worden. D'Artagnan maakte weinig plichtplegingen met zijn vrienden en kwam dus uit zichzelf binnen.

— Jonge jonge! riep hij uit, als dàt de pruimen zijn, die men je uit Tours zendt, dan maak ik dien tuinier mijn compliment, beste Aramis!

— Je vergist je, mijn waarde, zei Aramis, discreet als steeds, mijn uitgever heeft mij den prijs voor mijn gedicht gezonden, waarvan ik je het begin heb voorgelezen.

— Werkelijk? Nu, dan heb je een edelmoëdige uitgever, Aramis, meer kan ik niet zeggen.

— O mijnheer! riep Bazin uit, wordt een gedicht zoo goed betaald? Op die manier zult u nog de gelijke van Voiture en Benserade worden! Ik houd van de dichtkunst, een goed dichter is bijna een pastoor. O mijnheer Aramis, word toch asjeblieft dichter, ik bid het u!

— Bazin, beste vriend, zei Aramis zacht, ik geloof, dat je je in het gesprek mengt.

Bazin begreep, dat hij verkeerd had gedaan; hij boog het hoofd en verliet het vertrek.

— Zoo zoo, hernam d'Artagnan, je verkoopt dus je pennevruchten tegen baar goud! Je bent wel gelukkig, mijn vriend, doch pas op, je verliest een briéf uit je zak. Die komt zeker ook van den uitgever!

Aramis bloosde tot in zijn haar, raapte den brief op en stak dien in zijn buis, dat hij dichtknoopte.

— Waarde d'Artagnan, sprak hij, wij zullen onze vrienden gaan opzoeken, als je wilt en daar ik nu geld heb, zullen wij, met ingang van heden, weer gezamenlijk het middagmaal gebruiken, in afwachting dat jelui op je beurt weer rijk zult zijn.

— Met het grootste genoegen! riep d'Artagnan uit. Het is lang geleden, dat wij behoorlijk gegeten hebben en daar ik persoonlijk vanavond een min of meer gewaagde onderneming ten uitvoer moet brengen, komt het mij zeer goed gelegen, mij vooraf te sterken door een paar flesschen oude Bourgonje.

— Oude Bourgonje, daar ben ik ook voor te vinden! verzekerde Aramis, op wien de aanblik van het goud een dusdanigen invloed had, dat zijn kerkelijke ideeën waren weggevaagd als stof in den wind.

Hij stak drie of vier dubbele goudstukken in zijn zak voor de behoeften van het oogenblik, borg de overige op in het ebbenhouten kistje, bij het zakdoekje, dat hem tot talisman had gediend.

De beide vrienden begaven zich het eerst naar Athos, die,

trouw aan zijn belofte, niet uit te gaan, zich belastte, den maaltijd in zijn woning te laten aanrichten, en daar hij het best op de hoogte was met gastronomische bijzonderheden, hadden Aramis en d'Artagnan er niets tegen, hem dit belangrijke punt over te laten.

Zij wilden nu naar Porthos gaan, doch op den hoek van de rue du Bac ontmoetten zij Mousqueton, die met een bedroefd gezicht een muilezel en een paard voortdreef.

D'Artagnan slaakte een kreet van verrassing, die niet vrij van vreugde was.

— Mijn gele paard! riep hij uit. Aramis, zie dat paard eens!

— Een afschuwelijk beest, vond Aramis.

— Welnu, mijn waarde, hernam d'Artagnan glimlachend, dit is het paard, waarop ik te Parijs ben gekomen.

— Wat, kent u dit paard, mijnheer? vroeg Mousqueton.

— Het is in elk geval een originéele kleur, zei Aramis, ik heb van mijn leven nog zoo'n vel niet gezien!

— Dat wil ik gelooven, zei d'Artagnan, ik heb het dan ook voor drie daalders verkocht, en dat moet wel voor het vel zijn, want het rif is geen achttien franken waard. Maar hoe kom jij aan dat paard, Mousqueton?

— O, spreek me er niet van, mijnheer! Het is een poets, die de man van onze hertogin ons heeft gebakken!

— Hoe dat, Mousqueton?

— Wij zijn in den smaak gevallen bij een dame van zeer hooge afkomst, de hertogin van.... maar neen, mijn meester heeft mij geheimhouding bevolen. Die dame heeft ons een klein souvenir gezonden, een prachtigen Spaanschen hengst en een Andalusischen muilezel, prachtstukken allebei. Maar haar man is er achter gekomen en heeft de fraaie dieren in beslag genomen. Inplaats daarvan heeft hij ons deze afschuwelijke beesten gezonden.

— Ga je ze hem terugbrengen? vroeg d'Artagnan.

— Precies, antwoordde Mousqueton, gij begrijpt wel, dat

wij een dergelijk geschenk niet kunnen aanvaarden in plaats van datgene, wat men ons beloofd had.

— Inderdaad niet, hoewel ik Porthos graag op mijn gele knol had gezien; dat had mij herinnerd aan mijzelf, toen ik Parijs binnenreed. Maar wij willen je niet ophouden, Mousqueton, ga je gang en doe de boodschap, die je meester je heeft opgedragen. Is hij thuis?

— Ja mijnheer, antwoordde Mousqueton, maar slecht gemutst, dat begrijpt u!

En hij vervolgde zijn weg naar de quai des Grands Augustins, terwijl de beide vrienden aanschelden bij den beklagenswaardigen Porthos. Deze had hen de straat zien oversteken, doch hij wachtte er zich wel voor, open te doen. Zij belden dus vergeefs.

Inmiddels had Mousqueton over de Pont-Neuf met zijn beide scharminkels de rue aux Ours bereikt. Hier bond hij, in opdracht van zijn meester, de dieren aan den klopper van het huis der Coquenard's vast en keerde, zonder zich verder om hun lot te bekommeren, naar Porthos terug met de mededeeling, dat de boodschap volbracht was.

Na verloop van eenigen tijd, maakten de twee stakkers, die sinds den vroegen morgen niet gegeten hadden, zooveel kabaal, doordat zij aan het touw trokken en daardoor telkenmale den klopper op de deur lieten hameren, dat de advocaat zijn duvelstoejagertje opdroeg, in de buurt rond te vragen, wien die muilezel en dat paard toebehoorden.

Mevrouw Coquenard herkende haar geschenk, en begreep aanvankelijk niets van deze terugbezorging, doch Porthos, die haar kort daarop kwam opzoeken, verklaarde haar alles. Mousqueton had zijn meester niet verzwegen, dat hij onderweg Aramis en d'Artagnan had ontmoet en dat de laatste in het gele paard zijn Bearneeschen hit had herkend, waarmede hij te Parijs was gekomen en dien hij voor drie daalders van de hand had gedaan.

Porthos vertrok, na met mevrouw Coquenard een samenkomst in de kloostergang van St. Magloire te hebben afge-

sproken. De advocaat, bemerkend dat Porthos zich verwijderde, noodigde hem op het middagmaal, wat de musketier evenwel met majestueus gebaar van de hand wees.

Mevrouw Coquenard begaf zich bevend naar het klooster, want zij voorzag wel, dat zij daar met verwijten zou worden ontvangen. Zij was echter geheel onder de betoovering van het grandioze optreden van Porthos.

Al wat een man, die gegriefd is in zijn eigenliefde, aan verwenschingen en verwijten kan doen neerdalen op het hoofd eener vrouw, stortte Porthos uit over de arme mevrouw Coquenard.

— Helaas, sprak zij, ik heb naar bestwil gehandeld. Een onzer cliënten is paardenhandelaar; hij was ons bureau geld schuldig en was weerbarstig bij de betaling. Nu beloofde ik hem, zijn schuld kwijt te schelden als hij mij een paar goede rijdieren bezorgde, en hij verzekerde mij, dat ik ruimschoots tevreden zou zijn.

— Welnu, mevrouw Coquenard, als die paardensjacheraar u meer schuldig was dan vijf daalders, heeft hij u bedrogen.

— Het is niet verkeerd, te trachten zijn zaken zoo voordeelig mogelijk af te doen, bracht de advocatenvrouw ter verontschuldiging in het midden.

— Neen mevrouw, doch zij die het goedkoopst willen koopen, moeten dan ook verwachten, dat hun vrienden naar edelmoediger connecties omzien.

En Porthos draaide zich op zijn hakken om, alsof hij weg wilde.

— Mijnheer Porthos, mijnheer Porthos! kreet de advocatenvrouw. Ik heb verkeerd gedaan, ik geef het toe, ik had niet moeten pingelen waar het ging om de uitrusting van een heer als u!

Porthos antwoordde niet en ging nog meer achteruit.

Mevrouw Coquenard zag hem in haar verbeelding al omringd door hertoginnen en markiezinnen, die hem zakken vol goud aan de voeten legden.

— Blijf, om Gods wil, smeekte zij, toe mijnheer Porthos, laten wij er nog eens over praten!

— Met u te praten brengt mij ongeluk aan, gromde Porthos.

— Toe zeg me dan wat gij verlangt!

— Neen, het zou wel lijken of ik u iets vroeg!

De advocatenvrouw klemde zich aan zijn arm en riep in de vervoering van haar smart:

— Maar ik kan er heusch niets aan doen, mijnheer Porthos, wat weet ik van paarden en tuig af!

— Gij hadt het aan mij moeten overlaten, mevrouw, ik heb er verstand van. Maar gij hebt het op een koopje willen doen en uw toevlucht tot woeker genomen!

— Dat was verkeerd van me, mijnheer Porthos, en ik geef u mijn woord, dat ik het zal goedmaken!

— Hoe dan? vroeg de musketier.

— Luister. Vanavond gaat mijn man naar den hertog van Chaulnes, die hem heeft laten roepen. Hun onderhoud zal zeker wel twee uur duren, wij kunnen dus ongestoord onze rekening opmaken.

— Mooi zoo, dat noem ik taal!

— Dus, u vergeeft me?

— Wij zullen zien, zei Porthos majestueus. En zij namen afscheid, beiden met een: "tot vanavond!"

— Drommels, dacht Porthos onder het voortloopen, ik geloof dat ik in de buurt van mijnheer Coquenard's schatkist begin te komen!

XXXV.

BIJ NACHT ZIJN ALLE KATJES GRAUW.

De door Porthos en d'Artagnan zoo ongeduldig verbeide avond naderde eindelijk.

Als gewoonlijk verscheen de laatste tegen negen uur bij Milady! Hij vond haar in een uitstekend humeur; nog nooit had zij hem zoo aardig ontvangen. Onze Gasconjer zag met één oogopslag, dat zij het briefje had ontvangen en dat het in goede aarde was gevallen.

Ketty kwam binnen met glazen sorbet. Haar meesteres trok een vriendelijk gezicht en gaf haar een lief lachje, doch het arme meisje was zoo van streek, dat zij de welwillendheid van haar mevrouw niet eens opmerkte.

D'Artagnan keek de beide vrouwen beurtelings aan en kwam tot de overtuiging, dat de natuur zich bij haar vorming moest hebben vergist: de edelvrouwe had zij een lage berekenende ziel gegeven, het dienstmeisje het hart eener hertogin.

Tegen tien uur begon Milady onrustig te worden. D'Artagnan begreep de reden hiervan; zij keek naar de klok, stond op, ging weer zitten en keek d'Artagnan aan met een blik, die zeggen wilde: "u bent wel heel aardig, maar u zou nog aardiger zijn als u wegging."

D'Artagnan verhief zich en nam zijn hoed; Milady reikte hem de hand en drukte de zijne met bijzondere innigheid. De jongeman besefte, dat zij dit niet uit genegenheid deed, doch uit blijdschap dat hij afscheid nam.

— Ze houdt verdraaid veel van hém! mompelde hij.

Hierop verwijderde hij zich.

Dezen keer stond Ketty niet op hem te wachten; noch in de

antichambre, noch in de gang, noch onder de koetspoort. D'Artagnan moest alleen de trap opgaan naar haar kamertje.

Ketty zat met het hoofd in de handen te huilen.

Zij hoorde d'Artagnan binnenkomen, doch hief het gelaat niet op; de jongeman trad op haar toe en nam haar handen in de zijne, waarop zij in snikken uitbarstte.

Zooals d'Artagnan wel verwacht had, was Milady in haar vreugde met het briefje naar de kamenier gesneld, om haar alles te vertellen. Voorts had zij Ketty, als belooning voor de trouwe wijze waarop zij zich van haar taak had gekweten, een beurs gegeven.

Toen Ketty boven was gekomen, had zij de beurs in een hoek gegooid, waar zij open was blijven liggen; drie of vier goudstukken lagen over het tapijt verspreid.

De liefkoozingen van d'Artagnan deden het arme meisje het hoofd opheffen. D'Artagnan zelf schrok van de ontstelde uitdrukking van haar gezicht; zij vouwde smeekend de handen, zonder een woord te durven zeggen.

Hoe weinig sentimenteel d'Artagnan ook was, hij werd door deze stomme smart verteederd; doch hij hield te veel vast aan zijn plannen, en in het bijzonder aan dit speciale, om maar iets te veranderen aan het programma, dat hij vooraf had opgemaakt. Hij gaf Ketty dus geen hoop, dat hij te vermurwen was, en stelde zijn daad als een eenvoudige wraakneming voor.

Deze wraakoefening werd hem overigens des te gemakkelijker gemaakt doordat Milady, om haar verlegenheid tegenover haar minnaar te verbergen, Ketty order had gegeven, alle lichten in de woning, zelfs in haar eigen kamer, te dooven. Vóór het dag werd, zou graaf de Wardes, onder bescherming van het duister, weer vertrekken.

Na een oogenblik hoorde men Milady haar kamer binnengaan. D'Artagnan verborg zich terstond in zijn kast. Hij zat er nog niet, of het schelletje liet zich hooren.

Ketty ging de kamer harer meesteres binnen, en sloot zorgvuldig de deur, doch het beschot was zoo dun, dat men bijna

alles kon verstaan, wat tusschen de beide vrouwen werd gesproken.

Milady was door het dolle heen, en liet zich door Ketty de fijnste bijzonderheden van het voorgewende onderhoud met de Wardes herhalen; hoe hij den brief had ontvangen, wat hij geantwoord had, hoe de uitdrukking van zijn gezicht was geweest, of hij er erg verliefd had uitgezien, en op al deze vragen antwoordde de arme Ketty, die zich goed moest houden met een gesmoorde stem, waarvan haar meesteres niet eens den smartelijken toon, opmerkte, zóó egoistisch maakt het geluk.

Eindelijk, toen het afgesproken uur naderde, liet Milady inderdaad de geheele kamer donker maken, en droeg Ketty op, zich terug te trekken en de Wardes binnen te laten, zoodra hij er was.

Ketty hoefde niet lang te wachten. Nauwelijks had d'Artagnan door het sleutelgat van zijn kast gezien, dat in de kamer alles donker was, of hij kwam uit zijn schuilhoek te voorschijn op hetzelfde oogenblik, dat Ketty de verbindingsdeur sloot.

— Wat is dat voor een geluid, vroeg Milady.

— Ik ben het, zei d'Artagnan gedempt, de Wardes.

— Oh, God! God! zuchtte Ketty, hij kan nog niet eens het oogenblik afwachten, dat hij zelf heeft vastgesteld.

— Nu, vroeg Milady met bevende stem, waarom komt hij niet binnen? Toe graaf, voegde zij erbij, gij weet toch, dat ik u wacht.

Op deze uitnoodiging duwde d'Artagnan Ketty zachtjes opzij en vloog de kamer binnen.

Geen woede en smart kunnen de ziel feller martelen dan die van den minnaar, die onder een anderen naam, de liefdesuitingen aanvaardt, welke voor zijn gelukkigen rivaal bestemd zijn.

D'Artagnan verkeerde in een bedroefde stemming, die hij niet voorzien had; de naijver kneep hem het hart toe en hij leed bijna evenzeer als de arme Ketty, die op hetzelfde oogenblik in de aangrenzende kamer zat te weenen.

— Ja, graaf, zide Milady met haar zachtste stem, terwijl

zij teeder zijn hand drukte, ik ben gelukkig met de blijken Uwer liefde, die ik in Uw blikken en woorden heb opgemerkt, telkenmale dat wij elkaar ontmoet hebben. Ook ik bemin. O, morgen, morgen wil ik van u een pand, dat mij bewijst, dat u aan mij denkt, en, opdat gij mij niet vergete, geef ik u dit.

En zij schoof een ring van haar vinger aan dien van d'Artagnan.

D'Artagnan herinnerde zich dien ring aan de hand van Milady te hebben opgemerkt: het was een prachtige saffier, door briljanten omringd.

Zijn eerste opwelling was, haar den ring terug te geven, maar Milady voegde er aan toe:

— Neen, neen, behoud dezen ring uit liefde voor mij. Bovendien, vervolgde zij op bewogen toon, bewijst ge mij, door hem aan te nemen, een grooter dienst dan gijzelf beseft.

— Deze vrouw is vol raadselen, dacht d'Artagnan.

Op dat oogenblik voelde hij neiging, alles op te biechten. Hij opende den mond om Milady te zeggen wie hij was en met welke wraakbedoeling hij was gekomen, doch zij ging verder:

— Arme lieveling, bijna had dat monster uit Gasconje je gedood!

Dat monster was hij.

— Och, vervolgde Milady, en doen uw wonden u nog pijn?

— O, vreeselijk, zei d'Artagnan, die niet goed wist wat hij antwoorden moest.

— Wees gerust, fluisterde Milady, ik zal u wreken, en fel ook!

— Drommels, dacht d'Artagnan, het is beter dat ik met die confidenties nog even wacht.

D'Artagnan had eenigen tijd noodig om zich te herstellen van dit kleine tweegesprek, maar alle wraakgedachten waarmede hij was gekomen, waren weggesmolten als sneeuw voor de zon. Deze vrouw oefende op hem een ongeloofelijke macht uit; hij haatte en aanbad haar tegelijk. Nooit had hij kunnen denken, dat twee zoo tegengestelde gevoelens in hetzelfde hart konden

wonen, en, samengevoegd, een zoo vreemde, ja bijna duivelsche liefde vormden.

Het was inmiddels één uur geworden; het was tijd om afscheid te nemen. Op het oogenblik dat d'Artagnan Milady moest verlaten, voelde hij slechts spijt, en in het hartstochtelijk afscheid werd een nieuwe ontmoeting voor de volgende week afgesproken. De arme Ketty hoopte met d'Artagnan nog eenige woorden te kunnen wisselen, wanneer hij langs haar kamer kwam, maar Milady liet hem zelf in het duister uit, en bracht hem tot de trap.

Den volgenden ochtend ging d'Artagnan naar Athos. Hij was in een zoo merkwaardig avontuur gewikkeld, dat hij hem raad moest vragen. Hij vertelde hem alles; Athos fronste herhaalde malen het voorhoofd.

— Die Milady van jou, zei hij, lijkt me een laaghartig wezen, maar toch was het verkeerd van je, haar te bedriegen. Je hebt je, op welke manier ook, een geduchte vijandin op den hals gehaald.

Onder het spreken bekeek Athos met aandacht den door diamanten omgeven saffier, die aan den vinger van d'Artagnan de plaats van den ring der koningin innam, welke laatste kleinood zorgvuldig in een juweelenkistje was opgeborgen.

— Kijk je naar dien ring? vroeg de Gasconjer vol trots, een zoo rijk geschenk aan de blikken zijner vrienden te kunnen toonen.

— Ja, zei Athos, het herinnert mij aan een onzer familiejuweelen.

— Mooi hè? vroeg d'Artagnan.

— Prachtig, antwoordde Athos, ik wist niet, dat er twee saffieren van zoo zuiver water bestonden. Heb je dien tegen je diamant verkwanseld?

— Néen, zei d'Artagnan, het is een geschenk van mijn mooie Engelsche, of liever: van mijn mooie Fransche, want, hoewel ik het haar nooit gevraagd heb, ben ik er van overtuigd dat zij in Frankrijk geboren is.

— Heb je dien ring van Milady? riep Athos uit, op een toon die de grootste aandoening verried.

— Juist, ze heeft mij dien vannacht gegeven.

— Laat mij dien ring eens kijken, verzocht Athos.

— Hier, zei d'Artagnan, het kleinood van zijn vinger schuivend.

Athos onderzocht den ring en verbleekte; toen paste hij hem aan zijn linkerringvinger.... de ring schoof eraan, alsof hij ervoor gemaakt was. Een sombere trek van toorn en wraakzucht verscheen op het gewoonlijk zoo kalme gelaat van den edelman.

— Het is onmogelijk, mompelde hij, hoe zou die ring in handen van lady Clarick kunnen komen? En toch is het moeilijk aan te nemen, dat er zooveel gelijkenis tusschen twee juweelen zou bestaan.

— Ken je dien ring? vroeg d'Artagnan.

— Ik meende hem te herkennen, zei Athos, maar ik vergiste mij waarschijnlijk.

Hij gaf het kleinood aan d'Artagnan terug, doch bleef er naar kijken.

— Wel, zei hij na een oogenblik, doe dien ring af, d'Artagnan, of draai den steen naar binnen. Hij roept wreede herinneringen in mij op, zoodat mijn hoofd er niet naar zou staan, met je te praten. Kwam je mij geen raad vragen? Zei je me niet, dat je in verlegenheid verkeerde over hetgeen je te doen staat? Maar wacht eens.... laat dien saffier nog eens kijken, bij dengene dien ik bedoelde moet een van de facetten door een ongeluk beschadigd zijn.

D'Artagnan trok opnieuw den ring van zijn vinger en gaf hem aan Athos.

Deze sidderde.

— Kijk, zei hij, is het niet vreemd?

En hij wees d'Artagnan op de beschadiging, die hij zich zoojuist had herinnerd.

— Maar hoe kwam je aan dien saffier, Athos?

— Man mijn moeder, die hem weer van haar moeder had.

Zooals ik je zei, is het een oud familiestuk, dat nooit uit de familie mocht worden vervreemd.

— En heb je het.... verkocht? vroeg aarzelend d'Artagnan.

— Neen, hernam Athos met een eigenaardig glimlachje, ik heb hem weggegeven tijdens een liefdesnacht, zooals jij hem gekregen hebt.

D'Artagnan verzonk op zijn beurt in gepeins; hij zag in de ziel van Milady afgronden van een donkere, ongekende diepte.

Hij stak den ring niet meer aan zijn vinger, doch in zijn zak.

— Kijk eens, zei Athos, zijn hand vattend, je weet dat ik van je houd, ik zou van een zoon niet meer kunnen houden. Geloof me, zie van die vrouw af. Ik ken haar niet, doch voel bij ingeving, dat zij een verworpen schepsel is, en er iets noodlottigs van haar uitgaat.

— Zoo is het inderdaad, zei d'Artagnan. Ik wil dan ook van haar afzien; ik beken, dat ik zelf bang van haar ben.

— Zou je dien moed hebben? vroeg Athos.

— Dat zal ik, antwoordde d'Artagnan, en oogenblikkelijk.

— Goed zoo, mijn jongen, je hebt gelijk, zei de edelman, de hand van den Gasconjer met bijna vaderlijke genegenheid drukkend, God geve, dat deze vrouw, die ternauwernood in je leven is getreden, er geen vreeselijk spoor achterlaat.

En Athos gaf d'Artagnan door een knikje te kennen, dat hij graag met zijn gedachten alleen wilde zijn.

Thuis gekomen, vond d'Artagnan Ketty, die hem opwachtte. Een maand van koorts had het arme meisje niet erger kunnen aangrijpen dan die slapelooze en smartelijke nacht.

Haar meesteres had haar naar den pseudo - de Wardes gezonden. Milady was gek van liefde en dronken van vreugde; zij wilde weten, wanneer haar minnaar haar den tweeden nacht zou schenken.

En de arme Ketty, bleek en sidderend, wachtte het antwoord van d'Artagnan.

Athos had een grooten invloed op den jongeman: de raadgevingen van zijn vriend, gevoegd bij de stem van zijn eigen

hart hadden hem ertoe gebracht, nu zijn eigenliefde bevredigd en zijn wraak gekoeld was, Milady niet weer te zien. Als eenig antwoord greep hij naar de pen en schreef den volgenden brief:

"Reken niet meer op mij voor de volgende afspraak, mevrouw. Sedert mijn herstel heb ik zooveel van dergelijke bezigheden, dat ik er een zekere orde in heb moeten stellen. Als u weer aan de beurt bent, zal ik gaarne de eer hebben het u mede te deelen.

Met een handkus
Graaf de Wardes."

Geen woord over den saffier; wilde de Gaskonjer een wapen tegen Milady houden, of bewaarde hij dien, eerlijk gezegd, als een laatste hulpmiddel voor zijn uitrusting?

Men zou verkeerd doen, de daden uit dien tijd in het licht van een ander tijdperk te beschouwen. Hetgeen in onze dagen als een schande voor een man van eer zou worden beschouwd, was in dien tijd iets eenvoudigs en geheel natuurlijks, en de jongelui uit de beste families lieten zich in het algemeen door hun minnaressen onderhouden.

D'Artagnan gaf den brief open aan Ketty, die er eerst niets van begreep, doch bij de tweede lezing van vreugde danste.

Zij kon haar geluk niet gelooven. D'Artagnan moest haar mondeling herhalen, wat hij in den brief had neergeschreven; en ondanks het gevaar, dat zij door het overhandigen ervan liep, begaf zij zich zoo snel haar beenen haar konden dragen, weer naar de Place Royale.

Het hart van de beste vrouw is meedoogenloos voor de smarten eener medeminnares.

Milady opende den brief met dezelfde haast als die, waarmede Ketty hem had gebracht, doch bij het eerste woord, dat zij las, werd zij lijkbleek, zij verfrommelde het papier en keerde zich met vlammende oogen in de richting van Ketty.

— Wat beteekent die brief? vroeg zij.

— Het is het antwoord op dien van u, mevrouw, antwoordde Ketty bevend.

— Onmogelijk! riep Milady uit. Onmogelijk, dat een edelman een vrouw een dergelijken brief zou schrijven!

Plotseling begon ze te sidderen.

— Groote God, mompelde zij, zou hij.... En ze hield op.

Haar tanden knarsten, zij was aschgrauw; zij wilde een pas naar het venster doen om frissche lucht te krijgen, doch zij kon slechts de armen uitstrekken, haar beenen weigerden den dienst en zij viel in een stoel neer.

Ketty meende, dat zij zich niet wel voelde en snelde toe om haar kleed te openen. Maar Milady richtte zich haastig op:

— Wat wil je van mij, vroeg zij. Waarom steek je je handen naar me uit?

— Ik dacht, dat mevrouw zich niet goed voelde, en wilde haar te hulp komen, antwoorde de kamenier, geheel ontdaan door de vreeselijke uitdrukking, die het gelaat van haar meesteres had aangenomen.

— Ik mij niet wel voelen! Ik! zie je me voor een bakvischje aan? Wanneer men mij beleedigt, krijg ik daarvan geen flauwte, neen, ik wreek me, begrepen!

En ze beduidde Ketty, de kamer te verlaten.

XXXVI.

WRAAKDROOMEN.

Des avonds gaf Milady last, den heer d'Artagnan, zoodra hij verschenen aan te dienen. Maar hij kwam niet.

Den volgenden dag ging Ketty hem opzoeken om hem te vertellen wat er den vorigen avond was geschied.

D'Artagnan glimlachte: de woede van Milady was een genot voor zijn wraakzucht.

's Avonds wachtte Milady hem nog ongeduldiger dan tevoren en herhaalde tegen Ketty hetzelfde bevel, doch weer wachtte zij tevergeefs.

Ketty begaf zich weer den volgenden ochtend naar d'Artagnan, niet meer vroolijk en levendig als de beide vorige dagen, doch integendeel treurig en diep terneergeslagen.

D'Artagnan vroeg het arme meisje wat haar deerde, doch zij trok, als eenig antwoord, een brief uit haar zak en overhandigde hem dien.

Het adres was geschreven door Milady, doch dezen keer vermeldde het wel degelijk den naam van d'Artagnan en niet dien van graaf de Wardes.

Hij opende het couvert en las het volgende:

> "Waarde heer d'Artagnan, het is niet aardig, zijn vrienden te verwaarloozen, juist tegen den tijd, dat men hen voor langen tijd moet verlaten. Mijn zwager en ik hebben gisteren en eergisteren tevergeefs op u gewacht. Zal het hedenavond weer zoo gaan?
>
> Uw zeer toegenegen
>
> *Lady Clarick.*"

— Het is heel eenvoudig, zei d'Artagnan, ik had dit briefje wel verwacht. Mijn crediet stijgt door de daling van dat van graaf de Wardes.

— Gaat u er heen? vroeg Ketty.

— Luister, kindlief, zei de Gasconjer, trachtend zich ook in eigen oogen te verontschuldigen, nu hij de aan Athos gedane belofte reeds ging verbreken, je begrijpt wel, dat het zeer onpolitiek zou zijn, aan een zoo positieve uitnoodiging geen gehoor te schenken. Als ik niet kom, zal Milady niets begrijpen van deze plotselinge onderbreking mijner geregelde bezoeken en het wellicht met het gebeurde in verband brengen. Gij weet, hoe ver de wraakzucht van een vrouw van haar karakter gaat!

— Ach Hemel, zuchtte Ketty, gij weet de dingen voor te stellen op een wijze, die u altoos in het gelijk stelt. Natuurlijk wilt ge haar weer het hof maken en als het u dezen keer gelukt haar onder uw eigen naam en met uw ware uiterlijk te bhagen, is het erger dan den eersten keer!

Bij ingeving voelde het arme meisje iets van hetgeen er te gebeuren stond. D'Artagnan stelde haar zoo goed mogelijk gerust en beloofde haar, ongevoelig te blijven voor de verleidingskunsten van Milady.

Hij gaf haar de boodschap mede dat hij zeer erkentelijk was voor mevrouws goedheid en dat hij zich zou haasten, aan haar verlangen te voldoen. Hij durfde Milady niet schrijven, uit vrees zijn handschrift voor zulke geoefende oogen als de hare niet voldoende te kunnen verdraaien.

Het sloeg negen uur, toen d'Artagnan op de Place Royale aankwam. Het bleek duidelijk dat de lakei in de antichambre reeds door Milady verwittigd was, want nauwelijks vroeg de jongeman of mevrouw thuis was, of de knecht snelde heen om hem aan te dienen.

— Laat mijnheer binnen, sprak Milady kort, maar met een zoo doordringende stem, dat d'Artagnan het in het nevenvertrek kon verstaan.

Hij werd binnengeleid.

— Ik ben voor niemand thuis, vervolgde Milady, voor niemand, begrepen?

De lakei trok zich terug.

D'Artagnan wierp Milady een nieuwsgierigen blik toe. Zij was bleek en haar oogen stonden vermoeid, hetzij door tranen, hetzij door slapeloosheid. Er brandde niet zooveel licht als gewoonlijk, maar toch gelukte het de jonge vrouw niet, de sporen van de koorts, die haar sinds twee dagen verteerde, voor haar bezoeker te verbergen.

D'Artagnan trad men zijn gewone hoofschheid op haar toe. Zij deed een bovenmenschelijke poging, hem even beminnelijk te ontvangen, doch nooit loochende een vermoeider gelaat lieftalliger glimlach.

D'Artagnan informeerde naar haar gezondheid.

— Slecht, antwoordde zij, zeer slecht.

— Maar dan kom ik ongelegen, riep d'Artagnan uit, gij zijt vermoeid en hebt ongetwijfeld rust noodig!

— O neen, sprak Milady, integendeel, mijnheer d'Artagnan, uw aangenaam gezelschap zal mij opbeuren.

— O, dacht d'Artagnan, zij is nog nooit zoo bekoorlijk geweest. Laat ik op mijn hoede zijn!

Milady nam haar beminnelijkste houding aan en koutte zoo gezellig als het haar mogelijk was. De koorts, die haar een oogenblik had verlaten, keerde terug, doch gaf gloed aan haar woorden, glans aan haar oogen, kleur aan haar wangen en een warm karmijnrood aan haar lippen. D'Artagnan zag haar weer als de Circe, die hem reeds eerder in haar netten verstrikt had. Zijn liefde voor haar, die hij uitgebluscht had gewaand, onwaakte met nieuwe felheid in zijn hart. Milady glimlachte en d'Artagnan besefte, dat hij voor dien glimlach zijn zaligheid zou offeren.

Even kwelde hem berouw, over hetgeen hij jegens haar had misdreven.

Van lieverlede werd Milady spraakzamer. Zij vroeg hem, of hij geen verborgen liefde in zijn hart koesterde.

— Helaas, zuchtte d'Artagnan op zijn meest sentimenteelen

toon, kunt gij wreed genoeg zijn, mij een dergelijke vraag te stellen, mij, die sinds ik u voor het eerst zag, nog slechts voor u leef en door u!

Milady glimlachte, een eigenaardig lachje.

— Gij bemint mij dus? vroeg zij.

— Moet ik u dat nog zeggen, hebt ge dan niets gemerkt?

— Ja, ja, doch gij weet wel: hoe trotscher een hart, hoe moeilijker te veroveren.

— O, moeilijkheden schrikken mij niet af, hernam d'Artagnan, alleen onmogelijkheden kunnen mij vrees aanjagen.

— Niets is onmogelijk, zei Milady, bij een oprechte liefde.

— Niets, mevrouw?

— Niets, sprak Milady.

— Hoor dat eens, dacht d'Artagnan, de zaken zijn veranderd. Zou het grillige schepseltje bij geval op mij verliefd zijn geworden en zou zij bereid zijn, mij een tweeden saffier te geven, dezen keer voor mijzelf en niet omdat ze mij voor graaf de Wardes aanziet?

Haastig schoof hij zijn stoel dichter bij dien van Milady.

— Komaan, sprak zij, laat eens hooren wat ge wel zoudt doen om uw liefde voor mij te bewijzen?

— Alles wat er slechts van mij verlangd kan worden. Men bevele en ik ben bereid.

— Tot alles?

— Tot alles! riep d'Artagnan uit, bij voorbaat begrijpend, dat hij bij deze belofte niet veel kon verliezen.

— Welnu dan, laten we er over praten, zei Milady, op haar beurt haar stoel dichterbij schuivend.

— Ik luister, mevrouw.

Milady bleef een oogenblik in gedachten verzonken; eindelijk sprak zij, als na een moejzaam genomen besluit:

— Ik heb een vijand.

— Gij, mevrouw? vroeg d'Artagnan, verrassing voorwendend, gij, de goedheid en schoonheid zelve? Hoe is dat mogelijk?

— Een doodelijke vijand.

— Werkelijk?

— Een vijand, die mij zóó wreed heeft beleedigd, dat er wel een strijd op leven en dood op moet volgen. Mag ik u beschouwen als een bondgenoot?

D'Artagnan begreep oogenblikkelijk waar het wraakzuchtige schepsel heen wilde.

— Dat kunt gij, mevrouw, sprak hij geestdriftig, mijn vuist en mijn bloed behooren u, evenals mijn hart.

— Welnu dan, hernam zij, daar ge blijkbaar even edelmoedig als verliefd zijt....

Zij zweeg.

— Wel? vroeg d'Artagnan.

— Spreek dan voortaan tusschen ons niet meer van onmogelijkheden.

— Gij verplettert mij onder zooveel geluk! riep de jongeman uit, terwijl hij op de knieën neerzonk om de hand, die hem werd toegestoken, met kussen te bedekken.

— Wreek mij op dien ellendigen de Wardes, dacht Milady huiverend, dan zal ik mij wel van je bevrijden, dwaas, vechtersbaas!

— Met genoegen zal ik je eer met voeten treden, dacht van zijn kant d'Artagnan, je hebt mij genoeg gehoond, gevaarlijke huichelaarster! Achteraf zal ik je bespotten met dengene dien je door mijn hand wilt straffen!

Hij hief het hoofd op.

— Ik ben bereid, verklaarde hij.

— Gij hebt mij dus begrepen, mijnheer d'Artagnan!

— Ik raad uw bedoelingen uit één enkelen blik.

— Gij wilt dus uw vuist, die reeds zooveel roem heeft verworven, te mijnen dienste stellen?

— Terstond, zoo ge wilt.

— Maar, hernam Milady zachtjes, hoe kan ik u dien dienst vergelden? Ik ken verliefde menschen, die doen niets voor niets!

— Gij weet dat ik slechts één antwoord kan geven, zei d'Artagnan, één antwoord, dat u en mij waardig zou zijn!

En hij trok haar zachtjes naar zich toe.

Zij bood nauwelijks weerstand.

— Baatzuchtige! verweet zij glimlachend.

— Ah, zuchtte d'Artagnan, werkelijk vervoerd door den hartstocht dien de nabijheid dezer vrouw in hem opwekte, het schijnt mij nog zoo onwaarschijnlijk, dat ik vrees, mijn geluk als een ijlen doom te zien vervliegen. Ik verlang, de bekentenis uit uw eigen mond te hooren.

— Hebt ge die dan reeds verdiend?

— Ik wacht uw bevelen, zei d'Artagnan.

— Is u dat ernst? vroeg Milady met een laatste restje van twijfel.

— Noem mij den ellendeling, die uw schoone oogen heeft doen schreien.

— Wie zegt u dat ik geweend heb?

— Het schijnt me....

— Vrouwen als ik weenen niet, verklaarde Milady.

— Des te beter. Toe, zeg mij zijn naam!

— Bedenk, dat in zijn naam gansch mijn geheim ligt opgesloten!

— Ik dien hem toch te kennen!

— Ja, dat moet. Ik zal u toonen, dat ik vertrouwen in u heb.

— U overstelpt mij met geluk. Hoe heet hij?

— U kent hem.

— Werkelijk?

— Ja.

— Is het een van mijn vrienden? vroeg d'Artagnan, aarzeling voorwendend om zijn onwetendheid geloofwaardig te doen zijn.

— Zoudt u aarzelen indien het een uwer vrienden was? riep Milady uit en er flikkerde iets dreigends in haar oogen.

— Neen, al was het mijn broeder, sprak d'Artagnan geestdriftig.

Onze Gasconjer ging zonder gevaar verder, hij wist waar hij heen ging.

— Uw toewijding treft mij, sprak Milady.

— Helaas, is dat alles wat ge in mij waardeert? vroeg d'Artagnan.

— U bemin ik ook, zeide zij, hem bij de hand nemend.

De innige druk deed d'Artagnan huiveren, alsof, door deze aanraking, de koorts die Milady verteerde, op hem overging.

— Gij hebt mij dus lief! riep hij uit. O, als dat waar was.... het is om het verstand te verliezen!

Hij nam haar in zijn armen. Zij deed geen poging, zijn kus te ontwijken, doch beantwoordde dien evenmin. Haar lippen waren koud; het was d'Artagnan of hij een beeld omhelsde.

Hij was echter niet minder dronken van vreugde en verliefdheid; bijna geloofde hij aan de teederheid van Milady en aan een misgrijp van de Wardes. Als die op dat oogenblik onder zijn bereik was geweest, zou hij hem gedood hebben.

Milady nam de gelegenheid te baat.

— Hij heet.... begon zij.

— De Wardes, ik weet het, voltooide d'Artagnan.

— Hoe kunt gij dat weten? vroeg Milady, terwijl zij zijn beide handen vatte en in zijn oogen tot in het diepst van zijn ziel trachtte te lezen.

D'Artagnan begreep dat hij te ver was gegaan en een fout had gemaakt.

— Nu, spreek dan toch! drong Milady opgewonden aan. Hoe weet ge dat?

— Hoe ik het weet?

— Ja!

— Gisteren heeft de Wardes in een gezelschap, waar ook ik mij bevond, een ring laten zien, dien hij zeide van u gekregen te hebben.

— Die ellendeling! riep Milady uit.

Deze scheldnaam vond, zooals men wel begrijpt, weerklank in d'Artagnan's hart.

— Welnu? vroeg zij.

— Wel.... nu zal ik u op den ellendeling wreken, ver-

klaarde d'Artagnan met een bravoure als don Japhet van Armenië.

— Dank u, mijn dappere vriend, sprak Milady. En wanneer zal ik gewroken zijn?

— Morgen.... terstond.... wanneer ge wilt.

Bijna riep Milady "dan terstond!", doch zij begreep dat een dergelijke overhaasting niet naar den zin van haar ridder zou zijn.

Bovendien moest zij nog allerlei maatregelen treffen en hem verschillende adviezen geven, om te voorkomen dat er tusschen hem en de Wardes een uiteenzetting in bijzijn van getuigen zou plaatshebben.

Dit alles werd echter overbodig, door één enkel woord van d'Artagnan.

— Morgen, zei hij, zult gij gewroken zijn of.... ik ben dood.

— Neen, hernam zij, gij zult mij wreken, doch ge zult niet sterven. Hij is een lafaard.

— Tegenover vrouwen misschien, maar tegenover mannen.. ik kan er van meepraten!

— Ik geloof toch, dat in uw worsteling met hem de fortuin u gunstig is geweest!

— De fortuin is als een courtisane, heden begunstigt zij mij, morgen een ander!

— Hetgeen beteekent, dat gij thans aarzelt!

— Ik aarzel niet, dat moge God verhoeden, doch vindt gij het wel rechtvaardig, mij het leven te doen wagen zonder mij iets meer te schenken dan een vage hoop?

Milady wierp hem een blik toe die zooveel beduidde als:

— Is het anders niet?

Hardop sprak zij op teederen toon:

— Ja ja, dat is maar al te waar!

— O ge zijt een engel! zuchtte de jongeman.

— Hét is dus in orde? vroeg Milady.

— Alles.... behalve wat ik u zoo dringend gevraagd heb.

— Ik zeg u toch, dat ge op mijn teederheid kunt vertrouwen!

— Ik mag in deze omstandigheden niet op den dag van morgen rekenen.

— Stil, ik hoor mijn zwager; het is niet noodig dat hij u hier vindt.

Zij belde en Ketty trad binnen.

— Vertrek door deze deur, sprak Milady, terwijl zij een kleine verborgen deur voor d'Artagnan opende, doch kom om elf uur terug, dan kunnen wij ons onderhoud voortzetten; Ketty zal u mijn kamer wijzen.

Het arme kind viel bijna in zwijm op het hooren van deze belofte.

— Wat doe je nu, meisje! riep Milady haar scherp toe. Je staat daar als een standbeeld! Laat mijnheer vanavond om elf uur bij mij binnen, begrepen!

— Al haar afspraakjes zijn om elf uur, dacht d'Artagnan, dat is hier zeker zoo de gewoonte.

Milady reikte hem de hand die hij teeder kuste.

— Ziezoo, mompelde hij bij het heengaan, zonder op de verwijten van Ketty te letten, ziezoo, laten we nu voorzichtig zijn; deze vrouw is beslist een gevaarlijke misdadigster. Wees op je hoede, d'Artagnan!

XXXVII.

HET GEHEIM VAN MILADY.

D'Artagnan had het huis verlaten zonder ondanks haar aandringen, naar het kamertje van Ketty te gaan, en wel om twee redenen: ten eerste, omdat hij zoodoende haar smeekbeden en verwijten ontweek, ten tweede, omdat hij graag met zijn gedachten alleen wilde zijn ten einde zich een denkbeeld te kunnen vormen van de bedoelingen van Milady.

Het duidelijkst van alles besefte hij, dat hij Milady waanzinnig beminde en dat zij om hem geen zier gaf. Een oogenblik drong het tot hem door, dat hij het beste zou doen, naar zijn kamer te gaan en haar te schrijven, dat hij en de Wardes in dit geval een en dezelfde persoon waren en dat hij dus, om "de ellendeling" te dooden, zelfmoord moest plegen. Hij was echter bezield door wraakverlangens, hij wilde op zijn beurt deze bezitten onder zijn eigen naam, en daar deze wraak niet van bekoring ontbloot was, wilde hij er niet van afzien.

Hij liep en keer of vijf, zes, om de Place Royale heen, zich bij elke tien passen omwendend ten einde te zien, of het licht nog in de benedenvertrekken brandde. Het bleek duidelijk, dat de jonge vrouw dezenkeer minder haast maakte om zich naar haar slaapvertrek te begeven.

Eindelijk ging het licht beneden uit.

Op dit sein verdween de laatste aarzeling uit het gemoed van d'Artagnan; hij herinnerde zich de bijzonderheden van den eersten nacht en zoo stormde hij met kloppend hart en gloeiend hoofd het huis binnen en de trappen op.

Ketty, doodsbleek en trillend over al haar leden, wilde haar

minnaar tegenhouden, doch Milady, die op haar hoede was, had d'Artagnan hooren bovenkomen en opende haar deur.

— Kom binnen, sprak zij.

Dit alles was zoo ongeloofelijk onbeschaamd, zoo grof, dat d'Artagnan zijn ooren en oogen bijna niet kon gelooven. Hij meende te worden meegesleept door iets fantastisch', iets wat men alleen in droomen beleeft.

Hij naderde Milady, gehoorzamend aan een wonderlijke aantrekkingskracht, als van den magneet op het ijzer.

De deur viel achter hen dicht.

Ketty ging er luisterend tegen aan staan. Jalouise, toorn, gekrenkte trots, dit alles streed om den voorrang in haar hart en schreide om openbaring van haar geheim, doch als zij dit prijsgaf, was zij verloren en, wat meer was, moest zij ook d'Artagnan verliezen. De laatste liefdesgedachte bracht haar ook tot het laatste liefdesoffer.

D'Artagnan meende inmiddels het toppunt van gelukzaligheid te hebben bereikt. Nu was het niet langer een ander, dien men in hem beminde, nu was hij het zelf, dien men scheen lief te hebben. Een heimelijke stem diep in zijn hart fluisterde hem wel toe dat hij slechts een werktuig der wraak was, een wapen, dat men streelde eer het den vijand doodde, doch terwille van zijn eigenliefde verstikte hij die stem. Onze Gasconjer wiens zelfvertrouwen wij nu genoegzaam kennen, vergeleek zich ook bij de Wardes en vroeg zich af, of hij niet, evengoed als deze, waard was, om zichzelf bemind te worden.

Hij gaf zich dus geheel en al aan de gewaarwordingen van het oogenblik over. Milady was voor hem niet langer de vrouw vol gevaarlijke plannen, die hem tevoren nog had beangstigd, doch een hartstochtelijke minnares, die zich liet meesleepen door de liefde.

Op deze wijze verstreken twee uren; allengs nam de vervoering der beide minnenden af. Milady, die haar beweegredenen tot dit herdersuurtje geenszins was vergeten, keerde het eerst tot de werkelijkheid terug en vroeg den jongeman, of hij zich reeds had beziggehouden met de maatregelen, die getroffen

moesten worden voor de ontmoeting met de Wardes, welke den volgenden dag zou plaatshebben. D'Artagnan echter, wiens gedachten een heel andere richting hadden genomen, vergat zich als een dwaas en antwoordde verliefd, dat het te laat in den nacht was, om zich met duels bezig te houden.

Deze onverschilligheid tegenover de eenige belangen die haar werkelijk vervulden, verontrustte Milady, die steeds meer bij hem ging aandringen.

D'Artagnan, die nooit in ernst aan dit onmogelijke duel had gedacht wilde het gesprek een andere wending geven, doch hij slaagde er niet in. Milady verstrikte hem steeds meer in de kunstgrepen, die zij met haar onverzettelijken wil tevoren had bedacht.

D'Artagnan waande zich bijzonder bijdehand door Milady voor te stellen, dien mijnheer de Wardes nu maar te vergeven, doch bij de eerste woorden, die hij zeide, keerde de jonge vrouw zich bevend van verontwaardiging van hem af.

— Ben je misschien bang, meneer d'Artagnan? hoonde zij met haar scherpe stem, die onheilspellend klonk in de duisternis.

— Denk dat niet liefste, doch misschien is die arme graaf de Wardes minder schuldig dan ge denkt!

— In elk geval, sprak Milady ernstig, heeft hij mij bedrogen en sinds dat oogenblik verdient hij den dood.

— Hij zal sterven, daar gij hem veroordeelt! verklaarde d'Artagnan op zoo fermen toon, dat Milady hem tot elke opoffering in staat achtte.

Terstond sloeg zij de armen weer om hem heen.

Wij kunnen niet zeggen hoe lang deze nacht voor Milady duurde, doch d'Artagnan meende, dat hij pas een uurtje bij haar was, toen het daglicht reeds door de gordijnen schemerde en de kamer weldra door dit vale schijnsel flauw werd verlicht.

Toen Milady zag, dat d'Artagnan haar wilde verlaten, herinnerde zij hem aan zijn belofte, haar te wreken op graaf de Wardes.

— Ik ben bereid, zei d'Artagnan, doch eerst zou ik graag van iets zeker willen zijn.

— Waarvan dan? vroeg Milady.

— Dat gij mij bemint.

— Ik meen dat ik u zooeven het bewijs heb geleverd.

— Ja, ik ben u dan ook met lichaam en ziel toegewijd.

— Dank u, mijn dapperé minnaar! maar zooals ik u mijn liefde heb bewezen, zult gij op uw beurt de uwe bewijzen, nietwaar?

— Zeker, doch als gij mij liefhebt, zooals gij mij verzekert, zijt gij dan niet eenigszins bezorgd voor mij? hernam d'Artagnan.

— Waarom zou ik bezorgd zijn?

— Ik kan gevaarlijk gewond, misschien wel gedood worden.

— Onmogelijk, sprak Milady, u bent zoo dapper en zulk goed schermer.

— Zoudt u niet de voorkeur geven, hernam d'Artagnan, aan een wraakmiddel, waardoor een duel vermeden kan worden?

Milady keek hem zwijgend aan: het vale schijnsel van de eerste zonnestralen gaven haar oogen een onheilspellendé uitdrukking.

— Werkelijk, zei zij, ik geloof nu toch, dat u begint te aarzelen.

— Neen ik aarzel niet, maar die arme graaf de Wardes gaat me werkelijk aan het hart sinds u hem niet meer bemint en het schijnt me, dat een man door het verlies van uw liefde al zwaar genoeg gestraft is, dat hij geen andere kastijding noodig heeft.

— Wie zegt u dat ik hem heb liefgehad? vroeg Milady.

— Ik geloof nu tenminste, zonder al te veel onbescheidenheid, dat ge thans een ander liefhebt, hernam de jongeman vleiend. Doch ik herhaal u: de graaf boezemt mij belang in.

— U? vroeg Milady.

— Ja, mij.

— Maar waarom dan toch?

— Omdat ik alleen weet....

— Wat?

— Dat hij lang zoo schuldig niet is als gij denkt.

— Werkelijk? vroeg Milady onzeker wordend. Toe, zeg mij wat gij bedoelt!

En zij keek d'Artagnan, die haar in zijn armen hield, aan met oogen die steeds onheilspellender fonkelden.

— Ik ben een fatsoenlijk man, zei d'Artagnan, besloten er een einde aan te maken, en sedert ik uw liefde bezit.... want die bezit ik immers, nietwaar?

— Geheel en al. Verder.

— Welnu.... ik moet u iets bekennen.

— Bekennen?

— Ik zou zwijgen wanneer ik ook maar een oogenblik aan uw liefde twijfelde, doch gij bemint mij, nietwaar, mijn schoone geliefde?

— Ja, ik bemin u.

— Veronderstel dan eens dat ik, uit al te groote liefde voor u, iets verkeerds zou hebben gedaan.... zoudt ge mij dan vergeven?

— Misschien.

D'Artagnan trachtte met zijn teedersten glimlach zijn lippen bij de hare te brengen, doch zij ontweek hem.

— Wat hebt ge mij nu te bekennen? vroeg zij doodsbleek.

— Donderdagavond hebt gij, in deze zelfde kamer, een onderhoud met graaf de Wardes gehad.

— Ik? O neen, geen sprake van, sprak Milady op zoo beslisten toon en met een zoo strak gelaat dat d'Artagnan, als hij niet zoo zeker van zijn zaak was geweest, zou hebben getwijfeld.

— Tracht niets te ontkennen, liefste, hernam d'Artagnan glimlachend, dat zou nutteloos zijn.

— Wat? Toe spreek.... ge maakt mij krankzinnig!

— O, wees gerust, ge hebt mij niets misdaan, ik heb u trouwens reeds vergeven.

— Verder!

— De Wardes kan zich niet beroemen, uw gunst te hebben genoten.

— Wat? En ge hebt zelf gezegd dat hij mijn ring..

— Die ring, liefste, ikzelf. De graaf de Wardes van Donderdag en de d'Artagnan van heden zijn een en dezelfde persoon.

De onvoorzichtige jongeman had een beschaamde uitlegging of een tranenvloed verwacht, doch hij vergiste zich deerlijk.

Bleek en vreeselijk ontdaan richtte Milady zich op, duwde d'Artagnan met een hevigen stoot tegen de borst terug en sprong het bed uit.

Het was bijna vol dag.

D'Artagnan hield haar tegen bij haar fijn batisten nachtgewaad om haar vergeving te smeeken, doch zij wist hem te ontglippen. Het batist echter scheurde vaneen, zoodat haar schouders bloot kwamen, en op een dier beide blanke ronde schouders ontwaarde d'Artagnan, met onbeschrijfelijke ontzetting, een brandmerk in den vorm van een lelie.... het vreeselijke teeken, dat alleen door de hand van den beul wordt toegebracht.

— Groote God! riep hij uit, het batist loslatend.

En hij bleef stom en onbewegelijk, als versteend op het bed zitten.

Milady voelde zich reeds verraden door de ontsteltenis van d'Artagnan. Zij begreep, dat hij haar schouder gezien had en dus haar geheim kende, het gruwelijke beheim, dat zij voor de heele wereld verborgen hield.

Zij keerde zich om, niet als een beleedigde vrouw, doch als een gewonde panter.

— Ellendeling! beet zij hem toe. Je hebt mij lafhartig verraden en nu heb je mij nog bovendien mijn geheim ontstolen. Je zult sterven!

En zij snelde naar een ingelegd kistje dat op haar toilettafel stond, opende het met koortsachtig bevende hand, en haalde er een kleinen dolk uit met een gouden heft. Hiermee kwam zij met een sprong op d'Artagnan toe.

Wij weten dat de jongeman dapper was, doch dit verwrongen gelaat, deze verschrikkelijke wijd-opengesperde pupillen, deze bleeke wangen en bloedroode lippen, deden hem terugdeinzen. Hij kroop in de ruimte tusschen het bed en den muur, zooals

hij zou hebben gedaan wanneer een slang hem was genaderd. Werktuigelijk tastte hij om zich heen met zijn hand, waarin het angstzweet parelde, en voelde de aanraking van zijn degen, dien hij met één ruk uit de scheede trok.

Zonder zich door den aanblik van het wapen uit het veld te laten slaan, trachtte Milady op het bed te klimmen om toe te slaan. Zij rustte niet, totdat zij de punt van zijn degen op haar borst voelde. Nu probeerde zij, dien degen met haar handen te grijpen, doch d'Artagnan wist haar af te weren en, de punt steeds dreigend op haar hart gericht, liet hij zich van het bed glijden. Hij bleef achteruitgaan naar de deur, die naar de kamer van Ketty leidde.

Inmiddels ging Milady, in een ontzettenden toestand van drift en opwinding, voort met haar pogingen, hem te lijf te gaan. Bijna werd het een duel, doch juist die omstandigheid maakte, dat d'Artagnan zich allengs herstelde.

— Het is al mooi genoeg geweest, poesjelief, doch wees nu kalm, of ik teeken je een tweede lelie op je mooie wangen!

— Lafaard, ellendeling! schold Milady.

Maar d'Artagnan, steeds terugwijkend naar de deur, volhardde in zijn verdedigende houding.

Op het rumoer dat zij veroorzaakten, Milady door de meubelen opzij te duwen ten einde hem te bereiken, hij door stoelen op elkaar te stapelen om er zich achter te verbergen, deed Ketty de verbindingsdeur open. D'Artagnan, die er nog slechts drie pas vandaan was, sprong nu behendig uit de kamer van Milady in die der kamenier, trok de deur achter zich dicht en leunde er met zijn volle gewicht tegenaan, terwijl Ketty de grendels ervoor schoof.

Nu poogde Milady de barricade, die haar in haar kamer hield opgesloten, opzij te werpen. Zij ging te werk met voor een vrouw bovennatuurlijke krachten, doch zij kwam al spoedig tot besef dat haar moeite vergeefsch was en uit machtelooze woede bewerkte zij de deur met dolkstooten, waarvan eenige werkelijk het dikke hout doorstaken.

Iedere stoot ging vergezeld van een verschrikkelijke verwensching.

— Vlug, Ketty! zei d'Artagnan gedempt, zoodra de grendels dicht waren. Help mij, het huis te verlaten, want als wij haar den tijd laten, zal zij mij door haar lakeien doen vermoorden.

— Maar gij kunt toch zoo niet weggaan, zei Ketty, zie, ge hebt nauwelijks kleeren aan!

— Dat is waar, beaamde d'Artagnan, nu eerst bemerkend hoe hij er uitzag, geef mij vlug wat kleeren, doch haast je, het gaat hier om leven of dood!

Ketty begreep dit maar al te goed. Zij wikkelde hem haastig in een gebloemde japon, waarover zij een donkeren kapmantel wirp, duwde hem een muts op het hoofd en wees hem een paar pantoffels, waarin hij zijn bloote voeten kon steken. Daarna trok zij hem voort langs de trap. Het was inderdaad hoog tijd. Milady had gebeld en daardoor het geheele huis gewekt. De portier had reeds de deur voor d'Artagnan geopend, toen zij zich, eveneens halfnaakt, uit het venster boog en riep:

— Niet opendoen, niet opendoen!

XXXVIII.

HOE ATHOS, ZONDER EENIGE MOEITE, AAN EEN UITRUSTING KWAM.

De jongeman vluchtte, terwijl zij hem nog een gebaar van machtelooze bedreiging nazond. Toen hij uit het gezicht was, viel Milady bewusteloos op het tapijt neer.

D'Artagnan was zoo ontdaan dat hij, zonder zich te bekommeren om het lot van Ketty, half Parijs doorsnelde en eerst voor de deur van Athos stilstond. Zijn gemoedstoestand, de schrik die hem voortjoeg, de kreten van eenige wachtpatrouilles, die hem wilden vervolgen, de ontzetting van de weinige voorbijgangers, die zich reeds in dit vroege uur naar hun werk begaven, dit alles deed hem zijn snelheid nog verdubbelen.

Hij stak dé binnenplaats over en klom de twee trappen op naar de woning van Athos.

Zijn vuisten sloegen op de deur, alsof zij die wilden verbrijzelen.

Grimaud kwam met gezwollen slaapoogen opendoen. D'Artagnan stormde met zooveél geweld binnen, dat hij den knecht bijna omverwierp.

Dezenkeer volhardde de arme jongen niet in zijn gewone stilzwijgendheid.

— Hé juffertje! riep hij uit. Wat moet die haast beteekenen?

D'Artagnan schoof zijn muts achterover en maakte zijn armen los uit den kapmantel. Grimaud zag den knevel en het ontbloote zwaard en bemerkte, dat hij een man voor zich had.

Dat moest een moordenaar zijn, meende hij.

d'Artagnan ijlt naar Athos gekleed in dameskleeren.

— Help, help! riep hij uit alle macht. Help, help!

— Houd je mond, dwaas, beet de jongeman hem toe. Ik ben d'Artagnan, herken je me niet? Waar is je meester?

— Bent u het, mijnheer d'Artagnan? Nee.. onmogelijk!

— Grimaud, sprak Athos, die in een kamerjapon uit zijn slaapvertrek te voorschijn kwam, ik geloof dat jij je verstout, te spreken!

— Ja, maar dat komt, mijnheer....

— Stilte!

Grimaud moest er zich wel toe bepalen, d'Artagnan met den vinger aan te wijzen.

Athos herkende zijn vriend en barstte in lachen uit. Zijn ongewone vroolijkheid was wel gemotiveerd: d'Artagnan bood met zijn scheeve muts, zijn afzakkende rokken en zijn van opwinding overeindstaanden knevel een allerwonderlijkst schouwspel.

— Lach niet, mijn vriend, sprak d'Artagnan, bij mijn ziel, lach niet, want ik verzeker je, dat er niets te lachen valt.

Hij sprak op zoo plechtigen toon en zag er zoo werkelijk ontdaan uit, dat Athos dadelijk zijn handen vatte.

— Je bent toch niet gewond, mijn jongen? Je ziet zoo bleek!

— Gewond niet, doch ik heb een vreeselijk avontuur beleefd. Ben je alleen, Athos?

— Dacht je soms, dat ik zoo laat nog bezoek had?

— Goed, goed.

En d'Artagnan ging de slaapkamer van Athos binnen.

— Zeg het nu maar dadelijk, riep deze hem toe, terwijl hij den grendel voor de deur schoof om niet gestoord te worden. Is de koning dood? Heb je den kardinaal vermoord? Je ziet er verschrikkelijk uit; ik sterf bijna van ongerustheid!

— Athos, hernam d'Artagnan, terwijl hij zich van zijn vrouwenkleeren ontdeed en dus in zijn hemd bleef staan, Athos, bereid je voor op een ongeloofelijke, ongehoorde geschiedenis.

— Doe eerst deze kamerjapon aan, zei dé musketier tot zijn vriend.

D'Artagnan nam de kamerjapon en stak zijn arm in de verkeerde mouw, zoo onderste-boven was hij nog.

— Nu? vroeg Athos.

— Luister, antwoordde d'Artagnan, zich naar zijn vriend overbuigend om hem de vreeselijke waarheid in het oor te fluisteren, Milady is gebrandmerkt met een lelie op den schouder!

— Wat! riep de musketier uit, als door een kogel in het hart getroffen.

— Weet je zeker, vervolgde d'Artagnan, nog steeds fluisterend, dat *die andere* dood is?

— Die andere? herhaalde Athos, zoo toonloos, dat d'Artagnan hem nauwelijks verstond.

— Ja, de vrouw over wie je mij destijds te Amiens hebt gesproken.

Athos kreunde en verborg het gelaat in de handen.

— Deze is een vrouw van zes- tot achtentwintig jaar, ging d'Artagnan voort.

— Blond? vroeg Athos ademloos.

— Ja.

— Met blauwe oogen van een eigenaardige helderheid, en zwarte wenkbrauwen en wimpers.

— Ja.

— Is zij groot en goed gevormd? Mist ze een tand naast den linkeroogtand?

— Ja.

— En de lelie.... is die klein, roodachtig en zooveel mogelijk bedekt door blanketsel?

— Ja.

— Dan.... doch je zegt dat zij een Engelsche is!

— Men noemt haar Milady, doch zij kan een Fransche zijn. Lord Winter is ook slechts haar zwager, niet haar broer.

— Ik moet haar zien, d'Artagnan!

— Wees voorzichtig, Athos, wees voorzichtig! Je hebt haar destijds naar het leven gestaan, zij zal het je vergelden en wel zorgen, niet te falen!

— Zij zal niets durven zeggen, om zich niet te verraden.

— O, zij is tot alles in staat. Heb je haar wel eens woedend gezien?

— Neen, zei Athos.

— Een tijgerin, een panter! Ach, beste vriend, ik vrees ernstig, dat ik ons beiden haar vreeselijkste wraak op den hals heb gehaald!

Hierop vertelde d'Artagnan hoe alles zich had toegedragen, hij beschreef den toorn van Milady en haar bedreiging, hem te zullen vermoorden.

— Je hebt gelijk, mijn leven hangt aan een haar, sprak Athos. Gelukkig zullen wij Parijs reeds overmorgen verlaten; wij gaan, naar alle waarschijnlijkheid, naar La Rochelle, en als we maar eenmaal weg zijn....

— Zij zal je naar het eind der wereld volgen, Athos, als zij je herkent. Laat zij daarom haar haat op mij alleen koelen.

— Och, mijn vriend, wat doet het er toe of zij mij doodt! Dacht je misschien, dat ik aan het leven waarde hecht?

— Er schuilt een afschuwelijk geheim achter dit alles, Athos! Ik ben er zeker van, dat deze vrouw een spion van den kardinaal is.

— Wees in dat geval op je hoede. Daar de kardinaal je wegens de Londensche kwestie bijzonder slechtgezind is, en hij daarvan niets mag doen blijken, zal hij al zijn haat opsparen; dus.... wees op je hoede! Als je uitgaat, ga dan niet alleen, als je iets eet, kijk dan goed uit, kortom, wantrouw alles, tot je schaduw toe.

— Het is een geluk, dat die onzekerheid slechts twee dagen duurt, want eenmaal in het leger zullen wij, naar ik hoop, niets anders dan mannen te vreezen hebben.

— Tot zoolang, hernam Athos, zal ik mijn gelofte van huisarrest verbreken en je vergezellen waar je gaat. Je moet nu naar de rue des Fossoyeurs terug en ik zal met je meegaan.

— Ja, beaamde d'Artagnan, doch al is mijn huis nog zoo dicht bij, ik kan er toch niet in deze kleedij heen!

— Dat is waar, zei Athos.

Hij trok aan het schellekoord.

Grimaud trad binnen.

Athos gaf hem door een wenk te kennen, dat hij mijnheer d'Artagnan een stel kleeren moest brengen.

Grimaud gaf, eveneens door een teeken, blijk, dat hij de opdracht begrepen had, en verliet het vertrek.

— Intusschen zijn wij niet dichter bij een uitrusting gekomen, hernam Athos, want als ik mij niet vergis, heb je al je hebben en houden bij Milady gelaten, die natuurlijk niet zoo voorkomend zal zijn, het je terug te sturen. Gelukkig maar dat je den saffier bezit.

— De saffier behoort jou, beste Athos. Je zei me immers, dat het een familiestuk was?

— Ja, mijn vader kocht het voor tweeduizend daalders, naar hij mij destijds verzekerde. De ring vormde een deel van de bruidsgeschenken mijner moeder; het was een prachtstuk. Mijn moeder schonk hem mij en ik, dwaas, gaf hem, in plaats van hem als een heilig aandenken te bewaren, aan die misdadigster!

— Welnu dan, neem dezen ring terug, want je moet er aan gehecht zijn!

— Den ring terugnemen nadat hij in handen van dat schepsel is geweest? Nooit! Het kleinood is bezoedeld, d'Artagnan.

— Verkoop het dan.

— Een sieraad mijner moeder verkoopen? Dat zou gelijk staan met heiligschennis.

— Waarom beleen je het niet? Je zoudt er wel duizend daalders op krijgen. Met dat bedrag kun je je uitrusting betalen en het eerste geld dat je verdient, kun je besteden om den ring

terug te koopen. Hij is dan door vreemde handen gegaan en dus van de bezoedeling gereinigd.

Athos glimlachte.

— Je bent een goed vriend, d'Artagnan, en een aardig metgezel. Je vroolijkheid weet anderen steeds uit hun trieste stemming op te wekken. Het is goed, wij zullen den ring beleenen, doch op één voorwaarde.

— En die is?

— Dat jij vijfhonderd daalders neemt en ik vijfhonderd.

— Geen denken aan, Athos! Ik heb nog niet het vierde van dat bedrag noodig. Ik kan een paard leenen en bezit nog een tweede tuig. Als ik het tuig verkoop, kan ik mijn lijfuitrusting betalen. Al wat ik dan nog noodig heb is een paard voor Planchet. Bovendien heb ik zelf nog een ring.

— Waaraan je, naar mij voorkomt, nog meer gehecht bent dan ik aan den mijne! Zooiets meen ik te hebben opgemerkt.

— Ja, want het is een ring, die ons, in bepaalde omstandigheden, uit verlegenheid, ja zelfs uit gevaar kan redden. Je moet hem niet beschouwen als een kostbaren diamant alleen, doch ook als een talisman vol tooverkracht.

— Ik begrijp je niet, doch ik wil je graag gelooven. Maar om nu op mijn saffier, of liever, op jouw saffier terug te komen: je neemt de helft van het bedrag, dat men er mij voor geeft, of ik werp hem in de Seine. Het is de vraag of hij, gelijk de ring van Polycrates, door een visch wordt teruggebracht.

— Goed dan, ik stem er in toe, zei d'Artagnan.

Op dit oogenblik verscheen Grimaud in gezelschap van Planchet. Deze laatste was ongerust geworden over zijn meester en maakte nu van de gelegenheid gebruik om hem de kleeren te brengen, die Grimaud had gehaald.

D'Artagnan kleedde zich aan, Athos deed hetzelfde en gaf Grimaud een teeken als van het aanleggen van een geweer. Grimaud begreep hem terstond en nam zijn karabijn van den muur. Daarop maakte hij zich gereed zijn meester te volgen.

Zij kwamen zonder ongelukken in de rue des Fossoyeurs aan. Mijnheer Bonacieux stond op den drempel en keek d'Artagnan spottend aan.

— Zoo, mijn waarde huurder, riep hij hem toe, haast u maar, want er zit een mooi, jong meisje boven op u te wachten, en vrouwen, dat weet u, worden gauw ongeduldig!

— Dat is Ketty! riep d'Artagnan uit.

Hij snelde de trap op en vond op het portaal, het hoofd tegen zijn kamerdeur geleund, het arme meisje, dat over al haar leden sidderde.

Zoodra zij hem zag riep zij uit:

— U hebt mij uw bescherming beloofd, u hadt mij beloofd, mij voor haar toorn te bewaren.... vergeet niet, dat u het bent, die mij in al deze moeilijkheden hebt gebracht!

— Ja, ja, zei d'Artagnan, wees maar niet bang, Ketty. Wat is er gebeurd sinds mijn vertrek?

— Weet ik het! Op haar geschreeuw zijn de lakeien toegesneld; zij was buiten zichzelve van woede en braakte de afschuwelijkste verwenschingen tegen u uit. Ik vreesde, dat zij zich zou herinneren, dat u door mijn kamer in de hare bent gekomen, en derhalve zou bemerken, dat ik uw helpster ben. Het beetje geld dat ik bezit en mijn beste kleeren heb ik meegenomen en toen ben ik gevlucht.

— Arm kind! Maar wat moet ik nu met je beginnen? Ik ga overmorgen weg!

— Doe met me wat ge wilt, mijnheer, maar laat me Parijs verlaten, Frankrijk verlaten desnoods!

— Ik kan je toch niet meenemen naar het beleg van La Rochelle! riep d'Artagnan uit.

— Neen, doch u kunt me een betrekking in de provincie bezorgen bij een der dames uit uw kennissenkringen, misschien wel in uw geboortestreek.

— Och arme! In mijn geboortestreek houden de dames er geen kameniers op na. Maar wacht eens, misschien kan ik je toch helpen. Planchet ga eens vlug naar mijnheer Aramis, en zeg, dat ik iets dringends met hem te bespreken heb.

— Waarom niet liever Porthos? bracht Athos in het midden. Misschien zou die markiezin van hem....

— De markiezin van Porthos laat zich bedienen door de klerken van haar man, zei d'Artagnan lachend. Bovendien zou Ketty niet graag in de rue aux Ours wonen, wel Ketty?

— Ik wil overal wonen, zei Ketty, overal waar ik veilig geborgen ben en waar men mij niet kan vinden.

— En nu Ketty, nu wij van elkaar gaan scheiden en je voortaan niet meer jaloersch op mij zult zijn....

— O mijnheer, of u ver van hier bent of dichtbij, ik zal u altijd beminnen, verklaarde Ketty.

De trouw huist toch altijd waar men ze niet verwacht, dacht Athos.

— Ik zal je ook altijd beminnen, verzekerde d'Artagnan, doch ik wil je een belangrijke vraag stellen die voor mij van het grootste gewicht is. Heb je wel eens hooren spreken over een zekere jonge vrouw, die onlangs bij nacht is ontvoerd?

— Wacht eens.... och hemel, mijnheer, u houdt dus nog steeds van die vrouw!

— Neen, een mijner vrienden bemint haar. Het is mijnheer Athos, dien je hier ziet.

— Ik!! riep Athos uit, op den toon van iemand, die bemerkt dat hij bijna op een giftslang trapt.

— Ja natuurlijk, jij! riep d'Artagnan, hem een handdruk van verstandhouding gevend. Wij stellen immers allemaal belang in die arme kleine mevrouw Bonacieux! Trouwens, Ketty zal er niemand iets van zeggen, is het niet, Ketty? Kijk, meisjelief, vervolgde hij zachter, zij is de vrouw van dien leelijken vent die hier beneden voor de deur staat.

— Lieve hemel! riep Ketty uit. U herinnert me aan mijn angst, dat hij me zou herkennen.

— Wat, heb je dien man dan wel eens eerder gezien?

— Hij is tweemaal bij Milady geweest.

— Zoo zoo. Wanneer was dat?

— Wel, voor 'n dag of achttien.

— Dat klopt.

— Gisteravond is hij er weer geweest.

— Gisteravond?

— Ja, even woordat u bent gekomen.

— Beste Athos, wij zijn in een warnest van spionnen terechtgekomen. En geloof je, dat hij je herkend heeft, Ketty?

— Ik heb mijn muts over mijn oogen getrokken zoodra ik hem zag, doch misschien was het al te laat.

— Ga naar beneden, als je zoo goed wilt zijn, Athos, en kijk, of hij argwaan heeft opgevat, of dat hij nog altijd kalm aan de deur staat.

Athos ging naar beneden, doch kwam terstond weer terug.

— Hij is weg, sprak hij, "en het huis is gesloten.

— Hij is rapport gaan uitbrengen en zijn opdrachtgevers gaan medeelen, dat alle duifjes de til zijn binnengevlogen.

— Laten we dan wegvliegen, zei Athos, en Planchet hier, laten, om ons op de hoogte te houden.

— En Aramis, dien we hebben laten roepen? vroeg d'Artagnan.

— Dat is waar, wij moeten op Aramis wachten.

Op dit oogenblik trad Aramis binnen.
Men zette hem de zaak uiteen en bracht hem onder het oog, dat hij onder zijn hooge kenissen een meesteres voor Ketty moest zien te vinden.

Aramis dacht na en sprak blozend:

— Ik zou je er zeker een grooten dienst door bewijzen, d'Artagnan?

— Ik zal het nooit vergeten.

— Luister dan: mevrouw de Bois-Tracy heeft mij voor een harer vriendinnen, die in de provincie woont, gevraagd, of ik ook een betrouwbare kamenier wist. Als jij voor de juffrouw hier kunt instaan, d'Artagnan....

— O mijnheer! riep Ketty uit. "Ik zal degene die het mij mogelijk maakt Parijs te verlaten, zoo trouw dienen als ik maar kan.

— Dan is alles in orde, zei Aramis.

Hij ging aan de tafel zitten en schreef een briefje, dat hij met zijn ring verzegelde en aan Ketty overhandigde.

— Thans, meisjelief, is het voor ons evenmin als voor jou raadzaam, langer hier te blijven, zei d'Artagnan. Laten wij dus afscheid nemen en hopen, elkaar in voorspoediger dagen weer te zien.

— Mocht dat gebeuren, antwoordde Ketty, dan zult u mij terugvinden, vervuld van dezelfde liefde voor u als op dit oogenblik.

— Een dronkemanseed! mompelde Athos, terwijl d'Artagnan het meisje uitliet.

Even later namen de drie vrienden afscheid. Zij spraken af, elkaar om vier uur bij Athos te ontmoeten en lieten Planchet achter om op het huis te passen.

Aramis keerde naar zijn eigen woning terug, Athos en d'Artagnan hielden zich bezig met de beleening van den saffier.

Zooals onze Gasconjer wel had voorzien, kreeg men met gemak driehonderd goudstukken voor den ring. De koopman verzekerde bovendien, dat hij den saffier zelfs wilde koopen, daar hij een eigen exemplaar bezat en de twee samen zeer geschikt waren voor een paar oorbellen. Hij zou er dan wel vijfhonderd goudstukken voor geven.

Athos en d'Artagnan, met de voortvarendheid van krijgslieden en de oordeelkundigheid van kenners, hadden nauwelijks drie uur noodig voor de aanschaffing van de uitrusting. Athos had trouwens ook in dit opzicht het grootsche gebaar. Wanneer een stuk naar zijn zin was, betaalde hij den gevraagden prijs zonder korting te verlangen. D'Artagnan wilde zich daarover opmerkingen veroorloven, doch Athos legde hem de hand op den schouder en glimlachte, en d'Artagnan begreep,

dat het goed genoeg was voor hem, Gasconsch jonkertje, in een winkel af te dingen, doch dat dit een man met het voorkomen van een prins niet betaamde.

De musketier vond een heerlijk Andalusisch paard, zwart als git, met vurige neusgaten en fijne pooten. Het was zes jaar oud. Hij onderzocht het dier en bevond het zonder een gebrek. Men gaf het hem voor duizend franken.

Misschien had hij het voor minder geld kunnen krijgen, doch terwijl d'Artagnan met den paardenkoopman over den prijs stond te discussieeren, telde Athos reeds honderd goudstukken op de tafel uit.

Grimaud kreeg een Picardisch paard, sterk en gedrongen, dat driehonderd franken kostte.

Nadat dit laatste paard van tuig en Grimaud van wapenen voorzien waren, had Athos geen stuiver meer van zijn honderdvijftig goudstukken over. D'Artagnan bood zijn vriend aan, een deel van het hem toegewezen geld aan te nemen, om dat later terug te geven, doch Athos haalde, als eenig antwoord, zijn schouders op.

— Hoeveel wilde de pandjeshouder voor den saffier geven? vroeg hij na een tijdje.

— Vijfhonderd goudstukken.

— Dat zijn er dus tweehonderd meer dan we nu hadden, honderd voor jou en honderd voor mij. Dat is een vermogen, beste vriend! Laten wij naar den pandjesbaas terugkeeren.

— Wel, als je het wilt....

— Deze ring zou ook àl te treurige herinneringen in mij wakker roepen; bovendien zullen wij nooit driehonderd goudstukken bij elkaar hebben om het pand terug te koopen, zoodat wij bij deze zaak tweehonderd goudstukken zouden verliezen. Ga hem zeggen, dat hij den ring kan houden, d'Artagnan, en kom terug met de tweehonderd goudstukken.

— Weet je het wèl, Athos?

— Contant geld is op het oogenblik moeilijk te vinden en

men moet zich wel eens een offer getroosten. Ga, d'Artagnan; Grimaud zal je vergezellen met zijn karabijn.

Een halfuur later keerde d'Artagnan terug met de tweehonderd goudstukken, zonder dat hem iets kwaads was overkomen.

Op deze wijze vond Athos nog hulpbronnen op plaatsen waar hij die het laatst had verwacht.

XXXIX.

EEN VISIOEN.

Om vier uur, den afgesproken tijd, waren de vier vrienden dus vereenigd bij Athos. De zorgen voor hun uitrusting waren achter den rug en ieder gelaat drukte nog slechts de eigen; heimelijke bekommering uit, immers: ieder geluk van het oogenblik houdt reeds vrees voor de toekomst in.

Planchet trad binnen en bracht twee brieven, geadresseerd aan d'Artagnan.

De eene was een elegant, langwerpig couvert met een fraai zegel van groen lak, waarin een duif met een olijftak stond geprent. De andere was een groot, vierkant epistel, verzegeld met het indrukwekkende wapen van Zijne Eminentie den kardinaal-hertog.

Op het zien van het kleine briefje voelde d'Artagnan zijn hart opspringen; hij meende het handschrift te herkennen, dat hem, al had hij het slechts één keer gezien, in zijn herinnering gegrift stond.

Hij nam dus het eerst dit briefje en verbrak haastig het zegel. Er stond:

> "Begeef U aanstaanden Woensdag, tusschen zes en zeven uur 's avonds, naar den weg van Chaillot en kijk zorgvuldig in elke koets die U voorbijrijdt. Wanneer echter Uw leven en dat van hen, die U na staan, U lief is, zeg dan geen woord en maak geen beweging, die zou verraden, dat U haar, die zich aan groote gevaren blootstelt om U een oogenblik te zien, hebt herkend."

Geen onderteekening.

— Dat is een valstrik, d'Artagnan, zei Athos, ga er niet heen!

— Maar ik geloof toch, dat ik het handschrift ken, zei d'Artagnan.

— Het kan een vervalsching zijn, hernam Athos, tusschen zes en zeven uur s'avonds is de weg van Chaillot totaal verlaten Je kan net zoo goed in het bosch van Bondy gaan wandelen.

— Maar als wij er nu eens allen heen gingen! stelde d'Artagnan voor. Men zal ons toch niet alle vier verslinden. Wij kunnen de vier lakeien meenemen, onze paarden en onze wapenen.

— Een goede gelegenheid om onze nieuwe uitrustingen te vertoonen, vond Porthos.

— Maar de vrouw, die je schrijft, wenscht niet gezien te worden, sprak Aramis. Door ons mede te nemen, zou je haar compromitteeren, d'Artagnan, en dat is een kwaad ding voor een edelman.

— Wij kunnen op den achtergrond blijven, zei Porthos, en hij zal alleen naar voren treden.

— Ja, maar een pistoolschot is gemakkelijk gelost uit een koets in vollen galop.

— Och kom! riep d'Artagnan uit. Het is een geringe kans voor hen, mij te treffen. Laten wij de inzittenden aanvallen en verdelgen, dan hebben wij weer zooveel vijanden minder!

— Hij heeft gelijk, viel Porthos bij, laat ons vechten; wij hebben trouwens onze wapenen nog niet geprobeerd.

— Welja, wij mogen ons best een pleziertje gunnen, zei Aramis op zijn kalmen, lossen toon.

— Zooals jelui wilt, zei Athos.

— Vrienden, sprak d'Artagnan, het is nu halfvijf en wij zullen ons moeten haasten om tegen zessen op den weg van Chaillot te zijn.

— Als wij te laat komen, zijn zij misschien al voorbij, en dat zou jammer zijn, sprak Porthos. Laten wij ons dus gereed maken.

— Maar je vergeet dien tweeden brief, d'Artagnan! vermaande Athos. Mij dunkt, dat die, naar het zegel te oordeelen, wel de moeite van het openen waard is. Ik voor mij stel er zelfs meer belang in dan in het kattebelletje dat jij daar juist zoo teeder op je hart bergt!

D'Artagnan bloosde.

— Nu dan, zei hij, wij zullen zien wat Zijne Eminentie van mij verlangt.

Hij opende den brief en las:

"De heer d'Artagnan, garde des Konings, compagnie des Essarts, wordt hedenavond te acht uur in het paleis van den Kardinaal verwacht."

La Houdinière,
Kapitein der gardes.

— Drommels! riep Athos uit. Dit afspraakje is nog heel wat verontrustender dan het eerste!

— Ik ga eerst naar het eene en dan naar het andere, verklaarde d'Artagnan. Het eerste is om zeven uur, het tweede om acht uur; ik heb dus tijd genoeg voor beide.

— Hm, ik zou het niet doen, zei Aramis, een galant ridder moet in elk geval gehoor geven aan een uitnoodiging eener dame, doch een voorzichtig man mag zich gerust verontschuldigen voor een opwachting bij Zijne Eminentie, vooral als hij er zeker van kan zijn, dat hij niet ontboden wordt om complimentjes in ontvangst te nemen.

— Ik ben het met Aramis eens, sprak Porthos.

— Heeren, hernam d'Artagnan, de heer de Cavois heeft mij al een dergelijke uitnoodiging van Zijne Eminentie overgebracht, en die heb ik ook voorbij laten gaan. Den volgenden dag overkwam mij een groote ramp: Constance was verdwenen. Wat er dus nu ook gebeure: ik ga!

— Als een voorgevoel je waarschuwt, moet je gaan, vond Athos.

— Maar de Bastille? bracht Aramis in het midden.

— Och wat! Daar zouden jelui mij wel uit redden! riep d'Artagnan uit.

— Ongetwijfeld! spraken Porthos en Aramis met bewonderenswaardig aplomb, alsof het de eenvoudigste zaak ter wereld betrof. Ongetwijfeld zouden we je er uit redden, doch daar wij overmorgen in dienst moeten, zou je toch beter doen, je maar buiten de Bastille te houden.

Ik weet iets, hernam Athos, laten wij vanavond aan zijn zijde blijven en hem bij het paleis van den kardinaal opwachten, ieder, door drie musketiers versterkt, aan een der uitgangen van het paleis. Zoodra wij een gesloten of verdacht rijtuig uit de poort zien komen, gaan wij tot den aanval over. Onze laatste schermutseling met de gardes van den kardinaal is alweer lang geleden en mijnheer de Tréville zal denken, dat wij dood zijn.

— Waarlijk, Athos! riep Aramis uit. Je bent een geboren veldheer! Wat zegt ge van zijn plan, heeren?

— Schitterend! riepen de anderen in koor.

— Ik zal naar de musketierskazerne gaan en onze kameraden waarschuwen, dat zij vanavond om acht uur gereed moeten zijn, zei Porthos. Wij zullen hen ontmoeten op het plein voor het paleis van den kardinaal, en intusschen laten jelui door de lakeien de paarden zadelen.

— Ik heb geen paard, zei d'Artagnan, maar ik zal er een leenen bij mijnheer de Tréville.

— Niet noodig, zei Aramis, je kunt er wel een van mij krijgen.

— Hoeveel heb je er dan wel? vroeg d'Artagnan.

— Drie, antwoordde Aramis glimlachend.

— Beste vriend, zei Athos ernstig, er is in heel Frankrijk en Navarra geen dichter zoo rijk als jij!

— Je weet zeker niet, wat je met drie paarden moet beginnen, is het wel, Aramis? Ik begrijp zelfs niet, waarom je er zooveel hebt gekocht!

— Het derde is mij vanochtend gebracht door een knecht zonder livrei, die mij niet wilde zeggen door wien hij gezonden

was, doch slechts verklaarde, dat hij het bevel had gekregen van zijn meester....

— Of van zijn meesteres, viel d'Artagnan hem in de reden.

— Dat doet er niet toe, hernam Aramis blozend, ik zei dus, dat hij het bevel had gekregen, het paard in mijn stal achter te laten, zonder te zeggen van wien het kwam.

— Alleen dichters beleven zulke dingen, zei Athos, nog steeds even ernstig.

— Welk paard wil je zelf berijden? vroeg d'Artagnan. Een van de twee die je gekocht hebt, of het derde dat men je gezonden heeft?

— Het derde natuurlijk! Je begrijpt wel, d'Artagnan, dat zulk een beleediging....

— Jegens den onbekenden gever, vulde d'Artagnan aan.

— Of geefster, verbeterde Athos.

— Je hebt dus een der beide gekochte paarden over? hernam d'Artagnan.

— Ja.

— Heb je het zelf uitgekozen?

— Met de grootst mogelijke zorg. Je weet wel dat de veiligheid van een ruiter voornamelijk van zijn paard afhangt.

— Verkoop het mij dan voor den prijs dien je er voor hebt betaald.

— Ik wilde het je juist aanbieden, beste d'Artagnan. Je hebt den tijd om mij het geld te betalen. Het is maar een bagatel.

— Hoeveel heeft het je gekost?

— Achthonderd franken.

— Hier zijn veertig dubbele goudstukken, beste vriend, zei d'Artagnan het bedrag neertellend. Ik herinner mij, dat dit de munt is, waarmee men je gedichten betaalt!

— Je schijnt rijk te zijn, merkte Aramis op.

— Rijk? Schatrijk ben ik!

En d'Artagnan liet de rest van zijn kapitaal in zijn zak rammelen.

— Stuur je tuig naar de musketierskazerne, dan zal men je paard tegelijk met die van ons hierheen brengen.

— Goed, maar het is al bij vijven. Laten we ons haasten.

Een kwartier later verscheen Porthos aan den hoek van de rue Férou op een prachtigen hengst; Mousqueton volgde hem op een paard uit Auvergne, klein maar fraai. Porthos straalde van vreugde en trots.

Aan het andere eind van de straat dook Aramis op. Hij bereed een heerlijk Engelsch ros en Bazin zat op een goed Rouaansch paard. Hij leidde een krachtigen Mecklenburger aan den teugel: het rijdier voor d'Artagnan.

De beide musketiers ontmoetten elkaar voor de deur. D'Artagnan en Athos bekeken hen door het venster.

— Wel, wel, zei Aramis, dat is een prachtig paard, Porthos!

— Ja, antwoordde Porthos, dat is het geschenk, dat men mij terstond had moeten sturen. De echtgenoot had de flauwe grap uitgehaald, mij andere rijdieren te zenden, doch hij is er voor gestraft en ik ben schitterend schadeloos gesteld.

Planchet en Grimaud verschenen op hun beurt met de rijdieren aan de hand. D'Artagnan en Athos kwamen beneden, stegen te paard en het viertal begaf zich op weg, Athos op het paard dat hij aan zijn vrouw had te danken, Aramis op het paard, dat zijn minnares hem had gezonden, Porthos op het paard, dat hij gekocht had voor zijn eigen fortuin, de beste minnares ter wereld.

De knechten volgden.

Zooals Porthos zich had voorgesteld, maakte deze ruiterstoet een grootsch effect en als mevrouw Coquenard aan den weg had gestaan en Porthos had gezien op zijn vurigen Spaanschen hengst, had zij stellig geen spijt gehad van de aderlating, die zij haars mans brandkast had doen ondergaan.

Bij het Louvre ontmoetten de vier vrienden den heer de Tréville, die uit St. Germain terugkwam. Hij hield hen staande om hun zijn compliment te maken over hun fraaie uitrustingen, en in een oogwenk stonden er een paar honderd lanterfanters om hen heen.

D'Artagnan maakte van deze omstandigheid gebruik, om mijnheer de Tréville over den brief met het roode zegel en de hertogelijke wapens te spreken. Het ligt voor de hand, dat hij over het andere briefje niet repte.

De Tréville keurde het besluit, dat d'Artagnan had genomen, goed, en verzekerde dat hij hem, mocht hij den volgenden dag niet weergekeerd zijn, wel zou vinden, waar hij ook mocht zijn.

Op dit oogenblik sloeg de klok van het Samaritaner Klooster zes uur; de vier vrienden verontschuldigden zich wegens een afspraak en namen afscheid van den heer de Tréville.

Nadat zij eenigen tijd voortgegaloppeerd hadden, bereikten zij den weg van Chaillot. De schemering begon reeds te vallen, rijtuigen reden voorbij en verdwenen in de verte. D'Artagnan, beschermd door zijn vrienden, die eenige passen achter hem stonden, doorboorde met zijn blikken de duisternis van elke karos, doch ontwaarde nergens een bekend gezicht.

Na een kwartier wachtens — de schemering had inmiddels alom haar vleugels neergespreid — naderde een karos in vollen galop uit de richting van Sèvres. Een voorgevoel zei d'Artagnan, dat in dit rijtuig de persoon zat, die hem het briefje had geschreven. De jongeman was zelf verwonderd over het bonzen van zijn hart. Terstond daarop stak een vrouw het hoofd door het portierraampje en legde twee vingers op de lippen, misschien om hem tot stilzwijgen te vermanen, misschien om hem een handkus te zenden. D'Artagnan slaakte een kreet van vreugde: deze vrouw, of eerder deze verschijning, want het rijtuig was met de snelheid van een visioen voorbijgevlogen, was mevrouw Bonacieux.

Door een onwillekeurige beweging en ondanks het gebaar der dame dat hem voorzichtigheid had aanbevolen, gaf d'Artagnan zijn paard de sporen en haalde in enkele sprongen het rijtuig in, doch het raampje was neergelaten en de verschijning verdwenen.

Nu dacht hij aan de regels in het briefje: "Wanneer uw leven en dat van hen die u na staan, u lief is, zeg dan geen

woord en maak geen beweging, die zou verraden, dat u haar, die zich aan groote gevaren blootstelt om u een oogenblik te zien, hebt herkend."

Hij hield zijn paard dus in, sidderend, niet voor zijn eigen veiligheid doch voor die van de beklagenswaardige, die zich inderdaad aan groot gevaar moest hebben blootgesteld terwille van dit korte weerzien.

Het rijtuig vervolgde inmiddels met dezelfde snelheid zijn weg en was weldra in de richting van de stad verdwenen.

D'Artagnan was als vastgenageld op dezelfde plek blijven staan en wist niet wat hij er van denken moest. Als het mevrouw Bonacieux was geweest en zij nu naar Parijs terugkeerde, waartoe diende dan dit vluchtige rendez-vous, dien korten blik van verstandhouding, dien verloren handkus? Wanneer echter, wat óók mogelijk was, want de vallende avond maakte een vergissing aannemelijk, de dame niet mevrouw Bonacieux was geweest, was dit alles dan niet een aanval op zijn persoon, doordat men hem een ontmoeting had voorgespiegeld met haar, die men als het voorwerp zijner liefde kende?

Zijn drie vrienden traden op hem toen. Alle drie hadden een vrouwengelaat voor het raampje zien verschijnen, doch alleen Athos kende mevrouw Bonacieux. Hij meende overigens ook wel, dat zij het geweest was, doch daar zijn geest minder in beslag was genomen door dit mooie gezichtje, had hij ook, achter in het rijtuig, een man opgemerkt.

— Als dat het geval is, sprak d'Artagnan, dan brengen zij haar stellig van de eene gevangenis over naar de andere. Wat willen zij toch van het arme schepseltje en hoe zal ik haar ooit kunnen bevrijden!

— Mijn vriend, sprak Athos ernstig, bedenk, dat de dooden de eenigen zijn, die men onmogelijk op aarde kan ontmoeten. Daar kunnen wij van meespreken, nietwaar? Als mevrouw Bonacieux niet dood is en als zij het is, die wij zooeven hebben gezien, dat kun je er zeker van zijn, haar op een goeden dag weer te ontmoeten. En misschien, voegde hij er met de hem eigen misanthropie aan toe, misschien wel eerder dan je lief is!

Het sloeg halfacht. Het rijtuig was twintig minuten te laat geweest. D'Artagnan's vrienden herinnerden hem er aan, dat hij nog een bezoek moest afleggen, doch wezen er hem tevens op, dat hij tijd genoeg had om er vanaf te zien. Maar d'Artagnan was koppig en nieuwsgierig. Hij had het zich in het hoofd gezet, den kardinaal te bezoeken en te vernemen wat Zijne Eminentie hem te zeggen kon hebben. Niets kon hem van dit besluit afbrengen.

Zij begaven zich naar het plein voor het Palais-Cardinal, waar de twaalf opgeroepen musketiers reeds op hun kameraden liepen te wachten. Nu eerst vertelde men hun, hoe de vork in den steel zat.

D'Artagnan was, gelijk wij gezegd hebben, zeer populair onder de musketiers, die wel wisten dat hij spoedig een der hunnen zou worden en hem dus geheel en al als kameraad beschouwden.

Zij waren dan ook eenparig bereid, de opdracht uit te voeren waartoe zij waren opgeroepen. Bovendien bood zich hier blijkbaar een gelegenheid, den kardinaal een poets te spelen en daartoe waren deze waardige edellieden ten allen tijde bereid.

Athos verdeelde hen in drie groepen, nam zelf over een groep het commando en stelde de beide anderen onder bevel van Porthos en Aramis.

Hierop begaf elke groep zich naar een der uitgangen van het paleis waar zij zich in hinderlaag opstelden.

D'Artagnan trad zonder schroom den hoofdingang binnen.

Ofschoon hij zich van alle kanten beschermd wist, voelde de jongeman zich toch niet volkomen gerust toen hij voetje voor voetje de breede trap opging. Zijn gedrag jegens Milady leek min of meer op verraad en hij vermoedde een politieke betrekking tusschen haar en den kardinaal. Voorts was de Wardes, dien hij zich nu ook niet juist tot vriend had gemaakt, een der getrouwen Zijner Eminentie en d'Artagnan wist, dat de kardinaal, hoe hard ook jegens zijn vijanden, zeer gehecht was aan zijn vrienden.

Indien de Wardes de geheele geschiedenis aan den kardinaal heeft verteld, hetgeen niet te betwijfelen valt, en hij mij herkend heeft, wat waarschijnlijk is, mag ik mezelf als verloren beschouwen, dacht d'Artagnan hoofdschuddend. Maar waarom heeft hij tot vandaag gewacht? Doch dat is heel eenvoudig: Milady heeft zich over mij beklaagd met die huichelachtige smart, die haar zoo interessant maakt. Deze laatste misdaad van mij heeft blijkbaar den kelk doen overloopen.

Gelukkig, stelde hij zichzelf gerust, dat mijn vrienden beneden zijn. Zij zullen mij niet goedschiks laten wegvoeren! Toch kan de compagnie van mijnheer de Tréville alleen niet den oorlog volhouden tegen den kardinaal, die over alle macht in Frankrijk beschikt en tegenover wien de koningin haar macht en de koning zijn wil verloren hebben. D'Artagnan, mijn jongen, je bent dapper, je hebt je goede hoedanigheden, maar de vrouwen zullen je nog in het verderf storten!

Hij was tot deze sombere conclusie gekomen, toen hij de antichambre binnentrad. Hij gaf zijn brief aan den dienstdoenden bode, die hem in de wachtkamer liet en met den brief het paleis inging.

In de wachtkamer bevonden zich vijf of zes gardes van den kardinaal, die d'Artagnan herkenden en, wetend dat hij het was, die Jussac gewond had, op een zeer speciale manier glimlachten.

Dit lachen leek d'Artagnan een kwaad voorteeken, doch daar onze Gasconjer niet licht te intimideeren was, of liever, door den hoogmoed, eigen aan alle Gasconjers, goed kon verbergen, welk gevoel er in hem omging, vooral als dat gevoel vrees was, richtte hij zich fier op tusschen de heeren gardes, en wachtte, met de hand op de heup, in een houding die bepaald majestueus mocht heeten.

De bode kwam terug en wenkte d'Artagnan, hem te volgen. De jongeman meende de gardes achter zich te hooren fluisteren.

Hij liep een gang door, en trad een zaal binnen en vervolgens een bibliotheek, waar een man achter een bureau zat te schrijven.

De bode diende hem aan en verwijderde zich zonder een

woord te spreken. D'Artagnan bleef staan en bekeek den man aan de schrijftafel. Aanvankelijk meende hij, dat het een rechter was, die zijn dossier zat door te bladeren, doch weldra bemerkte hij, dat de onbekende zat te schrijven of liever, regels van ongelijke lengte verbeterde. Hij telde de lettergrepen op zijn vingers en deze laatste bijzonderheid overtuigde d'Artagnan, dat hij een dichter voor zich had. Na enkele oogenblikken klapte de dichter het manuscript, waarvan de omslag den titel MIRAME, *Treurspel in vijf bedrijven*, droeg dicht en hief het hoofd op.

D'Artagnan herkende den kardinaal.

XL.

EEN VREESELIJK VISIOEN.

De kardinaal liet zijn wang in zijn hand rusten, den elleboog op het manuscript gesteund, en keek den jongeman aan. Er bestond geen doordringender blik dan die van kardinaal de Richelieu, en d'Artagnan voelde dien blik zijn aderen doorbranden als de gloed van de koorts.

Toch wist hij zich goed te houden. Met zijn hoed in de hand stond hij de bevelen van Zijne Eminentie af te wachten, zonder trots, doch ook zonder veel nederigheid.

— Mijnheer, sprak de kardinaal, zijt gij een d'Artagnan uit Béarn?

— Ja, Monseigneur, antwoordde de jongeman.

— Er zijn verschillende takken van het geslacht d'Artagnan in Tarbes en omgeving, zei de kardinaal, tot welken tak behoort gij?

— Ik ben de zoon van den d'Artagnan die de godsdienstoorlogen heeft meegemaakt onder Hendrik den Groote, den vader van Zijne Genadige Majesteit.

— Juist, juist. En gij zijt het die, een maand of acht geleden, uw geboortestreek hebt verlaten om in de hoofdstad uw fortuin te zoeken.

— Ja, Monseigneur.

— Gij hebt de reis gemaakt over Meung, waar u iets is overkomen, ik weet niet precies meer wat.... maar er moet iets gebeurd zijn.

— Monseigneur, hernam d'Artagnan, wat mij gebeurd is..

— Niet noodig, wenkte de kardinaal, met een glimlachje hetwelk verried, dat hij de geschiedenis even goed kende als hij die haar wilde vertellen, niet noodig. U hadt een aanbevelingsbrief van mijnheer de Tréville, nietwaar?

— Ja Monseigneur, doch juist die ongelukkige geschiedenis van Meung, die....

— De brief is verloren geraakt, hernam Zijne Eminentie, ik weet het. Mijnheer de Tréville is evenwel een bekwaam physionomist, iemand, die op het eerste gezicht zijn menschen kent. Hij heeft u daarom ingelijfd bij de compagnie van zijn zwager, den heer des Essarts, en u hoop gegeven, u te zijner tijd als musketier aan te nemen.

— Monseigneur is uitstekend ingelicht, zei d'Artagnan.

— Sinds dien tijd hebt gij al heel wat avonturen gehad. Gij hebt achter het Karmelietenklooster gewandeld op een dag dien ge beter elders hadt kunnen doorbrengen, vervolgens hebt ge met uw vrienden een badreisje naar Forges ondernomen; zij zijn onderweg blijven steken, doch gij hebt uw weg voortgezet. Dat sprak ook vanzelf, want gij hadt zaken te doen in Engeland.

— Monseigneur, zei d'Artagnan beteuterd, ik ging....

— Op jacht, naar Windsor of elders, dat gaat niemand aan. Ik weet het, daar het mijn beroep is, alles te weten. Bij uw terugkeer in Frankrijk zijt ge ontvangen door een zeer verheven personage en ik zie met genoegen, dat ge het souvenir aan die ontvangst in eere houdt.

D'Artagnan legde snel de hand op den ring van de koningin en draaide den steen naar binnen, doch het was reeds te laat.

— Den volgenden ochtend hebt ge bezoek ontvangen van den heer de Cavois, vervolgde de kardinaal, hij kwam u verzoeken, u hierheen te begeven, doch gij hebt aan die uitnoodiging geen gevolg gegeven, hetgeen zeer verkeerd van u was.

— Monseigneur, ik vreesde het misnoegen van Uwe Eminentie te hebben opgewekt.

— Wat? Waarom, mijnheer? Omdat ge de bevelen van uw meerderen met meer doorzicht en moed dan wie ook hebt

uitgevoerd? Mijn misnoegen opwekken, wanneer gij niets dan lof verdient! Alleen menschen die niet gehoorzamen, worden gestraft, doch niet zij die, gelijk gij, wel gehoorzamen.... te goed zelfs. Zoek eens in uw herinnering, wat de datum was van den dag waarop ik u liet verzoeken hier te komen, en tracht u dan te bezinnen, wat er dienzelfden avond gebeurde.

Het was de avond van de ontvoering van mevrouw Bonacieux. D'Artagnan huiverde en bedacht, dat de arme jonge vrouw hem geen halfuur geleden voorbij was gekomen, ongetwijfeld voortgejaagd door dezelfde macht die haar had doen verdwijnen.

— Kortom, ging de kardinaal voort, daar ik in langen tijd niets omtrent u had vernomen, wilde ik weten, wat er van u geworden was. Bovendien zijt ge mij wel eenigen dank verschuldigd: gij moet bemerkt hebben, dat ge reeds bij verschillende gelegenheden gespaard zijt!

D'Artagnan boog eerbiedig.

— Dit geschiedde niet alleen uit een natuurlijke overweging van billijkheid, vervolgde de Richelieu, doch ook in verband met een plan, dat ik te uwen aanzien had beraamd.

D'Artagnan werd steeds verwonderder.

— Ik had u dit plan willen voorleggen bij mijn eerste uitnoodiging, doch ge zijt niet gekomen. Gelukkig is door die vertraging nog niets verloren, ik kan het u ook vanavond zeggen. Ga tegenover mij zitten, mijnheer d'Artagnan, een edelman als gij behoeft mij niet staande aan te hooren.

En de kardinaal wees met de hand naar een stoel, doch de jongeman was zoo verbaasd over hetgeen er gebeurde, dat hij, alvorens te gehoorzamen een tweede teeken van zijn gastheer afwachtte.

— Gij zijt moedig, mijnheer d'Artagnan, vervolgde Zijne Eminentie, gij zijt voorzichtig, en dat is nog meer waard. Ik voor mij houd van mannen die hersens en moed hebben, doch zoo jong als ge zijt, hebt ge reeds machtige vijanden, die u, wanneer ge niet op uw hoede zijt, in het verderf zullen storten.

— En dat zal hun gemakkelijk genoeg vallen, Monseigneur, zuchtte de jongeman, want zij zijn sterk en worden van verschillende kanten gesteund, terwijl ik alleen sta.

— Dat is waar, doch hoe alleen ge ook staat, ge hebt al heel wat volbracht en gij zult nog meer volbrengen, daar twijfel ik niet aan. Gij hebt echter een gids noodig in de avontuurlijke loopbaan die ge hebt gekozen, want, zoo ik mij niet vergis, zijt ge naar Parijs gekomen met het eerzuchtig doel, er uw fortuin te maken.

— Ik ben in de jaren van de dwaze verwachtingen, Monseigneur, merkte d'Artagnan op.

— Alleen dwazen koesteren dwaze verwachtingen, mijnheer, en gij zijt een verstandig jongmensch. Komaan, wat zoudt ge zeggen van een aanstelling in mijn lijfwacht, bijvoorbeeld als vaandrig, en het bevel over een compagnie, na den veldtocht?

— O Monseigneur!

— Dat neemt gij aan, nietwaar?

— Monseigneur.... hernam d'Artagnan, zeer verlegen.

— Wat, gij weigert toch niet? vroeg de kardinaal op een toon van de grootste verbazing.

— Ik dien bij de gardes van Zijne Majesteit, Monseigneur, en ik heb geen enkele reden tot ontevredenheid.

— Maar het schijnt mij toe, hernam Zijne Eminentie, dat mijn gardes ook de gardes van Zijne Majesteit zijn en dat men, tot welk Fransch corps men behoort, den koning dient!

— Monseigneur, ik vrees dat Uwe Eminentie mijn woorden verkeerd heeft uitgelegd.

— Gij hebt een voorwendsel noodig, nietwaar? Gij hebt er een. De bevordering, de veldtocht, de gelegenheid die u geboden wordt, dit alles is genoeg voor het oog der wereld. Voor uzelf: de bescherming, die ik u aanbied. Gij moet namelijk weten, mijnheer d'Artagnan, dat er ernstige klachten over uw

gedrag zijn binnengekomen. Ik geloof, dat gij uw dagen en nachten niet uitsluitend aan den dienst des konings wijdt.

D'Artagnan bloosde.

— Overigens, vervolgde de kardinaal, terwijl hij de hand op een stapel papieren legde, heb ik hier een heel dossier stukken, u betreffende, doch alvorens die te lezen, heb ik eerst met u willen spreken. Ik weet, dat u een doortastend man bent en ik ben bereid te zorgen, dat uw diensten u tot voordeel kunnen leiden. Denk dus goed na, eer ge een besluit neemt.

— Uw goedheid maakt mij beschaamd, zei d'Artagnan, en ik zie, dat Uwe Eminentie grootmoedig is, zóó grootmoedig, dat ik me nietig als een aardworm voel, doch als Uwe Eminentie mij toestaat, openhartig te spreken....

D'Artagnan wachtte.

— Ja, spreek.

— Welnu, dan wil ik Uwe Eminentie bekennen, dat al mijn vrienden bij de musketiers en gardes des konings dienen, en al mijn vijanden, door een ongelukkig toeval, in dienst van Uwe Eminentie zijn, zoodat ik, door uw aanbod te aanvaarden, aan den eenen kant ontstemming wek en aan den anderen kant slecht ontvangen zal worden.

— Hebt ge wellicht reeds het hoogmoedige denkbeeld, dat ik u niet aanbied wat ge waard zijt, mijnheer? vroeg de kardinaal met een minachtend glimlachje.

— Uwe Eminentie is veel te goed voor mij, en juist daarom meen ik, niet voldoende gedaan te hebben om die goedheid te verdienen. Het beleg van La Rochelle staat voor de deur, Eminentie, ik zal onder uw oogen dienen en indien ik het geluk mag hebben, mij bij dat beleg te onderscheiden, dan heb ik tenminste de een of andere kloeke daad verricht, die mij de bescherming, welke mij thans wordt geboden, waardig maakt. Alles heeft zijn tijd, Monseigneur; misschien zal ik later het recht hebben, mijn arm voor u te geven, terwijl ik dien thans eerder zou verkoopen!

— Dat wil dus zeggen, dat gij mijn dienst weigert, sprak

de kardinaal op een toon van spijt waaruit niettemin een zekere achting klonk. Wees dan vrij in uw haat en in uw genegenheid.

— Monseigneur....

— Het is goed, zei de kardinaal, ik neem u niets kwalijk, doch gij begrijpt: zijn vrienden moet men beschermen en beloonen, doch zijn vijanden is men niets verschuldigd en toch zal ik u een raad geven: wees op uw hoede, mijnheer d'Artagnan, want van het oogenblik af, dat ik mijn handen van u aftrek, geef ik voor uw leven geen duit meer.

— Ik zal mijn best doen, Monseigneur, antwoordde de Gasconjer, zeker van zijn zaak.

— Bedenk later, en op een bepaald oogenblik, als u een ongeluk overkomt, zeide Richelieu nadrukkelijk, dat ik het ben die u heb laten roepen en dat ik heb gedaan wat ik kon om dat ongeluk van u af te wenden.

— Wat er ook gebeurt, zei d'Artagnan, terwijl hij boog met de hand op zijn hart, ik zal Uwe Eminentie altijd dankbaar zijn voor hetgeen Zij heden voor mij gedaan heeft.

— Welnu dan, zooals gij zegt, mijnheer d'Artagnan, zullen wij elkaar na den veldtocht weerzien; ik zal u niet uit het oog verliezen want ik zal meetrekken, zei de kardinaal, op een schitterende wapenrusting wijzende, en bij onzen terugkeer zullen wij de rekening opmaken.

— Monseigneur, riep d'Artagnan uit, spaar mij het gewicht van Uw ongenade; blijf onzijdig, Monseigneur, zoolang gij vindt, dat ik mij als edelman gedraag.

— Jongeman, antwoordde Richelieu, indien ik nog eens de gelegenheid heb u te zeggen, wat ik u vandaag gezegd heb, beloof ik u, dat te doen.

Deze laatste woorden van den kardinaal drukten een vreeselijken twijfel uit; d'Artagnan was er meer door getroffen dan door een bedreiging, want dit was een waarschuwing. De kardinaal probeerde dus hem te behoeden voor een ramp, die hem boven het hoofd hing. Hij opende den mond ten antwoord,

doch de kardinaal wenkte hem met een hooghartig gebaar, dat hij kon gaan.

D'Artagnan ging de kamer uit; bij de deur dreigde het hart hem in de schoenen te zinken en het scheelde maar weinig of hij was weer naar binnen gegaan. Doch het ernstige, strenge gelaat van Athos verscheen hem voor den geest: wanneer hij het voorstel van den kardinaal aannam, zou Athos hem de hand weigeren; Athos zou hem verloochenen.

Dit was de vrees die hem terughield; zóó groot is de invloed van een werkelijk hoogstaand karakter op allen, die ermee in aanraking komen.

D'Artagnan ging naar beneden langs dezelfde trap waarlangs hij was gekomen en vond voor de deur Athos en de vier musketiers, die zijn terugkeer afwachtten en ongerust begonnen te worden. D'Artagnan stelde hen met een enkel woord gerust en Planchet ging de drie andere posten waarschuwen, dat het onnoodig was langer op wacht te staan, daar zijn meester het paleis ongedeerd had verlaten.

Zij begaven zich allen naar de woning van Athos, waar Aramis en Porthos naar de reden van dit vreemde onderhoud vroegen, maar d'Artagnan bepaalde zich ertoe, hun te zeggen, dat Richelieu hem had laten komen, om hem voor te stellen, met den rang van vaandrig in zijn dienst te treden en dat hij dit geweigerd had.

— En daar heb je gelijk in gehad, riepen Aramis en Porthos als uit één mond.

Athos verzonk in droomerig gepeins en zei niets, doch toen ze alleen waren, sprak hij:

— Je hebt gedaan wat je doen moest, d'Artagnan, maar het was misschien toch niet goed.

D'Artagnan zuchtte: deze stem paarde zich aan een stem in zijn binnenste, die hem waarschuwde, dat groote ongelukken hem dreigden.

De volgende dag ging met het maken van voorbereidselen voor het vertrek heen; d'Artagnan ging afscheid nemen van

den heer de Tréville. Op dat oogenblik geloofde men nog, dat de scheiding van gardes en musketiers slechts van tijdelijken aard zou zijn, daar de koning denzelfden dag zitting moest houden en den volgenden dag zou vertrekken. De Tréville vroeg dus alleen aan d'Artagnan, of hij nog iets noodig had, waarop d'Artagnan fier antwoordde, dat hij alles had wat hij behoefde.

De nacht vereenigde de kameraden van de compagnie van Des Essarts en die van De Tréville, die op vriendschappelijken voet stonden. Zij gingen uiteen om elkaar weer te zien, wanneer het God behaagde en als het God behaagde. Zooals men zich kan voorstellen, ging het dien nacht buitengewoon luidruchtig toe, daar men in dergelijke gevallen de uiterste bezorgdheid slechts met de uiterste zorgeloosheid kan bestrijden.

Den volgenden dag, op het eerste trompetgeschal namen de vrienden afscheid; de musketiers gingen naar het huis van de Tréville, de gardes naar dat van Des Essarts. Beide commandanten brachten dadelijk hun compagnie naar het Louvre, waar zij door den koning werden geinspecteerd.

De koning was verdrietig en zag er ziek uit, hetgeen aan zijn houding afbreuk deed. De koorts had hem den vorigen dag temidden van de zitting overvallen. Desniettemin was hij besloten, denzelfden avond te vertrekken, en ondanks alle waarschuwingen had hij deze inspectie willen houden, daar hij hoopte, door de eerste krachtsinspanning, de ziekte die dreigde zich van hem meester te maken, te overwinnen.

Toen de parade was afgeloopen, ging alleen de garde weg, want de musketiers zouden tegelijk met den koning vertrekken; dit stelde Porthos in de gelegenheid, zich in zijn prachtige uitrusting even in de rue aux Ours te vertoonen.

Mevrouw Coquenard zag hem in zijn nieuw uniform en op zijn mooi paard voorbijkomen. Zij hield teveel van Porthos om hem zoo te laten vertrekken, dus gaf zij hem een teeken af te stijgen en bij haar te komen. Porthos was geweldig; zijn sporen rinkelden, zijn kuras blonk, en zijn degen sloeg vervaarlijk

tegen zijn kuiten. Dezen keer bekroop de klerken niet de minste lust tot lachen, want Porthos zag er uit als een bekkensnijder.

De musketier werd bij mijnheer Coquenard binnengelaten, wiens kleine, grijze oogjes flonkerden van toorn, toen hij zijn neef zoo spiksplinternieuw uitgedost zag. Er was echter iets, dat hem heimelijk troostte, namelijk dat, zooals men alom verzekerde, zij het hard te verduren zouden hebben. Hij hoopte in zijn hart, dat Porthos op het slagveld gedood zou worden.

Porthos nam afscheid van mr. Coquenard, die hem allen mogelijken voorspoed toewenschte. Wat mevrouw Coquenard betreft, deze kon haar tranen niet weerhouden, doch men maakte geen enkele ondeugende gevolgtrekking uit haar tranen, daar men wist, dat zij erg aan haar familie gehecht was, waarover zij ook altijd met haar man kibbelde.

Maar het eigenlijke afscheid had plaats in de kamer van mevrouw Coquenard. Het was hartverscheurend.

Zoolang zij haar minnaar met de blikken kon volgen, hing zij uit het raam met haar zakdoek te zwaaien, zoodat het leek alsof ze zich naar beneden wilde gooien. Porthos aansvaardde al deze eerbewijzen als iemand, die eraan gewoon is. Eerst aan den hoek van de straat nam hij zijn hoed af en wuifde er mee tot afscheid.

Aramis schreef een langen brief. Aan wien? Dat wist niemand. In de aangrenzende kamer wachtte Ketty, die nog denzelfden avond naar Tours zou vertrekken.

Athos dronk met kleine teugjes zijn laatste flesch Spaanschen wijn uit.

En in dien tusschentijd marcheerde d'Artagnan met zijn compagnie.

In de voorstad Saint-Antoine gekomen, keerde hij zich om ten einde schalks naar de Bastille te kijken, maar daar hij alleen naar de Bastille keek, bemerkte hij niet, dat Milady, die op een appelschimmel gezeten was, hem met den vinger aanduidde aan twee verdacht uitziende mannen, die terstond op den troep afkwamen om hem op te nemen. Op hun vragenden blik gaf

Milady met een teeken te kennen, dat hij het was. Daarop, overtuigd, dat er geen misverstand bij de uitvoering van haar bevelen mogelijk was, spoorde zij haar paard aan en reed heen.

De beide mannen volgden den troep tot buiten Saint-Antoine, waar zij twee paarden, die reeds door knechten voor hen gereed werden gehouden, bestegen.

XLI.

HET BELEG VAN LA ROCHELLE.

Het beleg van La Rochellé is een der grootste politieke gebeurtenissen onder het bewind van Lodewijk XIII en een der gewichtigste militaire ondernemingen van kardinaal de Richelieu. Het is dus interessant en zelfs noodzakelijk, dat wij er eenige aandacht aan besteden, temeer, daar enkele bijzonderheden uit het beleg te innig met den draad van deze geschiedenis verbonden zijn, om ze zonder meer voorbij te gaan.

De staatkundige bedoelingen van den kardinaal, die aan dit beleg ten grondslag lagen, waren zeér belangrijk. Deze zullen wij het eerst bespreken, om daarna over te gaan tot zijn meer persoonlijke overwegingén, die misschien van niet minder invloed waren op de daden van Zijne Eminentie dan de eerste.

Van de steden, die Hendrik IV als vestingen aan de Hugenoten had afgestaan, was nog alleen La Rochelle over. Het gold hier dus de vernietiging van het laatste bolwerk van het Calvinisme, dat door Frankrijk als een haard van opstanden en oorlogen werd beschouwd.

Spanjaarden, Engelschen, Italianen, avonturiers van allerlei nationaliteit, huursoldaten van elk slag, schaarden zich bij het eerste sein onder de vlag der Protestanten en vèreenigden zich tot een wijdvertakte organisatie, die zich gemakkelijk op alle punten van Europa nestelde.

La Rochelle, dat een nieuwe belangrijkheid had gewonnen door de vernietiging der andere Calvinistische steden, was dus

een haard van twist en intrige geworden, en wat meer zegt: zijn haven was de laatste toegangspoort voor de Engelschen in het Fransche koninkrijk. Door deze poort voor Engeland, Frankrijks eeuwigen vijand, te sluiten, voltooide de kardinaal het werk van Jeanne d'Arc en den hertog de Guise.

Bassompierre, die tegelijkertijd Protestant en Katholiek was, Protestant uit overtuiging en Katholiek als Commandeur der Orde van den H. Geest, Bassompierre, die Duitscher van geboorte en Franschman in zijn hart was, Bassompierre die een bijzonder commando bij het beleg van La Rochelle voerde, sprak dan ook aan de spits van eenige andere, eveneens Protestantsche, edellieden:

— Gij zult zien, heeren, dat wij dom genoeg zullen zijn, La Rochelle in te nemen!

En Bassompierre had gelijk: de kanonnade van het eiland Ré leek een vóóroefening tot de dragonnade der Cévennes en de inneming van La Rochelle was de inleiding tot de herroeping het edict van Nantes.

Doch zooals wij reeds zeiden, naast de inzichten van den minister die tot de geschiedenis behooren, moet de kroniekschrijver ook de nevenbedoelingen van den teleurgestelden minnaar en jaloerschen rivaal in Richelieu aanstippen.

Het is algemeen bekend, dat Richelieu op de koningin verliefd was geweest. Of die liefde ook politieke bijgedachten in zich borg, of dat zij werkelijk een dier hartstochten was, welke Anna van Oostenrijk de mannen in haar omgeving wist in te boezemen, kan niemand zeggen, doch wel hebben wij in het voorafgaande beschreven, dat hij tot tweemaal toe verslagen was door Buckingham. De diepste vernedering was voor hem de geschiedenis der diamanten gespen geweest, waarbij hij zich door den ijver der drie musketiers en den moed van d'Artagnan zoo wreed bedrogen had gezien.

Het ging er dus voor Richelieu niet alleen om, Frankrijk van een vijand te bevrijden, doch ook, zichzelf op een medeminnaar te wreken. De overwinning moest bovendien geweldig en schitte-

rend zijn, een man, die alle krachten van een koninkrijk als een degen in de hand had, waardig.

Richelieu wist, dat hij, door Engeland te bestrijden, Buckingham bestreed, door Engeland te overwinnen, Buckingham overwon, door Engeland in het oog van Europa te vernederen, Buckingham in het oog der koningin vernederde.

Buckingham, van zijn kant, al stelde hij de eer van zijn land op den voorgrond, werd door precies dezelfde belangen gedreven als de kardinaal. Ook hij trachtte naar wraak: men had hem in Frankrijk als gezant geweigerd, nu wilde hij er als overwinnaar binnentreden.

Wij kunnen hier dus uit opmaken, dat de eigenlijke inzet van dit spel, dat de twee machtigste rijken van Europa terwille van twee verliefde mannen speelden, niets anders was dan een blik van Anna van Oostenrijk.

Het eerste voordeel was voor den hertog van Buckingham geweest: onverwachts met negentig schepen en tienduizend man in het gezicht van het eiland Ré gekomen, gelukte het hem, den graaf de Toirac, den bevelhebber van het eiland, te verrassen en, na een bloedig gevecht, diens ontscheping te bewerkstelligen.

Wij willen er even in het voorbijgaan aan herinneren, dat in dit gevecht baron de Chantal sneuvelde, en dat deze baron de Chantal een weesje van achttien maanden naliet. Dit weesje was de latere mevrouw de Sévigné.

Graaf de Toirac trok zich terug in de citadel Saint-Martin en bemande het kleine fort de la Prée met een honderdtal soldaten.

Deze gebeurtenissen verhaastten het besluit van den kardinaal, en in afwachting dat de koning en hijzelf het opperbevel bij de belegering van La Rochelle op zich zouden nemen, had hij Monsieur, den broeder des konings reeds vooruitgezonden om de eerste werkzaamheden te leiden en alle troepen waarover hij beschikte, naar het oorlogstooneel gestuurd.

Van deze voorhoede maakte onze vriend d'Artagnan deel uit.

De koning zou, gelijk wij gezegd hebben, terstond na de raadszitting volgen, doch na die zitting, den 23sten Juni, voelde hij zich koortsig. Hij wilde toch vertrekken, doch zag zich genoodzaakt, te Villeroy zijn reis te onderbreken.

Wanneer de koning zich ophield, moesten ook de musketiers blijven, zoodat d'Artagnan, die nog als eenvoudig gardesoldaat was meegetrokken, zich voorloopig gescheiden zag van zijn trouwe vrienden Athos, Porthos en Aramis. Deze scheiding, die hem zeer onaangenaam was, zou hem zeker nog meer hebben verontrust, wanneer hij een vermoeden had gehad van de gevaren, die hem omringden.

Niettemin kwam hij behouden in het legerkamp voor La Rochelle aan.

Alles was in denzelfden toestand. De hertog van Buckingham en zijn Engelsche troepen, meesters van het eiland Ré, gingen voort, doch zonder succes, de citadel Saint-Martin en het fort la Prée te belegeren. Sedert twee dagen waren de vijandelijkheden met La Rochelle begonnen naar aanleiding van het opwerpen van een vesting in de nabijheid der stad door den hertog van Angoulême.

De gardes van des Essarts waren ingekwartierd bij de Minderbroeders. Doch wij herinneren ons, dat d'Artagnan door zijn liefde voor de musketiers weinig vrienden bij zijn eigen compagnie had gemaakt. Hij was dus aan zichzelf en zijn eigen overpeinzingen overgelaten.

Deze overpeinzingen waren niet rooskleurig. Sinds zijn aankomst in Parijs had hij zich met de publieke zaken beziggehouden, doch zelf was hij er niet op vooruitgegaan, zoomin wat liefde als wat fortuin betrof.

De eenige vrouw, die hij werkelijk liefhad, was mevrouw Bonacieux, en zij was verdwenen zonder dat hij had kunnen ontdekken wat er van haar was geworden. Wat zijn fortuin betrof: hij, onaanzienlijk jonkertje, had zich tot vijand gemaakt van den kardinaal, voor wien de grootsten in den lande, de koning het allereerst, sidderden.

Deze man kon hem verpletteren, en toch had hij het met gedaan. D'Artagnan beschouwde die goede gezindheid als een licht dat hem een betere toekomst deed zien.

Voorts had hij zich een tweeden vijand op den hals gehaald, minder geducht, maar toch ook niet gering, namelijk Milady.

Tegenover dit alles stond de gunst van de koningen, doch dit was eigenlijk een reden tot vervolging temeer. Haar bescherming was weinig waard, gezien de gebeurtenissen te Chalais en de ontvoering van mevrouw Bonacieux.

Wat hij nu eigenlijk bij dit alles had gewonnen, was de diamant van vijf of zes duizend franken, dien hij aan den vinger droeg. Toch keerde d'Artagnan altijd weer terug tot het besluit, dien ring te bewaren als herkenningsteeken bij de koningin. Hij bezat dus, aan geldelijke waarde, niet meer dan de keisteenen, waar hij met zijn voet op liep.

Wij zeiden: de keisteenen waar d'Artagnan op liep, want hij maakte zelf deze bittere opmerking terwijl hij over een aardig weggetje wandelde dat van het kamp naar het dichtsbijzijnde dorp leidde. Deze wandeling bracht hem echter verder dan hij dacht, want de schemering viel reeds in, toen hij plotseling in de laatste stralen der ondergaande zon den loop van een musket zag blinken.

D'Artagnan was bijdehand genoeg, om te begrijpen, dat dit musket daar niet uit zichzelf was gekomen en dat degene die er mee achter een haag was gekropen, dit niet uit vriendschappelijke bedoelingen deed. Hij besloot dus, zich uit de voeten te maken, toen hij eensklaps aan den anderen kant, achter een rots. het uiteinde van een tweede musket ontwaarde.

Hij was ongetwijfeld in een hinderlaag terechtgekomen.

De jongeman richtte den blik op het eerste musket en bemerkte met schrik, dat het daalde tot op de hoogte van zijn hoofd, doch zoodra hij zag dat de opening van den loop op diezelfde hoogte bleef, wierp hij zich voorover op den grond. Tegelijkertijd ging het schot af en hoorde hij den kogel over zijn hoofd fluiten.

Er viel geen tijd te verliezen. D'Artagnan kwam met een sprong overeind en op hetzelfde oogenblik drong uit het tweede musket een kogel in den grond, op de plek, waar hij zoojuist had gelegen.

D'Artagnan behoorde niet tot die onbesuisden, die een dwazen dood zoeken, alleen maar dat men niet van hen kan zeggen, dat zij een pas achteruit zijn gegaan; bovendien was hier geen sprake van moed, hij was in een moordkuil gevallen.

"Als het derde schot afgaat, ben ik dood," dacht hij.

En hij nam de beenen en liep, met de snelheid van een echten Gasconjer, in de richting van het kamp, doch hoe snel hij ook vluchtte, degene, die het eerste musket had afgeschoten, had reeds den tijd gevonden het opnieuw te laden. Hij mikte zóó goed, dat de kogel d'Artagnan's hoed doorboorde en dien tien pas ver deed wegvliegen. Daar de jongeman geen anderen hoed had, raapte hij hem onder het voortloopen op; hij kwam bevend en bleek in het kamp, en ging, zonder iemand iets van het gebeurde te vertellen, zwijgend zitten nadenken.

Het voorval kon drie oorzaken hebben.

De eerste en natuurlijkste was, dat het een hinderlaag van de bewoners van La Rochelle was, die waarschijnlijk gaarne een garde van Zijne Majesteit wilden neerschieten, ten eerste omdat dat weer een vijand minder zou zijn, ten tweede ter wille van de beurs, die zulk een vijand bij zich kon hebben.

D'Artagnan bekeek zijn hoed, onderzocht het door den kogel veroorzaakte gat en schudde het hoofd. Het kon geen musketkogel geweest zijn, het was er een van een buks. De juistheid van het schot had hem al zooiets doen vermoeden. Het was een particulier schutter geweest en geen militair, want de kogel was niet van het gewone kaliber.

Wellicht was het een souvenirtje van den kardinaal. Wij herinneren ons, dat d'Artagnan zich juist toen hij den loop van het geweer in de zon zag blinken, verontrustte over de welwillendheid van Zijne Eminentie.

Maar neen.... tegenover lieden waarnaar hij slechts de

hand hoefde uitstrekken, bediende Zijne Eminentie zich zelden van dergelijke middelen.

In de derde plaats kon het een wraak van Milady zijn.

Dit was nog het meest waarschijnlijke van alles.

Vruchteloos zocht d'Artagnan in zijn herinnering naar de gelaatstrekken of de kleeding van zijn aanvallers, doch zijn haastige vlucht had hem onmogelijk gemaakt ook maar iets op te merken.

— Och mijn arme vrienden, zuchtte hij, waar zijn jelui! Wat mis ik jelui toch!

D'Artagnan bracht een ellendigen nacht door. Drie of vier keer sprong hij overeind in de verbeelding, dat iemand zijn bed naderde om hem met een dolk te doorsteken. De dag brak echter aan, zonder dat gedurende de duisternis iets ongewoons was geschied.

D'Artagnan was er echter vast van overtuigd, dat uitstel ook in dit geval nog geen afstel was.

Hij bleef den geheelen dag thuis, zich jegens zich zelf verontschuldigend, dat het zulk slecht weer was.

Den volgenden ochtend om negen uur werd er uitgerukt. De hertog van Orleans inspecteerde de wachtposten.... De gardes stelden zich op in slagorde en d'Artagnan nam snel zijn plaats tusschen zijn kameraden in.

Monsieur inspecteerde het front en alle hooge officieren traden op hem toe om hem hun opwachting te maken, onder hen ook de heer des Essarts, de kapitein der gardes.

Na enkele oogenblikken scheen het d'Artagnan, dat des Essarts hem een teeken gaf, naderbij te komen; hij wachtte op een tweeden wenk van zijn kapitein, vreezend, dat hij zich vergist had, doch het teeken werd inderdaad herhaald, waarop d'Artagnan uit de gelederen trad om zijn bevelen in ontvangst te nemen.

— Monsieur heeft mannen noodig voor een gevaarlijke opdracht, fluisterde des Essarts, doch een opdracht welke dengene

die er zich goed van kwijt, tot eer kan strekken. Ik heb u daarom gewenkt, u gereed te houden.

— Dank u, kapitein, antwoordde d'Artagnan, die niets liever wilde dan zich in het bijzijn van den luitenant-generaal onderscheiden.

Het bleek, dat de bewoners van La Rochelle bij nacht een uitval hadden ondernomen en een bolwerk hadden heroverd, waarvan het koninklijke leger zich twee dagen tevoren had meester gemaakt. Men moest daarom tot een looze verkenning overgaan, om te zien op welke wijze het bolwerk bewaakt werd.

Inderdaad verhief Monsieur na enkele oogenblikken zijn stem en sprak:

— Ik heb voor die taak drie of vier vrijwilligers noodig, aangevoerd door een betrouwbaar man.

— Een betrouwbaar man heb ik bij de hand, Hoogheid, sprak des Essarts, op d'Artagnan wijzend, en wat de overigen betreft, Uwe Hoogheid behoeft slechts Haar bedoelingen kenbaar te maken en zij zullen er zijn.

— Wie is bereid met mij den dood te trotseeren? riep d'Artagnan, zijn degen opheffend.

Terstond kwamen twee zijner kameraden van de gardes naar voren, twee andere soldaten voegden zich bij hen, zoodat het vereischte aantal aanwezig was. D'Artagnan wees allen, die zich daarna aanboden, af, om de eersten niet te passeeren.

Men was niet zeker, of na de herovering van het bolwerk de bewoners van La Rochelle er een bezetting hadden aangesteld. De zaak moest dus tamelijk van nabij onderzocht worden om te weten hoe er gehandeld moest worden.

D'Artagnan vertrok met zijn vier man en volgde de loopgraaf; de twee gardes liepen naast hem, de beide soldaten er achter.

Zij waren tot op ongeveer honderd pas bij het bolwerk gekomen, toen d'Artagnan omkeek en bemerkte dat de soldaten verdwenen waren. Hij meende, dat zij uit vrees waren achter-

gebleven en vervolgde zijn weg. Aan het eind van de loopgraaf bevond men zich op zestig pas van het bolwerk.

Er was niemand te zien; het bolwerk scheen verlaten.

De drie waaghalzen raadpleegden elkaar, of zij nog verder zouden gaan, toen eensklaps een wolk van rook den reusachtigen steenhoop aan hun blikken onttrok en zoowat 'n twaalf kogels om de ooren van d'Artagnan en zijn makkers vlogen.

Zij wisten nu wat zij weten wilden: het bolwerk werd bewaakt. Langer op die plek te blijven, ware nuttelooze waaghalzerij geweest.

D'Artagnan en de beide gardes keerden dus terug en begonnen een aftocht, die veel op een vlucht geleek. Aan het eind van de loopgraaf, die hun tot verschansing diende, viel een der gardes, door een kogel in de borst getroffen, terwijl de ander zijn vlucht naar het kamp voortzette. D'Artagnan echter wilde zijn gevallen makker niet in den steek laten en boog zich over hem heen, om hem bij het opstaan te helpen en naar het kamp terug te brengen, doch op dit oogenblik klonken twee schoten; het eerste verbrijzelde het hoofd van den gewonde, de andere kogel sloeg in een rots, na rakelings langs d'Artagnan te hebben gesuisd.

De jongeman wendde zich haastig om: de aanval kon niet van het bolwerk komen, daar hij door den hoek van de loopgraaf gedekt was. Doch nu herinnerde hij zich de beide soldaten, die hem verlaten hadden en tevens zijn beide aanvallers van twee dagen tevoren. Dezen keer moest hij er het zijne van hebben. Hij liet zich boven op het lichaam van zijn gesneuvelden kameraad vallen alsof hij zelf ook getroffen was.

Terstond zag hij twee hoofden opduiken boven een verlaten verschansing die op dertig pas afstands van de loopgraaf lag. Het waren inderdaad de beide soldaten. D'Artagnan had zich niet vergist. Zij hadden zich bij d'Artagnan aangesloten om hem straffeloos te kunnen dooden, daar zijn dood op rekening van den vijand zou worden geschreven.

Daar zij thans echter meenden, dat hij slechts gewond was

en dus hun misdaad kon verklappen, naderden zij om hem den genadeslag toe te brengen, doch, misleid door de list van d'Artagnan, verzuimden zij, hun geweren opnieuw te laden.

Toen zij dicht bij hem waren sprong d'Artagnan, die wel gezorgd had, zijn degen niet los te laten, overeind en stond meteen vlak voor hen.

De aanvallers begrepen, dat als zij in het kamp terugkwamen zonder dat hun tegenstander dood was, deze hen terstond als moordenaars zou aanklagen. Hun eerste gedachte was dus, naar den vijand over te loopen. Een hunner nam zijn geweer bij den loop en bediende zich ervan als een knots om d'Artagnan een geweldigen slag toe te brengen, doch deze week met een sprong opzij. De bandiet maakte van den vrijen doorgang gebruik om naar het bolwerk te vluchten.

De bezetting van het bolwerk wist natuurlijk niet, wat deze man bij hen kwam doen. Hij werd als een vijand ontvangen, en viel neer, door een kogel in den schouder getroffen.

Inmiddels had d'Artagnan zich op den tweeden soldaat geworpen, dien hij met zijn degen aanviel. De worsteling duurde niet lang; de ellendeling had geen ander wapen dan zijn ongeladen buks. De degen van den garde gleed langs het nutteloos geworden wapen en doorstak den lafaard de dij, zoodat hij ter aarde viel.

Terstond plaatste d'Artagnan hem de punt van zijn degen op de keel.

— Dood mij niet! kermde de bandiet. Genade, ik zal u alles bekennen!

— Is je geheim dan de moeite waard, dat ik je leven spaar? vroeg de jongeman, zijn degen terugtrekkend.

— Ja, althans als gij van oordeel zijt, dat het leven waarde heeft wanneer men tweeëntwintig jaar is, zooals gij, en het tot alles kan brengen, wanneer men zoo knap en moedig is.

— Ellendeling! vlug: wie heeft je opgedragen mij te vermoorden?

— Een vrouw, die ik niet ken, doch die men Milady noemt.

— Wanneer je die vrouw niet kent, hoe weet je dan haar naam?

— Mijn kameraad kende haar en noemde haar altijd zoo. Hij is het, met wien zij alles heeft besproken, niet ik. Hij heeft zelfs een brief van haar in zijn zak, die, naar ik haar heb hooren zeggen, voor u van groote waarde is.

— Waarom heb je je tot dezen aanval geleend?

— Hij heeft mij voorgesteld, gemeene zaak met hem te maken en ik heb toegestemd.

— Hoeveel heeft zij jelui gegeven voor die fraaie opdracht?

— Honderd louis d'or.

— Goed zoo, ik zie tenminste, dat ik iets waard ben in de oogen van Milady! Honderd louis d'or dat is een heel bedrag voor zulke vagebonden als jelui beiden. Ik begrijp dan ook wel, dat je er op in bent gegaan en ik wil je zelfs genade schenken, doch op één voorwaarde.

— Welke? vroeg de soldaat onrustig, daar hij bemerkte dat alles nog niet afgeloopen was.

— Dat je mij den brief komt brengen, dien je kameraad in zijn zak heeft.

— Maar u kunt me net zoo goed doodschieten! Hoe wilt ge, dat ik dien brief ga halen onder het vuur van het bolwerk?

— Ik zou er maar toe besluiten, vriend, anders sterf je oogenblikkelijk door mijn hand.

— Genade, mijnheer, heb medelijden met mij, in naam van de dame, die gij liefhebt en misschien dood waant, doch die het niet is!

De man riep het op zwakken toon, want tegelijk met zijn bloed begon hij zijn krachten te verliezen.

— Hoe weet je dat ik een dame liefheb en dat ik haar heb dood gewaand? vroeg d'Artagnan.

— Door den brief dien mijn kameraad in zijn zak heeft.

— Je ziet wel, dat ik dien brief moet hebben, hernam d'Ar-

d'Artagnan wordt in de loopgraaf overvallen.

tagnan, draal dus niet langer of, hoe groot ook mijn afkeer is, mijn degen ten tweeden male in het bloed van een ellendeling als jij te doopen, ik zal je op mijn woord van edelman. . . .

D'Artagnan sprak zijn bedreiging niet uit, doch zijn gebaar was zóó veelzeggend, dat de gewonde opstond en met den moed der wanhoop uitriep:

— Stil stil! Ik zal wel gaan!

D'Artagnan nam zijn buks, liet hem voorbijgaan en duwde hem den degen in de zijde.

Het was een afschuwelijk schouwspel hoe de rampzalige, die op zijn weg een lang spoor van bloed achterliet, en vaalbleek was door den naderenden dood, zich voortsleepte, trachten niet gezien te worden, tot aan de plek, waar het lichaam van zijn medeplichtige lag.

Het gelaat van den ongelukkige was met klam zweet bedekt en drukte zooveel pijn en angst uit, dat d'Artagnan medelijden met hem kreeg en op hem toetrad. Met een minachtenden blik sprak hij:

— Ik zal je laten zien welk verschil er bestaat tusschen een moedig man en een lafaard als jij; je kunt hier blijven en ik zal er zelf heengaan.

En met lichten tred, voordeelig gebruik makend van de gesteldheid van het terrein, naderde d'Artagnan den tweeden soldaat.

Er bestonden twee middelen om zijn doel te bereiken: den man op de plek zelf te fouilleeren, of hem mee te sleepen en in de loopgraaf te onderzoeken.

D'Artagnan gaf de voorkeur aan het tweede middel, en nam den bandiet bij den schouder, juist toen de vijand vuur gaf. Een siddering, een schok van het lichaam, dat hij in de armen hield, bewees d'Artagnan, dat degene, die hem had willen vermoorden, hem het leven had gered.

D'Artagnan keerde naar de loopgraaf terug en wierp het lijk naast den gewonde, die bleek als een doode was.

Hij begon dadelijk het lichaam te fouilleeren: een lederen

portefeuille, een beurs, welke klaarblijkelijk een deel van het geld bevatte, dat de bandiet had ontvangen, een beker met dobbelsteenen vormden de erfenis van den doode.

Hij liet den beker met de steenen liggen waar ze gevallen waren, wierp den gewonde de beurs toe en opende gretig de portefeuille.

Temidden van eenige onbelangrijke papieren vond hij den volgenden brief: deze was het, dien hij met levensgevaar was gaan halen:

> "Daar gij het spoor van deze vrouw hebt verloren en zij nu in veiligheid is in het klooster, waar gij haar nimmer hadt moeten laten aankomen, moet ge tenminste trachten, den man niet te missen: zoo niet, dan weet gij dat ik ver kan reiken en dat de honderd goudstukken die gij van mij hebt, u duur te staan zouden komen".

Geen handteekening. Toch was het duidelijk dat de brief van Milady afkomstig was. Bijgevolg bewaarde hij het epistel als bewijsstuk en begon, in veiligheid achter den hoek van de loopgraaf, den gewonde te ondervragen. Deze bekende, dat hij zich met zijn kameraad, die zoo juist gedood was, belast had een jonge vrouw, die Parijs door de poort van La Villette zou verlaten, te ontvoeren. Zij waren evenwel tien minuten te laat gekomen, omdat ze in een kroegje waren gaan drinken en haar zoodoende hadden gemist.

— Maar wat zouden jullie met die vrouw gedaan hebben? vroeg d'Artagnan angstig.

— Wij moesten haar naar een huis op de Place Royale brengen, zeide de gewonde.

— Ja, ja, mompelde d'Artagnan, dat komt uit, bij Milady zelf.

Nu begreep de jongeman vol huivering welke vreeselijke wraakzucht de vrouw dreef, om hem, zoowel als zij, die hem beminden in het verderf te storten, en hoeveel zij van de hofzaken

af moest weten, daar zij alles had ontdekt. Zonder twijfel had zij die inlichtingen van den kardinaal gekregen.

Maar plotseling begreep hij met een gevoel van oprechte vreugde, dat de koningin er in geslaagd was de gevangenis te ontdekken, waar de arme mevrouw Bonacieux voor haar toewijding moest boeten, en dat de bevrijding daarop gevolgd was. En de brief, dien hij van de jonge vrouw had ontvangen, en haar voorbijrijden op den weg van Chaillot, welk voorbijrijden wel een geestverschijning had geleken, werden hem nu duidelijk.

Zooals Athos voorspeld had, was het nu mogelijk mevrouw Bonacieux terug te vinden, en een klooster was niet onneembaar.

Deze gedachte riep in zijn hart gevoelens van barmhartigheid wakker. Hij keerde zich tot den gewonde die angstig alle gelaatsuitdrukkingen van d'Artagnan volgde en stak hem den arm toe met de woorden:

— Kom, ik wil je niet zoomaar aan je lot overlaten. Steun op mij en laten we naar het kamp terugkeeren.

— Ja, zei de gewonde, die zooveel grootmoedigheid nauwelijks kon gelooven, maar zul je me dan niet laten ophangen?

— Je hebt mijn woord, was het antwoord, en voor de tweede maal schenk ik je het leven.

De gewonde zonk op zijn knieën en kuste opnieuw de voeten van zijn redder, maar d'Artagnan, die geen enkele reden had, zoo in de nabijheid van den vijand te blijven, verkortte zelf deze dankbaarheidsbetuigingen.

De gardesoldaat, die na het eerste salvo was teruggekeerd, had den dood van zijn vier metgezellen gerapporteerd. Groot was dus de verbazing en tegelijkertijd de vreugde in het regiment, toen men den jongeman gezond en wel terug zag keeren.

D'Artagnan verklaarde den degenstoot van zijn metgezel door een geimproviseerden uitval. Hij vertelde van den dood van den anderen soldaat en van de gevaren, die hen hadden bedreigd. Dit verhaal was voor hem de oorzaak van een waren triomf. Het heele leger sprak een dag lang van deze expeditie en Monsieur liet hem zijn gelukwenschen overbrengen.

Bovendien, daar elke mooie daad door de belooning wordt gevolgd, had zij voor d'Artagnan tot gevolg, dat hij zijn rust, die hij had verloren weer terugvond. D'Artagnan geloofde inderdaad dat hij gerust kon zijn, daar van zijn twee vijanden een gedood en de ander hem toegewijd was.

Deze rust bewees dat d'Artagnan Milady nog niet kende.

XLII.

DE ANJOU-WIJN.

Na de eerste, bijna wanhopige berichten over den toestand des konings, verspreidde zich het gerucht van zijn herstel in het kamp, en daar hij zeer verlangend was, persoonlijk het beleg bij te wonen, verzekerde men elkaar dat hij, zoodra hij in staat was een paard te bestijgen, zich op weg zou begeven.

In dien tusschentijd voerde Monsieur, die wel wist dat hij vandaag of morgen toch vervangen zou worden, hetzij door den hertog van Angoulême, door Bassompierre of door Schomberg, die elkaar het commando bestreden, weinig uit; hij verdeed zijn dagen met verkenningen zonder een enkele groote onderneming te durven wagen, en deed niets om de Engelschen te verjagen van het eiland Ré, waar zij nog steeds de citadel Saint-Martin belegerden en het fort de la Prée, terwijl de Franschen van hun kant La Rochelle bleven belegeren.

D'Artagnan had, gelijk wij gezegd hebben, zijn rust herwonnen, zooals gewoonlijk wanneer men aan een gevaar ontsnapt is. Hij gevoelde nog slechts één bekommering, namelijk dat hij niets van zijn vrienden had gehoord.

Op een ochtend echter, in het begin van November, werd hem alles opgehelderd door een brief, gedagteekend Villeroy, die als volgt luidde:

"Mijnheer d'Artagnan!

De heeren Athos, Porthos en Aramis, zijn, na een groot feest bij mij te hebben gegeven, waarbij zij zich zeer vermaakt hebben, zoo luidruchtig geweest, dat de provoost van het kasteel, een gestreng man, de heeren voor eenige

dagen huis-arrest heeft gegeven. Ik vervul hun verlangen door U twaalf flesschen van mijn Anjou-wijn te zenden, waar zij zeer op gesteld zijn. Zij willen, dat U op hun gezondheid hun lievelingswijn zult drinken.

Ik voer de opdracht uit en verblijf, mijnheer, met diepen eerbied,

Uw gehoorzame, onderdanige dienaar,
GODEAU,
Kastelein der H. H. Musketiers."

— Mooi zoo! riep d'Artagnan uit, zij denken aan mij in hun vermaak zooals ik hun gedenk in mijn moeilijkheden. Natuurlijk zal ik op hun gezondheid drinken, en van ganscher harte, doch ik zal niet alleen drinken.

En d'Artagnan zocht twee gardes op, met wie hij meer vriendschap onderhield dan met de anderen, om hen uit te noodigen, het lekkere wijntje te komen proeven, dat hij zoojuist uit Villeroy had gestuurd gekregen.

De eene garde had echter reeds een uitnoodiging voor dien avond en de ander voor den volgenden dag; zoo werd de drinkpartij op twee dagen later gesteld.

D'Artagnan zond zijn twaalf flesschen naar de cantine der gardes, met de aanbeveling, er goed voor te zorgen, en op den dag van de plechtigheid zelf, zond hij Planchet er om negen uur 's ochtends heen om het maal, dat tegen twaalf uur zou plaatshebben, gereed te maken.

Planchet, trotsch tot hofmeester te zijn verheven, dacht er over na, op welke wijze hij zich het best van zijn taak kon kwijten. Tot dat doel riep hij den knecht van een der gasten, Fourreau genaamd, en den soldaat die d'Artagnan had willen dooden, en, daar hij tot geen enkel corps behoorde, in diens dienst was getreden, of liever, in den dienst van Planchet.

Op het afgesproken uur verschenen de beide gasten. Men nam plaats en de eerste gerechten werden opgediend. Planchet bediende, netjes met een servet over den arm, Fourreau ontkurkte de flesschen, en Brisemont, zoo heette de bekeerde moor-

denaar, schonk den wijn in karaffen. De Anjou was, blijkbaar door het schudden onderweg, wat troebel geworden. Het bezinksel van de eerste flesch werd voor Brisemont in een glas geschonken. D'Artagnan gunde hem dit, daar de arme drommel nog lang zijn krachten niet had herwonnen.

Na de soep brachten de gasten het glas aan de lippen, doch nog had niemand gedronken, toen eensklaps van het Fort Louis en het Fort Neuf kanonschoten klonken. De gardes, meenend dat er een onverwachte aanval voor de deur stond, hetzij van de Engelschen, hetzij van de belegerden, sprongen op en grepen hun degens, d'Artagnan deed hetzelfde, en alle drie vertrokken in allerijl ten einde hun posten in te nemen. Maar nauwelijks waren zij buiten, of zij bemerkten de oorzaak van het rumoer. Van alle kanten klonken de kreten "Leve de koning!", "Leve de kardinaal!", en alom roffelden de trommelslagers.

Inderdaad had de koning in zijn ongeduld twee pleisterplaatsen overgeslagen en was hij thans in aantocht met zijn heelen hofstoet en een versterking van tienduizend man. Hij werd voorafgegaan en gevolgd door zijn musketiers. D'Artagnan, met zijn compagnie langs den weg opgesteld, groette met levendig gebaar zijn drie vrienden en den heer de Tréville, die hem dadelijk herkende.

Nadat de ontvangstplechtigheid voorbij was, waren de vier vrienden spoedig vereenigd.

— Jelui hadden geen beter uur kunnen kiezen! riep d'Artagnan uit. Het vleesch heeft nog geen tijd gehad om koud te worden, is het niet heeren?

Hierbij wendde hij zich tot de beide gardes, die hij aan zijn vrienden voorstelde.

— Ha, ik geloof, dat ons een feestmaal wacht, zei Porthos.

— Ik hoop, dat er geen vrouwen bij zijn, merkte Aramis op.

— Is er gebottelde wijn in die kroeg van jelui? vroeg Athos.

— Natuurlijk, ik heb immers jelui wijn, zei d'Artagnan verbaasd.

— Onze wijn? herhaalde Athos, nog verbaasder.

— Ja, dien jelui mij gestuurd hebt! Het wijntje uit de streek van Anjou.

— Ik weet wel wat Anjou-wijn is!

— Je lievelingswijn, nietwaar?

— Jawel, als er geen Chambertin of Champagne is.

— Welnu, bij gebrek aan Champagne en Chambertin zul je je met dezen moeten tevredenstellen.

— Je hebt dus wijn uit Anjou laten komen, smulpaap! lachte Porthos.

— Welneen; ik bedoel den wijn, dien ik van jelui heb gekregen.

— Van ons? riepen de drie musketiers als uit één mond.

— Heb jij wijn gestuurd, Aramis? vroeg Athos.

— Neen. Jij, Porthos?

— Neen. Jij soms, Athos?

— Ik ook niet.

— Dan heeft de kastelein het gedaan, mee ıde d'Art ıgnan.

— Welke kastelein?

— De heer Godeau, kastelein der musketiers.

— Och kom, wat doet het er toe, wie den wijn gestuurd heeft! riep Porthos uit. Laten wij hem proeven, en, als hij goed is, opdrinken.

— Laten we liever geen wijn drinken, waarvan wij de afkomst niet kennen, sprak Athos.

— Je hebt gelijk, Athos, zei d'Artagnan. Heeft niemand van jelui den kastelein Godeau verzocht, mij wijn te zenden?

— Neen, en heeft hij het toch in onzen naam gedaan?

— Lees den brief maar, zei d'Artagnan.

En hij gaf het briefje aan zijn vrienden.

— Dat is zijn hand niet! riep Athos. Ik ken zijn schrift, want ik heb de gezamenlijke rekening betaald.

— Een vervalsching, hoor, sprak Porthos, wij hebben heelemaal geen huisarrest gehad.

— D'Artagnan, zei Aramis op verwijtenden toon, hoe heb je kunnen gelooven dat wij ons luidruchtig zouden gedragen?

D'Artagnan verbleekte, een krampachtige siddering doorvoer zijn leden.

— Je doet me schrikken, zei Athos, hartelijker dan gewoonlijk, wat is er in vredesnaam gebeurd?

— Kom dadelijk mee, vrienden! riep d'Artagnan uit, er is een vreeselijke verdenking in mij opgekomen. Zou het alweer de wraak van die vrouw zijn?

Nu was het Athos, die verbleekte.

D'Artagnan snelde naar de cantine. De drie musketiers en de beide gardes volgden hem.

Het eerste wat d'Artagnan ontwaarde, toen hij het lokaal binnentrad, was Brisemont, die languit over den grond rolde, aan de verschrikkelijkste stuiptrekkingen ten prooi.

Planchet en Fourreau, bleek als de dood, poogden hem te helpen, doch het was duidelijk, dat hier geen hulp meer mogelijk was, het gelaat van den ongelukkige was reeds verwrongen door den doodsstrijd.

— Ha, brulde hij, zoodra hij d'Artagnan zag, het is een laagheid! Eerst hebt ge mij genade geschonken en nu hebt ge mij vergiftigd!

— Ik! herhaalde d'Artagnan. Ik! Hoe kom je daarbij, rampzalige?

— Gij hebt mij dien wijn gegeven, gij hebt mij gezegd, ervan te drinken, gij hebt u op mij willen wreken.... o, het is een laagheid!

— Geloof het toch niet, Brisemont! smeekte d'Artagnan. Ik zweer u....

— God zal u er voor straffen! O mijn God, laat hem op zekeren dag lijden zooals ik thans lijd!

— Ik zweer u bij het Evangelie, hield d'Artagnan vol, bij den stervende neerknielend, dat ik niet wist, dat de wijn vergiftigd was en dat ik op het punt stond, ervan te drinken, evenals gij!

— Ik geloof u niet, hijgde de soldaat.

En temidden van een nog heviger aanval van kramp gaf hij den geest.

— Afschuwelijk, mompelde Athos, terwijl Porthos de flesschen stukgooide en Aramis, hoewel een beetje laat, bevel gaf, een geestelijke te roepen.

— Beste vrienden, sprak d'Artagnan, jelui hebt mij opnieuw het leven gered, en niet alleen het mijne, doch ook dat van de beide heeren hier. Heeren, vervolgde hij, zich tot de gardes wendend, ik verzoek u, het stilzwijgen te bewaren over dit avontuur; het is mogelijk, dat hooggeplaatste personen er de hand in hebben gehad, en dan zou er nog meer onheil uit kunnen voortvloeien.

— O mijnheer, stamelde Planchet, meer dood dan levend, wat ben ik daar goed aan ontkomen!

— Wat, snaak! riep d'Artagnan uit. Was je van plan, mijn wijn op te drinken?

— Ik had een klein glaasje willen drinken, mijnheer, op de gezondheid van den koning, als Fourreau mij niet had gezegd, dat ik geroepen werd.

— Helaas, bekende nu Fourreau klappertandend, ik liet hem weggaan, om alleen te kunnen drinken!

— Heeren, hernam d'Artagnan, nog steeds tot de gardes gewend, gij begrijpt wel, dat de voortzetting van een feestmaal een droeve vertooning zou worden. Ik bied u mijn verontschuldigingen aan, en hoop, dat ge mij zult toestaan, u een volgenden keer beter te ontvangen.

De gardes namen de excuses van d'Artagnan vol hoffelijkheid in ontvangst en daar zij begrepen, dat de vier vrienden alleen wenschten te blijven, vertrokken zij.

Zoodra de jonge garde en de drie musketiers ongestoord waren, keken zij elkaar aan met een blik, die duidelijk zeide, dat ieder van hen den ernst van den toestand inzag.

— Laten we beginnen met deze kamer te verlaten, zei Athos, een doode, door geweld gestorven, is akelig gezelschap.

— Planchet, zei d'Artagnan, ik beveel het lijk van dezen armen drommel in je zorgen aan. Zorgervoor, dat hij in gewijde aarde begraven wordt. Wel heeft hij een misdaad begaan, doch hij heeft berouw getoond.

En de vier vrienden verlieten het lokaal, het aan Planchet en Fourreau overlatend, den doode de laatste eer te bewijzen.

De waard gaf hun een andere kamer, waar men hun gekookte eieren bracht. Zij dronken water, door Athos in eigen persoon aan de pomp geput. Porthos en Aramis werden in enkele woorden van de gebeurtenissen der laatste weken op de hoogte gebracht.

— Zie je wel, zei d'Artagnan tot Athos, dat het een strijd op leven en dood is?

Athos schudde het hoofd.

— Dat geloof ik graag, doch denk je werkelijk, dat zij er de hand in heeft?

— Ik ben er zeker van.

— Ik beken, dat ik nog twijfel.

— En de lelie op haar schouder?

— Ze kan een Engelsche zijn, die in Frankrijk een misdaad heeft begaan, en daarom met het brandmerk gestraft is.

— Athos, ik houd vol, dat het je vrouw is, hernam d'Artagnan, herinner je je dan niet meer, hoe volkomen de beide signalementen overeenkwamen?

— Ik dacht toch, dat de andere dood was. Ik had haar zoo goed opgehangen.

Nu was het d'Artagnan, die het hoofd schudde.

— Maar wat nu te doen? vroeg hij.

— Het staat vast, dat men niet kan blijven voortleven met een zwaard aan een draad boven het hoofd, zei Athos, en dat er een eind aan dien toestand moet komen.

— Hoe dan?

— Tracht haar te bereiken en tot een verklaring met haar te komen. Zeg haar: vrede of oorlog; ik geef u mijn woord als edelman, dat ik van mijn kant niets tegen u zal ondernemen, zweer gij me dan plechtig, dat gij mij ook met rust zult laten, zoo niet, dan wend ik mij tot den kanselier, tot den koning, tot den beul; het heele hof zal ik tegen u ophitsen, ik zal u doen veroordeelen, en als men u vrijspreekt dan zal ik u, eveneens op

mijn woord van edelman, als een dollen hond achter een lantaarnpaal doodschieten!

— Dat is wel iets voor mij, zei d'Artagnan, maar hoe kan ik haar vinden?

— Komt tijd, komt raad, vriend; hoe langer men wacht hoe meer men wint.

— Ja, doch als men moet wachten te midden van moordenaars en giftmengers?

— Och wat! God heeft ons tot nu toe behoed, God zal ons nog langer behoeden.

— Ja, wij, zuchtte d'Artagnan, wij zijn mannen, het is voor ons iets natuurlijks, ons leven te wagen, maar zij!

— Wie? vroeg Athos.

— Constance.

— O ja, mevrouw Bonacieux, dat is waar. Arme jongen, ik vergat, dat je verliefd bent.

— Maar, mengde Aramis zich in het gesprek, je weet immers door het briefje, dat je in den zak van dien ellendeling hebt gevonden, dat zij in een klooster is gevlucht? Men heeft het erg best in een klooster, en zoodra het beleg van La Rochelle voorbij is, beloof ik je, wat mij betreft. . . .

— Goed zoo! riep Athos uit. Ja, beste Aramis, wij weten wel, dat je hart nog altijd naar de Kerk trekt.

— Ik ben maar musketier ad interim, zei Aramis nederig.

— Hij heeft zeker lang niets van zijn minnares gehoord, merkte Athos zachtjes op, let er naar niet op, wij kennen dat.

— Ik geloof dat er een heel eenvoudig middel bestaat, zei Porthos.

— En dat is? vroeg d'Artagnan.

— Zij is in een klooster, zei je?

— Ja.

— Nu dan: zoodra het beleg voorbij is, ontvoeren wij haar uit het klooster.

— Maar wij weten niet eens, welk klooster het is!

— Dat is waar, gaf Porthos toe.

— Wacht eens even, zei Athos, geloofde jij niet, d'Artagnan, dat de koningin voor haar dat klooster heeft uitgekozen?

— Ja, dat geloof ik tenminste.

— Laat Porthos ons dan helpen.

— Hoe dat, als ik vragen mag?

— Door je markiezin, je hertogin, je prinses natuurlijk! zoo iemand kan voor ons doen wat zij wil!

— Psjt, mompelde Porthos met den vinger op de lippen, ik geloof dat zij van de kardinalistische partij is. Neen, zij mag er niets van weten.

— Welnu, riep Aramis uit, dan belast ik mij ermee, opheldering te verschaffen.

— Jij, Aramis? riepen alle vrienden tegelijk uit. Hoe kun je dat?

— Door den aalmoezenier der koningin, met wien ik op goeden voet sta, zei Aramis blozend.

En op deze verzekering namen de vier vrienden, na hun bescheiden maaltijd voltooid te hebben, afscheid met de belofte elkaar dienzelfden avond weer te zien. D'Artagnan keerde naar de Minderbroeders terug en de drie musketiers zochten het kwartier van den koning op, waar zij zich voor den nacht moesten gereed maken.

XLIII.

"IN DE ROODE DUIVENTIL".

Ondertusschen wilde de koning, die, nauwelijks aangekomen, groote haast had zich van aangezicht tot aangezicht met den vijand te bevinden en die, met meer recht dan de kardinaal, diens haat tegen Buckingham deelde, al zijn maatregelen nemen om eerst de Engelschen van het eiland Ré te verjagen en vervolgens het beleg van La Rochelle te verhaasten. Doch tegen zijn zin werd hij in zijn pogingen belemmerd door de oneenigheden, die ontstonden tusschen de heeren de Bassompierre en Schomberg en den hertog van Angoulême.

De heeren de Bassompierre en Schomberg waren Maarschalk van Frankrijk en eischten hun recht op het bevel over het leger, onder de ordres van den koning, te voeren; doch de kardinaal, die vreesde, dat Bassompierre, Hugenoot in zijn hart, den Engelschen en den inwoners van La Rochelle niet al te zeer het vuur aan de schenen zou leggen, voelde meer voor den hertog van Angoulême, die op aandringen van den kardinaal door den koning tot luitenant-generaal was benoemd. Dit had tot gevolg, dat men, om te voorkomen, dat de heeren de Bassompierre en Schomberg het leger den rug toedraaiden, genoodzaakt was, ieder een afzonderlijk bevel op te dragen: Bassompierre betrok een kwartier ten noorden van de stad, van La Leu tot Dompierre; de hertog van Angoulême ten oosten, van Dompierre tot Périgny en Schomberg ten zuiden van Périgny tot Angoutin.

Het hoofdkwartier van Monsieur was in Dompierre.

Dat van den koning nu eens in Etré, dan weer in La Jarrie, en de kardinaal had zijn tenten opgeslagen in de duinen, bij de brug van La Pierre, in een eenvoudig, onversterkt huis.

Op deze wijze hield Monsieur een oogje op Bassompierre, de koning op den hertog van Angoulême en de kardinaal op Schomberg.

Zoodra deze organisatie gereed was, had men een aanvang gemaakt met het verjagen van de Engelschen van het eiland.

De toestand was gunstig: de Engelschen, die vóór alles goede levensmiddelen noodig hadden om goede soldaten te zijn, en die slechts zout, vleesch en slechte beschuit te eten hadden, hadden in hun kampement veel zieken; bovendien slokte de zee, die in dat jaargetijde zeer onstuimig is op alle kusten van den Oceaan, iederen dag weer een of ander vaartuigje op, en het strand, van de punt van de Aiguillon tot aan de loopgraaf, was bij iederen vloed letterlijk bedekt met wrakstukken van pinken en andere kleine schepen, zoodat het gevolg hiervan zijn moest, dat, daar zelfs de lieden van den koning in hun kamp bleven, de een of andere dag Buckingham, die slechts uit koppigheid op Ré bleef, het beleg zou moeten opheffen.

Maar, omdat de heer de Toirac liet weten, dat in het vijandelijke kamp alles voor een nieuwen aanval in orde werd gebracht, oordeelde de koning het noodzakelijk, er een eind aan te maken en gaf de noodige orders voor een beslissenden slag.

Daar het niet in onze bedoeling ligt een dagboek van het beleg te geven, doch slechts die gebeurtenissen te boek te stellen, die verband houden met ons verhaal, zullen wij er ons toe bepalen, in twee woorden te zeggen, dat de onderneming tot groote verwondering van den koning en ter meerdere glorie van den kardinaal slaagde. De Engelschen, voet voor voet teruggedreven, in alle ontmoetingen geslagen en verpletterd bij het overgaan van het eiland Loix, waren genoodzaakt zich weer in te schepen, op het slagveld tweeduizend man achterlatend, waaronder vijf kolonels, drie luitenant-kolonels, tweehonderdvijftig kapiteins en twintig voorname edellieden; verder vier stukken geschut en zestig vaandels, die door Claude de Saint Simon naar Parijs werden gebracht en met veel praal in de gewelven van Notre Dame werden opgehangen.

In het kamp werden Te Deums gezongen en heel Frankrijk stemde daarmee in.

Het stond dus den kardinaal geheel vrij, het beleg voort te zetten, zonder, tenminste voor het oogenblik, ook maar iets van de Engelschen te vreezen te hebben.

Maar, zooals we gezegd hebben, was de rust slechts van tijdelijken aard.

Een gezant van den hertog van Buckingham, Montaigu genaamd, was gevangengenomen en men had op hem het bewijs van een verbond tusschen het Duitsche Rijk, Spanje, Engeland en Lotharingen gevonden.

Dat verbond was tegen Frankrijk gericht.

Bovendien had men in het kwartier van Buckingham, dat hij overhaast had moeten verlaten, papieren gevonden, die dit verbond bevestigden en die, zooals de kardinaal in zijn gedenkschriften verzekert, mevrouw de Chevreuse, en bijgevolg de koningin, ernstig compromitteerden.

De heele verantwoordelijkheid drukte op den kardinaal, want als men absoluut minister is, is men verantwoordelijk; zijn groot genie was dan ook dag en nacht in de weer en bezig naar het minste gerucht, dat zich in een der groote koninkrijken van Europa verhief, te luisteren.

De kardinaal kende de activiteit en vooral den haat van Buckingham; als het verbond, dat Frankrijk bedreigde, zegevierde, was het met zijn invloed gedaan: de Spaansche en Oostenrijksche politiek hadden hun vertegenwoordigers in het Kabinet van het Louvre, waar zij partijgenooten te over vonden; hij, Richelieu, de Fransche nationale minister bij uitnemendheid, was verloren. De koning, die hem ofschoon gehoorzamend als een kind, ook haatte als een kind zijn meester, liet hem aan de persoonlijke wraak van Monsieur en van de koningin over; hij was dus verloren, en misschien Frankrijk met hem. Hier moest tegen gewaakt worden.

Men zag dan ook de koeriers, wier aantal ieder oogenblik toenam, elkaar dag en nacht in het kleine huis van de brug van La Pierre, waar de kardinaal verblijf hield, afwisselen.

Het waren monniken, die hun pij zoo slecht droegen, dat men gemakkelijk kon zien, dat zij voornamelijk tot de strijdende kerk behoorden, vrouwen, min of meer gedwongen in hun pagekleeren, welker breede poffen haar ronde vormen niet konden verbergen, en boeren met zwarte handen doch met fijne beenen, waarin men op een mijl afstand de voorname lieden kon herkennen.

Voorts kwamen er nog minder aangename bezoeken, want twee of driemaal verspreidde zich het gerucht, dat de kardinaal bijna vermoord was.

Het dient gezegd, dat de vijanden van den kardinaal beweerden, dat hijzelf die onhandige moordenaars op zich afstuurde ten einde zoo noodig het recht van tegen-maatregelen te hebben, maar men moet noch gelooven wat de ministers, noch wat hun vijanden zeggen....

Bovendien verhinderde dit den kardinaal, wiens meest hardnekkige kwaadsprekers nooit zijn persoonlijken moed hebben betwist, vele nachtelijke excursies te maken; nu eens om den hertog van Angoulême belangrijke orders mede te deelen, dan, om zich met den koning te verstaan, dan weer om met een of anderen boodschapper te gaan beraadslagen, dien hij liever niet bij zich wilde laten komen.

Van hun kant leidden de musketiers, die bij het beleg niet veel te doen hadden en die onder niet al te strenge discipline stonden, een lustig leventje. Het was hun, en vooral onzen drie gezellen des te gemakkelijker doordat zij, als vrienden van de Tréville, het van dezen niet al te moeilijk gedaan kregen na den sluitingstijd van het kamp met speciale vergunning uit te blijven.

Op een avond dat d'Artagnan, die dienst in de loopgraaf had, hen niet had kunnen vergezellen, kwamen Athos, Porthos en Aramis, op hun dienstpaarden, in krijgsmantels gehuld en met de hand op de kolven hunner pistolen, van een kroegje, dat Athos den vorigen dag op den weg van La Jarrie had ontdekt en dat "In de Roode Duiventil" heette. Zij volgden den weg naar het kamp en letten goed op, uit vrees voor een hinderlaag, toen zij, op ongeveer een kwart mijl van het dorp Boinar den

stap van een ruiterpatrouille meenden te hooren, die op hen toe kwam: alle drie stonden dadelijk stil, en wachtten op het midden van den weg, dicht tegen elkaar; na eenige oogenblikken, juist toen de maan van achter een wolk te voorschijn kwam, zagen zij in de bocht van den weg twee ruiters verschijnen, die, toen ze hen bemerkten, op hun beurt stilhielden en schenen te overleggen of zij hun weg zouden vervolgen of terugkeeren. Deze aarzeling kwam den drie vrienden verdacht voor, en Athos, eenige stappen naar voren tredend, riep met flinke stem:

— Wie daar?

— Wie bent u? antwoorde een der ruiters.

— Dat is geen antwoord, zei Athos. Wie daar? Antwoordt of wij schieten!

— Bedenkt wat u doet, heeren! zei toen een tweede stem die gewoon scheen te commandeeren.

— Het is een of andere hoofdofficier die zijn ronde doet, zei Athos, wat wilt u doen, heeren?

— Wie bent u, zei dezelfde stem op denzelfden commandotoon; antwoordt op uw beurt of uw ongehoorzaamheid zou duur te staan komen.

— Musketiers van den koning, zei Athos, meer en meer overtuigd, dat degene die hen ondervroeg, daar het recht toe had.

— Welke compagnie?

— Compagnie van de Tréville.

— Komt u melden en rapporteert mij, wat u hier op dit uur uitvoert.

De drie musketiers gingen naar voren, een beetje gekalmeerd, want ze waren er nu wel alle drie van overtuigd, dat ze met iemand te doen hadden die sterker was dan zij. Zij lieten overigens Athos het woord voeren.

Een der twee ruiters, hij die het laatst het woord had genomen, stond tien pas vóór zijn metgezel; Athos beduidde Porthos en Aramis eveneens achter te blijven en ging alleen naar voren.

— Neem mij niet kwalijk, officier, zei Athos, maar we

wisten niet met wie we te doen hadden, en u hebt kunnen zien, dat we goed opletten.

— Uw naam? zeide de officier, wiens gelaat gedeeltelijk door zijn mantel bedekt was.

— Maar uzelf, meneer, zei Athos, die zich tegen deze ondervraging begon te verzetten, geef mij als het u belieft een bewijs, dat u gerechtigd bent, mij te ondervragen.

— Uw naam? hernam ten tweeden male de ruiter en liet zijn mantel zakken zoodat zijn gelaat te zien kwam.

— Mijnheer de kardinaal! riep de musketier verbaasd uit.

— Uw naam? vroeg Zijne Eminentie voor de derde maal.

— Athos, zei de musketier.

De kardinaal gaf den stalmeester een teeken, en deze kwam naderbij!

— Deze drie musketiers gaan met ons mee, zei hij zachtjes, ik wil niet, dat iemand weet, dat ik uit het kamp ben gegaan, en als zij ons volgen, zijn wij er zeker van, dat zij het niemand zeggen.

— Wij zijn edellieden, Monseigneur, sprak Athos vraagt ons, u ons woord te geven en maakt u niet ongerust. Wij weten, Gode zij dank, een geheim te bewaren.

De kardinaal richtte zijn doordringende oogen op den stoutmoedigen spreker.

— U hebt een goed gehoor, mijnheer Athos, was zijn antwoord, doch luister nu verder; het is niet uit wantrouwen, dat ik u verzoek mij te volgen, doch voor mijn veiligheid; uw metgezellen zijn zeker de heeren Porthos en Aramis?

— Ja, Uwe Eminentie, zei Athos terwijl de beide achtergebleven musketiers met den hoed in de hand naderkwamen.

— Ik ken u, heeren, zei de kardinaal, ik ken u; ik weet dat gij niet tot mijn vrienden behoort en dat spijt mij, maar ik weet ook dat ge dappere en loyale edellieden zijt, op wie men kan bouwen. Mijnheer Athos, wilt u mij de eer aandoen, mij met uw twee vrienden te vergezellen, dan zal ik een escorte hebben, dat Zijne Majesteit, indien Zij ons zou ontmoeten, mij zou benijden.

De drie musketiers bogen tot op den hals hunner paarden.

— Wel, bij mijn eer, zei Athos, Uwe Eminentie heeft gelijk ons met Haar mede te nemen, want wij hebben op den weg verschrikkelijke gezichten ontmoet en wijzelf hebben het met vier van die gezichten in de "Roode Duiventil" aan den stok gehad.

— Aan den stok gehad? En waarom, heeren? zeide de kardinaal. Ik houd niet van twist, dat weet ge toch!

— Juist daarom heb ik de eer, Uwe Eminentie te melden wat er gebeurd is, want Zij zou het van anderen dan van ons kunnen hooren en op een valsch rapport kunnen gelooven, dat het onze schuld is.

— En wat zijn de resultaten van deze ruzie geweest, vroeg de kardinaal, de wenkbrauwen fronsend.

— Mijn vriend Aramis hier heeft een degenstootje in den arm gekregen, dat hem evenwel niet zal verhinderen, morgen ten aanval te trekken, als Uwe Eminentie bevel daartoe geeft.

— Maar ge zijt er de mannen niet naar, u zoo maar degenstooten te laten geven, zeide de kardinaal: kom heeren, weest oprecht, u zult er wel eenige uitgedeeld hebben ook; biecht maar op, u weet dat ik het recht heb, absolutie te verleenen.

— Ik, Monseigneur, zei Athos, heb niet eens den degen in de hand gehad, maar ik heb den man, met wien ik te doen had, opgenomen en hem uit het raam gesmeten; het schijnt, ging Athos eenigszins aarzelend voort, dat hij bij zijn val het dijbeen heeft gebroken.

— Zoo, zoo, hernam de kardinaal, en u, mijnheer Porthos?

— Ik, Monseigneur, wetende dat duelleeren verboden is, heb een bank opgenomen en er een van die roovers een slag mee gegeven, die hem geloof ik, den schouder gebroken heeft.

— Goed, sprak de kardinaal, en u, mijnheer Aramis?

— Ik, Monseigneur, daar ik een zeer zachte natuur heb en ik bovendien, wat Monseigneur misschien niet weet, op het punt sta, geestelijke te worden, ik wilde mijn vrienden van die ellendelingen scheiden, toen een van hen mij een verraderlijken steek in den linkerarm toebracht. Dit deed mij het geduld verliezen; ook ik trok mijn degen, en het leek mij, alsof hij zichzelf aan

mijn staal reeg. Ik weet het niet goed meer, doch wel zag ik, dat hij viel. Ik geloof, dat men hem met zijn beide vrienden heeft weggedragen.

— Wel, wel, heeren, hernam de kardinaal, drie mannen neervellen om zoo'n kroegruzie! En waardoor was die eigenlijk ontstaan?

— De kerels waren dronken, verklaarde Athos, en daar zij wisten, dat er dien avond een vrouw in de herberg was aangekomen, wilden zij de deur openbreken.

— De deur openbreken? Tot welk doel?

— Om haar geweld aan te doen, ongetwijfeld, hernam Athos, ik zei immers, dat zij dronken waren.

— En was die vrouw jong en mooi? vroeg de kardinaal met een zekere onrust.

— Wij hebben haar niet gezien, Monseigneur.

— O niet, dat is goed, zei de kardinaal haastig, het is heel mooi van u, de eer eener vrouw te verdedigen. Ik ga zelf naar de herberg "De Roode Duiventil" en zal mij dus van de waarheid uwer woorden overtuigen.

— Monseigneur, sprak Athos fier, wij zijn edellieden, en om ons leven te redden, zouden wij geen leugen uitspreken.

— Ik twijfel ook niet aan hetgeen u vertelt, mijnheer Athos, ik twijfel er geen oogenblik aan, zei de kardinaal, doch om het gesprek een andere wending te geven, voegde hij er haastig bij: was die dame alleen?

— Die dame had een heer bij zich, die met haar in een kamer was opgesloten, zei Athos, doch daar die heer zich, ondanks al het rumoer, niet heeft vertoond, blijkt het dat het een lafaard moet zijn.

— Gij zult niet voorbarig oordeelen, zegt het Evangelie! sprak de kardinaal vermanend.

Athos boog het hoofd.

— En nu heeren, hernam Zijne Eminentie, weet ik wat ik weten wilde. Volgt mij.

De drie musketiers volgden den kardinaal, die opnieuw zijn

gelaat met zijn mantel bedekte en acht of tien pas voor zijn vier metgezellen bleef uitrijden.

Weldra bereikte men een stille, afgelegen herberg. Ongetwijfeld wist de kastelein welke hooge gast er op komst was, en hij had daarom alle nieuwsgierigen verwijderd.

Tien pas voor de deur gaf de kardinaal een teeken aan zijn stalknecht en aan de drie musketiers, dat zij moesten stilhouden. Een volkomen gezadeld paard was aan den deurknop vastgebonden. De kardinaal klopte driemaal op een speciale manier.

Een man in een zwarten mantel kwam onmiddellijk naar buiten, wisselde snel eenige woorden met den kardinaal, besteeg daarna het paard en reed weg in de richting van Surgères, tevens die van Parijs.

— Komt nader, heeren, verzocht de kardinaal.

— Gij hebt mij de waarheid gezegd, vervolgde hij tot de drie musketiers, en het zal niet aan mij liggen, wanneer onze ontmoeting van hedenavond u geen voordeelen oplevert. Inmiddels verzoek ik u, mij te volgen.

De kardinaal steeg van zijn paard en de drie musketiers deden hetzelfde; de kardinaal wierp de teugels aan zijn stalknecht toe, de musketiers bonden de hunnen aan de deurposten.

De kastelein bleef voor de deur staan; voor hem was de kardinaal slechts een officier, die een dame kwam bezoeken.

— Hebt u een kamer met een goed vuur, gelijkvloers, waar de heeren op mij kunnen wachten? vroeg de kardinaal.

De kastelein opende de deur van een groote zaal, waar de oude kachel juist door een flinken haard was vervangen.

— Deze zaal is beschikbaar, zei hij.

— Dat is goed, sprak de kardinaal, gaat hier binnen, heeren, en weest zoo goed, op mij te wachten, ik zal in een halfuur klaar zijn.

En terwijl de drie musketiers de zaal gelijkvloers binnentraden, ging de kardinaal, zonder een enkele vraag te stellen, de trap op als iemand wien men niet den weg hoeft te wijzen.

XLIV.

HET NUT VAN KACHELPIJPEN.

Het leed geen twijfel, dat onze drie vrienden, slechts gedreven door hun avontuurlijk en ridderlijk karakter, hun diensten hadden bewezen aan een persoon, die onder de bijzondere bescherming van Zijne Eminentie stond.

Maar wie was nu die persoon? Dit is de vraag, die de drie musketiers elkaar aanvankelijk stelden, doch toen zij inzagen, dat zij met vragen niets verder kwamen, riep Porthos den kastelein en vroeg om dobbelsteenen.

Porthos en Aramis gingen aan een tafel zitten en begonnen te spelen. Athos wandelde heen en weer en dacht na.

Zoo peinzend en ijsberend, kwam hij voorbij een stuk van de afgebroken kachelpijp, waarvan het andere uiteinde in de daarboven gelegen kamer moest uitkomen; telkens als hij er langs liep, hoorde hij het gezoem van een gesprek, dat tenslotte zijn aandacht trok. Hij trad op de pijp toe en ving eenige woorden op, die hem zóó belangrijk schenen, dat hij zijn vrienden een teeken gaf, te zwijgen. Zelf bukte hij zich en legde het oor voor de opening.

— Luister, Milady, hoorde hij den kardinaal zeggen, de zaak is van het hoogste belang, ga dus even zitten.

— Milady! mompelde Athos.

— Ik luister met de grootste aandacht, Uwe Eminentie, antwoordde een vrouwenstem, die den musketier deed sidderen.

— Een klein vaartuig met Engelsche bemanning, waarvan de kapitein mij toegewijd is, wacht u aan den mond der Cha-

rente, bij het fort La Pointe. Het zal morgenochtend onder zeil gaan.

— Moet ik mij daar dus vannacht nog heen begeven?

— Oogenblikkelijk zelfs, dat wil zeggen, nadat u mijn instructies hebt gehoord. Twee mannen, die ge bij het heengaan aan de deur zult vinden, zullen u als geleide dienen. Ik ga het eerst weg en een half uur later vertrekt gij op uw beurt.

— Ja, Monseigneur. Doch laten we nu terugkomen op de missie, waarmede ge mij wel wilt belasten. Wees zoo goed, mij duidelijk uiteen te zetten, hoe ik verder moet handelen, om de goedkeuring Uwer Eminentie te verwerven en geen enkele vergissing te maken.

Het was een oogenblik stil tusschen de beide sprekenden; klaarblijkelijk overwoog de kardinaal tevoren de termen, waarin hij de opdracht zou inkleeden en vergaarde Milady van haar kant al haar scherpzinnigheid, om, hetgeen Zijne Eminentie haar zou gaan zeggen, goed in haar geheugen te prenten.

Athos maakte van dit korte stilzwijgen gebruik, om zijn vrienden te beduiden, dat zij de deur moesten sluiten en met hem meeluisteren.

De beide andere musketiers, die nogal op hun gemak gesteld waren, haalden voor ieder een stoel en een voor Athos. Het drietal ging zitten, het hoofd voorover gebogen en het oor voor de pijpopening.

— Gij vertrekt naar Londen, vervolgde boven de kardinaal, en daar gekomen, begeeft ge u naar den hertog van Buckingham.

— Ik wil Uwe Eminentie doen opmerken, sprak Milady, dat de hertog, sinds de zaak der diamanten gespen, waarin hij mij steeds verdenkt, weinig vertrouwen in mij stelt.

— Het gaat er dezen keer ook niet om, zijn vertrouwen te winnen, hernam de kardinaal, doch rechtuit en openlijk met hem in onderhandeling te treden.

— Rechtuit en openlijk, herhaalde Milady, op een onuitsprekelijk valschen toon.

— Ja, beaamde de kardinaal, even valsch, deze geheele zaak moet openlijk worden behandeld.

— Ik zal de instructies van Uwe Eminentie woordelijk ten uitvoer brengen, en wacht er op, ze van u te vernemen.

— Ga Buckingham uit mijn naam opzoeken en zeg hem, dat ik van alle toebereidselen, die hij treft, op de hoogte ben, doch dat ik er mij niet in het minst over verontrust, en slechts besloten ben, bij het eerste wat hij onderneemt, de koningin in het verderf te storten.

— Gelooft ge dan, Eminentie, tot de volvoering van die bedreiging in staat te zijn?

— Ja, want ik heb bewijzen.

— Die bewijzen moet ik hem kunnen noemen.

— Zeg hem dan, dat ik het verslag van Bois Robert en de Beautru zal publiceeren, waarin alles beschreven wordt van de samenkomst tusschen Buckingham en de koningin op het bal bij den opperstalmeester. Om hem te laten zien, dat we op de hoogte zijn, kunt gij er bijvoegen, dat hij er verschenen is in het costuum van den Groot-Mogol, dat voor den hertog de Guise bestemd was, doch dat hij voor drieduizend goudstukken heeft gekocht.

— Juist, Monseigneur.

— Alle bijzonderheden van dien nacht zijn bekend; hij ging weg en begaf zich naar het paleis in het costuum van een Italiaansch waarzegger. Blijft hij twijfelen aan de juistheid mijner mededeelingen, voeg er dan bij, dat hij onder zijn mantel een wit gewaad had, bezaaid met zwarte tranen en doodshoofden op gekruiste doodsbeenderen. Hij wilde namelijk in geval van nood doorgaan voor den geest van de Witte Dame die, zooals algemeen bekend is, steeds verschijnt als er een groote gebeurtenis op til is.

— Is dit alles, Monseigneur?

— Zeg hem, dat ik alle bijzonderheden van het avontuur van Amiens ken, en dat ik van plan ben, er een romannetje van te maken, geestig ingekleed, met een kaartje van den tuin

en de portretten van de voornaamste personages uit die nachtelijke scène.

— Uitstekend.

— Zeg hem voorts, dat ik Montaigu hier houd, dat Montaigu in de Bastille zit, dat men weliswaar geen brieven bij hem gevonden heeft, doch dat de pijnbank hem wel zal laten zeggen wat hij weet, en.... zelfs wat hij niet weet.

— Ik zal het overbrengen.

— Breng den hertog tenslotte onder het oog, dat hij, in zijn haast om het eiland Ré te verlaten, in zijn kwartier een zeker briefje van mevrouw de Chevreuse heeft achterlaten, dat de koningin zeer speciaal compromitteert en waaruit blijkt, dat de koningin de vijanden des konings bemint niet alleen, doch zelfs samenspant met die van Frankrijk.

— Luister, Eminentie, of ik u goed begrepen heb: het bal bij den opperstalmeester, de nacht in het Louvre, de avond in Amiens, de arrestatie van Montaigu en de brief van mevrouw de Chevreuse.

— Goed zoo, prees de kardinaal, goed zoo. U bezit een bewonderenswaardig geheugen, Milady.

— Maar als de hertog, ondanks dit alles, niet toegeeft en voortgaat Frankrijk te bedreigen? vroeg zij, tot wie Zijne Eminentie dit complimentje had gericht.

— De hertog is verliefd als een dwaas, of liever: als een domoor, hernam Richelieu met onmiskenbare bitterheid. Als een middeleeuwsch ridder heeft hij dezen heelen oorlog op touw gezet ter wille van een enkelen blik van zijn schoone. Wanneer hij echter beseft, dat diezelfde oorlog zijn aangebedene de eer en misschien wel de vrijheid kan kosten, dan zal hij zich nog wel tweemaal bedenken, dat verzeker ik u.

— Maar toch, hernam Milady met een hardnekkigheid, die deed blijken dat zij haar taak volkomen wenschte te kennen, als hij nu toch volhoudt?

— Als hij volhoudt.... maar dat is niet waarschijnlijk.

— Het kàn toch, drong Milady aan.

— Als hij volhoudt.... Zijne Eminentie wachtte even, en hernam: als hij volhoudt, kan ik nog slechts hopen op een dier plotselinge gebeurtenissen, die een staat totaal kunnen doen veranderen.

— Wanneer Uwe Eminentie mij een dergelijke gebeurtenis uit de geschiedenis wil noemen, sprak Milady, dan kan ik Haar vertrouwen wellicht deelen.

— Ik zal u een voorbeeld geven, zei Richelieu, toen in 1610, uit een overweging, nagenoeg gelijk aan die van den hertog van Buckingham, koning Hendrik IV, glorierijker nagedachtenis, tegelijkertijd Vlaanderen en Italië aanviel om Oostenrijk twee slagen tegelijk toe te brengen, gebeurde er toen niet iets onverwachts, dat Oostenrijk gered heeft? Waarom zou thans de koning van Frankrijk niet even voorspoedig zijn als destijds de keizer van Oostenrijk?

— Uwe Eminentie bedoelt den aanslag van de rue de la Ferronnerie?

— Precies, zei de kardinaal.

— Maar vreest Uwe Eminentie dan niet, dat de zware straf van Ravaillac anderen, die een oogenblik een dergelijk voornemen mochten koesteren, kan afschrikken?

— Er zijn altijd en in alle landen, vooral in die landen, waar verdeeldheid van godsdienst heerscht, dwepers, die niets liever willen dan als martelaar te sterven. Ik herinner mij juist, dat de Puriteinen in Engeland hevig verbitterd zijn op Buckingham en hem in hun predicaties als den Antichrist aanduiden.

— Welnu? vroeg Milady.

— Welnu, hernam de kardinaal, quasi onverschillig, nu is het alleen nog maar zaak, een vrouw te vinden, jong, bijdehand, die zelf redenen heeft, zich op den hertog te wreken. Een dergelijke vrouw moet wel te vinden zijn, want de hertog heeft altijd geluk bij de schoone sexe gehad en zóóveel beloften van trouw gezaaid, dat hij stellig van verschillende zijden haat moet oogsten!

— Ongetwijfeld, antwoordde Milady koeltjes, een dergelijke vrouw zal wel te vinden zijn.

— Zulk een vrouw, die het mes van een Jacques Clément of een Ravaillac in de hand van een dweper legt, zou Frankrijk redden!

— Jawel, doch zij zou medeplichtig aan een moord zijn.

— Heeft iemand ooit van de medeplichtigen van Ravaillac of Clément gehoord?

— Neen, misschien waren zij te voornaam om genoemd te worden. Het Paleis van Justitie wordt trouwens niet voor den eerste den beste verbrand!

— Gelooft u dan, dat men den brand van het Paleis van Justitie aan een andere oorzaak dan het toeval moet wijten? vroeg Richelieu op een toon, alsof het een vraag van ondergeschikt belang gold.

— Ik geloof niets, Monseigneur, antwoordde Milady, ik constateer slechts een feit. Ik bedoel alleen dat, als ik jonkvrouwe de Montpensier of koningin Maria de Medicis heette, ik niet zoo voorzichtig zou hoeven te zijn, als nu ik eenvoudig lady Clarick ben.

— Dat is waar, zei Richelieu, wat verlangt gé dan?

— Ik verlang een volmacht, waaruit blijkt, dat ik slechts voor het welzijn van Frankrijk gehandeld heb.

— Maar eerst moet de vrouw, die ik bedoel, gevonden worden!

— Zij is reeds gevonden.

— Dan hebben wij nog den dwaas, den dweper noodig, die tot werktuig in dienst van de rechtvaardigheid Gods zal dienen.

— Ook hem zal men vinden.

— Juist, dan eerst kunnen wij denken aan de volmacht, die ge mij zooeven gevraagd hebt.

— Uwe Eminentie heeft gelijk, sprak Milady, het was verkeerd van mij, in de opdracht, waarmede Uwe Eminentie mij wel wil belasten, iets anders te zien dan de mededeeling aan den

hertog, dat gij de verschillende vermommingen kent, waaronder hij Hare Majesteit is genaderd op het feest van den opperstalmeester en dienzelfden nacht in het Louvre, dat gij een geestig romannetje denkt te schrijven over het avontuur te Amiens met de portretten van de hoofdpersonen, dat Montaigu in de Bastille zucht en op de pijnbank menig geheim kan openbaren, en ten slotte, dat gij in het kwartier van den hertog een brief van mevrouw de Chevreuse hebt gevonden, die niet alleen de schrijfster ervan compromitteert, doch ook haar, in wier naam hij is geschreven. Mocht hij, na dit alles, nog volhouden, dan schiet mij niets anders over, dan God te bidden, een wonder te doen geschieden, tot redding van Frankrijk! Dit is alles, Eminentie, of heb ik nog iets anders te doen?

— Neen, dit is alles, zei de kardinaal droogweg.

— En nu, hernam Milady kalm, alsof zij niet merkte, dat zijn toon jegens haar veranderd was, nu wil ik, na de voorschriften betreffende de vijanden Uwer Eminentie te hebben ontvangen, gaarne een woordje spreken over de mijnen.

— Gij hebt dus vijanden?

— Ja, Eminentie, vijanden, tegen welke ik uw hulp noodig heb, daar ik mij in uw dienst hun vijandschap op den hals gehaald heb.

— Wie zijn het dan? vroeg de kardinaal.

— Om te beginnen, die kleine intrigante, mevrouw Bonacieux.

— Die zit in de gevangenis te Mantes.

— Dat wil zeggen: zij zàt er, verbeterde Milady, doch inmiddels heeft de koningin van den koning een volmacht gekregen, en met behulp daarvan kon zij mevrouw Bonacieux naar een klooster doen overbrengen.

— Naar een klooster, zegt ge?

— Ja, Eminentie.

— In welk?

— Dat weet ik niet, het geheim werd te goed bewaard.

— Dan zal ik het wel te weten komen!

— Wil Uwe Eminentie dan zoo goed zijn, het mij mede te deelen?

— Daar heb ik niets tegen, zei de kardinaal.

— Goed, doch ik heb nog een anderen vijand, die heel wat geduchter is dan die onbenullige mevrouw Bonacieux.

— Wien bedoelt ge?

— Haar minnaar.

— Wie is dat dan?

— O, Uwe Eminentie kent hem heel goed, riep Milady uit, plotseling door haar toorn meegesleept, hij is ons beider kwade geest; de jongeman, die, bij een ontmoeting met de gardes Uwer Eminentie, de kansen ten gunste van de musketiers des konings heeft doen keeren, het is de vermetele, die uw boodschapper, graaf de Wardes, drie degenstooten heeft toegebracht en de zaak der diamanten gespen deed mislukken, het is de ellendeling die, wetende dat ik het was, die mevrouw Bonacieux heb doen ontvoeren, mijn dood gezworen heeft!

— Ha! riep de kardinaal uit. Ik weet, wien ge bedoelt.

— Ik bedoel dien laaghartigen d'Artagnan.

— Dat is een stoutmoedig jongmensch, zei de kardinaal.

— Des te meer dienen wij hem te vreezen, hernam Milady.

— Wij moeten een bewijs hebben, van zijn verstandhouding met Buckingham, sprak de kardinaal langzaam.

— Een bewijs? riep Milady levendig uit. Ik heb er wel tien!

— Goed, dan is de zaak zoo eenvoudig mogelijk. Lever mij die bewijzen en ik laat hem in de Bastille opsluiten.

— Goed, Monseigneur, doch verder?

— Als men in de Bastille is, bestaat er geen "verder" meer, sprak de kardinaal dof en gedempt. Ach drommel, vervolgde hij luider, kon ik mij maar zoo gemakkelijk van mijn eigen vijand bevrijden als van den uwe; zelfs als ge mij voor zulke lieden genade zoudt komen vragen....

— Monseigneur, viel Milady hem in de rede, ik heb een

eenvoudigen ruil op het oog: lever mij mijn vijand uit en ik geef u den uwen.

— Ik begrijp u niet en wil u ook niet begrijpen, hernam de kardinaal, doch ik wil u graag een genoegen doen en zie er geen bezwaar in, uw verlangen wat betreft dien kwajongen te vervullen, temeer daar hij, zooals ge zegt, een losbol, een vechtersbaas en een verrader is.

— Een ellendeling, Monseigneur, een ellendeling!

— Geef mij dan papier, een pen en een inktkoker, verzocht Richelieu.

— Alstublieft, Eminentie.

Het was een oogenblik stil. Blijkbaar zocht de kardinaal naar woorden voor zijn brief, of zat hij reeds te schrijven.

Athos, wien geen woord van het gesprek was ontgaan, nam zijn beide vrienden bij de hand en trok hen mee naar het andere eind van de kamer.

— Wat wil je nu? vroeg Porthos. Waarom laat je ons de rest van het gesprek niet aanhooren?

— Sjt, gebood Athos gedempt, wij hebben alles gehoord wat wij hooren moesten en ik belet jelui ook niet, het overige te beluisteren, doch ikzelf moet zoo spoedig mogelijk hier vandaan.

— En als de kardinaal ons vraagt, waar je bent, wat dan te antwoorden?

— Daar moet je het niet op aan laten komen! Zeg dadelijk uit jezelf dat ik vooruit ben gegaan, omdat ik meende, dat de weg niet veilig was. Ik zal er in het voorbijgaan wel even met den stalknecht van den kardinaal over spreken. De rest gaat mij alleen aan, verdiep je er niet in.

— Wees voorzichtig, Athos! vermaande Aramis.

— Wees gerust, antwoordde Athos, ik ben koelbloedig, je kent me.

Porthos en Aramis namen hun plaatsen bij de kachelpijp in en Athos vertrok zonder achterweggetjes te kiezen, maakte zijn

paard, dat met die zijner vrienden aan de deurpost gebonden was, los, overtuigde in enkele woorden den stalknecht van den kardinaal, dat het noodzakelijk was, vooraf den weg te verkennen, onderzocht met geveinsde nauwkeurigheid het magazijn van zijn pistool, stak zijn degen tusschen de tanden en sloeg als een man, die den dood tegemoet gaat, den weg naar het kamp in.

XLV.

HUWELIJKSTOONEEL.

Zooals Athos voorzien had, duurde het niet lang of de kardinaal kwam beneden; hij deed de deur van de kamer waar de musketiers waren open en vond Porthos, die vol vuur aan het dobbelen was met Aramis. Met één oogopslag doorzocht hij alle hoeken van het vertrek en bevond dat een zijner mannen ontbrak.

— Wat is er van mijnheer Athos geworden? vroeg hij.

— Monseigneur, antwoordde Porthos, hij is op verkenning uitgegaan naar aanleiding van eenige uitlatingen van den waard, die hem hebben doen gelooven, dat de weg niet veilig was.

— En u, wat hebt u gedaan, mijnheer Porthos?

— Ik heb van Aramis vijf goudstukken gewonnen.

— En nu kunt u weer met mij meegaan.

— Wij zijn tot de orders van Uwe Eminentie.

— Laat ons dan te paard stijgen, heeren, want het wordt laat.

De stalknecht stond aan de deur en hield het paard van den kardinaal aan den teugel. Verderop stond een groepje van twee mannen en drie paarden in de schaduw: het waren de twee mannen, die Milady naar het fort la Pointe moesten geleiden en voor haar inscheping zorg dragen.

De stalknecht bevestigde den kardinaal hetgeen de beide musketiers hem reeds betreffende Athos gezegd hadden. De kardinaal maakte een goedkeurend gebaar en aanvaardde den terugtocht, daarbij dezelfde voorzorgsmaatregelen nemende als op den heenweg.

Laat ons hem den weg naar het kamp, onder bescherming

van den stalknecht en de twee musketiers, laten afleggen en naar Athos terugkeeren.

Deze had gedurende eenigen tijd dezelfde snelheid bewaard, doch eenmaal uit het gezicht had hij rechts afgeslagen, een omweg gemaakt; hij was op twintig pas teruggekomen, om in het kreupelhout het voorbijgaan van het kleine troepje te bespieden. Toen hij de gerande hoeden van zijn metgezellen en de vergulde franje van den mantel van den kardinaal herkend had, wachtte hij, tot de ruiters den hoek van den weg om waren en nadat hij ze uit het gezicht verloren had, keerde hij in galop naar de herberg terug, waar men hem zonder moeilijkheden binnenliet.

De waard herkende hem.

— Mijn officier, zei Athos, heeft vergeten de dame van de eerste verdieping een belangrijke aanwijzing te geven, hij zendt me, om dit verzuim te herstellen.

— Gaat u maar naar boven, zei de waard, zij is nog in de kamer.

Athos maakte van de toestemming gebruik, ging met zijn lichtsten stap de trap op, kwam op het portaal, en zag door de op een kier staande deur Milady haar hoed opzetten.

Hij ging de kamer binnen en sloot de deur achter zich.

Op het geluid, dat hij maakte, toen hij den grendel dichtschoof, draaide Milady zich om.

Athos stond voor de deur, in zijn mantel gehuld en met zijn hoed over de oogen.

Toen zij die gestalte daar zoo stom en onbeweeglijk als een standbeeld zag staan, werd Milady bang.

— Wie bent u en wat wilt gij? riep zij uit.

— Wel, zij is het inderdaad! mompelde Athos.

En, terwijl hij zijn mantel liet vallen en zijn hoed afnam, kwam hij op Milady toe.

— Herkent u mij, mevrouw? zeide hij.

Milady maakte eerst een pas voorwaarts, en vloog toen, alsof zij een slang zag, achteruit.

— Zoo, zei Athos, het is goed; ik zie, dat u mij herkent.

— Graaf de La Fère! mompelde Milady, verbleekend. Zij liep terug, tot de muur haar belette verder te gaan.

— Ja, Milady, was het antwoord, Graaf de La Fère in eigen persoon, die expres uit de andere wereld komt, om het genoegen te smaken, u te zien. Laten we toch gaan zitten en wat praten, zooals mijnheer de kardinaal zegt.

Milady, door een onuitsprekkelijken angst beheerscht, ging zitten, zonder een woord uit te brengen.

— U bent dus een naar de aarde gezonden duivel! zeide Athos. Ik weet, dat uw macht groot is, maar ù weet, dat met Gods hulp de menschen dikwijls de verschrikkelijkste demonen hebben overwonnen. Reeds eenmaal hebt u mijn weg gekruist, ik geloofde, u te hebben verschrikt, mevrouw, maar of ik vergiste mij, of de hel heeft u doen herrijzen.

Milady, bij wie deze woorden vreeselijke herinneringen opwekten, boog het hoofd met een doffen zucht.

— Ja, de hel heeft u doen herrijzen, hernam Athos, de hel heeft u rijk gemaakt, de hel heeft u een anderen naam verstrekt, u bijna een ander gezicht gegeven, maar hij heeft noch de bezoedelingen van uw ziel, noch de schandvlekken van uw lichaam uitgewischt.

Milady stond als door een veer bewogen, op, en haar oogen fonkelden. Athos bleef zitten.

— U geloofde, dat ik dood was, nietwaar, evenals ik dacht, dat gij dood waart? De naam Athos had den graaf van La Fère verborgen, zooals de naam Milady dien van Anna de Breuil verborg. Heette u zoo niet, toen uw vereerde broeder ons in het huwelijk heeft verbonden? Onze positie is werkelijk vreemd, vervolgde Athos lachend, tot nu toe hebben wij ieder slechts geleefd, omdat wij elkaar dood waanden, en omdat een herinnering minder hinderlijk is dan een levend wezen, hoewel een herinnering dikwijls erg kan knagen!

— Maar, zeide Milady met doffe stem, wat brengt u eigenlijk bij mij, en wat wilt u van mij?

— Ik wil u zeggen, dat ik, hoewel voor u onzichtbaar gebleven, u niet uit het oog heb verloren.

— Weet u wat ik gedaan heb?

— Ik kan u van dag tot dag uw handelingen mededeelen, vanaf uw indiensttreden bij den kardinaal tot vanavond.

Een ongeloovig glimlachje speelde om de bleeke lippen van Milady.

— Luister: u hebt de beide diamanten gespen van den schouder van den hertog van Buckingham gesneden, u hebt mevrouw Bonacieux doen oplichten, u hebt, verliefd op de Wardes en in de hoop den nacht met hem door te brengen, uw deur voor den heer D'Artagnan geopend, u hebt, in de meening dat de Wardes u bedrogen had, hem door zijn medeminnaar willen laten dooden, u hebt, nadat die medeminnaar uw schandelijk geheim heeft ontdekt, hem op zijn beurt door twee moordenaars, door wie u hem hebt laten achtervolgen, willen laten vermoorden, u hebt, toen u merkte, dat de kogels niet geraakt hebben, vergiftigden wijn met een valschen brief gezonden, om uw slachtoffer te doen gelooven, dat die wijn van zijn vrienden kwam, u hebt eindelijk, in deze kamer, op den stoel waar ik nu op zit, zoo juist met den kardinaal de Richelieu afgesproken, den hertog van Buckingham te doen vermoorden, in ruil voor zijn belofte, d'Artagnan te laten vermoorden.

Milady was lijkbleek.

— Maar bent u dan Satan? riep zij uit.

— Misschien, was het antwoord van Athos, maar, in ieder geval, let wel op: laat den hertog van Buckingham vermoorden, dat kan mij niet schelen, ik ken hem niet, bovendien is hij Engelschman.... maar kwets niet één haar van d'Artagnan, die een trouwe vriend is, dien ik zeer genegen ben en dien ik verdedig, of, ik zweer het u bij het hoofd van mijn vader, de misdaad, die u begaan hebt, zal uw laatste zijn.

— D'Artagnan heeft mij wreed beleedigd, hij zal sterven, zei Milady op gedempten toon.

— Is het inderdaad mogelijk, dat men u beleedigt, mevrouw? lachte Athos. Hij heeft u beleedigd en hij zal sterven!

— Hij zal sterven, hernam Milady, eerst zij en dan hij.

Athos kreeg een soort duizeling, het gezicht van dit schepsel, dat niets van een vrouw had, bracht bij hem verscheurende herinneringen naar voren: hij dacht dat eens, in een minder gevaarlijke postie dan die waar in hij zich bevond, hij haar reeds aan zijn eer had willen offeren; zijn moordlust kwam weer brandend bij hem boven en maakte zich als een felle koorts van hem meester: hij stond op, bracht de hand aan zijn gordel, trok een pistool en laadde het.

Milady, bleek als een doode, wilde schreeuwen, doch haar gesmoorde stem kon slechts een rauwen kreet voortbrengen, die niets meer met de menschelijke stem gemeen had en op het rochelen van een wild dier leek: tegen het sombere behang gedrukt stond zij daar, met verwilderde haren als een beeld der verschrikking.

Athos hief langzaam zijn pistool op, strekte den arm uit, zoodat het wapen bijna het voorhoofd van Milady raakte, en zeide met een stem die des te verschrikkelijker was, daar zij de kalmte van een onwrikbaar besluit verried:

— Mevrouw, u zult oogenblikkelijk het papier geven, dat de kardinaal voor u geteekend heeft, of, bij mijn ziel, ik schiet u door uw hoofd.

Bij een anderen man had Milady nog kunnen twijfelen, doch zij kende Athos; toch bewoog zij niet.

— U hebt een seconde om te besluiten, zeide hij.

Milady maakte uit zijn vertrokken gezicht op, dat het schot af zou gaan; zij bracht snel haar hand naar de borst, bracht een papier te voorschijn en gaf het Athos.

— Daar, zei ze, en wees vervloekt!

Athos nam het papier, stak het pistool weer in den gordel, ging naar de lamp, om zich te overtuigen, dat dit het juiste papier was, ontvouwde het en las:

"Op mijn bevel en voor het welzijn van den Staat deed houder dezes wat hij gedaan heeft.
3 December 1627. RICHELIEU"

— En nu, zei Athos, zijn mantel opnemend en zijn hoed weer opzettend, nu ik je je tanden heb uitgetrokken, adder, bijt als je kunt!

En hij verliet de kamer, zonder zelfs om te zien.

Bij de deur vond hij de twee mannen en het paard, dat zij aan den teugel hielden.

— Heeren, zeide hij, het bevel van Monseigneur luidt, zooals u weet, deze vrouw zonder tijdverlies naar het fort La Pointe te brengen en haar pas te verlaten, als zij aan boord is.

Daar deze woorden inderdaad overeenstemden met het door hen ontvangen bevel, bogen zij het hoofd ten teeken van toestemming.

Wat Athos betreft, hij sprong licht in den zadel en vertrok in galop. In plaats van den weg te volgen, stak hij dwars de velden door, zijn paard met kracht de sporen gevend en van tijd tot tijd stilstaand om te luisteren.

Bij een dier oponthouden hoorde hij op den weg den stap van verscheidene paarden. Hij twijfelde niet, of het was de kardinaal met zijn escorte. Hij maakte dadelijk een nieuwen sprong voorwaarts, bedekte zijn paard met heide en bladeren en ging dwars over den weg staan op ongeveer tweehonderd pas van het kamp.

— Wie daar? riep hij luid, toen hij de ruiters ontwaarde.

— Dat is onze dappere musketier, geloof ik, sprak de kardinaal.

— Ja, Monseigneur, antwoordde Athos, ik ben het.

— Mijnheer Athos, zeide Richelieu, aanvaard mijn dank voor uw uitstekende zorgen. Heeren, wij zijn thans waar wij zijn moeten, neemt de poort aan uw linkerhand. Het wachtwoord is "Roi en Ré".

Hierop groette de kardinaal de drie vrienden en ging rechtsaf, gevolgd door zijn stalknecht, want dien nacht zou hij zelf ook in het kamp slapen.

— Hij heeft het papier, dat zij hem vroeg, geteekend, zeiden Porthos en Aramis, toen de kardinaal ver genoeg was om hen niet meer te kunnen verstaan.

— Ik weet het, antwoordde Athos kalm, want ik heb het bij mij.

En de drie vrienden wisselden geen woord meer, behalve het parool dat zij aan de schildwachten gaven.

Zij zonden Mousqueton naar Planchet met de boodschap, dat d'Artagnan werd verzocht, zich zoodra hij van de wacht in de loopgraven zou zijn afgelost, aan het nachtkwartier der musketiers te vervoegen.

Zooals Athos had voorzien, maakte Milady geen enkele tegenwerping om de mannen, die haar voor de herberg opwachtten, te volgen. Wel had zij een oogenblik lust gevoeld, zich naar den kardinaal te laten brengen en hem alles te vertellen, doch een verklaring van haar kant zou tot een verklaring van Athos kunnen leiden en Athos zou niet verzwijgen, dat zij gebrandmerkt was. Het leek haar dus beter, het stilzwijgen te bewaren, in alle heimelijkheid te vertrekken, zich met haar gewone handigheid van haar moeilijke opdracht te kwijten en eerst nadat zij de volkomen tevredenheid van den kardinaal had verworven, wraak te komen eischen.

Zoo kwam Milady, na den geheelen nacht gereisd te hebben, des ochtends om zeven uur bij het fort la Pointe aan, waar zij zich inscheepte aan boord van het vaartuig dat, voorzien van verzegelde geleidbrieven van den kardinaal, naar Bayonne heette te gaan, doch om negen uur het anker lichtte en koers zette naar Engeland.

XLVI.

HET BOLWERK SAINT-GERVAIS.

In het kwartier der musketiers gekomen, vond d'Artagnan zijn drie vrienden in één kamer bijeen; Athos zat na te denken, Porthos krulde zijn knevel en Aramis las gebeden in een mooi getijdenboekje, in blauw fluweel gebonden.

— Ziezoo, zei d'Artagnan, ik hoop, dat hetgeen jelui me hebt mee te deelen, de moeite waard is, anders is het onvergeefelijk iemand zoo laat nog te roepen, nadat hij den geheelen nacht heeft doorgebracht met het nemen en ontmantelen van een bolwerk. Jammer dat ge er niet bij waart, heeren, het is er heet toegegaan!

— Wij waren ergens waar het óók niet bepaald kalm toeging, antwoordde Porthos, terwijl hij zijn knevel opkrulde zooals hij alleen dat kon.

— Sjt, waarschuwde Athos.

— Ah, riep d'Artagnan uit, het fronsen van Athos begrijpend, hier is iets bijzonders aan de hand!

— Aramis, zei Athos, je hebt eer gisteren in de herberg "De Groote Ketter" gegeten, nietwaar?

— Ja.

— Hoe was het daar?

— O, ik voor mij vond het er zeer slecht; het was eergisteren een vastendag en er was niets dan vleesch te krijgen.

— Wat! riep Athos uit. Een zeehaven waar geen visch te krijgen is?

— Zij zeiden, hernam Aramis, zijn stichtelijke lectuur her-

vattend, dat de dijk, dien Zijne Eminentie laat opwerpen, alle visch naar zee jaagt.

— Maar dat bedoelde ik niet, ging Athos voort, ik bedoel, of je er vrij was, niet gestoord werd.

— Nu, ik geloof niet, dat we er veel last van nieuwsgierigen hadden, verklaarde Aramis. Inderdaad, voor hetgeen jij ons wilt vertellen, Athos kunnen wij heel goed naar "De Groote Ketter" gaan.

— Juist, komt mee naar "De Groote Ketter," sprak Athos, want hier hebben de muren ooren.

D'Artagnan gewend aan de manieren van zijn vriend, bemerkte aan een enkel gebaar, een blik, een woord van Athos, dat de zaken ernstig waren. Hij stak zijn arm door den zijne en verliet het vertrek, Porthos en Aramis volgden, druk pratend.

Onderweg ontmoetten zij Grimaud. Athos gaf hem een teeken, naderbij te komen en Grimaud, volgens gewoonte, gehoorzaamde zwijgend. De arme jongen had bijna het spreken verleerd.

Men bereikte de herberg "De Groote Ketter". Het was zeven uur in den morgen en het begon reeds te dagen. De vier vrienden bestelden een ontbijt en traden een kamer binnen, waar zij, naar de verzekering van den kastelein, niet gestoord zouden worden.

Ongelukkigerwijze echter was het oogenblik al zeer slecht gekozen voor de onthulling van een geheim. Er was zoojuist réveille geblazen en van alle kanten kwamen soldaten om de kilheid van den ochtend met een slokje te bestrijden: dragonders, Zwitsers, gardes, musketiers, lichte-cavaleristen wisselden elkaar af met een snelheid die het laadje van den kastelein zeker ten goede moest komen, doch die weinig strookte met de bedoelingen onzer vrienden. Zij antwoordden dan ook met lange gezichten op de toasten en kwinkslagen hunner makkers.

— Als wij zoo voortgaan, zei Athos, zullen wij ons aanstonds een geduchten twist op den hals halen, en dien kunnen wij thans niet gebruiken. D'Artagnan, vertel ons wat je vannacht beleefd hebt, dan zullen wij je onze avonturen later vertellen.

— Inderdaad, zei een cavalerist, die van het eene been op het andere stond te wiegelen met in de hand een glas brandjewijn, waaruit hij met kleine nipjes dronk, inderdaad, de gardes zijn vannacht in de loopgraven geweest en ik geloof, dat ze het flink aan den stok hebben gehad met de lui van La Rochelle.

D'Artagnan keek snel naar Athos om te weten, of deze de inmenging van een vreemde in hun gesprek toestond.

— Nu, zei Athos, hoor je niet, wat mijnheer de Busigny je vraagt? Vertel de wederwaardigheden van hedennacht, als de heeren er nieuwsgierig naar zijn.

— Hebben ze kein polwerk genommen? brabbelde een Zwitser, die rum uit een bierglas dronk.

— Ja, mijnheer, antwoordde d'Artagnan buigend, die eer hadden wij; zelfs hebben we, zooals u hebt kunnen hooren, onder een der hoeken een ton buskruit gelegd die ontploft is en een aardige bres heeft veroorzaakt, zoodat het bolwerk, dat toch al zeer bouwvallig was, op zijn voegen getrild heeft.

En welk bolwerk was dat? vroeg een dragonder die binnenkwam met een gans op zijn degen geprikt, die hij wou laten braden.

— Het bolwerk Saint-Gervais, antwoordde d'Artagnan, waarachter die van La Rochelle zich verscholen, om het onze mannen moeilijk te maken.

— En is het er heet toegaan?

— En of! Wij hebben vijf man verloren, die van La Rochelle een man of acht, tien.

Balzampleu! riep de Zwitser, die, ondanks de keurcollectie vloeken welke de Duitsche taal in haar magazijn heeft, de gewoonte had aangenomen, in het Fransch te vloeken, doch dan op zijn manier en met zijn uitspraak.

— Maar het is zeer waarschijnlijk, zei de cavalerist, dat zij vanochtend pioniers zullen zenden, om het bolwerk te herstellen.

— Het is mogelijk, gaf d'Artagnan toe.

— Laten we wedden, heeren! stelde Athos voor.

— Ach ja, wetten! viel de Zwitser bij.

— Om wat? vroeg de cavalerist.

— Wacht even, zei de dragonder, terwijl hij zijn degen als een spit boven het vuur hield, ik ben klaar. Hé, stuk ongeluk van een kastelein, breng eens gauw een braadpan, dat er geen druppeltje vet van dit kostelijk gevogelte verloren gaat!

— Heel koet! prees de Zwitser. Ganzenvet met gestoofde vruchten, wunderbar!

— O zoo! lachte de dragonder. Maar nu die weddenschap. Laat hooren, mijnheer Athos!

— Ja, de weddenschap! riep de cavalerist uit.

— Nu dan, mijnheer de Busigny, zei Athos, ik wil met u wedden, dat mijn drie vrienden, de heeren Porthos, Aramis en d'Artagnan en ikzelf in het bolwerk Saint-Gervais zullen gaan ontbijten en er een uur blijven zonder, dat de vijand kans niet om ons te verwijderen.

Porthos en Aramis keken elkaar aan; zij begonnen er iets van te begrijpen.

— Ben je van plan ons leven te wagen? fluisterde d'Artagnan zijn vriend in het oor.

— Ons leven is evenzeer in gevaar als wij niet gaan, antwoordde Athos, eveneens fluisterend.

— Ik vind het een prachtige weddenschap, verklaarde Porthos, zijn knevel opdraaiend. Ik neem ze aan!

— Ik ook, zei de Busigny, doch nu moeten wij den prijs vaststellen.

— Gij zijt met uw vieren, heeren, zei Athos, en wij zijn ook met ons vieren. Een diner naar keuze voor ons achten, is dat goed?

— Uitstekend, vond de Busigny.

— Best, zei de dragonder.

— Prachtig! riep de Zwitser uit.

De vierde gast, die gedurende het heele gesprek geen mond had open gedaan, knikte met het hoofd, ten teeken dat ook hij met het voorstel genoegen nam.

— Het ontbijt van de heeren staat klaar, kondigde de kastelein aan.

— Breng het dan hier, gebood Athos.

De herbergier gehoorzaamde. Athos wenkte Grimaud, wees hem een groote mand, die in den hoek stond, en maakte een gebaar van spijzen in servetten te wikkelen.

Grimaud begreep terstond, dat de heeren een picnic wilden houden.

Hij nam de mand, pakte het vleesch en de broodjes in, legde de wijnflesschen erbij en hing de mand aan zijn arm.

— Waar gaat gij mijn ontbijt gebruiken? vroeg de kastelein verbaasd.

— Wat gaat u dat aan! riep Athos hem toe. Als wij maar betalen!

En hij wierp met majestueus gebaar twee goudstukken op tafel.

— Moet ik nog wat teruggeven, meneer de officier?

— Neen, maar pak dan nog twee flesschen Champagne in, dan kun je het overige houden als betaling voor de servetten.

De herbergier maakte niet zulke goede zaken als hij gehoopt had en stelde zich daarvoor schadeloos, door zijn vier gasten twee flesschen Anjou in plaats van Champagne mede te geven.

— Mijnheer de Busigny, laten wij onze horloges naar elkander regelen, verzocht Athos.

— Graag, mijnheer, antwoordde de cavalerist, terwijl hij een zeer fraai, met diamanten bezet horloge te voorschijn haalde. Ik heb het halfacht.

— Ik vijf minuten over halfacht, zei Athos, wij weten dus, heeren, dat mijn horloge vijf minuten voorgaat bij dat van mijnheer de Busigny.

De vier jongelieden groetten de verbaasde omstanders en sloegen den weg in naar het bolwerk Saint-Gervais, gevolgd door Grimaud, die de mand droeg, niet wetend waarheen de tocht ging, doch te goed gedresseerd om ook maar één vraag te stellen.

Zoolang zij zich nog binnen de grenzen van het kamp bevonden, spraken de vier vrienden geen woord, temeer daar zij gevolgd werden door een groot aantal nieuwsgierigen, die van

de weddenschap wisten en benieuwd waren, hoe het viertal er zich zou uitredden; doch eenmaal voorbij de grens, achtte d'Artagnan, die er niets van begreep, den tijd gekomen voor een verklaring.

— En nu, beste Athos, zou je mij een genoegen doen, mij te zeggen, waar wij heengaan.

— Je ziet het, antwoordde Athos, naar het bolwerk Saint-Gervais.

— Wat gaan wij daar doen?

— Wel, dat weet je immers: ontbijten.

— Maar waarom hebben wij dat niet in "De Groote Ketter" gedaan?

— Omdat wij zeer belangrijke dingen te bespreken hebben n wij geen vijf minuten ongestoord konden praten, met al die ieuwsgierigen, die af en aan liepen en zich voortdurend met ns bemoeiden. Hier — en Athos wees naar het bolwerk — zal en ons ten minste niet komen storen.

— Het komt mij voor, zei d'Artagnan, met de voorzichtigheid die zich bij hem zoo bewonderenswaardig en natuurlijk aan een buitengewonen moed paarde, dat wij daartoe beter een afgelegen plek in de duinen of aan zee hadden kunnen kiezen.

— Daar had men ons samen zien beraadslagen en binnen een kwartier was de kardinaal door zijn spionnen gewaarschuwd, dat wij aan het vergaderen zijn.

— Ja, zei Aramis, Athos heeft gelijk: *Animadvertuntur in desertis.*

— Een woestijn zou nog zoo kwaad niet zijn, zei Porthos, doch waar is die te vinden!

— Geen woestijn, of een vogel kan er ons boven het hoofd vliegen, een visch kan er uit het water opduiken, een insect kan er om ons heen zoemen, en vogel, visch, insect.... alles kan een spion van den kardinaal zijn. Wij doen dus beter, ons voornemen ten uitvoer te brengen, waar wij trouwens niet meer zonder schande op terug kunnen komen, daar wij gewed hebben. Niemand mag de eigenlijke reden van die weddenschap weten. Om den prijs te winnen, moeten wij een uur in het bolwerk door-

brengen, of wij aangevallen worden of niet. In het laatste geval zullen wij allen tijd hebben, om rustig te spreken zonder beluisterd te worden, in het eerste geval zullen wij ons verdedigen en met eer beladen terugkeeren. Jelui ziet, dat beide gevallen ons tot voordeel kunnen strekken.

— Jawel, zei d'Artagnan, maar wij zullen stellig een kogel krijgen.

— Och mijn waarde, bedenk dat de geduchtste kogels niet van den vijand komen!

— Maar ik vind, dat wij voor een dergelijke onderneming ten minste onze musketten hadden moeten meenemen.

— Je bent een domoor, Porthos! Waarom zouden wij ons met onnoodige vracht beladen!

— Noem je dat onnoodig in het gezicht van den vijand; een musket van goed kaliber, twaalf patronen en een kruithoorn?

— Welnu, hernam Athos, ben je dan vergeten wat d'Artagnan verteld heeft?

— Wat heeft hij verteld? vroeg Porthos.

— D'Artagnan deelde ons mede, dat er vijf Franschen en acht of tien man van de belegerden hedennacht gesneuveld zijn.

— Ja, en?

— Men heeft niet den tijd gehad, hen te ontkleeden, daar men wel wat anders te doen had.

— Juist, en verder?

— Verder.... zullen wij dus thans hun musketten, hun kruithoorns en hun patronen en in plaats van vier musketten en een dozijn kogels zeker 'n vijftien geweren en een honderdtal kogels bezitten!

— Athos, sprak Aramis, je bent waarlijk een groot man.

Porthos boog het hoofd ten teeken van bijval.

Alleen d'Artagnan scheen niet geheel overtuigd.

Grimaud deelde blijkbaar den twijfel van den jongeman, want, bemerkend dat men werkelijk regelrecht op het bolwerk afstapte, waar hij eerst nog aan getwijfeld had, bleef hij staan en trok zijn meester aan diens mouw.

— Waar gaan wij heen? vroeg hij in gebarentaal.

Athos wees naar het bolwerk.

— Dat kost ons het leven, hernam de zwijgzame Grimaud in dezelfde taal als daareven.

Athos sloeg de oogen ten hemel en maakte met den vinger een gebaar opwaarts.

Grimaud zette zijn mand op den grond en ging er naast zitten, terwijl hij het hoofd schudde.

Athos nam uit zijn gordel een pistool, keek of het goed in orde was, laadde het en zette den loop tegen het oor van Grimaud.

Grimaud sprong als een veer overeind.

Athos beduidde hem, steeds zwijgend, zijn mand op te nemen en vooruit te loopen.

Grimaud gehoorzaamde.

Alles wat de arme drommel dus met deze pantomime gewonnen had, was, dat hij van de achterhoede in de voorhoede was overgeplaatst.

Bij het bolwerk gekomen, keerden de vier vrienden zich om.

Meer dan driehonderd gewapende soldaten stonden aan den ingang van het kamp, en in een afzonderlijk groepje herkende men de Busigny, den dragonder, den Zwitser en den vierden wedder.

Athos nam zijn hoed af, stak dien op de punt van zijn degen en zwaaide er mede in de lucht.

Alle toeschouwers beantwoordden zijn groet, wuifden en riepen hoera.

Hierop verdwenen de vier vrienden in het bolwerk, waarin Grimaud hun reeds was voorgegaan.

Einde van het tweede deel.